የአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ፕላንና ልማት ቢሮ
AMHARA NATIONAL REGIONAL STATE PLAN AND DEVELPOPMENT BUREAU

ቁጥር አብክመ/ፕልቢ/110/18

ቀን 20/08/2018 ዓ.ም

ለአብክመ ምክር ቤት ዋና አፈ-ጉባኤ

ለክቡር የአብክመ ርዕሰ መስተዳደር

ባህር ዳር፣

ጉዳዩ፡- የአሻጋሪ እድገትና የዘላቂ ልማት እቅድ አፈፃፀም ሪፖርት ስለመላክ፣

በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት የ2018 በጀት ዓመት የ3ኛዉ ሩብ ዓመት የአሻጋሪ እድገትና የዘላቂ ልማት እቅድ አፈፃፀም ሪፖርት አዘጋጅተን ከዚህ ሸኝ ደብዳቤ ጋር 141 ገጽ አባሪ አድርገን የላክን መሆኑን እንገልፃለን፡፡

ከሰላምታ ጋር

ለዓለም ጥላሁን አግደው (ዶ/ር)
ምክትል ቢሮ ኃላፊ

ግልባጭ//

- ለአብክመ ምክትል ርዕሰ መስተዳደር
- ለአብክመ ገጠር ዘርፍ ክላስተር አስተባባሪ
- ለአብክመ ከተማ ዘርፍ ክላስተር አስተባባሪ
- ለአብክመ ማኅበራዊ ዘርፍ ክላስተር አስተባባሪ
- ለአብክመ አስተዳደር ዘርፍ ክላስተር አስተባባሪ

ባህር ዳር፣

ምርምር ፣ ፈጠራ ፣ ተጽዕኖ ፣
esearching, Innovating, Influencing"
ስልክ ☎058-320-82-77 ፖስታ ✉ 1378 Bahir Dar ፋክስ Fax 058-226-39-10 ኢ-ሜይል Email plandevelopment16@gmail.co
ባህር ዳር
Website:- http://www.anrsbopd.gov.et:82/

በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት

የ2018 በጀት የ3ኛው ሩብ ዓመት የአሻጋሪ እድገትና

የዘላቂ ልማት ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት

ሚያዚያ /2018 ዓ.ም

<u>ባህር ዳር</u>

ማውጫ

ገፅ

1. አህጽሮት 1
2. መግቢያ 4
3. የክልሉ ርዕይ 5
4. የትኩረት መስኮች 5

ክፍል አንድ፡ የክልሉ ጥቅል የኢኮኖሚ አፈጻጸም 6

1.1. የኢኮኖሚ ዕድገት አፈፃፀም (GDP) 6

ክፍል ሁለት፡ የዘርፎች ልማት አፈጻጸም 18

2.1. አምራች ኢንዱስትሪ 18
2.3. የማዕድን ሀብት 28
2.4. ትምህርት 32
2.5. ጤና 41
2.6. ንግድና ገበያ ልማት 46
2.8. ኮንስትራክሽን 54
2.9. ማህበራዊ ፍትህ 55
3.1. የከተማ ልማት 60
3.2. የአካባቢ ጥበቃ ልማት 65

ክፍል አራት፡ የልማት አቅሞች 68

4.1. መሬት 68
4.2. የሰው ኃይል ልማት 74

ክፍል አምስት፡ መሠረተ ልማት 80

5.1. የመንገድ ዘርፍ 80

ክፍል ስድስት፡ ስርዓታትና ልማት 96

6.1. የዳኝነትና የፍትህ ዘርፍ 96
6.2. የባህል እና እሴት ልማት 104

ክፍል ሰባት፡ የልማት ፋይናንስ 106

7.1. መዋዕለ ንዋይ 106
7.2. የመንግስት ፋይናንስ 108

ክፍል ስምንት፡ የማስፈጸሚያ ስልት 109

8.1. ልዩ ፕሮግራሞችና ፕሮጀክቶች 110
8.1.1. የክልል ፍላግሽፕ ፕሮጀክቶች 110

8.1.1.2. ሜካናይዝድ እርሻ 110

8.1.1.3. የተሻሻሉ የበግ ብዜት 110

8.1.1.4. አሲዳማ አፈር ማከም 111

8.1.1.5. የዘር አቅርቦት ማሻሻል 112

8.1.1.6. የማዕድን ላቦራቶሪ 113

8.1.1.7. የቤት ልማት 113

8.1.1.8. ስልጡን መንደር 114

8.1.1.9. የምርምር ስርዓቱን ማዘመን 115

8.1.1.10.የመልሶ ማቋቋምና ግንባታ 116

8.2. የፌዴራል ፍላግሽፕ ፕሮጀክቶች 120

8.2.1. የገጠር ኢንዱስትራላይዜሽን 120

8.2.2. የበጋ መስኖ ስንዴ ልማት 121

8.2.3. የገጠር ኮሪደር 121

8.2.4. የኮሪደር ልማት 121

8.2.5. አረንጓዴ አሻራ 122

8.2.6. የትምህርት ቤት ምገባ 123

8.2.7. ትምህርት ለትውልድ 124

8.2.8. ማዕድ ማጋራት 125

8.2.9. የሌማት ትሩፋት 125

8.2.10. ቀዳማዊ ልጅነት 126

8.2.11. ኢትዮጵያ ታምርት እኛም እንሸምት 127

8.2.12. የአቅመ ደካሞችን ቤት ማደስ 128

8.2.13. ዲጅታል የአንድ ማዕከል አገልግሎት (መሶብ) 128

8.3. ክትትልና ግምገማ 129

9. ማጠቃለያ 133

1. አህጽሮት

እንደ ክልል ብሎም እንደ ሀገር ሰላምን ማስፈን፣ ፈጣን የኢኮኖሚ እድገትንና ልማትን ማረጋገጥ እንዲሁም ድህነትን መቀነስ ቀዳሚ አጀንዳዎች በመሆናቸው ይህንን ተግባራዊ ለማድረግ የተለያዩ ጥረቶች ሲደረጉ ቆይተዋል፡፡ በዚህም አበረታች ውጤቶች ተመዝግበዋል፡፡ እነዚህ እየተመዘገቡ ያሉ ሁለንተናዊ የልማት ውጤቶች በመንግስትና በህዝብ የተቀናጀ ጥረት በመሆኑ ይህንን ጥረት ወደ ላቀ ደረጃ ለማሸጋገር በየበጀት ዓመቱ ያሉ መልካም ውጤቶችን ይበልጥ ለማስፋፋትና መሰረት ለማስያዝ እንዲሁም እጥረቶችን በመቅረፍና ወደ ታለመለት ግብ በመድረስ የተያዘውን የእድገትና የብልጽግና ጉዞ ለማረጋገጥ ሰፋፊ ስራዎች በመከናወን ላይ ናቸው፡፡

የክልላችንን የማክሮ ኢኮኖሚ ሁኔታ ጠቅለል አድርገን ስናየው ክልሉ በፀጥታ ችግር ውስጥ ቢሆንም የክልሉን ኢንቨስትመንት ፍሰቱን ለማሳደግ ውጤታማ የኢንቨስትመንት ፕሮሞሽን ስራዎችን በመስራት 4,269 ኢንቨስተሮችን በመሳብ ወደ ልማት እንዲገቡ ለማድረግ በተመረጡና አዋጭ በሆኑ የኢንቨስትመንት ዘርፎች ኢንቨስት የሚያደርጉ አቅምና ፍላጎት ያላቸዉን 3,589 ባለሃብቶች ለመለየትና ለመመልመል ታቅዶ 14,309 ባለሃብቶች መለየትና መመልመል ተችሏል፡፡ በተጨማሪም 389 ቢሊዮን ካፒታል ያስመዘገቡ እና ወደ ስራ ሲገቡ ለ348,211(ወ 191,516 ሴ 156,695) ዜጎች የስራ እድል መፍጠር የሚችሉ 2,460 ባለሃብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ እንዲያወጡ ለማድረግ ታቅዶ ብር 306 ቢሊዮን ካፒታል ያስመዘገቡ እና ወደ ስራ ሲገቡ ለ454,390 (›100%) (ወ 260,588 ሴ 193,802) ዜጎች የስራ እድል መፍጠር የሚችሉ 2,925 (100%) ባለሃብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ እንዲያወጡ ተደርጓል፡፡

በአሁን ሰዓት በአምራች ኢንዱስትሪዉ ዘርፍ ያሉን 321 ከፍተኛ እና 1,066 መካከለኛ በድምሩ 1,387 ሲሆኑ የኢንዱስትሪዎች ቁጥር ከክልሉ የመልማት አቅም ጋር ሲነጻፀር ዝቅተኛ ስለሆነ በክልሉ ኢኮኖሚ ውስጥ በአጭር ጊዜ መዋቅራዊ የኢኮኖሚ ሽግግር ለማድረግ አዳጋች ሊያደርገው ይችላል፡፡ በተጨማሪም የማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪ አጠቃላይ ምርታማነት ከነበረበት 59.22% ወደ 63 በመቶ ለማድረስ 146 ከፍተኛ እና 432 መካከለኛ በድምሩ 578 ለመለካት ታቅዶ 200 ከፍተኛ እና 592 መካከለኛ በድምሩ 792 ኢንዱስትሪዎችን የማምረት አቅም መለካት የተቻለ ሲሆን የማምረት አቅማቸውን 62.42% ማድረስ ተችሏል፡፡

የክልሉ የዋጋ ግሽበት ሁኔታን ስንመለከት በየካቲት ወር 2017 በጀት አመት አጠቃላይ ክልላዊ የግሽበት ምጣኔ 14.3 በመቶ፣ ምግብ ነክ የሆኑ ምርቶች የዋጋ ግሽበት ምጣኔ 11.8 በመቶ እንዲሁም ምግብ ነክ ያልሆኑ ምርቶች የግሽበት ምጣኔ 17.8 በመቶ ሆኖ ተመዝግቦ የነበረ ሲሆን በየካቲት ወር 2018 ዓ.ም ምጣኔው ወደ ነጠላ አሃዝ (Single Digit) በመውረድ በየካቲት ወር 2018 ዓ.ም አጠቃላይ ክልላዊ የዋጋ ግሽበት ምጣኔ 6.55 በመቶ ሆኖ የተመዘገበ ሲሆን በዓይነት ሲታይ ደግሞ ምግብ ነክ የሆኑ ምርቶች የግሽበት ምጣኔ 6.56 በመቶ ሲሆን ምግብ ነክ ያልሆኑ ደግሞ 6.54 በመቶ ሆኖ የተመዘገበ ሲሆን በሀገር አቅፍ ደረጃ ከተመዘገበው አጠቃላይ የዋጋ ግሽበት 9.7 በመቶ አንጻር ሲታይ በከፍተኛ ደረጃ ያነሰ መሆኑን የኢትዮጵያ ስታትስቲካል አገልግሎት መረጃ አመላክቷል።

የዘመናዊ ግብርና ዘርፍ አፈጻፀም ሲታይ በ2017/18 የምርት ዘመን 5,398,393 ሄ/ር መሬት በማልማትና ምርቱንም በ10% በማሣደግ 187,540,749 ኩ/ል ምርት ለማምረት ታቅዶ 5,533,592 (103%) ሄ/ር መሬት በዘር በመሸፈን 188,024,033 ኩ/ል ምርት ማምርት ተችሏል፡ ፡ በዚህም በምግብ ሰብል 120,913,004 ኩ/ል፣ በኢንዳስትሪ ሰብል 52,130,439 ኩ/ል እና በኤክስፖርት ሰብል 14,980,590 ኩ/ል ምርት መሰብሰብ ተችሏል። የግብርና ስራ በቴክኖልጂ እንዲታገዝ በተደረገው ጥረት 1,793 ትራክተሮችን በመጠቀም 1,037,598 (100%) ሄ/ር መሬት ማረስ የተቻለ ሲሆን 76 ኮምባይነር እና 119 ትሬሸር በመጠቀም ምርት የመሰብሰብ ስራ ተሰርቷል። በሌላ በኩል የእንስሳት ሀብት ልማት ለማሳደግ 2,433,980 ቶን ወተት ለማምረት ታቅዶ 2,207,511 (91%) ቶን ማምረት የተቻለ ሲሆን 761,808 ቶን ሥጋ ለማምረት ታቅዶ 729,004 ቶን በማምረት 96 በመቶ መፈጸም ተችሏል።

ትምህርት አስቻይ ሁኔታ ባላቸው 9,730 ትምህርት ቤቶች ምዝገባ ተጀምሮ በትምህርት ዘመኑ በሁሉም እርከኖች ለመመዝገብ ከታቀደው 7,445,545 ተማሪዎች መካከል እስከ 3ተኛዉ ሩብ ዓመት ድረስ መመዝገብ የተቻለው 4,410,954 (ወንድ 2,164,213፣ ሴት 2,246,741) ሲሆን አፈፃፀሙ 59.2% ብቻ መሆኑ ወደ ትምህርት ያልገቡ ተማሪዎችን እንዲገቡ በማድረግ በኩል የሁሉንም ዜጋ ርብርብ የሚጠይቅ ተግባር ስለሆነ በትኩረት ሊመራ ይገባል።

በሌላ በኩል በፀጥታ ችግር ውስጥም ሆነን የውጭ ሀገርና የሀገር ውስጥ ቱሪስት ፍሰት ለማሳደግ እየተከናወነ ያለው ተግባር አበረታች ሲሆን ክልሉ ካለዉ እምቅ የቱሪዝም ሀብት አኳያ ከዚህ የበለጠ ውጤት ለማስመዝገብ ጥረት ማድረግ ይጠበቃል። በተጨማሪም ከመሰረተ ልማት ዘርፍ

አንዱ መንገድ ሲሆን አጠቃላይ የክልሉ የመንገድ ሽፋን ለማሳደግ 1,861.51 ኪ.ሜ ለመገንባት ታቅዶ 1,651.62 (88.7%) ኪ/ሜ የጠጠርና የአስፓልት መንገድ መገንባት ተችሏል፡፡

ንግድና ገበያ ልማት አዲስ ንግድ ምዝገባ ማካሄድ 77,475 ታቅዶ 83,870 (100%)፣ አዲስ ንግድ ፈቃድ መስጠት 92,775 ታቅዶ 117,858 (100%)፣ ንግድ ፈቃድ እድሳት 352,052 ታቅዶ 271,869 (74%) በአጠቃላይ የኦንላይን የንግድ ምዝገባና ፈቃድ አገልግሎት 452,086 ለመስጠት ታቅዶ 564,189 (100%) አገልግሎት መስጠት ተችሏል፡፡

ስለሆነም ክልላችን ባለፉት በጀት ዓመታት በፀጥታ ችግር ውስጥ ሆኖ የሰላም ማረጋገጥ ስራን ዋነኛ ትኩረት አድርጎ ሲሰራ የቆየ እንደመሆኑ መጠን በልማት ስራዎች ላይም ያከናወናቸው ተግባራት እና የተመዘገቡ ውጤቶች አበረታች ናቸው፡፡ በቀጣይ ወራት የሰላምና የልማት ስራውን አስተሳስሮ በመምራት የበጀት ዓመቱን የአሻጋሪና ዘላቂ ልማት እቅድ ለማሳካት ርብርብ ማድረግ ከሁሉም የክልላችን አመራሮች፣ ባለሙያውና ህዝባችን የሚጠበቅ ጉዳይ ነው፡፡

2. መግቢያ

የክልሉን ሕዝብ ከድህነት ለማውጣትና የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ የወጡ ፖሊሲዎችንና ስትራቴጅዎችን ለመተግበር የሚስችል የአጭር፣ የመካከለኛ እና የረጅም ጊዜ ዕቅዶችን አቅዶ ወደ ተግባር ተገብቷል፡፡ በዚህ መሠረት በ2017 በጀት ዓመት የ25 ዓመት የአሻጋሪና ዘላቂ ልማት ፍኖተ ካርታ፣ የ5 ዓመት የስትራቴጅክ እቅድ እና የ2018 በጀት ዓመት የአሻጋሪና ዘላቂ ልማት ዕቅድ ተዘጋጅቶ በምክር ቤት በማፀደቅ ወደ ተግባራዊ እንቅስቃሴ በመግባት ክልሉን ከግጭትና ከድህነት አዙሪት ለመዉጣት፤ ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ የሕብተረተሰቡን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ ጥረት እየተደረገ ይገኛል፡፡

በመሆኑም 2018 በጀት ዓመት የመጀመሪያዉ 5 ዓመት የስትራቴጅክ እቅድ መነሻ ዓመት እንደመሆኑ መጠን ከአሁን በፊት ታቅደው በተለያዩ ምክንያቶች ያልተፈጸሙ ተግባራትን በማካተት ወጥ የሆነ ክልላዊ ማክሮ እቅድ በማዘጋጀት ወደስራ መግባት ተችሏል፡፡ በዚህ መሠረት የክልል ተቋማት የአሻጋሪና የዘላቂ ልማት ዕቅድን ተግባራዊ ለማድረግ በ3ኛዉ ሩብ ዓመት ውስጥ አቅደው የተገበሯቸውን ተግባራት በሪፖርት አሳውቀዋል፡፡

ፕላንና ልማት ቢሮም ከክልል ተቋማት የተላኩ የእቅድ አፈጻጸም ሪፖርቶችን መሠረት በማድረግ በ3ኛው ሩብ ዓመት የተከናወኑ ተግባራትን የተጠቃለለ የአሻጋሪና የዘላቂ የልማት ዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርት በዘርፍ በመለየት የማዘጋጀት ስራ የሰራ ሲሆን ሪፖርቱ በውስጡ አጽርሆተ ጽሁፍ ፣ መግቢያ፣ የክልሉ ጥቅል የኢኮኖሚ እድገት፣ የዘርፎች ልማት አፈጻጸም፣ የመሠረተ-ልማት፣ የልማት አቅሞችና የክትትልና ግምገማ ሥርዓት በማካተት ይህ የሦስተኛዉ ሩብ ዓመት የዕቅድ አፈጻጸም ሪፖርቱን ለማዘጋጀት ጥረት ተደርጓል፡፡

3. የክልሉ ርዕይ

በ2022 የአማራ ብሔራዊ ክልል በወሳኝ ዘርፎች ንቅናቄ ለኢኮኖሚ ልማት መመንጠቅ አስተማማኝ መሠረት የጣለ እና የመካከለኛ ገቢ ኢኮኖሚ ባለቤት ሆኖ ማየት፡፡

4. የትኩረት መስኮች

- ዘመናዊ ግብርና
- አምራች ኢንዱስትሪ
- የማዕድን ልማት
- ዘመናዊ ቱሪዝም፡- የገጠር ልማት
- ክትመት
- የሕግ የበላይነት
- መንገድ፣ ኢነርጂ፣ ዘመናዊ ሎጂስቲክስ እና አይሲቲ
- ቴክኖሎጂ እና ኢኖቬሽን
- ትምህርት እና ሥልጠና
- ዘላቂ የልማት ፋይናንስ

ክፍል አንድ፡ የክልሉ ጥቅል የኢኮኖሚ አፈጻጸም

1.1. የኢኮኖሚ ዕድገት አፈፃፀም (GDP)

የአማራ ክልል ጥቅል ምርት መጠን በ2013 በጀት ዓመት ብር 242.5 ቢሊየን የነበረ ሲሆን በ2017 በጀት አመት ክልላዊ ጥቅል ምርቱ ብር 399.81 ቢሊዮን ደርሷል፡፡ በክልሉ በ2017 በጀት ዓመት የተመዘገበው ጥቅል ክልላዊ ምርት ጭማሬ ከ2016 በጀት ዓመት ከተመዘገበው ብር 370.64 ቢሊዮን ጥቅል ክልላዊ ምርት ጋር ሲነፃፀር የ29.17 ቢሊየን ብር ብልጫ ያሳየ መሆኑን መገንዘብ ተችሏል፡፡

በኢኮኖሚ በዘርፎች ደረጃ ሲታይ ደግሞ ግብርናና ተዛማጅ ዘርፎች ጥቅል ምርት መጠን በ2013 በጀት ዓመት ብር 172.2 ቢሊዮን የነበረ ሲሆን በ2017 በጀት አመት ብር 203.2 ቢሊዮን ደርሷል፡፡ በ2017 በጀት ዓመት የተመዘገበው የግብርና ዘርፎች እሴት ጭማሪ ከ2016 በጀት ዓመት ከነበረው ብር 192.5 ቢሊዮን ጋር ሲነፃፀር የብር 11 ቢሊየን ብልጫ አሳይቷል፡፡ የኢዱስትሪ ዘርፎች ምርት መጠን በ2013 በጀት ዓመት 48.5 ቢሊየን ብር የነበረ ሲሆን በ2017 በጀት አመት የዘርፎች ጥቅል ምርት መጠን ብር 67.63 ቢሊዮን ደርሷል፡፡ በ2017 በጀት ዓመት የተመዘገበው የኢዱስትሪ ዘርፎች እሴት ጭማሪ ከ2016 በጀት ዓመት ከነበረው ብር 60 ቢሊዮን ጋር ሲነፃፀር የብር 7.66 ቢሊየን ብልጫ አሳይቷል፡፡ የአግልግሎት ዘርፎች በ2013 በጀት ዓመት ግመታ መሰረት 98.5 ቢሊየን ብር የነበረ ሲሆን በ2017 በጀት አመት ግመታ መሰረት የዘርፎች ጥቅል ምርት ብር 134.17 ቢሊዮን ደርሷል፡፡ በ2017 በጀት ዓመት የተመዘገበው የአገልግሎት ዘርፎች እሴት ጭማሪ በ2016 በጀት ዓመት ከነበረው ብር 123.62 ቢሊዮን ጋር ሲነፃፀር የብር 10.55 ቢሊየን ብልጫ አሳይቷል፡፡

በተመሳሳይ በ2017 በበጀት ዓመት የክልሉ ጥቅል ኢኮኖሚ በወቅቱ የገበያ ዋጋ (Nominal GDP) ግመታ መሰረት ብር 1,598.65 ቢሊየን የደረሰ ሲሆን በ2016 በጀት ዓመት ከነበረው ብር 1,329.25 ቢሊዮን ጋር ሲነጻጸር የብር 269.4 ቢሊየን ብላጫ ያለው መሆኑን መገንዘብ ተችሏል፡፡ በዚህ ስሌት መሰረት የክልሉ የነፍስ ወከፍ ገቢ በ2017 በጀት አመት የአሜሪካ የዶላር የመግዛት አቅም (purchasing power parity) መሰረት 2,915.43 የአሜሪካን ዶላር የሆነ ሲሆን የነፍስ ወከፍ ገቢ ደግሞ 567 የአሜሪካ ዶላር ሆኖ ተመዝግቧል፡፡

ሠንጠረዥ1፦ የአማራ ክልል ጥቅል ምርት መጠን በቢሊየን ብር

ሴክተር	2013	2014	2015	2016	2017
ግብርና	172.2	177.3	183.7	192.5	203.2
ኢንዱስትሪ	48.5	51.6	54.8	60	67.63
አገልግሎት	98.5	107	116	123.6	134.7
ጥቅል ምርት	315.2	331.1	349.74	370.64	399.81

ምንጭ፡ በአማራ ክልል ፕላንና ልማት ቢሮ የክልል ኢኮኖሚ አካውንት ዳይሬክቶሬት

በ2017 በጀት ዓመት በክልል ምርት ግመታ መሰረት የግብርናና ተዛማጅ ዘርፎች የ5.5 በመቶ፣ የኢንዱስትሪ ዘርፎች የ12.7 በመቶ እንዲሁም የአገልግሎት ዘርፎች የ8.5 በመቶ እድገት ያስመዘገቡ ሲሆን ጥቅል ክልላዊ ዕድገቱም 7.9 በመቶ ሆኖ ተመዝግቧል። በ2017 በጀት ዓመት የተመዘገበው የኢኮኖሚ ዕድገት በ2016 በጀት ዓመት ከተመዘገበው የ6 በመቶ ዕድገት አንፃር ሲታይ 1.9 በመቶ ብልጫ ያለው መሆኑን መገንዘብ ተችሏል።

ግራፍ 1፦ የአማራ ክልል ኢኮኖሚ ዕድገት በመቶኛ

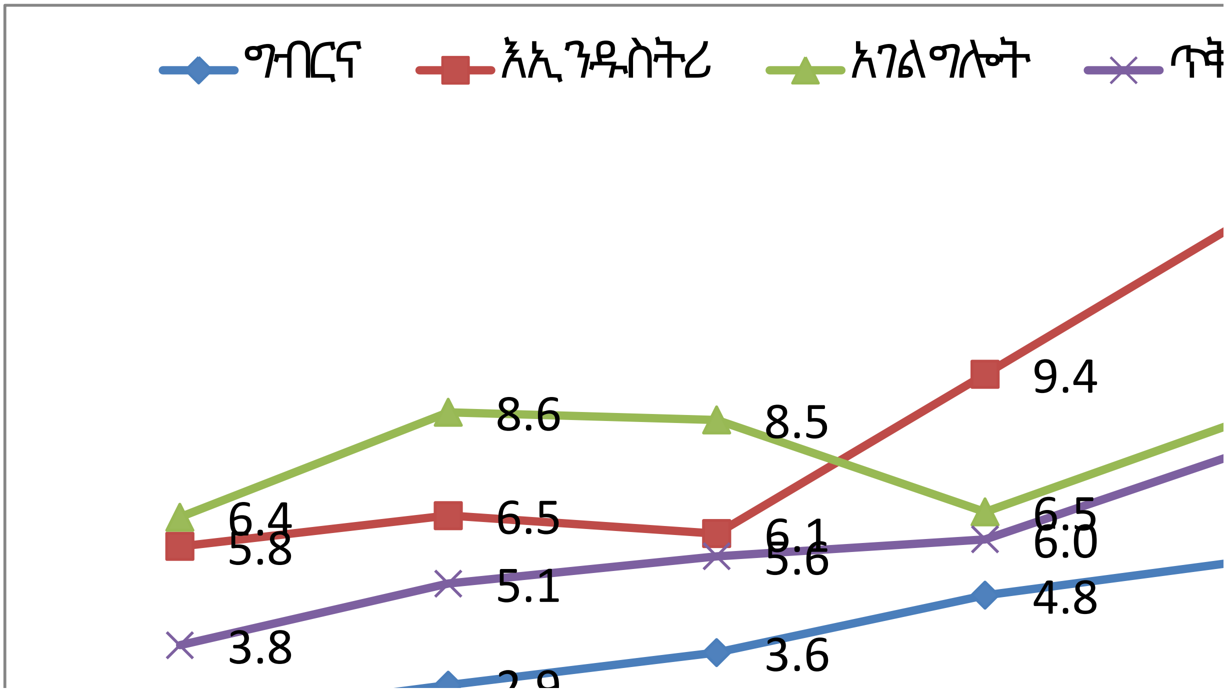

ምንጭ፡ በአማራ ክልል ፕላንና ልማት ቢሮ የክልል ኢኮኖሚ አካውንት ዳይሬክቶሬት

በ2017 በጀት ዓመት የክልሉ የዋና ዋና ኢኮኖሚ የዘርፎች እሴት ጭማሪ ከተመዘገበው ጥቅል ክልላዊ ምርት እድገት 7.9 በመቶ ያላቸው ድርሻ ሲታይ የግብርናና ተዛማጅ ዘርፎች 50.8 በመቶ፣ የኢንዱስትሪ ዘርፎች 16.9 በመቶ እና የአገልግሎት ዘርፎች ደግሞ 33.6 በመቶ መሆኑን ከክልላዊ የጥቅል ምርት ግመታ መረጃው መገንዘብ ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ (ከ2013- 2017) በነበሩት 5 ዓመታት የዘርፎች ድርሻ ከክልሉ ጥቅል ኢኮኖሚ ዕድገት አንፃር ሲታይ ግብርናና ተዛማጅ ዘርፎች የ52.7 በመቶ፣ የኢንዱስትሪ ዘርፎች የ16 በመቶ እና የአገልግሎት ዘርፎች ደግሞ የ32.7 ድርሻ የነባራቸው መሆኑን መገንዘብ ተችሏል፡፡

ግራፍ 2፦ የዋና ዋና የኢኮኖሚ ዘርፎች ከክልሉ ጥቅል ምርት ያላቸው ድርሻ በመቶኛ

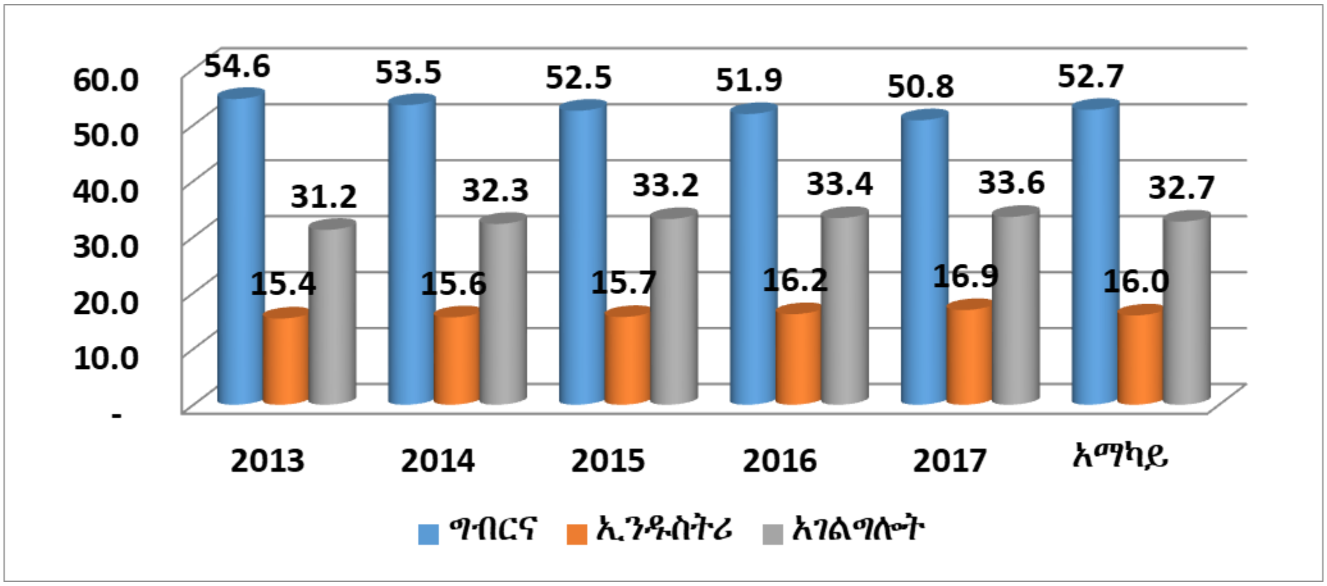

ምንጭ: በአማራ ክልል ፕላንና ልማት ቢሮ የክልል ኢኮኖሚ አካውንት ዳይሬክቶሬት

ክልሉ በርካታ ውስጣዊና ውጫዊ ተዳሮቶች ቢኖሩበትም በ2017 በጀት ዓመት የተመዘገበው ክልላዊ የኢኮኖሚ ዕድገት መሰረተ ሰፊ፣ ዘርፈ ብዙ፣ ፈጣን፣ ቀጣይነት ያለውና ስጋቶችን የመቋቋም አቅሙ እየተጠናከረ የመጣ መሆኑን የአማስት አመታት ተከታታይ የግመታ መረጃዎች አመላካቾች ናቸው፡፡ ለዚህ ፈጣን ዕድገት መገኘት በምክንያትነት ከሚጠቀሰው መካከል መንግስት እየተከተለ ያለው የማክክሮ ኢኮኖሚ ፖሊሲ ትግበራ፣ ሀገር በቀል የኢኮኖሚ ሪፎርም ፕሮግራሞች በአግባቡ በመተግበራቸው፣ ክልሉ ከድህነት እና ከግጭት አዙሪት ለመላቀቅ ያቀደዉ የአሻጋሪና

የዘላቂ ልማት ዕቅድ እንዲሁም የክልሉ አመራርና ባለሙያ በቀውስ ውስጥም ሆኖ ኢኮኖሚውን ለመመራት ያሳየው ቁርጠኝነት በዋናነት የሚጠቀሱ ጉዳዮች ናቸው።

1.2. የክልሉ ዋጋ ግሽበት /ንረት ሁኔታ

የ2017 በጀት ዓመት አጠቃላይ የክልሉ የዋጋ ግሽበት 15.43 በመቶ ሆኖ የተመዘገበ ሲሆን በ2016 በጀት ዓመት ከነበረው 31.89 በመቶ ጋር ሲነፃፀር ከፍተኛ የሆነ ቅናሽ አሳይቷል። በዚሁ በጀት ዓመት የምግብ ዋጋ ግሽበት 15.48 በመቶ ሆኖ የተመዘገበ ሲሆን በ2016 በጀት ዓመት ከነበረው የ34.44 በመቶ ጋር ሲነፃፀር ከፍተኛ ቅናሽ ያሳየ መሆኑን መገንዘብ ተችሏል። በተመሳሳይ ምግብ ነክ ያልሆኑ ምርቶች የዋጋ ግሽበት 15.45 በመቶ ሆኖ የተመዘገበ ሲሆን በ2016 ዓመት ከነበረው የ28.71 በመቶ ጋር ሲነፃፀር ሲታይ የመቀነስ አዝማሚያ አሳይቷል (የኢትዮጵያ ስታትስቲክስ አገልግሎት 2017 ሪፖርት)።

የክልሉ የዋጋ ግሽበት ሁኔታን ስንመለከት በየካቲት ወር 2017 በጀት ዓመት አጠቃላይ ክልላዊ የግሽበት ምጣኔ 14.3 በመቶ፣ ምግብ ነክ የሆኑ ምርቶች የዋጋ ግሽበት ምጣኔ 11.8 በመቶ እንዲሁም ምግብ ነክ ያልሆኑ ምርቶች የግሽበት ምጣኔ 17.8 በመቶ ሆኖ ተመዝግቦ የነበረ ሲሆን በየካቲት ወር 2018 ዓ.ም ምጣኔው ወደ ነጠላ አሃዝ (Single Digit) በመውረድ በየካቲት ወር 2018 ዓ.ም አጠቃላይ ክልላዊ የዋጋ ግሽበት ምጣኔ 6.55 በመቶ ሆኖ የተመዘገበ ሲሆን በዓይነት ሲታይ ደግሞ ምግብ ነክ የሆኑ ምርቶች የግሽበት ምጣኔ 6.56 በመቶ ሲሆን ምግብ ነክ ያልሆኑ ምርቶች የግሽበት ምጣኔ ደግሞ 6.54 በመቶ ሆኖ የተመዘገበ ሲሆን በሀገር አቀፍ ደረጃ ከተመዘገበው አጠቃላይ የዋጋ ግሽበት 9.7 በመቶ አንጻር ሲታይ በከፍተኛ ደረጃ ያነሰ መሆኑን የኢትዮጵያ ስታትስቲካል አገልግሎት መረጃ አመላክቷል። በክልል ደረጃ በበጀት አመቱ የዋጋ ግሽበትን ወደ 8 በመቶ ለማውረድ ታቅዶ እየተሰራ ያለው ስራ በአግባቡ የተሳካ መሆኑን መገንዘብ የተቻለ ሲሆን ምግብ ነክ የሆኑ እና ያልሆኑ ምርቶች የዋጋ ግሽበት ከባለፈው ዓመት እና መድረስ ከሚገባው ዕቅድ ጋር ሲነፃፀር በከፍተኛ ደረጃ የተሳካ እና ትርጉም ባለው ሁኔታ የቀነሰ መሆኑን ከመረጃው ማረጋገጥ ተችሏል። ለዚህ ደግሞ እንደ ክልል አቅርቦት ላይ ትኩረት ሰጥቶ ለመስራት የተደረገው ጥረት እና የምርት ጭማሬ ሥራ ውጤታም መሆኑን መገንዘብ ተችሏል።

ግራፍ 3፣ የአማራ ክልል ወርሃዊ የዋጋ ግሽበት መጋቢት 2017 እስከ መጋቢት 2018 ዓ/ም

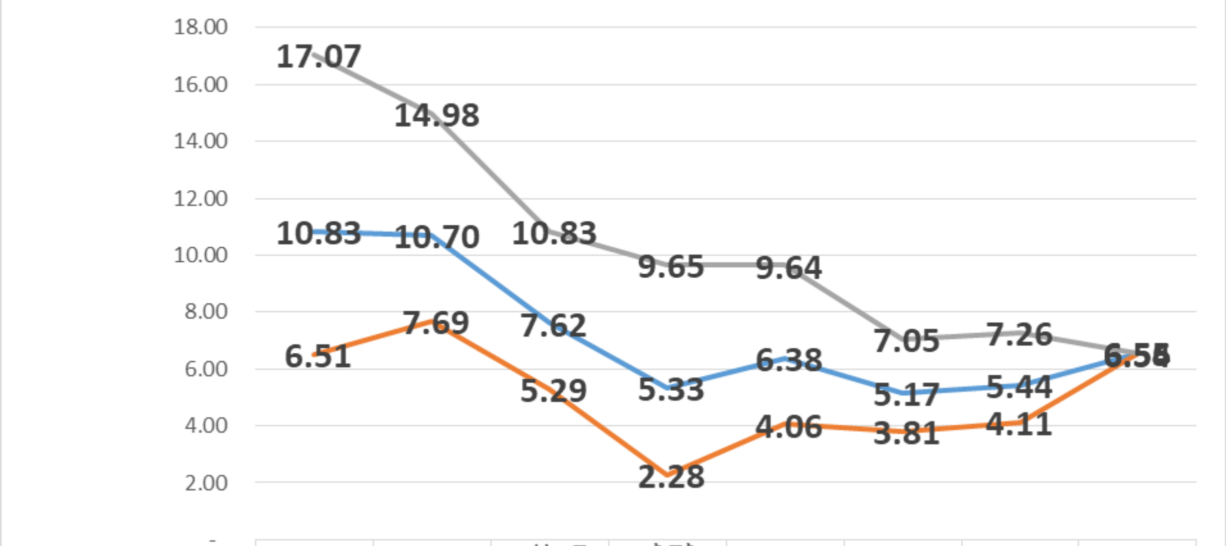

	ሐምሌ 2017	ነሃሴ 2017	መስከረም 2018	ጥቅምት 2018	ህዳር 2018	ታህሳስ 2018	ጥር 2018	የካቲት 2018
ጠ/ዋጋ ንረት	10.83	10.70	7.62	5.33	6.38	5.17	5.44	6.55
ምግብ	6.51	7.69	5.29	2.28	4.06	3.81	4.11	6.56
ምግብ ነክ ያልሆኑ	17.07	14.98	10.83	9.65	9.64	7.05	7.26	6.54

ምንጭ፦ የኢትዮጵያ ስታትስቲካል ሰርቪስ ስታትስቲካል መረጃ ታህሳስ 2018 ዓ/ም

የዋጋ ንረት (Inflation) መቀነስ በምክንያይትነት የሚወሰዱ ተግባራት፡- በባለፉት ዓመታት ተቀዛቅዞ የነበረው የግብርና ዘርፍ ዕድገት እየተሻሻለ መምጣቱ በዚህም መሰረት በ2013 በጀት ዓመት 2.2 በመቶ የነበረው የግብርና ጥቅል ምርት ዕድገት በ2017 በጀት ዓመት ወደ 5.5 በመቶ ማደጉ እና የዚህ ዕድገት ደግሞ ዋነኛ አስተዋጽኦ ያደረጉ ሰብል እና እንስሳት ንዑስ ዘርፎች መሆኑ በቀጥታ ችግሩን ለመቅረፍ እያስቻለ መሆኑ፣ የአምራች ኢንዱስትሪ ምርታማነት እያደገ መምጣትና ተኪ ምርቶች በብዛት እየተመረቱ መምጣቱ እና አምራችና ሸማቹን ለማገናኘት እየተሰራ ያለው ስራ ውጤት እያሳየ መምጣቱ ለመቀነሱ በምክንያትነት የሚጠቀስ ነው። በተጨማሪም የግብይት ሰንሰለቱን የማሳለጥ ስራ መስራቱ፣ የአምራችና ሸማች ትስስርን ማጠናከር መቻሉ፤ የመንግስት ፋይናንስ አስተዳደርን በብቃት መምራት መቻሉ፣ መንግስት ለግብርና ምርት ግብዓት የሚሆነውን ማዳበሪያ እና ነዳጅ ላይ ከፍተኛ ድጎማ ማድረጉ፣ መሰረታዊ የፍጆታ ዕቃዎች ላይ መንግስት ከቀረጥ ነጻ እንዲገቡና በተወሰኑ ምርቶች ላይ ማሻሻያ ማድረጉ እንዲሁም የክልሉ ሰላም እየተሻሻለ መምጣቱና የሸቀጦችና የሰራተኞች እንቅስቃሴ ገደብ ለውጥ ማሳየቱ ምርት ከቦታ ወደ ቦታ እንዲዘዋወር ፈቃጅ ሁኔታ መኖራቸው ተጠቃሾች ናቸው።

1.3. የኑሮ ውድነትን መቅረፍና የዜጎችን ገቢ ማሳደግ

ለግል ሴክተሩ ምቹ ሁኔታ በመፍጠር ሰፊ ቋሚ የስራ ዕድል ለዜጎች እንዲፈጠር ማድረግ፡- በክልሉ ኢንቨስት ሊያደርጉ የሚችሉ አቅምና ፍላጎት ያላቸው 3,589 ባለሃብቶችን በመለየት ለመመልመል ታቅዶ 14,309 በመለየት መመልመል ተችሏል፡፡ ከተመለመሉት ውስጥ 3,579 የሚሆኑት የተሻለ የፋይናንስ አቅምና ዕውቀት ያላቸዉ ባለሃብቶች ሲሆኑ 471 የሚሆኑት ደግሞ አቅም ያላቸዉ በጎጆ ኢንዱስትሪ፣ በህብረት ስራ ማህበራት የተሰማሩ እና የልማት ተነሽና ሞዴል አርሶ አደሮች ናቸው፡፡ በዚህም መሰረት 2,460 ባለሃብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ እንዲያወጡ ታቅዶ 2,946 (100%) ባለሃብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ አውጥተዋል፡፡ በተጨማሪም ፈቃድ ያዎጡ ባለሃብቶች ወደ ስራ ሲገቡ ሊፈጠር የሚችል የስራ ዕድል 348,211 ለማድረስ ታቅዶ ለ454,390 (100%) ዜጎች የስራ እድል እንደሚፈጥሩ የተገመተ ሲሆን ፈቃድ ካወጡት መካከል በማኑፋክቸሪንግ ዘርፍ 1,769 ፈቃድ እንዲያወጡ ታቅዶ 892 ማሳካት ተችሏል፡፡ በዚህ ዘርፍ የተመዘገበ ካፒታል መጠን ብር 279.61 ቢሊዮን መሆኑን መገንዘብ ተችሏል፡፡

ቋሚ ገቢ ያላቸውን ዜጎች ገቢ የሚያሳድግ ድጋፍ ማድረግ፡- የኑሮ ውድነት ተጎጅ ከሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎች መካከል ቋሚ ገቢ ያላቸው የመንግስት ሰራተኞች ዋነኞቹ ናቸው፡፡ በዚህም መሰረት በያዝነው 2018 በጀት ዓመት መንግስት ለመንግስት ሰራተኞች ያደረገው የደሞዝ ጭማሬ ይስተዋል የነበረውን የኑሮ ውድነት ጫና በመቅረፍ በኩል ከፍተኛ ሚና ተጫውቷል፡፡

የመኖሪያ ቤት ግንባታ ማሳደግ፦ የመኖሪያ ቤት ችግር ለማቃለል በተለያዩ የመኖሪያ ቤት ልማት አማራጮች 79,002 ቤቶችን ለመገንባት ታቅዶ ለዝቅተኛ ነዋሪዎች 1,653 ቤቶች፣ በሪልስቴት 1,223 ቤቶች፣ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማነበራት 31,289 ቤቶች፣ በግለሰቦች 17,295 ቤቶች በድምሩ 51,460 (65.14%) መኖሪያ ቤቶች ተገንብተዋል፡፡

የፍጆታ ዕቃዎችን በተመጣጣኝ ዋጋ ሸማቾች እንዲያገኙ ማድረግ፡- የኑሮ ውድነቱን የሚቀንሱ ተግባራትን ከማከናወን አኳያ ምርት ትስስር መፍጠር ሲሆን የአነስተኛ ባለይዞታ አርሶ አደሮችን የገበያ ተደራሽነት በማሳለጥ የዘመናዊ ግብርና ውጤቶችን በበቂ መጠን ለሸማቾች እንዲደርስ ለማድረግ 3,766,168 ኩ/ል ለማስተሳሰር ታቅዶ 5,241,773 ኩ/ል (100%) በማስተሳሰር አምራቹንና ሸማቹን ማህበረሰብ ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡ የኬላ ላይ ቀረጥን ጨምሮ የባለ ድርሻ ተዋንያን መበራከት በአቅራቢዎች ወጪ መብዛት ምክንያት ሸማቹ ለኑሮ ውድነት ተጋላጭ እንዳይሆኑ ለማድረግ 64 ህገወጥ ኬላዎችን ለማስነሳት ታቅዶ 145 (100%) ማስነሳት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም የገበያ ማዕከላትን በማስፋፋት ምርት በዓይነት፣ በመጠን፣ በጥራት እንዲቀርብባቸዉ

74 (100%)፣ በመለስተኛና በአንስተኛ ከተሞች ሸማችና አምራች የሚያገናኙ የገበያ ማዕከል መገንባት 11 (92%)፣ ነባር የእሁድ ገበያን ማጠናከር 195 (100%)፣ አዲስ የእሁድ ገበያ ማቋቋም 29 (100%)፣ ሁለገብ የግብይት ማዕከላትን በአዲስ ማቋቋም 101 (100%)፣ ነባር የግብይት ማዕከላትን ማጠናከር 853 (100%) ማከናወን ተችሏል፡፡

የግብይት ትስስሩን በማጠናከርና የፋይናንስ አቅርቦቱን በማሳደግ ገበያውን ለማረጋጋት የሚያስችል ተዘዋዋሪ ብድር በማቅረብ የግብርና፣ የኢንዱስትሪና የእንስሳትና እንስሳት ተዋፅኦ ምርቶችን በበቂ ሁኔታ በተመጣጣኝ ዋጋ እንዲቀርብ ማስቻል ሲሆን ለሸማች ህብረት ስራ ማህበራትና ለዩኔኖች ብር 1.104 ቢሊዮን የተዘዋዋሪ ብድር ለማቅረብ ታቅዶ ብር 1.56 ቢሊዮን (100%) ማከናወን የተቻለ ሲሆን በተገኘው የተዘዋዋሪ የብድር የቀረብ ምርት 4,152,332 ኩ/ል (100%) የሰብል ምርት፣ 1,675,330 ኩ/ል (100%) የኢንዱስትሪ ምርት፣ 24,176,975 ሊትር (100%) የኢንዱስትሪ ፈሳሽ ምርት በማቅረብ እንዲሁም 253 (100%) የንግድ ትርኢት ባዛርና ኢግዚቢሽን በማዘጋጀት ምርት ማቅረብ ተችሏል፡፡

በተጨማሪም ስጋ 611 ቶን ለማቅረብ ታቅዶ 666 ቶን (100%)፣ አሳ 2,035 ቶን ታቅዶ 2,238 ቶን (100%)፣ ወተት 141,636,495 ሊትር ታቅዶ 137,022,773 ሊትር (97%)፣ ማር 14,566 ቶን ታቅዶ 15,396 ቶን (100%)፣ ዶሮ በቁጥር 3,157,530 ታቅዶ 4,353,527 (100%)፣ እንቁላል በቁጥር 28,192,227 ለማቅረብ ታቅዶ 37,080,682 (100%)፣ የቁም እንስሳት በቁጥር 1,376,910 ለማቅረብ ታቅዶ 1,412,513 (100%)፣ ቆዳና ሌጦ 3,778,550 ታቅዶ 3,474,687 (92%) እና የተቀነባበረ የእንስሳት መኖ 2,593 ቶን ለማቅረብ ታቅዶ 3,799 (100%) በማከናወን የኑሮ ውድነቱን በማረጋጋትና ማህበረሰቡ ላይ የሚደርሰውን የኑሮ ውድነት ጫና ለማቃለል ጥረት እየተደረገ ይገኛል፡፡

ማሕበራዊ ድጋፍ (Social assistance)

ለተጋላጭ የማሕበረሰብ ክፍሎች የአስቸኳይ ጊዜ እና ድህነትን ለመቋቋም ቀጥታ ድግፍ ማድረግ፤- የተለያዩ ስልቶችን ተጠቅሞ ለተለያዩ ተጋላጭ የህብረተሰብ ክፍሎች ድጋፍና እንክብካቤ አገልገሎት የሚውል ብር 56,691,348 ለመሰብሰብ ታቅዶ በጥሬ ገንዘብ 45,772,753፣ በዓይነት 103,181,322 በድምሩ 148,954,075 ብር በመሰብሰብ ተጋላጭ ለሆኑ ህብረተሰብ ክፍሎች ድጋፍ የተደረገ ሲሆን አፈጻጸሙም ከዕቅድ በላይ ነው፡፡ በተመሳሳይ በልዩ ልዩ አማራጮች ለ26,372 አረጋዊያን ቋሚ የገንዘብና የዓይነት ድጋፍ ለማመቻቸት ታቅዶ በጎ አድራጎት ድርጅቶችን፣ የሲቪክ

ተቋማትን እና ሌሎች ተቋማትን በማስተባበር ለ40,246 ዜጎች ድጋፉን ማድረግ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም ከዕቅድ በላይ ነው፡፡

የአካባቢውን ፀጋ በማስተባበር እና ልዩ ልዩ ድጋፍ በማድረግ 3,426 መስራት የሚችሉ አረጋዊያን በቋሚ የገቢ ማስገኛ ሥራ እንዲሠማሩ ለማድረግ ታቅዶ 4,330 (ሴት 2,284) ማሰማራት ተችሏል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ቢሮው ከአረጋዊያን ማህበር ጋር በመተባበር ከክልሉ የአረጋዊያን ገቢ ማስገኛ ማዕከል ከተገኘው ገቢ ብር 500,000 ወጭ በማድረግ በባህርዳር ከተማ ነዋሪ ለሆኑ 6 ዓቅመ ደካሞች የቤት ጥገና አካሂዷል፡፡ ክልሉ አረጋዊያን ገቢ ማስገኛ ማዕከል 1,750 ቋሚ የገንዘብ ድጋፍ በየወሩ እየተደረገላቸው ሲሆን ለዚህም ተግባር ብር 7,875,000 ወጭ ተደርጓል፡፡ በተመሳሳይ በልዩ ልዩ አማራጮች ለ6,609 አካል ጉዳተኞች ቋሚ የገንዘብና የዓይነት ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ9,690 አካል ጉዳተኞች ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡ ለ158,784 አረጋውያን እና ለ66,896 አካል ጉዳተኞች ልዩ ልዩ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ222,753 አረጋዊያን እና 81,933 አካል ጉዳተኞች ልዩ ልዩ ጊዜያዊ ድጋፉን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

በገጠር ለችግር ተጋላጭ የሆኑ ማህበረሰቦችን ድጋፍ ማድረግ፡- በ2017 በጀት ዓመት ከተለያዩ አካላት ተሰብስቦ ሳይሰራጭ የቀረ ወደ 2018 በጀት ዓመት የዞረ 139,355,951 ብር ጨምሮ በ2018 በጀት ዓመት ከተለያዩ አካላት ከተሰበሰበው ብር 628,935,876 በድምሩ 768,291,827 ብር ውስጥ ብር 414,147,885 ችግር ላለባቸው የማህበረሰብ ክፍሎች ማሰራጨት ተችሏል፡፡ የዕለት ምግብ ድጋፍ ከመንግስትና ከረጅ ድርጅቶች የተገኘ ሲሆን ለ1,212,391 ተጠቃሚዎች 644,291 ኩ/ል ተጠይቆ 628,462 ኩ/ል (97.5%) ተፈቅዶ 594,395 ኩ/ል (94.6%) ወረዳ የደረሰ ሲሆን 590,543 ኩ/ል (99.4%) ለተጠቃሚዎች ተሰራጭቷል፡፡ ከክልል ክምችት 24,097 ኩ/ል ለ160,800 ተጠቃሚዎች እንዲሁም ከረጅ ድርጅቶች ለ121,310 ተጠቃሚዎች 33,693 ኩ/ል ድጋፍ ተሰራጭቷል፡፡ በአጠቃላይ ለ1,494,501 ተጠቃሚዎች 626,036 ኩ/ል የእህል ድጋፍ፣ ለ172,560 ተጠቃሚዎች ብር 414,147,885 ድጋፍ የተደረገ ሲሆን በድምሩ ለ1,667,061 ተጠቃሚዎች ድጋፍ ተደርጓል፡፡

የከተማ ሴፍትኔት እና ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ስራዎች፡-

የምግብ ዋስትና ፕሮግራም ተጠቃሚዎች፡- በክልላችን በፕሮግራሙ በታቀፉ 18 ከተሞች በዚህ በጀት ዓመት ወደ ፕሮግራሙ የተቀላቀሉ አዲስ የመንግስት መቀናጀ በጀት ተጠቃሚዎችን ጨምሮ 159,173 ዜጎችን በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ በማሳተፍ እና 36,672 ዜጎችን በቀጥታ ድጋፍ በጠቅላላው 195,845 ዜጎችን የምግብ ዋስትናቸውን ለማረጋገጥ ግብ ተይዞ እየተሰራ

ይገኛል፡፡ የከተሞችን ገጽታ ሊቀይሩ በሚችሉ የማህበረሰብ አቀፍ ልማት ስራዎች ላይ 50,953 የመስራት አቅም ያላቸውና ከድህነት ወለል በታች የሚገኙ ዜጎችን (ሰሪ ኃይሎችን) በማሳተፍ 159,173 ተጠቃሚዎችን የምግብ ዋስትናቸውን ለማረጋገጥ ታቅዶ በ18ቱ ከተሞች ወንድ 12,574 ሴት 38,104 በድምሩ 50,678 ሰሪ ሀይሎችን በማሳተፍ ወንድ 65,818 ሴት 91,381 በድምሩ 157,199 የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

ቀጥታ ድጋፍ ተጠቃሚዎች፦ ከቀጥታ ድጋፍ ተጠቃሚዎች አኳያ 32,394 ተጠቃሚዎች የነፃ የጤና መድን፣ 4,432 ተጠቃሚዎች የት/ት ትስስር፣ 13,138 ተጠቃሚዎች የማህበራዊና ስነ-ልቦናዊ ድጋፍ፣ 291 ተጠቃሚዎች ነፃ የህግ አገልግሎት፣ 90 ተጠቃሚዎች በአዲስ ቤት የተገነባላቸው፣ 266 ተጠቃሚዎች የቤት እድሳት/ስጦታ የተደረገላቸው፣ 12,172 ተጠቃሚዎች የምግብ ድጋፍ ያገኙ ሲሆን 2,941 ተጠቃሚዎች ተጨማሪ የጥሬ ገንዘብ ድጋፍ የተደረገላቸው ናቸው፡፡ በአጠቃላይ የተደረገው ድጋፉ በገንዘብ ሲገመት ብር 50,464,125 እንደሚሆን ተገምቷል፡፡

የማህበራዊ አገልግሎቶች ትስስር፡- ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመቀናጀት ለ159,173 የአካባቢ ልማት እና ለ36,672 የቀጥታ ድጋፍ ተጠቃሚዎች የማኅበራዊ አገልግሎት ተጠቃሚነት ትስስር ለመፍጠር ታቅዶ ከአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎች አኳያ 24,575 ተጠቃሚዎች የጤና መድን፣ 8,716 ተጠቃሚዎች የትምህርት ቤት ቁሳቁስ (ደብተር፣ እስክቢቶ፣ ዩኒፎርም)፣ 4,418 ተጠቃሚዎች የምግብ ድጋፍ፣ 698 ተጠቃሚዎች የቤት አቅርቦት ድጋፍ፣ 6,301 ተጠቃሚዎች ሌሎች ልዩ ልዩ ድጋፎች በአጠቃላይ 44,708 ተጠቃሚዎች የማኅበራዊ አገልግሎት ትስስር ተፈጥሯል፡፡

የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ *ሥራዎች*፡- ከድህነት ወለል በታች የሚኖሩና በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ ተሳታፊ የሆኑ 51,125 የቤተሰብ ሃላፊዎች በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም እንዲታቀፉ በማድረግ በዘላቂነት ኑሯቸውን እንዲያሻሽሉ ለማድረግ ታቅዶ ወንድ 12,166 ሴት 38,361 ድምር 50,527 አገልግሎቱን እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

1.4. የስራ እድል ፈጠራ

በአጠቃላይ በከተማና በገጠር የተፈጠረ የሥራ ዕድል፡- በግብርና ዘርፍ ለ287,720 ዜጎች የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ በቋሚ ወንድ 120,816 ሴት 82,955 ድምር 203,771 በጊዜያዊ ወንድ 51,481 ሴት 22,831 ድምር 74,312 በአጠቃላይ በቋሚና በጊዜአዊ ለወንድ 172,297 ሴት 105,786 በድምሩ ለ278,083 (96.65%) ስራ ፈላጊ ዜጐች የስራ እድል ተፈጥሯል፡፡

በኢንዱስትሪ ዘርፍ ደግሞ ለ246,617 ዜጎች የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ በቋሚ ወንድ 68,942 ሴት 47,217 ድምር 116,159 በጊዜያዊ ወንድ 51,434 ሴት 32,238 ድምር 83,672 በአጠቃላይ በቋሚና በጊዜያዊ ለወንድ 120,376 ሴት 79,3455 በድምሩ ለ199,831 (81.03%) ስራ ፈላጊ ዜጐች የስራ እድል መፍጠር ተችሏል።

በአገልግሎት ዘርፍ ለ287,719 የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ በቋሚ ወንድ 145,987 ሴት 213,964 ድምር 359,951 በጊዜያዊ ወንድ 41,141 ሴት 40,469 ድምር 81,610 በአጠቃላይ በቋሚና በጊዜያዊ ለወንድ 187,128 ሴት 254,433 በድምሩ ለ441,561 (100%) ስራ ፈላጊ ዜጐች የስራ እድል መፍጠር ተችሏል።

በአጠቃላይ በበጀት ዓመቱ በከተማና በገጠር በሁሉም የስራ አማራጮች ለ1,096,074 (ቋሚ 876,859 ጊዜያዊ 219,215) እስከዚህ ሩብ ዓመት ደግሞ ለ822,056 (ቋሚ 657,645 ጊዜያዊ 164,411) የሥራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ ቋሚ ወንድ 335,745 ሴት 344,136 ድምር 679,881 ጊዜያዊ ወንድ 144,056 ሴት 95,538 ድምር 239,594 በአጠቃላይ በቋሚና በጊዜያዊ ለወንድ 479,801 ሴት 439,674 በድምሩ ለ919,475 የስራ ዕድል መፍጠር ተችሏል። አፈፃፀሙም ከዓመቱ 83.89% ሲሆን ከ9 ወሩ ደግሞ 100% ነው። ከተፈጠረው የሥራ እድል ውስጥ 80% እና በላይ ዘላቂ (ቋሚ) የሥራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ 679,881 (73.94%) ማከናውን ተችሏል።

1.5. የወጭ ምርት /ኤክስፖርት/ አፈፃፀም

የኤክስፖርት ምርት በዓይነት፣ በመጠን፣ በጥራትና በገቢ ማሳደግ፡- የኤክስፖርት ምርት በዓይነትና በመጠን እንዲሁም በጥራት በማቅረብ ወደ ውጭ የሚላከውን የምርት መጠን ማሳደግ ላይ ትኩረት ተሰጥቶ እየተሰራ ሲሆን 5,093,999 ኩ/ል የቅባት፣ ጥራጥሬ እህል እና ቡናን ወደ ውጭ ለመላክ ታቅዶ 3,502,901 (69%) የተላከ ሲሆን በገቢ ደረጃ ደግሞ 497,760,000 ዶላር ለማግኘት ታቅዶ 410,230,000 (82%) ዶላር እንደሚገኝ ተገምቷል። በተጨማሪም የቁም እንስሳትን በቁጥር 16,143 ወደ ውጪ ለመላክ ታቅዶ 23,404 (100%) የተላከ ሲሆን ከዚህም 1,753,408 ዶላር ለማግኘት ታቅዶ 1,871,630 (100%) ዶላር ማግኘት ተችሏል። በአጠቃላይ ከሰብል ምርትና ከቁም እንስሳት በድምሩ 499,523,426 ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 412,111,035 (82%) እንደሚገኝ ተገምቷል።

የአገር ውስጥ የአምራች ኢንዱስትሪ ውጤቶችን ተፈላጊነት በማሳለጥ የገቢ ንግድ በአገር ውስጥ ምርት እንዲተካ ማድረግ፡- የአገር ውስጥ የአምራች ኢንዱስትሪ ውጤቶችን ተፈላጊነት በማሳለጥ

የገቢ ንግድን በአገር ውስጥ ምርት እንዲተካ በተሰራው ስራ ሰሊጥ፣ አኩሪ አተር፣ በቆሎ እና የቢራ ገብስ 1,858,498 ኩ/ል ለማቅረብ ታቅዶ 2,138,257 (100%) ተኪ ምርት ለፋብሪካዎች በማስተሳሰር ይወጣ የነበረዉን የዉጭ ምንዛሬ ማዳን ተችሏል፡፡

ምርታቸውን ወደ ውጭ ገበያ የሚልኩ አምራች ኢንዱስትሪዎች በመደገፍ የውጪ ምንዛሬ ግኝትን ማሳደግ፤- 13 መካከለኛ 28 ከፍተኛ በድምሩ 41 አምራች ኢንዱስትሪዎችን በመደገፍ 58,909.84 ቶን ምርት በመላክ 111.6 ሚሊዮን ዶላር ለማግኘት ታቅዶ 14 መካከለኛ 26 ከፍተኛ በድምሩ 40 አምራች ኢንዱስትሪዎችን 119,005.06 ቶን በመላክ 153.51 ሚሊዮን ዶላር ማግኘት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም 7 የሆርቲካልቸር ፕሮጀክቶች 5,996 ቶን ምርት ልከው 22 ሚሊየን ዶላር እንዲያስገኙ ታቅዶ 6 የሆርቲካልቸር ፕሮጀክቶች 4,014 ቶን ምርት ልከው 10.8 (49%)ሚሊየን ዶላር ማግኘት ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ በሁለቱም ዘርፍ ከወጭ ምርት 133.6 ሚሊዮን ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 164.306 (100%) ሚሊዮን ዶላር ማግኘት ተችሏል፡፡

ስትራቴጂክ የገቢ ምርትን የሚተኩ የአምራች ኢንዱስትሪዎች የሚያድኑትን የውጭ ምንዛሬ እና የአገር ውስጥ የገበያ ድርሻ ማሳደግ፤ በበጀት አመቱ ስትራቴጂክ የገቢ ምርትን የሚተኩ የአምራች ኢንዱስትሪዎች የሚያድኑትን የውጭ ምንዛሬ 560.97 ሚሊዮን ዶላር በማድረስ የአገር ውስጥ የገበያ ድርሻ ለማሳደግ ታቅዶ 501 ተኪ ምርት የሚያመርቱ አምራች ኢንዱስትሪዎችን በመለየትና በመደገፍ 544,608.63 (100%) ቶን ምርት በማምረት 650.20 (100%) ሚሊዮን ዶላር ውጭ ምንዛሬን ማስቀረት/ መተካት ተችሏል፡፡

የማዕድን ውጭ ምንዛሬ ግኝትን ማሳደግ፡- በበጀት ዓመቱ 25,139.39 ኪ.ግ በ9 ወሩ 18,854.54 ኪ.ግ የከበሩ የማዕድን ምርቶችን ወደ ውጭ በመላክ በዓመት 10,389,720 በ9 ወሩ 7,792,290 ዶላር ለማግኘት ታቅዶ 18,549 ኪ.ግ በመላክ 12,555,782.06 ዶላር ማግኘት ተችሏል፡፡ አፈጻጸም ከምርት ከዓመቱ 73.78% ሲሆን ከ9 ወሩ 98.37% ማሳካት የተቻለ ሲሆን ከምንዛሬ ግኝት ደግሞ ከዓመቱም ከ9 ወሩም ከ100% ባላይ ማሳካት ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ የተገኘው የውጭ ምንዛሬ በማዕድን አይነት ሲታይ ወርቅ 75.41%፣ ጥሬ ኦፓል 17.31% እና እሴት የተጨመረበት ኦፓል 7.27% ድርሻ የነበራቸው መሆኑን መገንዘብ ተችሏል፡፡

ከውጭ የሚገቡ የማዕድን ኢንዱስትሪ ግብዓቶችን በአገር ውስጥ ምርት መተካት፡- በበጀት ዓመቱ 1,713,258 ቶን በ9 ወሩ 1,284,943.5 ቶን ከውጭ የሚገቡ የማዕድን ኢንዱስትሪ ግብዓቶችን

በአገር ውስጥ ምርት በመተካት በዓመት 124,846,559.20 ዶላር በ9 ወሩ 93,634,919.4 ዶላር ለማዳን ታቅዶ 2,074,961 ቶን ምርት በመተካት 246,145,072 (100%) ዶላር ማዳን ተችሏል፡፡

የውጭ ሀገር ቱሪስትና ገቢን ማሳደግ፡- ክልሉን የሚጎበኙ የውጭ ሀገር ቱሪስቶችን ቁጥር 50,000 ለማድረስ ዕቅድ ተይዞ 42,807 (85.61%) ማድረስ ተችሏል፡፡ ወደ ክልሉ ከሚመጡ የውጪ ሀገር ቱሪስት ፍሰት የሚገኘውን ገቢ 163,581,520 ብር ለማድረስ ታቅዶ 256,097,260 (100%) ብር በማድረስ ከዕቅድ በላይ ማከናወን ተችሏል፡፡

ሰንጠረዥ 2፡ በአራት ዘርፎች የተገኘ የወጭ ንግድ

ተ.ቁ	ዘርፍ	ወጭ ንግድ (ዶላር)	ወጭ ንግድ (ብር)
1			
	ከግብርና	410,230,000	27,819,436,720
2	ከአምራች ኢንዱስትሪ	153,506,000	18,189,232,000
3	ከማዕድን	12,555,782	1,434,777,400
4	ከቱሪዝም	1,673,838	256,097,260
ጠቅላላ ድምር		577,965,620	88,428,739,906

ምንጭ፡ የአብክመ አራቱ ዘርፎች የ3ኛዉ ሩብ ዓመት ሪፖርት

1. 6 የክልሉ የፊዚካል ፖሊሲ አፈፃፀም

የክልሉ መንግስት ገቢ አፈፃፀም፡- በ2018 በጀት አመት የገቢ አሰባሰብ ከታክስ ገቢዎች ብር 82 ቢሊዮን፤ ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች ደግሞ ብር 2.87 ቢሊዮን በድምሩ ብር 84.87 ቢሊዮን ለመሰብሰብ ታቅዶ ታክስ ከሆኑ ገቢዎች ብር 55.68 (67.9%) ቢሊዮን እንዲሁም ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች ብር 1.54 (53.5%) ቢሊዮን   መሰብሰብ ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ በበጀት አመቱ ጠቅላላ የክልል ውስጥ ገቢ ብር 100.37 ቢሊዮን ለመሰብሰብ ታቅዶ 67.76 (64.5%) ቢሊዮን ብር መሰብሰብ ተችሏል፡፡

ሠንጠረዥ 3፡ የ2018 በጀት ዓመት የክልሉ መንግስት የ9 ወር ገቢ አሰባሰብ

ተ.ቁ	ዓይነት	መለኪያ	ዕቅድ	ክንውን	አፈጻጸምበ%
1	ከመደበኛ ገቢ	በቢሊየን ብር	84.872	57.22	65.06

1.1	ከታክስ ገቢዎች	በቢሊየን ብር	82	55.68	67.9
1.2	ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች	በቢሊየን ብር	2.872	1.54	53.5
2	ከተማ አገልግሎት ገቢ	በቢሊየን ብር	15.5	7.54	48.7
3	**ጠቅላላ የክልል ገቢ**	**በቢሊየን ብር**	**100.37**	**67.76**	**64.5**

ምንጭ፦ የአብክመ ገንዘብ ቢሮ

የክልሉ መንግስት ወጪ አፈጻጸም፦ በበጀት ዓመቱ ለመደበኛ ወጭ ከተመደበው ብር 138.47 ቢሊዮን ውስጥ ብር 93.23 ቢሊየን (67.32%) ውጭ የተደረገ ሲሆን ለካፒታል ወጭ ከተመደበው ብር 86.98 ቢሊዮን ውስጥ ብር ደግሞ 14.28 ቢሊዮን (16.41%) ወጭ የተደረገ ሲሆን በድምሩ ለክልሉ ልማት ከፀደቀው በጀት ብር 225.45 ቢሊዮን ውስጥ ብር 107.51 (47.6%) ቢሊዮን ወጭ ሁኖ ስራ ላይ ውሏል፡፡ ጠቅላላ ወጪ ከተደረገው 107.51 ቢሊዮን ብር ውስጥ 86.7 በመቶው ለመደበኛ ተግባራት ወጪ የተደረገ ሲሆን 13.3 በመቶ የሚሆነው ደግሞ ለካፒታል ፕሮጀክቶች ወጪ ተደርጓል፡፡

ሠንጠረዥ 4፡- የ2018 በጀት ዓመት የክልሉ መደበኛ እና ካፒታል ወጪ ዕቅድ አፈፃፀም

ተ.ቁ	*ዓይነት*	*መለኪያ*	*ዕቅድ*	*ክንውን*	*አፈጻጸም በ%*
2	አጠቃላይ ወጪ	በቢሊየን ብር	225	107.51	47.6
2.1	መደበኛ	በቢሊየን ብር	138.47	93.23	67.32
2.2	ካፒታል	በቢሊየን ብር	86.98	14.28	16.41

ምንጭ፦ የአብክመ ገንዘብ ቢሮ

ክፍል ሁለት፡ *የዘርፎች ልማት አፈጻጸም*

2.1. አምራች ኢንዱስትሪ

የአምራች ኢንዱስትሪ ምርቶች በሁሉም ዘርፍ ከመፈለጋቸው እና ረጅም የእሴት ሰንሰለትን መፍጠር የሚችሉ ከመሆናቸውም በላይ በውስን ሀብት ፊት የሚሰፋውን፣ የሚያድገውን እና የሚራቀቀውን እንደ ምግብ፣ ልብስ፣ መጠለያ፣ ጤና (መድኃኒት)፣ መጓጓዣ፣ መገናኛ፣ ቴክኖሎጂ፣ ደህንነት እና ከፍ ሲልም ሉዓላዊነት በመሳሰሉት የሚገለጹ ፍላጎቶችን ማሟላት

የሚቻለው በአምራች ኢንዱስትሪ ዘርፍ ልማት ነው፡፡ በቴክኒካዊ ደረጃ የአምራች ኢንዱስትሪ የዚህ መሠረታዊ ሀብትን የማብዛት፣ የማሳደግ እና የማራቀቅ አቅም የዘርፉ የቋሚ ግብዓቶች ምርታማነት ከፍተኛ መሆን ነው፡፡ የሌሎች አገሮች ልምድ እንደሚያሳየው የኢንዱስትሪ እድገትና የኢኮኖሚ መዋቅራዊ ሽግግር የሚወሰነው በአብዛኛው በአምራች አንዱስትሪ ልማት ስኬት ላይ ነው፡፡ ስለሆነም በአምራች ኢንዱስትሪ ዘርፍ በሦስተኛዉ ሩብ ዓመት የተከናወኑ ተግባራትን ሪፖርት እንደሚከተለዉ ቀርቧል፡፡

የክልሉን የቋሚ ግብዓቶችን ምርታማነት በመጨመር እና አዳዲስ ፕሮጀክቶችን በማስጀመር እንዲሁም የመሰረተ ልማት አቅርቦት እና ሌሎች አስፈላጊ ግብዓቶችን በማሟላት የአምራች ኢንዱስትሪዎችን የማምረት አቅም በ2017 ከተደረሰበት 59.22 በመቶ በ2018 ወደ 63 በመቶ ማሳደግ፡- ለ417 መካከለኛና ለ185 ከፍተኛ በድምሩ ለ602 ኢንዱስትሪዎች የኢንዱስትሪ ኤክስቴንሽን አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ ለ671 መካከለኛና ለ186 ከፍተኛ በድምሩ ለ857 (100%) አምራች ኢንዱስትሪዎች የኢንዱስትሪ ኤክስቴንሽን የድጋፍ አገልግሎት እንዲያገኙ ማድረግ የተቻለ ሲሆን የአምራች ኢንዱስትሪዎችን ምርታማነት በመጨመር የማምረት አቅማቸውን ለማሳደግ ያለባቸውን የማምረቻ መሳሪያ ማዘመንና ማሟላት የሚያስፈልግ በመሆኑ 71 መካከለኛ እና 6 ከፍተኛ በድምሩ 77 አምራች ኢንዱስትሪዎችን የብድር ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ ለ40 መካከለኛ እና ለ13 ከፍተኛ በድምሩ 53 (69%) አምራች ኢንዱስትሪዎችን ችግር በመፍታት የሊዝ ብድር ተጠቃሚ ማድረግ የተቻለ ሲሆን 1,907.96 (100%) ሚሊዮን ብር ብድር ለመስጠት ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ ምርት ላይ ያሉ 104 መካከለኛና 42 ከፍተኛ በድምሩ የ146 አምራች ኢንዱስትሪዎችን የስራ ማስኬጃ ብድር ችግር ለመፍታት ታቅዶ የ85 መካከለኛ እና የ45 ከፍተኛ በድምሩ የ130 (89%) ኢንዱስትሪዎች የስራ ማስኬጃ የብድር ችግር ተፈቷል፡፡ ተጠቃሚነት በብር ሲታይ 10.43 ቢሊየን ብድር ለመስጠት ታቅዶ 25.67 (100%) ቢሊዮን የስራ ማስኬጃ ብድር ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተደርጓል፡፡

በሌላ በኩል በአምራች ኢንዱስትሪዎች መካከል እርስ በእርስ በተፈጠረ ትስስር ተጠቃሚ ከማድረግ አንጻር ለ84 አምራች ኢንዱስትሪዎች 24,083 ቶን ግብዓት በማቅረብ የአምራች ኢንዱስትሪዎችን የግብዓት ችግር ለመፍታት ታቅዶ 87,484.97 (100%) ቶን በማቅረብ ለ123 (100%) አምራች ኢንዱስትሪዎች የግብዓት ችግርን መፍታት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ለ2 መካከለኛ የቆዳ ኢንዱስትሪዎች 12,373 ካሬ ጫማ ለማቅረብ ታቅዶ ለ1 (50%) መካከለኛ ኢንዱስትሪ 262,312 (100%) ካሬ ጫማ ማቅረብ ተችሏል፡፡

ከትስስር ውጭ ማለትም ከግብዓት አቅራቢዎች፣ ከነጋዴዎች እና ከአምራቾች በሚገኝ ግብዓት ለ239 አምራች ኢንዱስትሪዎች 171,838.32 ቶን በማቅረብ የአምራች ኢንዱስትሪዎችን የግብዓት ችግር ለመፍታት ታቅዶ 594,463.15 (100%) ቶን በማቅረብ ለ323 መካከለኛና ለ120 ከፍተኛ በድምሩ ለ440 (100%) አምራች ኢንዱስትሪዎች የግብዓት ችግርን መፍታት የተቻለ ሲሆን ለ30 አምራች ኢንዱስትሪዎች በውጭ ገበያ የሚሸፈን 33,926.51 ቶን በማቅረብ የግብዓት ችግርን መፍታት ታቅዶ ለ15 መካከለኛና ለ24 ከፍተኛ በድምሩ ለ39 (100%) ኢንዱስትሪዎች 240.7 ሚሊየን ዶላር የሚያወጣ 23,422.75 ቶን ግብዓት ማቅረብ ተችሏል፡፡

በሌላ በኩል ነባር አምራች ኢንዱስትሪዎችን ሁለንታዊ ድጋፍ በማድረግ መካከለኛ 472፣ ከፍተኛ 178 በድምሩ 650 አምራች ኢንዱስትሪዎችን ለማጠናከር ታቅዶ መካከለኛ 469፣ ከፍተኛ 198 በድምሩ 667 (100%) አምራች ኢንዱስትሪዎችን እንዲጠናከሩ ማድረግ የተቻለ ሲሆን የተዘጉ አምራች ኢንዱስትሪዎች ማለትም ምርት ማምረት ጀምረውና ምርታቸውን ለገበያ ማቅረብ ችለው ነገር ግን ለ6 ወር እና ከዚያ በላይ ማምረት ያቆሙ ባጋጠማቸው ችግር ወይም በራሳቸው ምክንያት ሰራተኞቻቸውን የበተኑ/ያሰናበቱ፣ የስራ መስክ የቀየሩ ወይም ባለማምረታቸው ምክንያት የዘመኑን ግብር ያልከፈሉና ለሚመለከተው አካል ያሳወቁትን የተለያዩ ድጋፎች በማድረግ 39 መካከለኛ፣ 22 ከፍተኛ በድምሩ 61 አምራች ኢንዱስትሪዎችን ወደ ምርት ለመመለስ ታቅዶ መካከለኛ 33፣ ከፍተኛ 13 በድምሩ 48 (76%) ወደ ምርት መመለስ ተችሏል፡፡

ይህ በእንዲህ እንዳለ ባለሃብቶች ፕሮጀክታቸውን ሲያቀርቡ በገቡት ውል መሰረት እየሰሩ መሆኑን ለማረጋገጥ እና ክፍተታቸውን ለይቶ ድጋፍ ለማድረግ የፐርፎርማንስ ወይም ክዋኔ ኦዲት ይደረጋል፡፡ በዚህም መካከለኛ 322፣ ከፍተኛ 131 በድምሩ 453 ኦዲት ለማድረግ ታቅዶ መካከለኛ 462፣ ከፍተኛ 162 በድምሩ 624 (100%) አምራች ኢንዱስትሪዎች የአፈጻጸም ኦዲት የተደረጉ ሲሆን መካከለኛ 333፣ ከፍተኛ 135 በድምሩ 468 ኢንዱስትሪዎች ፋይናንሻል ኦዲት እንዲያስደርጉ ለመደገፍ ታቅዶ መካከለኛ 379፣ ከፍተኛ 139 በድምሩ 518 (100%) አምራች ኢንዱስትሪዎች ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡

በተመሳሳይ እንደ ክልል የአምራች ኢንዱስትሪዎችን የማምረት አቅም አጠቃቀም ለማወቅ ካሉት ኢንዱስትሪዎች ውስጥ 50% በመለካት በበጀት ዓመቱ 63% ማድረስ ግብ ተቀምጦ እየተሠራ ይገኛል፡፡ በመሆኑም 432 መካከለኛና 146 ከፍተኛ በድምሩ 578 ኢንዱስትሪዎችን የማምረት አቅም አጠቃቀማቸውን ለመለካት ታቅዶ 592 መካከለኛና 200 ከፍተኛ በድምሩ የ792 ኢንዱስትሪዎችን የማምረት አቅም አጠቃቀማቸው የተለካ ሲሆን የማምረት አቅማቸውን 62.42%

ማድረስ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ምርጥ ተሞክሮ ያላቸውን ኢንዱስትሪዎች መለየትና ቀምሮ ለሌሎች በማስፋት ውጤታማነትን ከፍ እንዲል ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ በመሆኑም 7 ተሞክሮዎችን በመቀመርና 3 ተሞክሮዎችን ለ16 መካከለኛና ለ4 ከፍተኛ በድምሩ ለ20 ኢንዱስትሪዎች በማስፋት ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 56 ተሞክሮዎችን በመቀመርና 37 ተሞክሮዎችን ለ108 መካከለኛና ለ45 ከፍተኛ በድምሩ ለ153 ኢንዱስትሪዎች በማስፋት ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

ከአምራች ኢንዱስትሪዎች የሚገኘዉን የወጭ ምርት /ኤክስፖርት/ ገቢ ከነበረበት 156.8 ሚሊየን ዶላር ወደ 193.39 ሚሊየን ዶላር ማድረስ፡- ለነባርና በአዲስ ምርታቸውን ወደ ውጭ የሚልኩ አምራች ኢንዱስትሪዎችን ሁለንተናዊ ድጋፍ በማድረግ እና ተጨማሪ አቅም በመፍጠር ምርታቸውን ወደ ውጭ እንዲልኩ ክትትልና ድጋፍ በማድረግ የኤክስፖርት ገቢን የማሳደግ ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡ በዚህም በነባር ኢንዱስትሪዎች መካከለኛ 13፣ ከፍተኛ 28 በድምሩ 41 ነባር አምራች ኢንዱስትሪዎችን በመደገፍ 58,909.84 ቶን በመላክ 111.6 ሚሊ..ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ መካከለኛ 14፣ ከፍተኛ 26 በድምሩ 40 አምራች ኢንዱስትሪዎችን በመደገፍ 119,005.06 (100%) ቶን በመላክ 153.506 (100%) ሚሊየን ዶላር የውጭ ምንዛሬ ማግኘት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም 7 የሆርቲካልቸር ፕሮጀክቶች 5,996 ቶን ምርት ልከው 22 ሚሊየን ዶላር እንዲያስገኙ ታቅዶ 6 የሆርቲካልቸር ፕሮጀክቶች 4,014 (83%) ቶን ምርት ልከው 10.8 (48%) ሚሊየን ዶላር ማግኘት ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ በሁለቱም ዘርፍ ከወጭ ምርት 133.6 ሚሊ/ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 164.306 (100%) ሚሊ/ዶላር ማግኘት ተችሏል፡፡

ስትራቴጂክ የገቢ ምርትን በሚተኩ የአምራች ኢንዱስትሪዎች የሚድን የውጭ ምንዛሬ መጠን ከ755.27 ሚሊየን ዶላር ወደ 770.09 ሚሊየን ዶላር ማድረስ፡- በከፍተኛ የውጭ ምንዛሬ ተገዝተው ወደ ሃገር ውስጥ የሚገቡ የፍጆታም ሆነ ሌሎች ምርቶችን በሃገር ውስጥ እንዲመረቱ ማድረግ ነው፡፡ በዚህም ገቢ ምርትን የሚያመርቱ ኢንዱስትሪዎችን በመለየትና ድጋፍ በማድረግ ተኪ ምርትን እንዲያመርቱ እና የሃገር ውስጥ ምርትን የገበያ ድርሻውን ከፍ የማድረግ ስራ በትኩረት እየተሰራ ይገኛል፡፡ በዚህ መሠረት 457 ተኪ ምርት የሚያመርቱ አምራች ኢንዱስትሪዎችን በመለየትና በመደገፍ በ46 አይነት ተኪ ምርቶች 219,150 ቶን ምርት በማምረት 448.78 ሚሊዮን ዶላር ውጭ ምንዛሬን ለማስቀረት/መተካት ታቅዶ 501 አምራች ኢንዱስትሪዎችን በመለየትና በመደገፍ በ92 አይነት ምርቶች 544,608.62 (100%) ቶን እንዲመረት በማድረግ 650.19 (100%) ሚሊየን ዶላር የውጭ ምንዛሬን መተካት/ማስቀረት ተችሏል፡፡

በአምሥት ዓመቱ መጨረሻ ጥናታቸው ተጠናቆ በሁለተኛው አምሥት ዓመት የልማት ዕቅድ በስፋት ለሚጀመሩት የብረታ ብረት እና የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ዘርፎች ግብዓት የሚሆኑ ምርቶች ላይ መሥራት፤13 መካከለኛ፣ 2 ከፍተኛ በድምሩ 15 የብረታ ብረት፣ በማሽን፣ ምርቶችን የሚያመርቱ ፋብሪካዎችን ለማቋቋም ታቅዶ መካከለኛ 11 ከፍተኛ 2 በድምሩ 13(86.6%) ኢንዱስትሪዎችን ማቋቋም/በአዲስ ምርት ማስጀመር ተችሏል፡፡

በክልሉ የአገር ዉስጥ ማዕድናትን የሚጠቀሙ ሆነ ከዉጭ የሚገቡ ማዕድናት ላይ እሴት የሚጨምሩ አምራች ኢንዱስትሪዎችን ማስፋፋት፡- የአገር ውስጥ ማዕድናትን የሚጠቀሙም ሆነ ከውጭ የሚገቡ ማዕድናት ለግብርና እና ለኮንስትራክሽን ዘርፍ በግብዓትነት የሚጠቀሙ የኬሚካልና ኬሚካል ውጤቶች ማምረቻ መካከለኛ 5፣ ከፍተኛ 5 በድምሩ 10 አምራች ኢንዱስትሪዎችን ለማቋቋም ታቅዶ 15 መካከለኛ፣ 8 ከፍተኛ በድምሩ 23 (100%) ኢንዱስትሪዎችን ማቋቋም የተቻለ ሲሆን መካከለኛ 7፣ ከፍተኛ 4 በድምሩ 11 የአገር ውስጥ ማዕድናትን የሚጠቀሙም ሆነ ከውጭ የሚገቡ ማዕድናት ለግብርና እና ለኮንስትራክሽን ዘርፍ በግብዓትነት የሚጠቀሙ ብረት ነክ ያልሆኑና ሌሎች ውጤቶች ማምረቻ ለማቋቋም ታቅዶ መካከለኛ 11 ከፍተኛ 6 በድምሩ 17 (100%) ኢንዱስትሪዎችን ማቋቋም/በአዲስ ምርት ማስጀመር ተችሏል፡፡

አምራች ኢንዱስትሪዉ በሚያተኩርባቸዉ ዘርፎች በዋናነት የክልሉን የሰብልና የእንስሳት ሀብት የሚጠቀሙ አግሮ-ፕሮሰሲንግ ኢንዱስትሪዎችን ከግብርና ዉጤቶች ጋር ማስተሳሰር፡- የሰብል እና የእንስሳት ሀብት የሚጠቀሙ አግሮ-ፕሮሰሲንግ (ምግብና መጠጥ) መካከለኛ 29፣ ከፍተኛ 14 በድምሩ 42 ኢንዱስትሪዎችን ለማቋቋም ታቅዶ መካከለኛ 41፣ ከፍተኛ 13 በድምሩ 54 (100%) ኢንዱስትሪዎችን ማቋቋም /በአዲስ ምርት/ በማስጀመር ከግብርና ዉጤቶች ጋር ማስተሳሰር ተችሏል፡፡

ለአምራች ኢንዱስትሪ ዘርፍ ልማት ወሳኝ የሆኑ የኢኮኖሚ መሠረተ-ልማቶች ላይ ርብርብ ማድረግ፡- የአምራች ኢንዱሰትሪዎችን ምርታማነት በመጨመር የማምረት አቅማቸውን ለማሳደግ ያለባቸውን የመሰረተ ልማት ችግር በሚፈልጉት መጠንና ጥራት ማሟላት የሚያስፈልግ ሲሆን መካከለኛ 185፣ ከፍተኛ 75 በድምሩ የ260 ኢንዱስትሪዎችን የመሰረተልማት ችግር ለመፍታት ታቅዶ ለ257 መካከለኛ፣ ለ111 ከፍተኛ በድምሩ ለ368 ለሚሆኑ አምራች ኢንዱስትሪዎች የመሰረተ ልማት ችግር መፍታት የተቻለ ሲሆን ሌሎች የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች የመሰረተ ልማት ችግር ማለትም ውሃ ችግር ያለባቸዉ የ22 ፕሮጀክቶችን ችግር ለመፍታት ታቅዶ 71

(100%) እንዲሁም የመብራት ችግር ያለባቸዉ 119 ፕሮጀክቶችን ችግር ለመፍታት ታቅዶ 132 (100%) መፍታት ተችሏል፡፡

ሰፋፊ የጨርቃጨርቅ እና አልባሳት ፋብሪካዎችን፣የቆዳ እና መጫሚያ ፋብሪካዎችን ማቋቋም፡- 10 የጨርቃጨርቅና አልባሳት ኢንዱስትሪዎችን ለማቋቋም ታቅዶ መካከለኛ 6 ከፍተኛ 4 በድምሩ 10 (100%) ኢንዱስትሪዎችን ማቋቋም/በአዲስ ምርት ማስጀመር የተቻለ ሲሆን 2 የቆዳና መጫሚያ ፋብሪካዎችን ለማቋቋም ታቅዶ መካከለኛ 1(50%) ኢንዱስትሪ ማቋቋም/በአዲስ ምርት ማስጀመር ተችሏል፡፡

ለመካከለኛ ኢንዱስትሪዎች የተለያዩ ድጋፎችን በማድረግ 17 ኢንዱስትሪዎችን ከመካከለኛ ወደ ከፍተኛ የደረጃ ሽግግር እንዲያደርጉ ማስቻል፡- የኢንዱስትሪዎች ሁለንተናዊ ድጋፍ ተደርጎላቸው ችግሮቻቸው ከተፈቱላቸው የማምረት አቅማቸው ከፍ እንደሚል ይጠበቃል በመሆኑም በዋናነት በሚያሳዩት እድገት የካፒታልና የሰው ኃይል ጭማሬ/ለውጥን/ እና ሌሎች መስፈርቶችን ከግምት ውስጥ በማስገባት ደረጃቸውን ካሉበት ወደ ቀጣዩ የተሻለ ደረጃ ከፍ ያደርገዋል፡፡ ስለሆነም 14 ኢንዱስትሪዎችን ከመካከለኛ ወደ ከፍተኛ ለማሸጋገር ታቅዶ 18 (100%) ኢንዱስትሪዎችን ከመካከለኛ ወደ ከፍተኛ ማሸጋገር ተችሏል፡፡

በዘርፉ በቂ የሰለጠነ የሰው ኃይል እንዲኖር ማስቻል፡- ለአምራች ኢንዱስትሪዎች ክህሎት ያለው የሰው ሀይል ማቅረብ ለምርትና ምርታማነት ከፍተኛ አስተዋፅዖ አለው፡፡ በመሆኑም 1,065 በተለያዩ ዘርፎች ክህሎት ያለው የሰው ሀይል ለማቅረብ ታቅዶ 1,990 (100%) የሰለጠነ የሰው ሃይል ማቅረብ ተችሏል፡፡

አዲስ አምራች ኢንዱስትሪዎችን እና ሌሎች የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችን በማቋቋምና ነባሮችን በማጠናከር 62,069 ዜጎች ቋሚ እና 6,069 ጊዜያዊ የስራ እድል በመፍጠር የሴቶችንና የወጣቶችን ተጠቃሚነት ማሳደግ፡- በአምራች ኢንዱስትሪውና በሌሎች የኢንንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ለ49,655 ዜጎች ቋሚና ለዜጎች 4,853 ጊዜያዊ ስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ53,329 ቋሚና ለ14,584 ዜጎች ጊዜያዊ በድምሩ 67,904 (ወንድ 36,668 ሴት 31,236) (100%) ዜጎች የስራ እድል የተፈጠረ ተፈጥሯል፡፡

2.2. ዘመናዊ ግብርና

በ2017/18 የምርት ዘመን 5,398,393 ሄ/ር መሬት በማልማትና ምርቱንም በ10% በማሣደግ 187,540,749 ኩ/ል ምርት በማምረት ምርታማነቱን በ2016/17 ምርት ዘመን ከነበረበት 32.3 ኩ/ል/ በሄ/ር ወደ 34.7 ኩ/ል በሄ/ር ማድረስ፡- በመደበኛና በኮሞዲቲ ሠብሎች 5,533,592 ሄ/ር

በማልማት 188,024,033 ኩ/ል (100.5%) ምርት በማምርት ምርታማነቱን 34 ኩ/ል/ሄ/ር (98%) ማድረስ ተችሏል፡፡ በ2018/19 የምርት ዘመን 5,588,669.8 ሄ/ር መሬት በማልማትና ምርቱንም በ2.7% በማሣደግ 193,258,723 ኩ/ል ምርት በማምረት፣ ምርታማነቱን በ2017/18 ምርት ዘመን ከነበረበት 34 ኩ/ል/ በሄ/ር ወደ 34.6 ኩ/ል በሄ/ር ለማድረስ ታቅዶ ወደ ስራ ተገብቷል፡፡ በመሆኑም 3,292,060 (58.9%) ሄ/ር መሬት ማረስ የተቻለ ሲሆን ከዚህ ዉስጥ 563 ትራክተር በመጠቀም 196,098.5 (45%) ሄ/ር መሬት በትራክተር ማረስ ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል በበልግ 245,717 ሄ/ር ማሳ በማልማት 4,687,145 ኩ/ል ምርት ለማምረት ታቅዶ 245,175.25 ሄ/ር (99.8%) ማሳ ማልማት ተችሏል፡፡ ባለፈው ተመሳሳይ ወቅት ከታረሰው 231,973 ሄር እና በዘር ከተሸፈነው 104,188 ሄ/ር ጋር ሲነጻጸር በእርሻ 13,202.25 ሄ/ር እና በዘር ከተሸፈነው ደግሞ 51,944 ሄ/ር ብልጫ አለው፡፡

የ2018/19 ምርት ዘመን የአፈር ማዳበሪያ አቅርቦት እና ስርጭት፡- በምርት ዘመኑ ዳፕ 3,888,000 ኩ/ል፣ ዩሪያ 4,752,000 ኩ/ል በድምሩ 8,640,000 ኩ/ል የአፈር ማዳበሪያ በአዲስ ተገዝቶ ለማቅረብ ታቅዶ 8,640,000 ኩ/ል (100%) ለመግዛት የተቻለ ሲሆን ከዚህ ዉስጥ ወደብ ላይ የደረሰ 3,994,544 ኩ/ል፣ ወደ ዩኔን የገባ 3,184,339 ኩ/ል ሲሆን 1,640,209 ኩ/ል ወደ መሰረታዊ ህብረት ስራ በማጓጓዝ 1,240,215 ኩ/ል የአፈር ማዳበሪያ ለአርሶ አደር ማሰራጨት ተችሏል፡፡

በዘላቂነት የተቀናጀ የአፈር ለምነትን በማሻሻል ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ በቁልፍ ተግባር ተይዘዉ ከሚከናወኑ ተግባራት ዉስጥ በበጀት ዓመቱ የተቀናጀ የአፈር ለምነት ተግባራትን በማከናወን በዘላቂነት የመሬት ለምነትን ለማሻሻል ጥራትን መሰርት ያደረገ 76,589,920 መደበኛ ኮምፖስት ለማዘጋጀት ታቅዶ 81,632,295 ሜ/ኩብ (107%) ማዘጋጀት እንዲሁም 599,450 ቨርሚ ኮምፖስት ለማዘጋጀት ታቅዶ 544,771 (99.9%) ማዘጋጀት ተቸሏል፡፡ በተመሳሳይ 216,170 ሜ/ኩ ባዮስለሪ ኮምፖስት ለማዘጋጀት ታቅዶ 240,073 ሜ/ኩ (100%) ማዘጋጀት ተችሏል፡፡

ሄልማቲክ ጆንያ አጠቃቀም፡- በበጀት ዓመቱ በዓለም ምግብና እርሻ ድርጅት በተያዙ ወረዳዎች እና በሌሎች ባልታቀፉ ወረዳዎች 2,103,541 ሄልማቲክ ጆንያ ለማቅረብ ታቅዶ 2,792,247 (100%) የሄልማቲክ ጆንያ ጥቅም ላይ ማዋል ተችሏል፡፡

ከአምራች ኢንዱስትሪዎች 6,419,760 ኩንታል ኖራ በማስመረት 320,988 ሄ/ር መሬት ማከም፡- በክልሉ እየተስፋፋ የመጣዉን የአፈር አሲዳማነት ለመከላከል በ320,988 ሄ/ር መሬት ላይ 1,283,952 የአሲዳማ አፈር ናሙና ለማሰባሰብ ታቅዶ በ75,536 ሄ/ር መሬት ላይ 260,914

የአፈር ናሙና በመሰብሰብ 260,914 (78.2%) ናሙና በላብራቶሪ በማስመርመር የ181,353 ናሙና ዉጤት የተገለጸ ሲሆን በዚህም 101,401 ናሙና ወይም 27,096 ሄ/ር ማሳ አሲዳማ መሆኑ የተረጋገጠ ሲሆን አሲዳማ አፈርን ለማከም በ2018/19 ምርት ዘመን 150,000 ኩ/ል የግብርና ኖራ ለማቅረብ ታቅዶ 32,950 ኩ/ል በመደልደልና በማቅረብ 7,210 ኩ/ል ለአርሶ አደሩ ተሰራጭቷል፡፡

የእርሻ መካናይዜሽን አጠቃቀምን በ2017 በጀት ዓመት ከነበረበት 21.73 በመቶ ወደ 28.68 በመቶ ማሳደግ፡- 1,476,792 ሄ/ር ሜካናይዜሽን እርሻ ምቹ የሆነውን መሬት ለማልማት ታቅዶ 1,023,540 (69.31%) ማልማት የተቻለ ሲሆን 1,000 ትራክተሮችን ለአርሶ አደሩ ለማሰራጨት ታቅዶ 676 (67.6%) ትራክተር ማሰራጨት ተችሏል፡፡ 1,000 የውሀ መሳቢያ ሞተር ፓምፕ ለማሰራጨት ታቅዶ 6,785 (100%) እንዲሁም 50 አነስተኛ መዉቂያ ማሽን እንዲሁም የምርት ብክነትን ለመቀነስ የምርት መሰብሰቢያ ቴክኖሎጂ ለመጠቀም በበጀት ዓመቱ 400 ኮምባይነር፣ 200 ትሬሽር እና 219 ሽለርና 50 ተጎታች ጋሪ ለማቅረብና ለማሰራጨት ታቅዶ 13 ኮምባይነር (3.25%)፣ 430 ትሬሽር (100%)፣ 604 ሽለር (100%) እና 112 (100%) ተጎታች ጋሪ ማሰራጨት ተችሏል፡፡

በመስኖ የሚለማውን 500,016 ሄክታር መሬት በድግግሞሽ በማልማት ከ30.098 ሚሊየን ኩንታል ምርት በ2018 ወደ 52.346 ሚሊየን ኩንታል ማሳደግ፡- በበጀት ዓመቱ በነባር 331,905 ሄ/ር እና በአዲስ 168,111 ሄ/ር በድምሩ 500,016 ሄ/ር መሬት በመስኖ ለማልማት ታቅዶ በነባር 331,799 ሄ/ር (99.9%) እና በአዲስ 149,294 ሄ/ር (89%) በድምሩ 481,093 ሄ/ር (96%) በዘር ለመሸፈን የተቻለ ሲሆን በዚህም 36,595,604 ኩ/ል ምርት ለማምረት ታቅዶ እስካሁን 17,721,387 (48.4%) ኩ/ል ምርት መሰብሰብ ተችሏል፡፡

በበጋ ስንዴ የለማውን 207,081 ሄክታር መሬት በ2018 ወደ 260,000 ሄክታር መሬት በማድረስ አማካይ ምርታማነቱን 39.31 በማድረስ 10.2 ሚሊየን ኩንታል ማምረት፡- በበጀት ዓመቱ 350,000 ሄ/ር መሬት ለማልማት ታቅዶ 319,547 ሄ/ር (91.3%) በዘር መሸፈን የተቻለ ሲሆን በዚህም 13,650,000 ኩ/ል ምርት ለማምረት ታቅዶ 5,125,672 (37.55%) ኩ/ል ምርት መሰብሰብ ተችሏል፡፡

ለተለያዩ ስነ-ምህዳሮች ተስማሚ የሆኑ 88 አዳዲስ ቴክኖሎጅዎችና ምክረ-ሀሳቦችን ማዉጣት እንዲሁም መነሻ ዘር ብዜት ማባዛት፡- በበጀት ዓመቱ ቴክኖሎጂ/ምክረሃሳብ ለማመንጨት 551 ሙከራዎችን ለመስራት ታቅዶ 489 (88.75%) ማከናወን ተችሏል፡፡ በመሆኑም ከተከናወኑ

ሙከራዎች ዉስጥ በበጀት ዓመቱ መጨረሻ 88 ቴክኖሎጂ/ምክረ-ሃሳቦች ይወጣሉ ተብሎ ይጠበቃል፡፡

የቴክኖሎጂ ማስተዋወቅ ስራ፡- በበጀት ዓመቱ 28 በምርምር የወጡና ምርት ላይ እንዲዉሉ የተመከሩ አዳዲስ ቴክኖሎጂዎችና የተሻሻሉ የአሰራር ዘዴዎችን ለተጠቃሚው አርሶ አደር ለማስተዋወቅና ለመምረጥ 23 (82.14%) እንዲሁም በበጀት ዓመቱ 44 የቅድመ-ማስፋት ስራዎችን ለማከናወን ታቅዶ 43 (95.56%) ማከናወን ተችሏል፡፡

በክልሉ የሚቀርበዉን የግብርና ግብዓትና በዘር ብዜት የተሸፈነዉን የዘር ማሳ 100 በመቶ የጥራትና ደህንነት ቁጥጥር ስራዎችን ማካሄድ፡- በመኸር መስክ ሰብል የተሸፈነውን የመስክ ሠብል ዘር ብዜት 10,438 ሄ/ር፣ የአትክልት ዘር ብዜት 136 ሄ/ር እና የመኖ ዘር ብዜት 214 ሄ/ር በድምሩ 10,788 ሄ/ር መሬት 100% የጥራት ቁጥጥር ሥራ መስራት ተችሏል፡፡ በዘር ብዜት ከተሸፈነው ማሣ ውስጥ 10,179 ሄ/ር (94.3%) የጥራት ደረጃ መስፈርቱን አሟልቶ ያለፈ ሲሆን 593 ሄ/ር በግለሳ ርቀት፤ 15 ሄ/ር የአትክልት ዘር ማሳ እና 1 ሄ/ር የመኖ ዘር ማሳ በግለሳና በዝርያ መቀላቀል ምክንያት በድምሩ 609 ሄ/ር ከጥራት ደረጃ መስፈርት በታች በመሆኑ ውድቅ እንዲሆን ተደርጓል፡፡

የእንስሳት በሽታ ቅድመ መከላከል ህክምናን ከ18 ሚሊየን ወደ 32.9 ሚሊየን እና የእንስሳት ክትባትን ከ43 ሚሊየን ወደ 70.4 ሚሊየን ማድረስ፡- የእንስሳት በሽታ ለ70,457,000 ክትባት ለመስጠት ታቅዶ 52,028,888 (74%)፤ ለ32,926,318 ሚሊየን ለሚሆኑ እንሰሳት ቅድመ መከላከል ለመስጠት ታቅዶ 27,062,347 (82%) እና 10,291,286 የፈዉስ ህክምና ለመስጠት ታቅዶ 10,082,452 (100%) ማከናወን ተችሏል፡፡

የስጋ ምርትን በ2017 ምርት ዘመን ከነበረበት 476,212 ቶን በ2018 ወደ 674,041 ቶን ማሳደግ፡- በበጀት ዓመቱ 761,808 ቶን የስጋ ምርትን ለማምረት ተቅዶ 729,004 (96%) ቶን ስጋ ምርት ማምረት ተችሏል፡፡

በ2017 በክልሉ ከአንድ የአካባቢ ላም በአማካይ በቀን የሚገኘውን 1.81 ሊትር ወተት ወደ 2.1 ሊትር እንዲሁም ከአንድ ክልስ ላም በአማካይ በቀን የሚገኘውን 10.88 ሊትር ወተት ወደ 13.5 ሊትር ከፍ በማድረግ የወተት ምርትን በ2017 የምርት ዘመን ከነበረበት 1.6 ሚሊየን ቶን በ2018 ወደ 2.4 ሚሊየን ቶን ማሳደግ፡- ምርታማነት ከአካባቢ ላም 1.9 ሊትር (88%) እና ከተሻሻሉ ዝርያ 11.7 ሊትር (87%) ማድረስ ተችሏል፡፡ እንዲሁም 2,433,980 ቶን ወተት ለማምረት ታቅዶ 2,207,511 (91%) ቶን የወተት ምርት ማምረት ተችሏል፡፡

የዓሳ ምርትን በ2017 ምርት ዘመን ከነበረበት 28,003 ቶን በ2018 ወደ 44,252 ቶን ማሳደግ፡- 21,324 ቶን የዓሳ ምርት ለማምረት ታቅዶ 20,888 (96%) ቶን ማምረት ተችሏል፡፡

የማር ምርትን በ2017 ምርት ዘመን ከነበረበት 25,857 ቶን በ2018 ወደ 33,333 ቶን ማሳደግ እንዲሁም የሰም ምርትን ከ950 ቶን ወደ 1,015 ቶን ማሳደግ፡- በበጀት ዓመቱ 33,333 ቶን የማር ምርት ለማምረት ታቅዶ 32,970 (99%) ማምረት የተቻለ ሲሆን 1,321 ቶን የሰም ምርት ለማምረት ታቅዶ 1,439 (100%) መፈፀም ተችሏል፡፡

መሰረታዊ የህብረት ስራ ማህበራት ቁጥርን በ2017 በጀት ዓመት ከተደረሰበት 31,417 በ2018 በጀት ዓመት ወደ 34,247 በማድረስና የአባላት ቁጥርን ከ6,434,689 ወደ 6,584,689 በማሳደግ የሰብል ምርት ግብይትን ከ933,292 ኩንታል ወደ 1,048,950 ኩ/ል ማሳደግ፡- ስለ ኅብረት ሥራ ማህበራት ጥቅም ግንዛቤ ለማሳደግ እና ፍላጐት ለመፍጠር 4,027 የግንዛቤ መፍጠሪያ መድረኮች በቀበሌ ደረጃ ለማካሄድ ታቅዶ 5,594 (100%) መድረኮችን በማዘጋጀት ግንዛቤ መፍጠር የተቻለ ሲሆን መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራትን ለማቋቋም የሚያስችል 2,766 የአዋጭነት ጥናት ለማካሄድ ታቅዶ 3,518 (100%) የአዋጭነት ጥናት በማካሄድ 3,518 (100%) መሠረታዊ የህብረት ስራ ማኅበራትን ማቋቋም ተችሏል፡፡ ሌላው 2,840 የህብረት ስራ ማኅበራትን በመመዘን ደረጃቸውን ለመለየት ታቅዶ 2,307 (81%) ህብረት ስራ ማኅበራት የተመዘኑ ሰሆን ከደረጃ በላይ ለሆኑ 1,988 የህብረት ስራ ማህበራት የቅጥር ሰራተኛ ድልድል፣ 1,241 የህብረት ስራ ማህበራት ሰርተፊኬታቸውን እንዲያሳድሱ፣ 155 የህብረት ስራ ማህበራት እንዲዋሀዱ፣ 393 የህብረት ስራ ማህበራት በህጋዊ አሰራር መሠረት ህጋዊ ሰውነታቸውን እንዲያጡ ማድረግ ተችሏል፡፡
የህብረት ስራ ማህበራትን ካፒታል 1,626,422,780 ለማድረስ ታቅዶ 1,950,558,686 (100%) መፈጸም የተቻለ ሲሆን የገንዘብ ቁጠባና ብድር ኅ/ስ/ማ/ትን ቁጠባና ኢንቨስትመንት ለማሳደግ 4,071,491,799 መደበኛና መደበኛ ያልሆነ ቁጠባ ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 4,742,707,204 (100%) ብር በመሰብሰብ ለአባላቱ 5,951,110,751 ብር ብድር ለመስጠት ታቅዶ 6,932,663,888 (100%) የብድር አገልግሎት የተሰጠ ሲሆን 2,139,257,607 ብር (100%) ውዝፍ መሠብሰብ ተችሏል፡፡

የገበያ ማረጋጋትን ተግባርን አጠናክሮ በማስቀጠል የሰብል ምርት አቅርቦትን እየተተገበረ ሲሆን 840,959 (100%) ኩ/ል የሰብል ምርት አቅርቦት፣ 25,448,426 (100%) ሊትር የወተት ምርት፣ 412,934 (98%) የግብርና ምርት በማቅረብ ገበያን የማረጋጋት ስራ መስራት ተችሏል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የኅብረት ሥራ ማህበራት የአግሮ ኢንዱስትሪ ውጤታማነትን ለማሳደግ 25,690

(93%) ኩ/ል የፊኖ ዱቄት፣ 33,527 (100%) ኩ/ል የእንስሳ መኖ፣ 2,450,000 (100%) የፒፒ ቀረጢት ምርት፣ 139,143 (91.13%) ሊትር የምግብ ዘይት ምርት ማቅረብ ተችሏል፡፡

2.3. የማዕድን ሀብት

የማዕድን ሀብት ልማት ቢሮ የስነ ምድር ጥናትና ክምችት በመለየት ማዕድን ነክ ኢንቨስትመንቶችን ለማስፋፋት፣ ከውጭ አገር የሚገቡ ማዕድናትን በአገር ውስጥ ማዕድናት ለመተካት፤ የማዕድን ምርትና ግብይት ህጋዊነት ለማስፈን፣ ፍትሃዊ የማዕድን ሀብት ልማት እና ግበይትን ለማጠናከር ትኩረት ሰጥቶ እየሰራ የሚገኝ ሲሆን በ3ኛዉ ሩብ ዓመት የተከናወኑ ተግባራት እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ወደ ውጭ የሚላኩ የከበሩ ማዕድናት ምርት መጠንን በ2017 በጀት ዓመት ከነበረበት 23,558.8 ኪ.ግ ምርት በ2018 በጀት ዓመት ወደ 25,796.9 ኪ.ግ በማሳደግ በዘርፋ የሚገኘውን የውጪ ምንዛሬ ገቢን ከ9,034,539 ወደ 10,389,720 የአሜሪካ ዶላር ማሳደግ፡- 18,854.54 ኪግ የከበሩ የማዕድን ምርቶችን ወደ ውጭ በመላክ 7,792,290 የአሜሪካ ዶላር የውጪ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 18,549 (92.07%) ኪግ በመላክ 12,555,782.06 (100%) የአሜሪካ ዶላር ማግኘት ተችሏል፡፡

ከውጭ የሚገቡ የማዕድን ኢንዱስትሪ ግብዓቶችን በአገር ውስጥ ምርት ለመተካት የሚመረተውን ተኪ የምርት መጠን በ2017 በጀት ዓመት ከነበረበት 1,432,642 ቶን በ2018 በጀት ዓመት ወደ 1,713,258 ቶን በማሳደግ የሚድን የውጪ ምንዛሬ መጠንን ከ113,117,736 ወደ 124,846,559 የአሜሪካ ዶላር ማሳደግ፡- 1,284,943.5 ቶን ከውጭ የሚገቡ የማዕድን ኢንዱስትሪ ግብዓቶችን በአገር ውስጥ ምርት በመተካት 93,634,919.4 USD የውጭ ምንዛሬ ለማዳን ታቅዶ 2,074,961 (100%) ቶን ምርት በመተካት 246,145,072 (100%) USD የምንዛሬ ወጭን ማዳን ተችሏል፡፡

የብረትና የፌሮ ብረታ ብረቶች (Iron and ferro — alloy metals) ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ማወቅ፡- 20 ካ.ኪ.ሜ ብረትና የፌሮ ብረታ ብረቶች (Iron and ferro alloy metals) ማዕድን አይነት፣ ክምችት መጠን፣ ስርጭት እና ጥራት ስራን ለማሳወቅ 15% ለማጠናቀቅ ታቅዶ የላብራቶሪ ዉጤቶችን በመንተን እና በማደረጃት 100% ርክክብ ተፈጽሟል፡፡ በዚህ ጥናት 146.72 ሜትሪክ ቶን ብረት እንዲሁም በሚሊዮን ሜትሪክ ቶን የሚገመት ሳንድስቶን ማዕድናት ማግኘት ተችሏል፡፡

ፌሮዎስ ያልሆኑ ብረታ ብረቶች (Nonferrous metals) ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ማወቅ፡- ፌሮዎስ ያልሆኑ ብረታ ብረቶች (Nonferrous metals) ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ለማሳወቅ 15% ለማጠናቀቅ ታቅዶ የላብራቶሪ ዉጤቶችን በመተንተን እና በማደራጃት 100% በማከናወን ርክክብ የተፈፀመ ሲሆን በሚሊዮን ቶን እንደሚገኝ ተረጋግጧል፡፡

የድንጋይ ከሰል ማዕድናትን ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ማወቅ፡- በ50 ካ.ኪ.ሜ የድንጋይ ከሰል ማዕድን አይነት፣ ክምችት መጠን፣ ስርጭት እና ጥራት ጥናት 15% ለማጠናቀቅ ታቅዶ የላብራቶሪ ዉጤቶችን በመንተን እና በማደረጃት 100% በመፈፀም ርክክብ የተደረገ ሲሆን ክምችቱም 438,100 ሜትሪክ ቶን የድንይ ከሰል መኖሩን ከማረጋገጥ በተጨማሪ ክልሉ ከውጭ ያስገባ የነበረውን በአገር ውስጥ ምርት መተካት የሚቻል መሆኑንም ማረጋገጥ ተችሏል፡፡

የፑሚስ ማዕድናትን ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ማወቅ፡- 50 ካ.ኪ.ሜ የፑሚስ ማዕድናትን ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ለማሳወቅ 15% ለማጠናቀቅ ታቅዶ የላብራቶሪ ዉጤቶችን በመተንተን እና በማደራጃት 100% በማከናወን ርክክብ የተፈፀመ ሲሆን 3,608,744,622 ቶን እንደሚገኝ ተረጋግጧል፡፡

የወርቅ ማዕድናትን ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ማወቅ፡- 10 ካ.ኪ.ሜ የወርቅ ማዕድናትን ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ለማሳወቅ 15% ለማጠናቀቅ ታቅዶ የላብራቶሪ ዉጤቶችን በመተንተን እና በማደራጃት 100% በማከናወን ርክክብ የተፈፀመ ሲሆን 15g/t ፒፒኤም (PPM) እንደሚገኝ ተረጋግጧል፡፡

የከበሩና ጌጣጌጥ ማዕድናትን ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ማወቅ፡- 10 ካ.ኪ.ሜ የከበሩና ጌጣጌጥ ማዕድናትን ፈልጎ ማግኘትና የክምችት መጠኑንም ለማሳወቅ 15% ለማጠናቀቅ ታቅዶ የላብራቶሪ ዉጤቶችን በመተንተን እና በማደራጃት 100% በማከናወን ርክክብ የተፈፀመ ሲሆን 30,601.30 ቶን የኦፓል ማዕድን እንደሚገኝ ተረጋግጧል፡፡ በተጨማሪም የኢንዱስትሪ ማዕድናትን (Industrial Minerals) ፈልጎ ማግኘትና ጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ፡- የኢንዱስትሪ ማዕድናትን (Industrial Minerals) ፈልጎ ማግኘትና ጥቅም ላይ እንዲውሉ ለማድረግ 65% ለማጠናቀቅ ታቅዶ 100% ማከናወን ተችሏል፡፡

የኮንስትራክሽን ማዕድናት (Construction Minerals) ፈልጎ ማግኘትና የጥናት ስፋቱን ከ3,332.4 ካ.ኪ.ሜ ወደ 3,422.4.6 ካ.ኪ.ሜ ማሳደግ፡- የኮንስትራክሽን ማዕድናት ፍለጋና ክምችት ግመታ ከ30

ካ.ኪ.ሜ ወደ 440 ካ.ኪ.ሜ በማሳድግ 100% የኮንስትራክሽን ማዕድን ጥናት የተጠናቀቀ ሲሆን በጥናቱም 2.5 ቢሊየን ቶን ግራናይት እና 1.625 ቢሊየን ቶን ጥቁር ድንጋይ ማዕድን ተገኝቷል፡፡

የማዕድን ነክ ኢንዱስትሪዎች እንዲስፋፉ 175 የማዕድን ስራ ፈቃድ መስጠት፣ የማዕድን ነክ ኢንዱስትሪዎች እንዲስፋፉ 131 የምርመራ እና የምርት ስራ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 94 የምርመራ ፈቃድ፣ 78 የምርት ፈቃድ በአጠቃላይ 171 (100%) የማዕድን ስራ ፈቃድ መስጠት ተችሏል፡፡

በማዕድን ዘርፍ ተደራጅተዉ ለሚቀርቡ ኢንተርፕራይዞች በ2018 በጀት ዓመት 3,106 የማዕድን ማምረት ስራ ፈቃድ መስጠት፡- በማዕድን ዘርፍ ተደራጅተዉ ለሚቀርቡ ኢንተርፕራይዞች 2,234 በባህላዊና 95 በአነስተኛ ኮንስትራክሽ የማምረት ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 2,234 (100%) የባህላዊና 309 (100%) የአነስተኛ ኮንስትራክሽን ፈቃድ ተሰጧል፡በማዕድን ሃብት ልማት ተቋም ለ45,710 ዜጎች የስራ እድል መፍጠር፡- ለ34,283 ዜጎች የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ36,739 (100%) ዜጎች ስራ እድል ተፈጥሯል፡፡

2.4.ቱሪዝም

በክልሉ የሚገኙ ቅርሶች በበቂ ሁኔታ መንከባከብና መጠገን ባለመቻሉ ለተፈጥሮና ሰው ሰራሽ አደጋ እየተጋለጡ የሚገኙ በመሆኑ የቅርሶችን ደህንነት ለመጠበቅ ለቋሚ እና ተንቀሳቃሽ ቅርሶች ጥገና በማድረግ ዘላቂ የቅርስ ጥበቃና እንክብካቤን ማሳደግ፡- ቋሚ ቅርሶችን ጠብቆና ተንከባክቦ ለተተኪ ትውልድ ለማስተላለፍና ለጥገና ስራ ምቹ ሁኔታ ለመፍጠር ለ300 ቋሚ ቅርሶች የጉዳት መጠን በደረጃ ለመለየት ታቅዶ ለ176 (58.67%) ቋሚ ቅርሶች የጉዳት መጠን የልየታ ስራ ተከናወኗል፡፡ በፌዴራልና በክልሉ መንግስት የካፒታል በጀት ድጋፍና በህብረተሰብ ተሳትፎ በሚሰበሰብ ገንዘብ የጉዳት መጠን በተለየባቸው ለ38 ቋሚ ቅርሶች የጥገና ስራ ለመስራት ታቅዶ ለ84 (100%) ቋሚ ቅርሶች የጥገና ስራ ተሰርቷል፡፡ ለ600 ተንቀሳቃሽ ቅርሶች የጥገና ስራ ለመስራት ታቅዶ ለ665 ተንቀሳቃሽ ቅርሶች የጥገና ስራ የተሰራ ሲሆን 9 ጥንታዊ የስዕል ቅርስ ለመጠገን ታቅዶ 5 (55.56%) ተከናውኗል፡፡

የቅርሶችን ደህንነት ለመጠበቅ በቋሚ እና ተንቀሳቃሽ ቅርሶች ላይ ምዝገባ በማድረግ ጥበቃና እንክብካቤን ማሳደግ፡- 9,500 ተንቀሳቃሽ ቅርሶችንና 450 ቋሚ ቅርሶችን ለመመዝገብ ታቅዶ 4,106 ተንቀሳቃሽ ቅርሶችንና 149 ቋሚ ቅርሶችን መመዝገብ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ በተንቀሳቃሽ 43.22 በቋሚ 33 በመቶ ነው፡፡ ቋሚ ቅርሶች ያሉበትን ደረጃና የይዘት ለውጥ እንዲሁም ተንቀሳቃሽ ቅርሶች ለዝርፊያና ለብልሽት እንዳይዳረጉ ለ434 ቋሚ እና 20,748 ተንቀሳቃሽ ቅርሶች የክትትልና የቁጥጥር

ስራ ለማካሄድ ታቅዶ ለ1,050 ቋሚ እና ለ844,237 ተንቀሳቃሽ ቅርሶች የክትትልና የቁጥጥር ስራ ማከናወን ተችሏል፡፡ ቋሚ ቅርሶችን፣ የአርኪወሎጅ እና ፓሊዮንቶሎጂ ስፍራዎች ይዞታ በማስከበር ለማልማት ያመች ዘንድ ለ240 ቋሚ ቅርሶች፣ የአርኪወሎጅ እና ፓሊዮንቶሎጂ ስፍራዎች የይዞታ ማረጋገጫና ወሰን ክለላ እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 201 (83.75%) ቋሚ ቅርሶች የይዞታ ማረጋገጫና የወሰን ክለላ እንዲያገኙ ተደርጎል፡፡

የረጅም ዘመን የቱሪዝም ልማት አስተዳደር የመጣለትን ጎብኚ ከማስተናገድ አልፎ የዓለም የቱሪዝም ፍላጎት ትርጉም ባለው መልኩ ፍላጎትና አቅርቦትን በሳይንሳዊ ሥነ-ገበያ ተንትኖ ተወዳዳሪነትን ማሳደግ፡- ባለኮከብ ሆቴሎችና በተመረጡ ቱሪስት መዳረሻዎች ምግብ ቤቶች ባህላዊ ምግቦችና መጠጦችን በሆቴሎች በሬስቶራንቶችና በመዳረሻ ቦታዎች እንደ አንድ የቱሪስት መስህብ ሆነው በሜኑ እንዲቀርቡና እንዲለሙ ለማድረግ በታቀደው መሰረት በደሴ ከተማ የዓለም ቱሪዝም ቀን ሲከበር የደሴና የአካባቢው ባህላዊ ምግብና መጠጦች ከ13 በላይ ምግቦችና 5 የባህላዊ መጠጥ አይነቶች በሉሲ ሆቴል እንዲዘጋጁ በማድረግ ለተጠቃሚዎች ማለማመድ ተችሏል፡፡

ውድድር ከበዛበት የዓለም አቀፍ ቱሪዝም ሥርዓት ውስጥ የአገር ውስጥ የቱሪዝም ሀብቶችን በማነጽ የገቢ ቱሪዝም እና የአገር ውስጥ ቱሪዝምን ወይም በጥቅሉ የውስጥ ቱሪዝምን (Internal Tourism) ማሳደግ፡- 265 (online and offline) ሚዲያ በመጠቀም የቱሪዝም መስህብ ሀብቶችን በስፋት ለማስተዋወቅ ታቅዶ 1,020 ኢንተርኔትን መሰረት ያደረገ online እና 5 የህትመት ዓይነቶች offline በድምሩ 667 (100%) ጊዜ የማስተዋወቅ ሥራ ተሰርቷል፡፡

የክልሉን የቱሪስት መዳረሻዎች እና መስህቦች መረጃ የዘመኑን ቴክኖልጂ ሥርዓት በመጠቀም በዓለም አቀፍ ደረጃ ተደራሽ ማድረግና ማስተዋወቅ፡- 4 የቱሪስት መዳረሻ ቦታዎችን በካርታና በጅፒኤስ በቀላሉ ተደራሽ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ 3 የቱሪስት ቦታዎችን በካርታ፣ ጅፒኤስ እና ጎግል ላይ በቀላሉ ተደራሽ እንዲሆኑ ማድረግ ተችሏል፡፡

የቱሪዝም ማኔጅመንት እና ሥነ ግብይት (marketing) ተግባር የቱሪዝም መስህቦችን፣ መዳረሻዎችን እና ምርቶችን በማስፋፋት የቱሪስት ቁጥርን መጨመር እና የቱሪስት የቆይታ ጊዜን በማራዘም ከዘርፉ የሚገኘውን ኢኮኖሚያዊ ጥቅም ማሳደግ፡- በዋና ዋና ከተሞችና በቱሪስት መዳረሻዎች አገልግሎት መስጫ ተቋማት እንዲገነቡና አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ስራዎች የተሰሩ ሲሆን 9 ኢኮ-ሎጅና ሪዞርት፤ 56 ሆቴሎች፤ እንዲሁም 5 ባህላዊ ሬስቶራቶች እንዲገነቡና ወደ ስራ እንዲገቡ ተደርጓል፡፡ ለ15 ሆቴሎች የኮከብ ደረጃ ምደባ ለመስጠት ታቅዶ በደሴ፣ ኮምቦልቻ እና ደብር ብርሃን

ከተሞች ከቱሪዝም ሚኒስቴር ጋር በመተባበር የኮከብ ደረጃ ምደባ ስራ ለ13 (86.67%) ሆቴሎች መስጠት ተችሏል፡፡

ቱሪስት ፍሰትን እና ከቱሪስቱ የሚገኘዉን ገቢ ማሳደግ፡- ክልሉን የሚጎበኙ የውጭ ሀገር ቱሪስቶችን ቁጥር 50,000 ለማድረስ ታቅዶ 42,807 (85.61%) ማድረስ ተችሏል፡፡ የሀገር ዉስጥ ቱሪስት ፍሰትን 19,689,092 ለማድረስ ታቅዶ 15,953,064 (81.02%) ማድረስ ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ የሀገር ውስጥና የውጭ ሀገር ቱሪስት ፍሰት 19,739,092 ለማድረስ ታቅዶ 15,995,871 (81%) ማድረስ ተችሏል፡፡ ከውጭ ሀገር ቱሪስት ፍሰት የሚገኘውን ገቢ 163,581,520 ብር ለማድረስ ታቅዶ 256,097,260 ብር ማድረስ በመቻሉ አፈፃፀሙን ከዕቅድ በላይ ለማከናወን ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ ከሀገር ውስጥ ቱሪስት ፍሰት የሚገኘውን ገቢ 11,464,716,000 ለማድረስ ታቅዶ 12,068,467,068 (100%) ብር ማድረስ ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ ከቱሪዝም ዘርፍ የሚገኘዉን ገቢን 11,628,297,520 ብር ለማድረስ ታቅዶ 12,324,564,328 (100%) ብር መፈጸም ተችሏል፡፡

2.4. ትምህርት

የትምህርት ተደራሽነትንና ጥራትን ማሳደግ፡- 10% ቅ/አንደኛ ደረጃ፣ 10% አንደኛና መካከለኛ ደረጃ እና 20% ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶችን ደረጃ 3 እንዲሁም 1% ቅ/አንደኛ ደረጃ፣ 0.25% አንደኛና መካከለኛ ደረጃ እና 1% ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶችን ደረጃ 4 ለማድረስ ታቅዶ፤ ከ958 ቅድመ አንደኛ፣ ከ9,501 አንደኛና መካከለኛ እንዲሁም 694 ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች መካከል 503፣ 3,295 እና 261 በቅደም ተከተል ኢንስፔክት የተደረጉ ሲሆን ከዚህ መካከል 99 (19.68%)፣ 408 (12.38%) እና 67 (25.67%) ቅድመ አንደኛ፣ አንደኛና መካከለኛ እንዲሁም ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች ደረጃ 3 የደረሱ ሲሆን 2 (0.40%) ቅድመ አንደኛ፣ 1 (0.03%) አንደኛና መካከለኛ ትምህርት ቤቶች ደረጃ 4 መድረስ ችለዋል፡፡ ነገር ግን ደረጃ 4 የደረሰ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የለም፡፡

የቅድመ አንደኛ እና አንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ምገባ 2,861,848 ለመመገብ የታቀደ ሲሆን በ22 ዞኖች፣ በ122 ወረዳ፣ በ1,030 ቅድመ አንደኛ ደረጃ፣ በ810 አንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በድምሩ 491,731 (17.2%) (ወንድ 241,721 ሴት 250,010) ሲሆን ከዚህ ውስጥ በክልሉ መንግስት መደበኛ በጀት እና በወረዳዎች ማችንግ ፈንድ 343,611 (ወንድ 171,603፣ ሴት 172,008) እና በአለም ምግብ ፕሮግራም የሚከናወን የትምህርት ቤት ምገባ

ፕሮግራም እርጥበት አጠር በሆኑ አካባቢዎች የሚገኙ ተማሪዎችን ያቀፈ ሲሆን 148,120 (ወንድ 70,118 ሴት 78,002) የሚሆኑ ተማሪዎች ድጋፍ እየተደረገላቸው ይገኛል፡፡

የመፀዳጃ ቤት ያላቸው የቅድመ አንደኛ ደረጃ ት/ቤቶችን 958 ለማድረስ ታቅዶ 929 (97%)፣ በአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ት/ቤቶች 9,501 ለማድረስ ታቅዶ 9,120 (96.18%)፣ በሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች 708 ለማድረስ ታቅዶ 680 (96%) ትምህርት ቤቶች መጸዳጃ ቤት ያላቸው ሲሆን ደረጃውን የጠበቀ መጸዳጃ ቤት ያላቸው ቅድመ አንደኛ ደረጃ ት/ቤቶች 775 (94%) ለማድረስ ታቅዶ 728 (93%)፣ በአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ት/ቤቶች 4,655 (49%) ለማድረስ ታቅዶ 4,341 (45.69%) እንዲሁም በሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች 694 (98%) ለማድረስ ታቅዶ 631 (89%) ትምህርት ቤቶች ደረጃውን የጠበቀ መጸዳጃ ቤት ያላቸው ሲሆን ከታቀደው አንፃር አፈፃፀሙ 90% ደርሷል፡፡

ደረጃውን የጠበቀ የሴቶች የንጽህና መጠበቂያ አገልግሎት መስጫ ክፍል ያላቸው የአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 4,275 (45%) ለማድረስ ታቅዶ 9,501 አንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መካከል 3,244 (34%) ትምህርት ቤቶች የሴቶች ንጽህና መጠበቂያ ክፍሎች ያላቸው ሲሆን በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 541 (76%) ለማድረስ ታቅዶ 708 ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መካከል 573 ወይም 81% ትምህርት ቤቶች የሴቶች ንጽህና መጠበቂያ ክፍሎች አሏቸዉ፡፡

በተመሳሳይ 10,465 አንደኛ እና ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች መካከል ደረጃውን የጠበቀ የሴቶች የንጽህና መጠበቂያ አገልግሎት መስጫ ክፍል ያላቸው ት/ቤቶች ቁጥር 4,709 (45%) ለማድረስ ታቅዶ 4,186 (40%) የሚሆኑት ደረጃውን የጠበቀ የሴቶች ንጽህና መጠበቂያ ክፍል ያላቸዉ ሲሆን አፈፃፀሙ 89 በመቶ ነዉ፡፡

በሌላ በኩል የመጠጥ ውሀ ያላቸው የቅድመ 1ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 958 ለማድረስ ታቅዶ 891 (93%)፣ የአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 6,650 (70%) ለማድረስ ታቅዶ 5,036 (53%)፣ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 708 ለማድረስ ታቅዶ 553 (78%) ትምህርት ቤቶች የመጠጥ ውሃ ያላቸዉ ሲሆን በስታንዳርዱ መሰረት ለተማሪዎች ተደራሽ የሆነ ንጹህ የመጠጥ ውሀ ያላቸው በቅድመ 1ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 843 (88%) ለማድረስ ታቅዶ 824 (86%)፣ በአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 8,207 (87%) ለማድረስ ታቅዶ 4,180 (51%)፣

ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 550 (80%) ለማድረስ ታቅዶ 514 (74%) ትምህርት ቤቶች በስታንዳርዱ መሰረት ለተማሪዎች ተደራሽ የሆነ ንጹህ የመጠጥ ውሀ ያላቸዉ መሆኑን ያሳያል፡፡

በተጨማሪም ሁለገብ ቤተ ሙከራ ያላቸው የአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 4,751 (50%) ለማድረስ ታቅዶ በክልሉ ከሚገኙ 9,501 አንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መካከል 5,416 (57%) ትምህርት ቤቶች ሁለገብ ቤተ ሙከራ ያላቸው ሲሆን በሶስቱም የትምህርት ዓይነቶች የሳይንስ ቤተ ሙከራ ያላቸው ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ብዛት 521 (75%) ለማድረስ ታቅዶ በክልሉ ከሚገኙ 694 ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መካከል 392 (56.48%) ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በሶስቱም ትምህርት ዓይነቶች የሳይንስ ቤተ ሙከራ ያላቸው መሆኑን ያሳያል፡፡ የሳይንስ ኪት ያላቸው የአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶችን 9,501 (52%) ለማድረስ 5,057 (53.23%) ትምህርት ቤቶች የሳይንስ ኪት ያላቸው በመሆኑ ከተያዘው ዕቅድ አኳያ 100% ተከናውኗል፡፡

ቤተ-መጻህፍት ያላቸው የአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 6,366 (67%) ለማድረስ ታቅዶ 5,609 (59%) እንዲሁም የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች 645 (93%) ለማድረስ ታቅዶ 648 (93.37%) ትምህርት ቤቶች ቤተ-መጻህፍት ያላቸው መሆኑን ያሳያል፡፡

በሌላ በኩል የተማሪ ሴክሽን ጥምርታን በቅድመ 1ኛ ደረጃ ትምህርት 1:30 ለማድረስ ታቅዶ 851,024 ተማሪዎች በ15,189 ሴክሽኖች በመማር ላይ ሲሆኑ ጥምርታው 1:56 (54%) ነው፡፡ በአንደኛ ደረጃ ትምህርት የተማሪ ሴክሽን ጥምርታን 1:40 ለማድረስ ታቅዶ 2,645,793 ተማሪዎች በ62,380 ሴክሽኖች በመማር ላይ ሲሆኑ ጥምርታው 1:42 በመሆኑ አፈጻጸሙ ወደ 94% ከፍ እንዲል ተደርጓል፡፡

በተመሳሳይ በመካከለኛ ደረጃ የተማሪ ሴክሽን ጥምርታውን 1:40 ለማድረስ የታቀደ ሲሆን 422,755 ተማሪዎች በ14,208 ሴክሽኖች በመማር ላይ ሲሆኑ ጥምርታው 1:30 (100%) ነው፡፡ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት የተማሪ ሴክሽን ጥምርታ 1:40 ለማድረስ ታቅዶ 427,767 ተማሪዎች በ10,611 ሴክሽኖች ለመማር በመምዝገባቸው ጥምርታው 1:40 (100%) ማድረስ ተችሏል፡፡ ስለሆነም በአንደኛ፣ በመካከለኛና ሁለተኛ ደረጃ የተማሪ ሴክሽን ጥምርታው የተሻለ ሲሆን ቅድመ አንደኛ ደረጃ የተማሪ ሴክሽን ጥምርታን ማሻሻል ያስፈልጋል፡፡

የቅድመ አንደኛ ደረጃ መምህር መምሪያ፤ አንደኛ እና መካከለኛ ደረጃ ተማሪዎች በሁሉም አንድ ለአንድ ባልደረሱባቸው የትምህርት ዓይነቶች የመጻህፍት ህትመት በማሳተም እና በማድረስ የመጽሀፍ ተማሪ ጥምርታውን ከነበረበት 1:2 ወደ 1:1 ለማድረስ የታቀደ ሲሆን በተገኘው በጀት የህትመት ስራ በመስራት እና በማሰራጨት አሁን ተመዝግቦ በመማር ላይ ካለው ተማሪ አንጻር 1 ለ1 ሊደርስ እንደሚችል ይታሰባል። ይሁን እንጅ ከህትመት ባለፈ ከዞን ወደ ወረዳ፣ ከወረዳ ወደ ትምህርት ቤት እንዲሁም ትምህርት ቤት የደረሰን መጽሐፍ ለተማሪ በመስጠት እንዲጠቀሙበት ከማድረግ አንጻር ብዙ መስራት የሚጠይቅ ጉዳይ ነው። ታትመው የተሰራጩ መጻህፍትን በየዞኑ ክዘና ላይ ተገቢ ባልሆነ መንገድ ማስቀመጥ፣ ትምህርት ቤት የደረሰ መጽሐፍ በተለያየ መንገድ ጉዳት እየደረሰበት መሆኑ እና በተማሪዎች እጅ ያለን መጻህፍ በአግባባቡ ቆጥሮ ተረክቦ ለቀጣይ ተማሪ እንዲጠቀሙበት በማድረግ ረገድ በትኩረት መስራት ይጠበቃል።

በሌላ በኩል የትምህርት ተደራሽነትን ለማሳደግ በተለያዩ ምክንያቶች ምዝገባ የማይካሄድባቸው ትምህርት ቤቶች እና ወረዳዎች እንዳሉ የተሰበሰቡ መረጃዎች ያሳያሉ። በመሆኑም በቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ጥቅል ተሳትፎ በዘመኑ በክልላችን 1,004,196 (ወንድ 511,180፣ ሴት 493,015) ጥቅል ተሳትፎውን 50% (ወንድ 50% ወንድ፣ ሴት 50%) ለማድረስ ታቅዶ 852,957 (ወንድ 433,182፣ ሴት 419,775) ህፃናት በመመዘገብ ጥቅል ተሳትፎው 42.60% (85.21%) ማድረስ ተችሏል። በተመሳሳይ የአንደኛ ክፍል ጥቅል ቅበላ በሁሉም እድሜ በአንደኛ ክፍል 1,783,978 (ወንድ 874,293፣ ሴት 909,685) ተማሪዎችን በማሳተፍ ጥቅል ተሳትፎውን 110% (ወንድ 110% ወንድ፣ ሴት 110%) ለማድረስ ታቅዶ 854,999 (ወንድ 441,669፣ ሴት 413,330) ህፃናት በመመዘግገብ ጥቅል ተሳትፎው 112.96% (ወንድ 114.67%፣ ሴት 111.18%) ሲሆን ከታቀደው ሲነጻጸር አፈፃፀሙ 100% ሲሆን የአንደኛ ክፍል ንጥር ቅበላ በዘመኑ በክልላችን 756,924 (ወንድ 385,162፣ ሴት 371,762) የአንደኛ ደረጃ በ7 ዓመት እድሜ ለመጀመሪያ ጊዜ ገቢ ተማሪዎችን በመመዝገብ ንጥር ቅበላ ምጣኔውን 100% (ወንድ 100%፣ ሴት 100%) ለማድረስ ታቅዶ 563,405 (ወንድ 287,020፣ ሴት 276,385) የ7 ዓመት ህጻናት የመጀመሪያ ጊዜ ምዝገባ (Registration of new entrants at age 7) በማከናወን ንጥር ቅበላው 77.8% (ወንድ 77.85%፣ ሴት 77.76%) ሆኗል።

የአንደኛ ደረጃ (1ኛ-6ኛ ክፍል) ጥቅል የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ በክልላችን 4,493,294 (ወንድ 2,258,955፣ ሴት 2,234,339) ተማሪዎችን በማሳተፍ ጥቅል ተሳትፎውን 85.23% (ወንድ 85.29% ወንድ፣ ሴት 85.18%) ለማድረስ ታቅዶ 2,657,515 (ወንድ 1,323,398፣ ሴት

1,334,117) ህፃናት በመመዝገብ ጥቅል ተሳትፎው 64.1% (ወንድ 63.2%፣ ሴት 64.9%) ሲሆን ከታቀደው ሲነጻጸር አፈፃፀሙ 75.18% (ወንድ 74.12%፣ ሴት 74.24%) ሲሆን የአንደኛ ደረጃ (1ኛ-6ኛ ክፍል) ንጥር የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ በክልላችን 1,086,588 (ወንድ 487,039፣ ሴት 599,549) እድሜያቸው ከ7-12 ዓመት የሆናቸውን ነባርና አዲስ ገቢ የአንደኛ ደረጃ ተማሪዎችን በመመዝገብ ንጥር ተሳትፎውን 29.23% (ወንድ 29.29%፣ ሴት 29.18%) ለማድረስ ታቅዶ የተመዘገቡት 2,271,897 (ወንድ 1,130,227፣ ሴት 1,141,670) ሲሆኑ በዚህ መሠረት ንጥር ተሳትፎው 54.8% (ወንድ 54%፣ ሴት 55.6%) ነው፡፡

የመካከለኛ ደረጃ (7ኛ-8ኛ ክፍል) ጥቅል የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ በክልላችን 742,705 (ወንድ 355,440፣ ሴት 387,265) ጥቅል ተሳትፎውን 65.28% (ወንድ 60.59%፣ ሴት 70.2%) ለማድረስ ታቅዶ የተመዘገቡት 422,755 (ወንድ 191,396፣ ሴት 231,359) ሲሆኑ በዚህ መሠረት ጥቅል ተሳትፎው 33.7% (ወንድ 29.83%፣ ሴት 37.74%) በማድረስ ከታቀደው አኳያ አፈፃፀሙ 51.2% (ወንድ 49.21%፣ ሴት 53.78%) ሲሆን የመካከለኛ ደረጃ (7ኛ-8ኛ ክፍል) ንጥር የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ በክልላችን 327,643 (ወንድ 167,055፣ ሴት 160,078) እድሜያቸው ከ13-14 ዓመት የሆናቸውን የመካከለኛ ደረጃ ተማሪዎችን በመመዝገብ ንጥር ተሳትፎውን 26.28% (ወንድ 26.2%፣ ሴት 26.28%) ለማድረስ ታቅዶ የተመዘገቡት 321,675 (ወንድ 144,890፣ ሴት 176,785) ማድረስ ሲቻል በዚህ መሠረት ንጥር ተሳትፎው 25.7% (ወንድ 22.6%፣ ሴት 28.9%) ሆኗል፡፡

በተመሳሳይ የሁለተኛ ደረጃ (9ኛ-12ኛ ክፍል) ጥቅል የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ በክልላችን 1,205,351 (ወንድ 535,577፣ ሴት 669,774) የሚሆኑ ነባርና አዲስ ገቢ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎችን በመመዝገብ ጥቅል ተሳትፎውን 42.78% (ወንድ 37.81%፣ ሴት 47.9%) ለማድረስ ታቅዶ 427,793 (ወንድ 188,032፣ ሴት 239,761) በመመዝገብ ጥቅል ተሳትፎው 15.97% (ወንድ 13.87%፣ ሴት 18.13%) በማድረስ ከታቀደው አንፃር አፈፃፀሙ 37.34% (ወንድ 36.67%፣ ሴት 37.85%) ሲሆን የሁለተኛ ደረጃ (9ኛ-12ኛ ክፍል) ንጥር የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ በክልላችን 748,384 (ወንድ 341,503፣ ሴት 347,017) እድሜያቸው ከ15-18 ዓመት የሆናቸውን የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎችን በመመዝገብ ንጥር ተሳትፎውን 28.03% (ወንድ 25.25%፣ ሴት 28.03%) ለማድረስ ታቅዶ የተመዘገቡት 357,134 (ወንድ 155,069፣ ሴት 202,065) ሲሆኑ በዚህ መሠረት ንጥር ተሳትፎው 13.29% (ወንድ 11.39%፣ ሴት 15.2%) ነው፡፡

የትምህርት አመራሩን እና መምህራንን አቅርቦት፣ ሥነ ምግባር፣ተነሳሽነትና ብቃትን ማሳደግ በተመለከተ፡ ለደረጃው የተቀመጠውን የትምህርት ደረጃ የሚያሟሉ የቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራን 78.9% ለማድረስ ታቅዶ 99.5% (92.9% ወንድ 96.859% ሴት) ማድረስ የተቻለ ሲሆን ለደረጃው የተቀመጠውን የትምህርት ደረጃ የሚያሟሉ የአንደኛና መካከለኛ ደረጃ እና የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራን 80% ለማድረስ ታቅዶ 81.89% (ወንድ 81.15%፣ ሴት 81.6%) ደርሷል።

በትምህርት አግባብነትና ጥራት ማስጠበቅ ውስጥ የትምህርት አመራሩን እና የመምህራን አቅርቦት፣ የስራ ተነሳሽነትና ብቃትን ማሳደግ አንድ ትልቅ ግብ ነው። በዚህም ትምህርት ቤትን መሰረት በማድረግ አዲስ በተቀረጸው ተከታታይ የሙያ ማሻሻያ (ተሙማ) የተሳተፉ የቅድመ አንደኛ፣ የአንደኛና መካከለኛ እና የ2ኛ ደረጃ መምህራን ድርሻ 64.5% ለማድረስ ታቅዶ 30.7% (29.8% ወንድ 34.2% ሴት) ደርሷል።

ትምህርት ቤትን መሰረት በማድረግ አዲስ በተቀረጸው ተከታታይ የሙያ ማሻሻያ (ተሙማ) የተሳተፉ የአንደኛና መካከለኛ እንዲሁም በ2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በማስተማር ላይ የሚገኙ መምህራንን በሚያስተምሩት ትምህርት ዓይነት ይዘት እና የማስተማሪያ ስነዘዴ ብቃታቸውን ለማሳደግ በተሰጠው የ20 ቀን ስልጠና 27,700 መምህራንን ለማሳተፍ ታቅዶ 22,616 (ወንድ 17,777፣ ሴት 321) (81.6%) ማድረስ የተቻለ ሲሆን በጀማሪ መምህርነት ለሚሰሩ 8,199 (4,966 ወንድ፣ 3,233 ሴት) መምህራን የሙያ ትውውቅ እና ልምምድ እንዲያደርጉ በታቀደው መሰረት ከተቀጠሩት መምህራን መካከል 8,011 (97.72%) (4,833 ወንድ፣ 3,178 ሴት) ጀማሪ መምህራን በፕሮግራሙ በመሳተፍ ላይ ናቸው።

በተመሳሳይ በመካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በማስተማር ላይ የሚገኙ መምህራንን በሚያስተምሩት ትምህርት አይነት ይዘት እና የማስተማሪያ ስነ-ዘዴ ብቃታቸውን ለማሳደግ በተሰጠው የ13 ቀን ስልጠና 10,000 መምህራንን ለማሳተፍ ታቅዶ 8,272 (ወንድ 5,844 ሴት 2,431) መፈፀም ተችሏል። የመምህራን የስራ የመልቀቅ ምጣኔ ከ2% እንዳይበልጥ ለማድረግ ታቅዶ ወደ 1.83% ዝቅ ማድረግ ተችሏል።

የሥርዓተ-ትምህርቱን ተገቢነትና ጥራት፡- የ11ኛ እና 12ኛ ክፍል አፍ መፍቻ 3ቱ ቋንቋዎች (አማርኛ፣ አዊኛ እና አፋን ኦሮሞ) የመጻህፍት ህትመት የተማሪ መማሪያ እና የመምህር መምሪያ

ማሳተም 447,678 ታቅዶ 404,599 የተማሪ መማሪያ እና 5,100 የመምህር መምሪያ መጻህፍት በድምሩ 409,699 (91.5%) መፃህፍት ማሳተም ተችሏል፡፡

የተሻሻሉ የመማሪያ መጻህፍት እና ዲጂታል የማስተማሪያ ማቴሪያሎችን ተደራሽነት ማሻሻል 25% ለመስራት ታቅዶ የታተሙ መጻህፍትን በሁሉም ዞኖች ማድረስ በመቻሉ እና በትምህርት ሚኒስቴር ተዘጋጅቶ የተላከውን የቲቶርያል ሊንክ እና የመጻህፍቶችን ሶፍት ኮፒ በተለያየ መንገድ ተደራሽ ማድረግ ተችሏል፡፡ በዚህ ረገድ የርቀት ትምህርት ሞጁሎችን ከ7 እስከ 8ኛ እና ከ9 እስከ 12ኛ ክፍል ለሁሉም ዞኖችና ከተማ አስተዳደሮች በሶፍት ኮፒ እንዲደርስ ተደርጓል፡፡

በተለያዩ የክፍል ደረጃ የተማሪ መፃህፍት ማሳተም 3,644,009 የታቀደ 3,644,009 በክልሉ መንግስት ታትሞ የተሠራጨ ሲሆን 4,526,225 የተለያዩ አይነት መጻህፍት በትምህርት ሚኒስቴር እና ዩኒሴፍ ትብብር ታትመው ወደ ደሴ እና ጎንደር ክዘና ማዕከላት በመጓጓዝ ሂደት ላይ ይገኛሉ፡፡

ከ3ኛ-6ኛ ክፍል የግዕዝ ቋንቋ መጻህፍት የተማሪ መማሪያ እና የመምህር መምሪያ መጽሐፍት 218,468 ለማሳተም ታቅዶ 144,185 የተማሪ መጽሐፍ እና 15,408 የመምህር መምሪያ በድምሩ 159,593 (73%) ማሳተም ተችሏል፡፡ በ4ቱም ማዕከላት በአማርኛ ቋንቋ በአዲስ የተዘጋጁ የትምህርት በሬዲዮ ፕሮግራሞችን ዝግጅት 5 ለማድረስ ታቅዶ ሁሉም ፕሮግራሞች ቀድመዉ ስለተጠናቀቁ አፈፃፀሙን 100% ማድረስ ተችሏል፡፡

የተማሪዎችን የማቆየትና የማሳለፍ ምጣኔ ማሻሻል በተመለከተ፡ የ2018 ዓ.ም 6ኛ ክፍል ታሳቢ ተፈታኝ ተማሪዎች መረጃ የማደራጀት ስራ የተሰራ ሲሆን በ6,440 ትምህርት ቤቶች ወንድ 120,310 ሴት 140,386 ድምር 260,696 ተማሪዎች ለመመዝገብ ታቅዶ ወንድ 100,772 ሴት 120,582 ድምር 221,354 (84.9%) የተመዘገቡ ሲሆን 8ኛ ክፍል ታሳቢ ተፈታኝ ተማሪዎች መረጃ የማደራጀት ስራ የተሰራ ሲሆን በ4,728 ትምህርት ቤቶች ወንድ 98,175 ሴት 119,628 ድምር 217,803 ተማሪዎች ለመመዝገብ ታቅዶ ወንድ 84,604 ሴት 103,297 ድምር 187,901 (86.27%) ተመዝግበዋል፡፡ እንዲሁም የ2018 ዓ.ም የ12ኛ ክፍል ታሳቢ ተፈታኝ ተማሪዎች መረጃ የማደራጀት ስራ የተሰራ ሲሆን በ540 መደበኛ ትምህርት ቤቶች፣ በርቀት 246 እና በ16 የማታ አስፈታኝ ትምህርት ቤቶች ተፈጥሮ ሳይንስ 45,495፣ ማህበራዊ ሳይንስ 57,155 ድምር 102,650 ተማሪዎች መረጃ እንደገና ተጣርቶ ለትምህርት ምዘናና ፈተናዎች አገልግሎት የተላከ ሲሆን በእቅድ ከተያዘው በ537 መደበኛ ትምህርት ቤት እና በ189 የርቀት ተቋም ተፈጥሮ ሳይንስ ወንድ 19,940 ሴት 21,343 ድምር 41,283 ማህበራዊ ሳይንስ ወንድ 21,918 ሴት 28,073 ድምር

49,991 ድምር ወንድ 41,858 ሴት 49,416 ድምር 91,274 (88.92%) ተማሪዎችን መመዝገብ ተችሏል፡፡

በ2018 ዓ.ም የ12ኛ ክፍል የበይነ መረብ የሚያስፈትኑ 117 የመደበኛ ትምህርት ቤትና በ59 የርቀት ተቋማት መረጃ የመለየት ስራ የተሰራ ሲሆን የሚፈተኑ ተማሪዎች ብዛት ወንድ 16,312 ሴት 17,976 ድምር 34,288 ለማስፈተን በቅድመ ዝግጅት ላይ ይገኛል፡፡

የትምህርት ፍትሃዊነትንና አካታችነትን ማሻሻል፡- የልዩ ትምህርት ፍላጎት ድጋፍ መስጫ ማዕከል ያደራጁ ት/ቤቶች ብዛት 317 ማድረስ የታቀደ ሲሆን በዩኒሴፍ ድጋፍ 10 በኢትኦል ድጋፍ 19 በድምሩ 29 ትምህርት ቤቶች እንዲደራጁ የተመረጡ በመሆኑ ወደ 329 (100%) ከፍ እንዲል አድርጎታል፡፡

የቅድመ-አንደኛ ደረጃ ትምህርት ጥቅል ተሳትፎ ፆታዊ ምጥጥንን በ2017 ዓ.ም ከነበረበት 1.00 በዘመኑ በ1.00 ለማስቀጠል ታቅዶ በደረጃው የሴቶች ጥቅል ተሳትፎ 42.6% የደረሰ ሲሆን የወንዶች 42.75% በመሆኑ ጾታዊ ምጥጥኑ (GPI) 1.00 ደርሷል፡፡ በተመሳሳይ የአንደኛ ደረጃ ትምህርት (ከ1ኛ-6ኛ ክፍል) ጥቅል ተሳትፎ ፆታዊ ምጥጥንን በ2017 ዓ.ም ከነበረበት 1.05 በ2018 ትምህርት ዘመን ወደ 1.0 ለማሻሻል ታቅዶ በደረጃው የሴቶች ጥቅል ተሳትፎ 64.9% የደረሰ ሲሆን የወንዶች 63.2% በመሆኑ ጾታዊ ምጥጥኑ (GPI) 1.03 ነው፡፡

የመካከለኛ ደረጃ (ከ7-8ኛ ክፍል) ትምህርት ጥቅል ተሳትፎ ፆታዊ ምጥጥንን በ2017 ዓ.ም ከነበረበት 1.35 በዘመኑ 1.1 ለማድረግ ታቅዶ በዘመኑ በደረጃው የሴቶች ጥቅል ተሳትፎ 37.74% የደረሰ ሲሆን የወንዶች 29.83% በመሆኑ ጾታዊ ምጥጥኑ (GPI) 1.27 ሆኗል፡፡ በሁለተኛ ደረጃ (ከ9ኛ-12ኛ ክፍል) ትምህርት ጥቅል ተሳትፎ ፆታዊ ምጥጥንን በ2017 ዓ.ም ከነበረበት 1.37 በዘመኑ ወደ 1.15 ዝቅ ለማድረግ ታቅዶ በ2018 ዓ.ም በሁለተኛ ደረጃ የሴቶች ጥቅል ተሳትፎ 18.13% የደረሰ ሲሆን የወንዶች 13.87% በመሆኑ ጾታዊ ምጥጥኑ (GPI) 1.34% ነው፡፡

ቅድመ አንደኛ ደረጃ የልዩ ፍላጎት ትምህርት በዘመኑ በክልላችን 2,859 (ወንድ 1,457፣ ሴት 1,402) የልዩ ፍላጎት ተማሪዎችን በማሳተፍ ጥቅል ተሳትፎውን 0.8% (ወንድ 0.8%፣ ሴት 0.8%) ለማድረስ ታቅዶ የተመዘገቡት 3,728 (ወንድ 2,104 ፣ ሴት 1,624) ህፃናት ሲሆኑ በዚህ መሠረት ጥቅል ተሳትፎው 1.04% (ወንድ 1.15%፣ ሴት 0.92%) ሲሆን ከታቀደው ሲነጻጸር አፈፃፀሙ 130.1% (ወንድ 144.1%፣ ሴት 115.6%) ማድረስ ተችሏል፡፡

የአንደኛ ደረጃ (1ኛ-6ኛ ክፍል) ልዩ ፍላጎት ጥቅል የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ በክልላችን 55,665 (ወንድ 29,388፣ ሴት 26,277) የአንደኛ ደረጃ የልዩ ፍላጎት ተማሪዎችን በመመዝገብ ጥቅል ተሳትፎውን 10% (ወንድ 10%፣ ሴት 10%) ለማድረስ ታቅዶ የተመዘገቡት 28,185 (ወንድ 15,482 ፣ ሴት 12,703) ሲሆኑ ጥቅል ተሳትፎው 2.9% (ወንድ 3.2%፣ ሴት 2.6%) ደርሷል፡፡ የመካከለኛ ደረጃ (7ኛ-8ኛ ክፍል) ልዩ ፍላጎት ጥቅል የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ 18,555 (ወንድ 9,796፣ ሴት 8,759) የመካከለኛ ደረጃ የልዩ ፍላጎት ተማሪዎችን በመመዝገብ ጥቅል ተሳትፎውን 6% (ወንድ 6%፣ ሴት 6%) ለማድረስ ታቅዶ የተመዘገቡት 5,940 (ወንድ 3,302፣ ሴት 2,638) ሲሆኑ ጥቅል ተሳትፎው 2.6% (ወንድ 2.9%፣ ሴት 2.4%) ማድረስ ተችሏል፡፡

የሁለተኛ ደረጃ (9ኛ-12ኛ ክፍል) ልዩ ፍላጎት ጥቅል የትምህርት ተሣትፎ በዘመኑ 11,630 (ወንድ 6,284፣ ሴት 5,347) የሚሆኑ የሁለተኛ ደረጃ የልዩ ፍላጎት ተማሪዎችን በመመዝገብ ጥቅል ተሳትፎውን 3.5% (ወንድ 3.5%፣ ሴት 3.5%) ለማድረስ ታቅዶ 4,770 (ወንድ2,432 ፣ ሴት 2,338) በመመዝገብ ጥቅል ተሳትፎው 0.99% (ወንድ 1%፣ ሴት 0.99%) ሆኗል፡፡

የቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርትን ማጠናከር፡- የቅድመ አንደኛ ትምህርት ተደራሽነትን እና የህጻናት ልማት ፕሮግራሞችን ማስፋፋት 1 ለመስራት ታቅዶ ከ2018 እስከ 2022 ዓ.ም የሚያገለግል የ5 ዓመት ረቂቅ ሮድ ማፕ ተዘጋጅቶ ወደ ስራ እንዲገባ ተደርጓል፡፡ በመሆኑም የክፍል ውስጥ መጫዎቻ ቁሳቁስ ከማሟላት አንጻር ከ958 የራሳቸው ግቢ እና አስተዳደር ካላቸው ተቋማት ብዛት 83.2% ለማድረስ ታቅዶ በ913 (95.3%) ትምህርት ቤቶች በማከናወን የራሳቸው ግቢ እና አስተዳር ያሟሉ ሲሆን የውጭ መጫዎቻ ከማሟላት አንጻር ከ958 የራሳቸው ግቢ እና አስተዳደር ካላቸው ተቋማት ብዛት 81.5% ለማድረስ ታቅዶ ከ868 (90.6%) የራሳቸው ግቢ እና አስተዳር ያላቸዉና የክፍል ውጭ መጫዎቻ ያሟሉ መሆኑን ያሳያል፡፡ በሌላ በኩል የቅድመ አንደኛ ደረጃ መምህር መምሪያ፤ የመጻህፍት ህትመት ማሳተም እና ማድረስ ጥምርታ በምጥጥን 1ለ1 ለማድረስ ታቅዶ በአማርኛ ሚድያው 1ለ1 ማድረስ ተችሏል፡፡

የጎልማሶች እና መደበኛ ያልሆነ ትምህርት ተደራሽነትና ፍትሐዊነት ማረጋገጥ፡- ማንበብና መጻፍን እና የሙያ ትምህርትን ጨምሮ የጎልማሶች መደበኛ ያልሆነ ትምህርት ፕሮግራም በተገቢው መንገድ መተግበር፣ በመሰረተ ትምህርት የሚሳተፉ ጎልማሶችን ሽፋን 368,242 (ወ 32,390፣ ሴ 24,424) ለማድረስ ታቅዶ ድምር 324,903 (88.2%) (ወንድ 200,587 ሴት 124,316)

የተመዘገቡ ቢሆንም 92,998 (28.6%) (ወንድ 54,857 ሴት 38,141) በመማር ላይ ይገኛሉ፡፡ በተመሳሳይ በስታንዳርዱ መሰረት የተቋቋሙ የማህበረሰብ መማማሪያ ማዕከላት 80 ለማድረስ ታቅዶ 61 (76.25%) የተቋቋሙ ሲሆን የተቋቋሙ መማማሪያ ጣቢያዎች 5,500 ለማድረስ የታቅዶ 5,472 ጣቢያዎችን በመክፈት የእቅዱን 99.49% ማከናዎን ተችሏል፡፡ የማታ ተማሪዎችን ሽፋን 100% ለማድረስ ታቅዶ ድ 2,227 (ወንድ 1,169፣ ሴት 1058) ወጣቶችንና ጎልማሶችን ተመዝግበው በ7 ዞኖች በ23 ትምህርት ት/ቤቶች 2,227 (100%) (ወንድ 1,169፣ ሴት 1,058) ተማሪዎችን ማስተማር ተችሏል፡፡ የተፋጠነ ትምህርት ተሳታፊ ተማሪዎችን ሽፋን 63,350 ለማድረስ ታቅዶ 64,298 (ወንድ 33,561 ሴ 30,737) ተማሪዎች ተመዝግበው መማር የጀመሩ በመሆኑ ያሳያል፡፡

በበጀት ዓመቱ ለ6,093 ዜጎች የስራ እድል መፍጠር፡ ለ3,000 ዜጎች የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ወንድ- 3,844 ሴት 4,618 በድምሩ 8,462 (100%) የስራ እድል ተጥሯል፡፡

2.5. ጤና

የጨቅላ ህፃናትን እና ህፃናትን ሞት መቀነስ፡- ሞተው የሚወለዱ ጨቅላ ህጻናትን (Still Birth) በተባበሩት መንግስታት ድርጅት ጥናት መሰረት (Still Birth) 15/1000 በህይወት ከተወለዱ ህፃናት ህይወታቸው አልፎ ይወለዳሉ ተብሎ ከሚገመተው 480,409 ጨቅላ ህፃናት ውስጥ 4,072 ህይወታቸው አልፎ የተወለዱ ሲሆን ይህም ሲሰላ 8.5/1000 በህይወት ከተወለዱ ህፃናት ሞተው የተወለዱ ናቸዉ፡፡ በወሊድ ወቅት የአተነፋፈስ ችግር ያጋጠማቸው 8,849 (90.9%) ድጋፍ ተደርጎላቸው ህይወታቸውን ለማትረፍ በተሠራዉ ስራ 8,506 (96.1%) ሕይወታቸውን ማዳን ተችሏል፡፡ እንዲሁም ዝቅተኛ ክብደት ያላቸው (ከመውለጃ ቀናቸው ቀድመው የተወለዱ ጨቅላ ህጻናት (የKMC) 7,875 (100%) አገልግሎት አግኝተዋል፡፡ ከ5 ዓመት በታች የሆኑ ህፃናት በሳምባ ምች ታመው ፀረ ተዋህሲያን 615,927 (89%) ለመስጠት ታቅዶ 797,319 (100%) ማድረስ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ከጽኑ ህሙማን ክፍል ውስጥ ታክመው አገግመው (ድነው) የወጡ በጨቅላ ሕጻናትን 31,343 (85%) ለማድረስ ታቅዶ 26,052 (96.9%) ማድረስ የተቻለ ቢሆንም 2,256 የጨቅላ ህጻናት ሞት የተመዘገበ ሲሆን ከሚጠበቀዉ 5/1000 በህይዎት ከሚወለዱ ህፃናት አፈጻጸሙ 4.6/1000 በመሆኑ የህጻናት ሞት ከስታንዳርዱ በታች የሚያሳይ ቢሆንም ተግባሩን ትኩረት ሰጥቶ መስራት ይጠበቃል፡፡

ሌላው ከ1 ዓመት በታች የመጀመሪያውን የጸረ አምስት (ፔንታቫለንት-1) የህጻናት ክትባት 565,629 (100%) ለመስጠት ታቅዶ 630,624 ሽፋን (100%) የተሰጠ ሲሆን ሁሉንም የክትባት

አይነቶች የሚያገኙ 559,971 (99%) ታቅዶ 603,376 (100%) መፈጸም ተችሏል፡፡ እንዲሁም የመጀመሪያ ዙር ኩፍኝ በሽታ መከላከያ ክትባት ያገኙ ህጻናት ሽፋን 559,971 (99%) ለመስጠት ታቅዶ 603,078 (100%) መስጠት ሲቻል ሁለተኛውን የኩፍኝ በሽታ መከላከያ ክትባት (MCV2) 559,971 ህጻናት አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ 563,129 (100%) ክትባቱን አግኝተዋል፡፡

በተጨማሪም የአፍላ ወጣቶችና የወጣቶች ጤና አገልግሎትን ለማሻሻል የልጅነት እርግዝናን ወደ 6% ዝቅ ለማድረግ ታቅዶ 22,924 እርግዝና የተከሰተ በመሆኑ አፈፃጸሙ (6.4%) የተከናወነ ቢሆንም ከባለፈው ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በ9% ማሻሻል ተችሏል፡፡ እድሜያቸው ከ9 እስከ 14 ዓመት ለሞላቸው ሴት ልጆች የማህፀን በር ካንሰር መለካከያ ክትባት 3,977,054 (97%) ለመስጠት ታቅዶ 3,977,054 (100%) ማሳካት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ለ500,084 የማህጸን ጫፍ ቅድመ ካንሰር ልየታ ከተደረገላቸው ዉስጥ 571,385 (100%) ሴቶች ስክሪን ተደረገዉ ከነዚህ ውስጥ 6,966 (2.8%) የማህፀን ጫፍ ቅድመ ካንሰር ምልክት ተገኝቶባቸዉ 6,028 (86.5%) ህክምና አገልግሎት አግኝተዋል፡፡

የእናቶችን ጤና ማሻሻል፡- የእናቶች ጤና አገልግሎት (maternal health) ለ3,277,329 (89%) የቤተሰብ እቅድ አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ 4,028,955 (100%) ሽፋን የደረሰ ሲሆን ከቤተሰብ ዕቅድ ተጠቃሚዎች መካከል 838,851 (ሽፋን 60%) እናቶች የረጅም ጊዜ የቤተሰብ ዕቅድ አገልግሎት ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡ በተመሳሳይ የነፍሰ ጡር እናቶች ቅድመ ወሊድ (ANC1) ለ402,837 (100%) አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ ለ634,435 (100%) ተሰጥቷል፡፡ እንዲሁም የነፍሰ ጡር እናቶች ቅድመ ወሊድ (ANC4) ለ535,536 (85%) አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ ለ567,534 (100%) ሲሰጥ ቅድመ ወሊድ አንድ ካገኙት ጋር ሲነጻጸር 66,901 (10.5%) የሚሆኑ የአቋራጭ ምጣኔ መኖሩን ያሳያል፡፡ የድህረ ወሊድ አገልግሎት በ48 ስዓት 536,148 (87.5%) ከወለዱ እናቶች ውስጥ አገልግሎቱን ያገኛሉ ተብሎ ታቅዶ 505,220 (94.2%) አገልግሎቱን አግኝተዋል፡፡ እስከ 7ኛው ቀን የድህረ ወሊድ አገልግሎት ያገኛሉ ተብሎ ከታቀዱ 85% እናቶች ውስጥ 638,200 (100%) የአገልግሎቱ ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡ እንዲሁም 507,963 (82.9%) እናቶች በሰለጠነ ባለሙያ የወሊድ አገልግሎት እንዲያገኙ ታቅዶ 475,445 (93.4%) የተሰጠ ሲሆን ከእነዚህ ውስጥ 40,741 (8.6%) እናቶች በቀዶ ህክምና የወሊድ አገልግሎት አግኝተዋል፡፡ በወሊድ ምክንያት 222 እናቶች የሞቱ ሲሆን ከሚጠበቀዉ ስታንዳርድ 70/100,000 አንጻር 36/100,000 መሆኑ የተሻለ መፈጸም የተቻለ ቢሆንም የእናቶችን ሞት ለመቀነስ በቀጣይ በትኩረት መስራት ይጠበቃል፡፡

ተላላፊ የሆኑ በሽታዎችን መከላከል እና መቆጣጠር፡- የመጀመሪያውን 95 ኢላማ ማለትም ቫይረሱ በደማቸው ውስጥ እንዳለባቸው 173,442 ሰዎች ራሳቸዉን እንዲያውቁ ለማድረግ ታቅዶ 164,169 (95%) ራሳቸዉን እንዲያውቁ ሲደረግ ሁለተኛዉ 95 ማለትም ቫይረሱ በደማቸዉ ውስጥ ከተገኘባቸው 164,169 መካከል 162,865 (99.2%) የፀረ ኤች አይ ቪ መድሃኒት ሲጠቀሙ ሶስተኛውን 95 ኢላማ በደም ዉስጥ የኤች አይ ቪ ቫይረስ መጠን በሚ.ሊ. ከ1000 ኮፒ በታች 95% ለማድረግ ታቅዶ 97% መፈጸም ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ ከእናት ወደ ጽንስ ኤች አይ ቪ እንዳይተላለፍ ለመከላከል 396,239 (97%) ታቅዶ 428,764 (100%) ምርመራ ከተደረገላቸው ውስጥ 2,045 (86%) ኤች አይ ቪ በደማቸው ያለባቸው ነፍሰ ጡር እና አጥቢ እናቶች ሲኖሩ 2,658 (88%) የፀረ ኤች አይ ቪ መድሀኒት ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡

ሌላው ለ25,219 የሁሉም አይነት ቲቢ ልየታ ለመስራት ታቅዶ 16,377 (65%)፣ ከታከሙት የቲቢ መዳን ምጣኔን 95% ለማድረስ ታቅዶ 93.2%፣ የህክምና ስኬት 98.5% ለማድረስ ታቅዶ 97.2%፣ ለ180 መድኃኒት የተላመደ ቲቢ ህክምና ለመስጠት ታቅዶ 105 (58%) ሽፋኑን (60%) ማድረስ ተችሏል፡፡ የማህበረሰብ አቀፍ ቲቢ ልየታ 25.5% የሚጠበቅ ሲሆን 3,692 (22.5%) ሲሆን ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት አፈጻጸም ጋር ሲነጻጸር በ9% ጨምሯል፡፡ እንዲሁም የግል ጤና ተቋማት ቲቢ ልየታ 30% የሚጠበቅ ሲሆን 3,277 (20%) ሲሆን ከባለፈው ተመሳሳይ ወቅት አፈጻጸም ጋር ሲነጻጸር በ1% መቀነስ አሳይቷል፡፡ የስጋ-ደዌ ለመከላከልና ለመቆጣጠር 582 ታቅዶ 676 (100%) ማሳካት ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል 3,762,077 የወባ ተጠርጣሪዎች የላቦራቶሪ ምርመራ ተደርጎላቸው 1,125,302 (29.9%) ወባ የተገኘባቸው ሲሆን 24 ወይም 0.1/100,000 ሰዎች በወባ በሽታ ምክንያት የሞቱ መሆኑን ያሳያል፡፡

ተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎችን መከላከል እና መቆጣጠር፡- ለ7,000,000 የደም ግፊት ልየታ ለመስራት ታቅዶ 7,001,683 (100%) የደም ግፊት ልኬታ ከተሰራላቸው ለ77,761 (62%) ልኬታቸው ከፍ ላለባቸው ሰዎች የህክምና ክትትል ተደርጎላቸዋል፡፡ እንዲሁም የስኳር መጠን ልኬታ ለ1,381,847 ለመስጠት ታቅዶ 1,492,400 (100%) ሰዎች የስኳር መጠናቸዉ ከፍ ያለ ሲሆን 11,284 (59%) የህክምና ክትትል ተደርጎላቸዋል፡፡ እንዲሁም ትኩረት የሚሹ ተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎችን ለመከላከል እና ለመቆጣጠር ለ15,758 ወይም 1,300/1,000,000 የአይን ሞራ ግርዶሽ ቀዶ ህክምና (Cataract surgery) ለመስራት ታቅዶ ለ13,689 (86.9%) (564/1,000,000) ሰዎች ተሰርቷል፡፡ በተመሳሳይ ለ41,725 የአይን ቆብ ፀጉር ወደ ውስጥ

መቀልበስ ተጠቂዎች ህክምና ለ31,294 ለመስጠት ታቅዶ 21,070 (67%) አገልግሎት መስጠት ተችሏል፡፡

ጥራት ያለው የጤና አጠባበቅ አገልግሎትን ማሻሻል፡- መሰረታዊ ድንገተኛ ቀዶ ህክምና (OR) ብሎክ ያላቸዉ ጤና ጣቢያዎች 104 ሲሆኑ የተሟላ ህክምና መሳሪያ እና ግብዓት ያላቸዉ 73 ጤና ጣቢያዎች ናቸዉ፡፡ ከነዚህ ዉስጥ 37 ጤና ጣቢያዎች መሰረታዊ የድንገተኛ ቀዶ ህክምና አገልግሎት እየሰጡ ሲሆን የተሰጠው አገልግሎትም ለ97,500 ህሙማን ዋና ቀዶ-ህክምና አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ 80,480 (82.5%) አገልግሎት መስጠት ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ 2.5% ከታካሚ በተመላላሽ ህክምና አገልግሎት እንዲያገኙ ታቅዶ 53,883,937 (3%) ደርሷል፡፡ የተኙቶ ህክምና ሞት <1.8% በታች ለማድረስ ታቅዶ 1.6% ሲሆን አፈጻጸሙም ከባለፈው ተመሳሳይ ወቅት 1.83% ጋር ሲነጻጸር መጠነኛ መሻሻል አሳይቷል፡፡ የአምቡላንስ አገልግሎት ምላሽ ሰጭነት ከተደረገው የአምቡላንስ ጥሪ 90% ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ 85.7% መሆኑን ያሳያል፡፡ የተሻሻለዉ የሆስፒታል ሪፎርም አማካይ ክልላዊ 80% ለማድረስ ታቅዶ 79.3% መፈፀም የተቻለ ሲሆን የጤና ጣቢያ ደግሞ 90% ለማድረስ ታቅዶ 86.5% ማድረስ ተችሏል፡፡

በክልሉ ባሉ ጤና ተቋማት ከመድኃኒት አቅራቢ አገልግሎት እና ከጤና ቢሮ በድምሩ 1 ቢሊዮን ብር የሚያወጡ የተለያዩ የህክምና መሳሪያዎች እንዲሁም 8,002,163,880.78 ብር የሚያወጡ መድኃኒቶች፣ የህክምና መገልገያ ቁሳቁሶች፣ ኬሚካሎች እና ሬጀንቶች ስርጭት የተከናወነ ሲሆን የማህበረሰብን ደህንነት ለማስጠበቅ በመድሃኒት ችርቻሮ ተቋማት፣ ኦዲቴብል የሆነ የፋርማሲ አገልግሎት (APTS) የተገበሩ ሆስፒታሎች እና ጤና ጣቢያዎች 255 ደርሷል፡፡ በተመሳሳይ በ730 የመድኃኒት ችርቻሮ ድርጅቶች፣ በ2,629 የተለያዩ ደረጃ ባላቸዉ የመንግስትና የግል የጤና ተቋማት፣ በ22,500 የምግብ ተቋማትና በ84,863 ጤና ነክ ተቋማት በ110,722 የተለያዩ የህብረተሰብ ጤና ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ ይኖራቸዋል ተብለዉ ቁጥጥር በሚደረግባቸዉ አገልግሎት ሰጭ ተቋማት ላይ ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 663 (90%) የመድኃኒት ችርቻሮ ድርጅቶች፣ በ2,045 (77%) የተለያዩ ጤና ተቋማት፣ በ18,733 (85%) የምግብ እና 75,121 (88%) ጤና ነክ ተቋማት በአጠቃላይ በ96,562 (87%) የተለያዩ አገልግሎት ሰጭ ተቋማት (ድርጅቶች) ላይ የቁጥጥር ስራ ተሰርቷል፡፡

በሌላ በኩል 10 የተጨመቁ ምርምሮች ለማዘጋጀት ታቅዶ 16 (100%) እና 9 የዳሰሳ ጥናት ለማጥናት ታቅዶ 11 (100%) ተፈጽሟል፡፡ ጤናና ጤና ነክ አገልግሎት ጥራት ቁጥጥር ኦዲትን መሰረት ያደረገ የድህረ ፈቃድ ኢንስፔክሽን በ69,600 (92%) የተለያዩ አገልግሎት ሰጭ ጤና ነክ

ተቋማት (ድርጅቶች) የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ 232፣ እገዳ 16 እና ስረዛ 7 በማድረግ የቁጥጥር ስራ ተሰርቷል፡፡

የስነ-ምግብ እና የምግብ ዋስትናን ማሻሻል፡- ከ5 ዓመት በታች የአጣዳፊ የምግብ እጥረት ልየታ አገልግሎት 2,743,763 እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 2,796,521 (ሽፋን 85.2%) የምግብ እጥረት ተገኝቶባቸው ወደ ህክምና ከገቡት 7,081 ህጻናት ውስጥ ተኝተው የታከሙ እና ምክር አገልግሎት በማግኘት 6,065 (85.7%) ድነው የወጡ ናቸው፡፡ ለ628,264 ለነፍሰጡር እና አጥቢ እናቶች የምግብ እጥረት ልየታ ለመስጠት ታቅዶ 562,539 (89.5%) ልየታ ተሰርቶላቸዋል፡፡ እንዲሁም ከ90 በላይ የደም ማነስ መከላከያ የአይረን ፎሌት ኪኒን ለ632,109 ነፍሰ-ጡር እናቶች ለመስጠት ታቅዶ 693,435 (100%) ነፍሰ ጡር እናቶች መስጠት ተችሏል፡፡

የስነ-አዕምሮ ጤና ደህንነትን ማስፋፋት፡- ቅድሚያ በተሰጣቸዉ ዋና ዋና የሥነ-አእምሮ በሽታዎች የታከሙ ህሙማን በ294 የጤና ተቋም ለ254,696 ሰዎች ለመስጠት ታቅዶ 14,609 (6%) አገልግሎት አግኝተዋል፡፡

የውኃ፣ ሳኒቴሽንና ሃይጅን (WASH) እና አካባቢ ጤና አጠባበቅን ማሻሻል፡- በጤና ኤክስቴንስሽን ፕሮግራሙ ዘርፈ ብዙ ተግባራት እየተሰሩ ሲሆን ከጤና ኤክስቴንሽን እና ከጤና ጣቢያ ባለሙያዎች ተመድቦላቸው በክትትሉ ፍሳሽ ቆሻሻን በአግባቡ የሚያስወግዱ 4,482,125 አባዎራዎች/እማዎራዎች ለማድረስ ታቅዶ 3,708,129 (82.73%)፣ ጤናማ የመኖሪያ ቤት ያላቸው ቤተሰቦች 4,352,453 (77.2%) ለማድረስ ታቅዶ 3,821,832 (87.81%) ማድረስ ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ 4,059,283 (80%) የተሻሻለ የመጸዳጃ ቤት አገልግሎት የሚጠቀሙ አባወራዎች/እማወራዎች ለማድረስ ታቅዶ 3,732,676 (91.95%) ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡ በተመሳሳይ 1,435 (48.2%) ከአይነ ምድር የጸዳ ቀበሌ ለመፍጠር ታቅዶ 1,380 (96.2%) ሲሆን አፈጻጸሙ ከፍተኛ ቢሆንም በቀጣይ ተግባሩን በቅንጅት በመስራት አፈጻጸሙን ማሻሻል ይጠበቃል፡፡ እንዲሁም 4,143,851 (73.5%) ሞዴል ቤተሰብ ለመፍጠር ታቅዶ 4,039,212 (97.5%) መፍጠር ተችሏል፡፡

የማህበረሰብ አቀፍ ጤና መድህን 4,568,184 አባላት ለማፍራት ታቅዶ 2,098,880 (66.1%) ማፍራት ሲቻል በአጠቃላይ 7.1 ቢሊዮን ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 6,626,110,273.75 (93%) የተሰበሰበ ሲሆን 4,268,500,440 (90%) ብር ከከፋይ አባላት የተሰበሰበ ሲሆን የጤና መድህን ንጥር የአባላት ቁጥር 4,565,473 ለማድረስ ታቅዶ 4,177,591 (91.5%) ማድረስ ተችሏል፡፡

በማህበረሰብ ድንገተኛ የጤና አደጋዎች አስተዳደር እና የድህረ ግጭት ማገገምና መልሶ ማቋቋም ፕሮግራም፡- በምዕ/ጎንደር ዞን፣ ቋራ ወረዳ በርሚል በሚባል ቦታ ላይ ታህሳስ 24 ቀን 2017 ዓ.ም የጀመረው የኮሌራ ወረርሽኝ 1,619 የኮሌራ ህሙማን ሲሆኑ ሞት 17 በህሙማን መዘርዝር ሪፖርት ተደርጓል፡፡ በሕብረተሰብ ጤና አደጋዎች ቅኝትም ኩፍኝ ያልሆነ የትኩሳት እና ሽፍታ ህመም ልየታ መጠን ≥2/100,000 ለማድረስ ታቅዶ 688 (3.8%) መለየት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም የልጅነት ልምሻን ለመቆጣጠር ፖሊዮ ያልሆነ የፖልዮ ልየታ መጠን >2% ታቅዶ 4.1% ተፈጽሟል፡፡ በአጠቃላይ የኩፍኝና የልጅነት ልምሻ አፈጻጸም ከፍተኛ ስለሆነ በትኩረት መስራት ይጠበቃል፡፡

በኢንተርፕራይዝ ለተደራጁ እና በልዩ ልዩ ተግባራት የስራ እድል ፈጠራ 7,322 በአፍላ ዕድሜ ላይ የሚገኙ ልጃገረዶችና ወጣት ሴቶች በገቢ ማስገኛ ስራ እንዲሰማሩ የመነሻ ካፒታል ድጋፍ እንዲያገኙ በዕቅድ ተይዞ 3,683 (50%) ድጋፍ እንዲያገኙ ማድረግ ተችሏል፡፡ ሌላው በሚገነባቸው በ179 ፕሮጀክቶች በኢንተርፕራይዝ ለተደራጁ ወጣቶች ለ895 ወጣቶች የስራ ዕድል ተፈጠረ ሲሆን በወጣቶች ግንባታ ላይ ከነበሩት ፕሮጀክቶች 44 ፕሮጀክቶች ተጠናቀዋል፡፡ ለ40 ወጣቶች ክትባት ለጤና ተቋማት ማመላለስ ከዩኒሴፍ ጋር በመተባበር ስራ እድል ሞተር እንዲሰጣቸዉ የተደረገ ሲሆን በአጠቃላይ ለ619 ቋሚ እና 5,035 ጊዜያዊ በድምሩ 5,654 የስራ እድል መፍጠር ተችሏል፡፡

2.6. ንግድና ገበያ ልማት

ትኩረቱን ምርት በብዛት እና በመጠን በማቅረብ በኩል ተፅዕኖ ያላቸውን የንግድ ተዋንያን ላይ በማድረግ እና ለአዳዲስ የንግድ ሀሳብ፣ ፈጠራና ክህሎት ምቹ ሁኔታ በመፍጠር ወደ ንግድ መረቡ ማስገባትና የንግድ መሰረቱን ማስፋት በተመለከተ፡- ጅምላ አቅራቢ 6,750 ታቅዶ 14,268 (>100%)፣ ቸርቻሪ ነጋዴ 44,667 ታቅዶ 55,165 (>100%)፣ አዲስ ንግድ ምዝገባ ማካሄድ 77,475 ታቅዶ 83,870 (>100%)፣ አዲስ ንግድ ፈቃድ መስጠት 92,775 ታቅዶ 117,858 (>100%)፣ ንግድ ፈቃድ እድሳት 352,052 ታቅዶ 271,869 (74%) መፈጸም የተቻለ ሲሆን በአጠቃላይ የኦንላይን የንግድ ምዝገባና ፈቃድ አገልግሎት 452,086 ለመስጠት ታቅዶ 564,189 (>100%) አገልግሎት መስጠት ተችሏል፡፡ ይህም ከእጅ ንክኪ ነፃ የሆነ አገልግሎት ከመሰጠቱ ባሻገር አገልግሎት ፈላጊው በሚኖርበት አካባቢ አገልግሎቱን ማግኘት በመቻሉ ይደርስበት የነበረውን የጊዜ፣ የገንዘብና የጉልበት ጫናን ማስቀረት ቢቻልም የንግድ ፈቃድ እድሳት አፈጻጸም የንግድ ስራውን ከህገወጥ እጅ ለማውጣት በልዩ ስልት አቅዶ መስራት ይጠበቃል፡፡

የንግድ ውድድር እና ህጋዊነትን በማስፋት የሸማቹን ደህንነት በመጠበቅ ህጋዊ የንግድ ሽፋኑን 61.6% ወደ 65% ማሳደግ፡- በ352,052 ነጋዴዎች ላይ የበር ከበር ጉብኝት እና ክትትል ለማድረግ ታቅዶ በ327,537 (93%) ጉብኝት በማድረግ 63% የሚሆኑ የንግድ ድርጅቶች ህጋዊ የንግድ ስርአቱን ተከትለዉ አገልግሎት እየሰጡ መሆኑን መረጃው ያመላክታል፡፡ በዚህም ሂደት 103,274 ህገ-ወጥ ተግባራት ፈጽመው በተገኙ 103,274 ድርጅቶች ላይ አስተዳደራዊና ህጋዊ እርምጃ በመውሰድ 103,274 እንዲያስተካክሉ የተደረገ ሲሆን የንግድ ውድድርና የምርት ጥራትን በመጠበቅ የሸማቾችን ደህንነት ለማረጋገጥ 100,197 ድርጅቶች ደረጃውን ባልጠበቀ መለኪያ መሳሪያ ሲሰሩ በተገኙ ድርጅቶች ላይም እርምጃ ተወስዷል፡፡

የመሠረታዊ ምርት አቅርቦትና ስርጭትን በተመለከተ፡- ስኳር 70,467፣ ዘይት 3,454,422፣ ናፍጣ 189,994,829፣ ቤንዚን 66,954,586 እና ነጭ ጋዝ 1,909,287 ቀርቦ የተሰራጨ ቢሆንም አሁንም የነዳጅ አቅርቦትና ስርጭቱን በህገወጥ መንገድ በማዛባት በተጠቃሚው ማህበረሰብ የመልካም አስተዳደር ችግር እየፈጠረ በመሆኑ በማደያዎች፣ ቸርቻሪ ነጋዴዎች፣ በአሽከርካሪዎችና በተቆጣጣሪ አካላት የሚስተዋሉ የህገወጥነት ዝንባሌዎችን በልዩ ትኩረት እየተከታተሉ ማስተካከል ይጠይቃል፡፡

የአነስተኛ ባለይዞታ አርሶ አደሮችን የገበያ ተደራሽነት በማሳለጥ የዘመናዊ ግብርና ውጤቶችን 4,736,354 ኩ/ል ወደ 4,900,000 ኩ/ል ለሸማቾች እንዲደርስ በማድረግ አምራቹንና ሸማቹን ማህበረሰብ ተጠቃሚ ማድረግ በተመለከተ፡- የብርዕና አገዳ አህል 1,638,703 ኩ/ል ለማቅረብ ታቅዶ 1,997,746 (100%)፣ ጥራጥሬ 467,707 ኩ/ል ታቅዶ 581,110 (100%)፣ ቅባት እህል 60,517 ኩ/ል ታቅዶ 83,567 (100%)፣ ቅመማ ቅመም 127,776 ኩ/ል ታቅዶ 174,440 (100%) እና አትክልትና ፍራፍሬ 1,471,465 ኩ/ል ታቅዶ 2,404,910 (100%) በድምሩ 3,766,168 ኩ/ል ታቅዶ 5,241,773 ኩ/ል (100%) በማስተሳሰር አምራቹንና ሸማቹን ማህበረሰብ ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

የአገር ውስጥ የአምራች ኢንዱስትሪ ውጤቶችን ተፈላጊነት በማሳለጥ የገቢ ንግድ በአገር ውስጥ ምርት እንዲተካ ማድረግ በተመለከተ፡- ሰሊጥ 95,277 ታቅዶ 121,143 (100%፣ አኩሪ አተር 1,208,221 ታቅዶ 744,847 (89%)፣ ስንዴ 231,985 ታቅዶ 578,361 (100%)፣ በቆሎ 245,065 ታቅዶ 537,179 (100%) እና የቢራ ገብስ 77,950 ታቅዶ 156,727 (100%) በድምሩ 1,858,498 ኩ/ል ለማስተሳሰር ታቅዶ 2,138,257 (100%) ኩ/ል ተኪ ምርት ለፋብሪካዎች በማስተሳሰር ይወጣ የነበረዉን የዉጭ ምንዛሬ ማስቀረት ተችሏል፡፡

የኬላ ላይ ቀረጥን ጨምሮ የባለ ድርሻ ተዋንያን መበራከትን ማስቀረት፡- በአቅራቢዎች ወጪ መብዛት ምክንያት ሸማቹ ለኑሮ ውድነት ተጋላጭ እንዳይሆኑ ለማድረግ የተለዩ 145 ህገወጥ ኬላዎችና አዲስ በሚከፈቱ ምክንያት የምርት ዝውውር ቀልጣፋ እንዳይሆን እና ሸማቹ ለኑሮ ውድነት ተጋላጭ እንዲሆኑ በማድረግና የምርት ዝውውሩ በአቅርቦቱ ላይ ተፅዕኖ እንዲያሳርፍ የሚያደርጉ ህገወጥ ኬላዎችን 100% በማስነሳት ያልተገቡ የምርት ዝዉዉርን የሚገድቡ 145 ኬላዎች ሙሉ በሙሉ ተነስተዋል፡፡

የኤክስፖርት ምርት በዓይነትና በመጠን እንዲሁም በጥራት በማቅረብ ወደ ውጭ የሚላከውን የምርት መጠን ማሳደግ በተመለከተ፡- የቅባት እህል 2,222,336 ታቅዶ 1,734,369 (78%) እና ጥራጥሬ 2,870,707 ታቅዶ 1,766,532 (62%) በመሸኛ በመላክ 497,760,000 ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 410,230,000 (82%) ዶላር የውጭ ምንዛሬ ማግኘት ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል የቁም እንስሳትን በቁጥር 16,143 ወደ ውጭ ለመላክ ታቅዶ 23,404 (>100%) የተላከ ሲሆን ከዚህም 1,753,408 ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 1,871,630 (100%) እንዲሁም 20 ቶን አሳ ወደ ውጭ ለመላክ ታቅዶ 31.35 ቶን የተላከ ሲሆን 10,018 ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 9,405 (82%) ማከናወን ተችሏል፡፡ በአጠቃላይ 3,022,369 ኩ/ል የቅባት እህል፣ የጥራጥሬ እህል እና ቡናን ወደ ውጭ ለመላክ ታቅዶ 1,877,797 (62.1%) ኩንታል መላክ የተቻለ ሲሆን ከሰብል ምርትና ከቁም እንስሳት በድምሩ 499,523,426 ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 412,111,035 (82%) ምንዛሬ ማግኘት ተችሏል፡፡

የገበያ ተዋንያንን አቅም በማሳደግ የግብርናና የኢንዱስትሪ ምርት ትስስር በማቅረብ የንግዱ ዘርፍ ለመዋቅራዊ ሽግግር የድርሻውን እንዲወጣ ማድረግ፡- የተቋሙን የንግድና ግብይት ስርዓት ለማሳለጥ ለ786,713 የገበያ ተዋንያን እና ባለድርሻ አካላት ግንዛቤ ለመፍጠር ታቅዶ 2,056,900 (>100%) ግንዛቤ ተፈጥሯል፡፡ በተጨማሪም 1,033 የንግድ ምክር ቤትና የዘርፍ ማህበራት አደረጃጀቶችን ለማጠናከር ታቅዶ 1,148 (100%) (703 የዘርፍ ማህበር፣ 171 የዘርፍ ማህበር ምክር ቤት፣ 179 የንግድ እና የዘርፍ ማህበር ምክር ቤት እና 95 የነጋዴ ሴቶች ማህበር) በማጠናከር የንግድና ግብይት ሂደቱን በንግድ ስርዓት የህዝብ ክንፍ አደረጃጀቱ ሚናውን እየተወጣ ይገኛል፡፡

የገበያ ማዕከላትን በማስፋፋት እና የመረጃ ስርዓትን በማዘመን ግብይቱን በምርት ዓይነት፣ በመጠንና በጥራት ተደራሽ ማድረግ፡- 22 የገበያ ማዕከላት ምርት በዓይነት፣ በመጠን፣ በጥራት እንዲቀርብባቸዉ ታቅዶ 74 (100%)፣ 12 መለስተኛና አነስተኛ ከተሞች ሸማችና አምራችን

የሚያገኛኙ የገበያ ማዕከል ለመገንባት ታቅዶ 11 (92%)፤ 153 ነባር የእሁድ ገበያን ማጠናከር ታቅዶ 195 (100%)፣ 90 ሁለገብ የግብይት ማዕከላትን በአዲስ ለማቋቋም ታቅዶ 101 (100%)፣ 750 ነባር የግብይት ማዕከላትን ለማጠናከር ታቅዶ 853 (100%) ተከናውኗል፡፡

የገበያ ተዋንያንን አቅም በማሳደግ የግብርናና የኢንዱስትሪ ምርት በትስስር በማቅረብ የንግዱ ዘርፍ ለመዋቅራዊ ሽግግር የድርሻውን እንዲወጣ ማድረግ በተመለከተ፡- የግብይት ትስስሩን በማጠናከርና የፋይናንስ አቅርቦቱን በማሳደግ ገበያውን ማረጋጋት ለሸማች ህብረት ስራ ማህበራትና ለዩኔኖች 1,104,000,000 የተዘዋዋሪ ብድር ለማቅረብ ታቅዶ 1,560,000,000 ብር (>100%) የተከናወነ ሲሆን በተገኘው የተዘዋዋሪ የብድርም 3,537,012 ኩ/ል የሰብል ምርት በትስስር ለማቅረብ ታቅዶ 4,152,332 (100%)፣ 1,374,485 ኩ/ል የኢንዱስትሪ ምርት ለማስተሳሰር ታቅዶ 1,675,330 ኩ/ል (100%)፣ 17,838,701 ሊትር የኢንዱስትሪ ፈሳሽ ምርት ለማቅረብ ታቅዶ 24,176,975 ሊትር (100%) እንዲሁም 175 በንግድ ትርኢት ባዛርና ኢግዚቪሽን በማዘጋጀት ምርት ለማቅረብ ታቅዶ 253 (100%) ማቅረብ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም አሳ 2,035 ቶን ታቅዶ 2,238 (100%)፣ ስጋ 611 ቶን ታቅዶ 666 (100%) ቶን፣ ማር 14,566 ቶን ታቅዶ 15,396 (100%)፣ዶሮ 3,157,530 ታቅዶ 4,353,527 (100%)፣ እንቁላል 28,192,227 ታቅዶ 37,080,682 (100%)፣ የቁም እንስሳት 1,376,910 ታቅዶ 1,412,513 (100%)፣ ቆዳና ሌጦ 3,778,550 ታቅዶ 3,474,687 (100%) እና የተቀነባበረ የእንስሳት መኖ 2,593 ቶን ታቅዶ 3,799 (100%) በማከናወን የኑሮ ውድነቱን በማረጋጋትና ማህበረሰቡ ላይ የሚደርሰውን የኑሮ ውድነት ጫና ለማቃለል ጥረት ተደርጓል፡፡

በንግድና ገበያ ልማት ዘርፍ ያሉ አቅሞችን መሰረት አድርጎ በሚሰራዉ ስራ ሁሉ የስራ እድል ፈጠራን ግብ ለማሳካት በተቋሙ እስከ ታች ድረስ በተሰራዉ ስራ ዜጎች የስራ ዕድል ሊያገኙባቸው በሚችሉ ተግባራት ላይ 1,501 የስራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ 3,176 (100%) የስራ ዕድል መፈጠር ተችሏል፡፡

2.7. ትራንስፖርትና ሎጅስቲክስ

የትራንስፖርትና ሎጂስቲክስ ዘርፍ የክልሉን የትራንስፖርት መሰረተ ልማት በማስፋፋት፤ ባለድርሻ አካላትን በማስተባበር አገልግሎት አሰጣጡን በቴክኖሎጅ በማስደገፍ፤ ህግና ስርአትን በማስከበር፤ ዘመናዊ፣ ቀልጣፋ፣ ምቹቱ እና ደህንነቱ የተጠበቀ የትራንስፖርትና የሎጅስቲክስ

አገልግሎት መስጠት ተልዕኮ ይዞ በመስራት ላይ ሲሆን በሶስተኛዉ ሩብ ዓመት የተከናወኑ ተግባራት እንደሚከተለዉ ቀርቧል፡፡

የትራንስፖርት እና ሎጂስቲክስ አገልግሎትን ተደራሽ፣ ቀልጣፋና ውጤታማ እንዲሆን ማድረግ፡- ለ11,542 የአነስተኛ፣ መለስተኛ እና ከፍተኛ ተሽከርካሪዎች የህዝብ ትራንስፖርት አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ታቅዶ 10,087 (87%) አገልግሎት እንዲሰጡ የተደረገ ሲሆን 8,690,747 የህዝብ ትራንስፖርት ተሽከርካሪዎችን በድግግሞሽ ስምሪት ለመስጠት ታቅዶ 158,576,925 (ወንድ 98,973,430 ሴት 59,603,495) የዕቅዱን 105% ህዝብ በማጓጓዝ 533,228,225 ኪ.ሜ (101%) መንገድ መሸፈን ተችሏል:: ሌላዉ 450 ለሚሆኑ አዲስ የተሽከርካሪ የኦፐ/ብ/ማረጋገጫ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 566 (126%) ማከናወን የተቻለ ሲሆን ለ8,207 የተሽከርካሪ የኦፐ/ብ/ማረጋገጫ ፈቃድ ለማደስ ታቅዶ 4,846 (59%) ታድሷል፡፡ በተጨማሪም 48 አዲስ የህዝብ ትራንስፖርት መስመር ለመክፈት ታቅዶ 38 (79%) መክፈት የተቻለ ሲሆን 48 መናኸሪያዎች የኢ-ትኬቲንግ አገልግሎት ተደራሽነትን ለማሳደግ ታቅዶ 59 (100%) ማከናወን ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ 8,690,747 ተሽከርካሪዎችን በመናኸሪያ ዉስጥ ቁጥጥር ለማካሄድ ታቅዶ 7,764,216 (89%) ቁጥጥር የተደረገ ሲሆን የመናኸሪያዎችን ስታዳንዳርድ ማስከበር 87% ለማድረስ ታቅዶ 76% የደረሰ መሆኑን ያሳያል፡፡ በተጨማሪም 6 አዲስ የከተማ ትራንስፖርት ማህበራት የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 9 (100%) የተሰጠ ሲሆን 119 ነባር ከተማ ትራንስፖርት ማህበራት የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለማደስ ታቅዶ 101 (84.9%) ተከናውኗል፡፡ 360,905,331 የከተማ ትራንስፖርት ተሽከርካሪዎችን በድግግሞሽ ስምሪት በመስጠት 732,182,412 ህዝብ ለማጓጓዝ ታቅዶ 908,699,791 (100%) ህዝብ ማጓጓዝ የተቻለ ሲሆን 1,030,539,508 ኪሎ ሜትር ለመሸፈን ታቅዶ 1,039,053,496 (100%) ኪ.ሜ መንገድ በድግግሞሽ መሸፈን ተችሏል፡፡

በተመሳሳይ 178 ጀልባዎችን መረጃ በመሰበስብና አንድ አዲስ የጀልባ ማህበር በማደስ አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ታቅዶ 159 (89%) መረጃ የተሰበሰበ ሲሆን 103,937 ህዝብ በዉሃ ትራንስፖርት ማጓጓዝ ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል በ247 መናኸሪያዎች አገልግሎት አሰጣጡን ኢንስፔክት በማድረግ ስታንዳርዱን ለማስከበር ታቅዶ 263 (106.5%) ማከናወን ተችሏል፡፡

ነባር ደረቅ ወደቦችን ማሻሻልና አማካይ ርቀትን መሰረት ያደረጉ ስትራቴጂካዊ ደረቅ ወደቦችን በአዲስ ለመገንባት መሰረት መጣል፡- ከትራንስፖርትና ሎጂስቲክስ ሚኒስቴር ጋር በመተባበር

የኮምቦልቻ እና የወረታ የደረቅ ወደብ ተጨማሪ የማስፋፊያ ግንባታ እንዲደረግለት ክትትልና ድጋፍ እተደረገ ይገኛል፡፡

በበጀት አመቱ በ8ቱ ሪጆፖሊታን ከተሞች በእያንዳንዳቸዉ አንድ አንድ ደረጃዉን የጠበቀ off road parking እና የኤሌክትሪክ ቻርጅንግ ማዕከላት እንዲገነቡ ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ከኮሪደር ልማቱ ጋር በተያያዘ ባበህር ዳር ከተማ ከአባይ ምንጭ ሆቴል እስከ ባህር ትራንስፖርትና ሎጂስቲክስ ባህር ዳር ቅርንጫፍ መ/ቤት ባለዉ መንገድ 5 እና ከጣና ሃይቅ ዋትር ፍሮንት አዲስ አስፋልት መንገድ 1 በድምሩ 6 አነስተኛ off road parking ለምቶ አገልግሎት እየሰጠ ይገኛል፡፡

የኤሌክትሪክ ቻርጅንግ ማዕከላት ከመገንባት አኳያ ጎንደር ከተማ 1፣ ደብረብረሃን ከተማ 1፣ ደሴ ከተማ 2፣ ወልዲያ ከተማ 2 እና ባህር ዳር ከተማ 2 በድምሩ 8 የኤሌትሪክ ቻርጅ ማድረጊያ መሳሪያ ተገጥሞ ስራ ላይ እንዲዉል ተደርጓል፡፡

ለኢንዳስትሪያላዊነት የሚመጥን ክልላዊ የትራንስፖርት እና ሎጂስቲክስ ስትራቴጂ በመቅረጽ የብዙሃን ትራንስፖርትን (Mass Transport) ማስፋፋት፡- 110,826 በብዙሃን ትራንስፖርት ተሽከርካሪዎችን በድግግሞሽ ስምሪት በመስጠት 13,600,270 ህዝብ ለማጓጓዝ ታቅዶ 12,993,725 (96%) ህዝብ የተጓጓዘ ሲሆን 967,924 ኪ/ሜትር ለመሸፈን ታቅዶ 909,973 (94%) መሸፈን ተችሏል፡፡

ከዓለም አቀፍ የንግድ እና የኢንቨስትመንት ሥርዓቶች ጋር የሚያገናኝ ስትራቴጂካዊ የትራንስፖርት እና የሎጂስትክስ ሥርዓት መዘርጋት፡- የጭነት ትራንስፖርት ፍላጎትና አቅርቦትን በዘመናዊ መንገድ ማሻሻል፣ አደረጃጀት እና አሰራር በመፍጠር አገልግሎቱን 100% በማዘመን ቀልጣፋና ተደራሽ ለማድረግ በተያዘው እቅድ መሰረት የጭነት ትራንስፖርት ፍላጎትና አቅርቦትን በዘመናዊ መንገድ ለማዘመን በእያንዳንዱ ዞን ያሉ 2,568 የጭነት ተሽከርካሪዎች መረጃ የመሰብሰብ ስራ የተሰራ ሲሆን ለጭነት ትራንስፖርት እንቅስቃሴ እንቅፋት የሆኑ በየቦታው የተዘረጉ 254 ህገወጥ ኬላዎች ተለይተው 204ቱ እንዲነሱ ተደርጓል፡፡ ለ5 የጭነት ተሽከርካሪዎች የኦፕሬተር ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 5 (100%) መስጠት የተቻለ ሲሆን የዲሜሬጅ የክፍያ አገልግሎት በመመሪያው መሰረት እንዲፈፀም መደገፍና ማስፈፀም በተመለከተ 11 ተሽከርካሪዎች ያለአግባብ ከ5 እስከ 7 ቀን የቆዩበት በአማካኝ 2,000 ብር ታሳቢ ተደርጎ 118,000 ብር እንዲከፈላቸው ተደርጓል፡፡ ሌላው ለጭነት ተሽከርካሪዎች ተርሚናል ቦታ ልየታ

ደሴ 12,557 ካ.ሜ፣ እንጅባራ 28,000 ካ.ሜ፣ ዋግህምራ 9,783 ካ.ሜ፣ ወልቃይት ሰቲት ሁመራ 40,000 ካ.ሜ እና ሰሜን ወሎ (ጋሸና) 20,729 ካ.ሜ በድምሩ 111,069 ካ.ሜ መረከብ ተችሏል፡፡

በመንገድ ትራፊክ አደጋ ምክንያት የሚደርሰውን የሰው ሞት በ10 ሽህ ተሽከርካሪ አሁን ካለበት 35 ወደ 23 መቀነስ፡- ለ116,883 ነባር አሽከርካሪዎች አደጋን ተከላክሎ በማሽከርከር ዙሪያ የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ 140,807 እና 2,399,654 ተሽከርካሪዎችን መደበኛ ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 3,337,627 ከዕቅድ በላይ ቁጥጥር የተደረገ ሲሆን 582,383 ተሽከርካሪዎችን በድግግሞሽ በራዳር ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 390,441 (68%) ቁጥጥር ተደርጓል፡፡

በተጨማሪም 10,080 አሽከርካሪዎች ላይ የአልኮል መጠን ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 22,815 ከዕቅድ በላይ ማከናወን የተቻለ ሲሆን 41,751 ተሽከርካሪዎች ድንገተኛ የቴክኒክ ምርመራ በማከናወን የቴክኒክ ብቃታቸው እንዲረጋገጥ ለማድረግ ታቅዶ 47,965 (114.88%) እንዲሁም 297 የከተማ ትራንስፖርት ማህበራት በኢንስፔክሽን በማረጋገጥ ህግን ለማስከበር ታቅዶ 189 (63.64%)፣ 60 የህዝብ ትራንስፖርት ማህበራት አገልግሎት አሰጣጥ በኢንስፔክሽን በማረጋገጥ ህግን ለማስከበር ታቅዶ 60 (100%) ተከናዉኗል፡፡

በተመሳሳይ 1278 የክስ ፓዶችን ኢንስፔክት በማድረግ ህገ ወጥነትን ለመቀነስ 1,820 (142.4%)፤ 8,244 የኦፕሬተር ፈቃድ በመመሪያው መሰረት መስጠቱን በኢንስፔክሽን ለማረጋገጥ ታቅዶ 7,376 (89.4%) ማከናወን ተችሏል፡፡

በሌላ በኩል ቁጥጥር ከተደረገባቸው 3,337,627 አሽከርካሪዎች መንጃ ፍቃድ በተመለከተ ፎርጅድ/ሃሰተኛ መንጃ ፈቃድ ይዘው የተገኙ አሽከርካሪዎች ብዛት 197 ሲሆኑ ብር 10,070,000፣ በጥርጣሬ የተያዘ መንጃ ፈቃድ 581፣ መንጃ ፈቃድ ሳይኖረዉ ሲያሽከረክር የተገኘ 731 ብር 3,583,000 የተቀጡ እና የመናኸሪያ መውጫ ሳይዙ ሲሰሩ የተገኙና የተቀጡ 614 ሲሆኑ ለ15 ቀን ከስምሪት በማገድ 1,515,100 ብር እርምጃ ተወስዶባቸዋል፡፡ እንዲሁም ቀበቶ ባለመጠቀም የተቀጡ አሽከርካሪዎች ብዛት 4720 ሲሆኑ ብር 7,141,900፤ ትርፍ ሰው በመጫን የተቀጡ አሽከርካሪዎች ብዛት 28,299 ሲሆኑ ብር 47,595,290፤ ከታሪፍ በላይ በማስከፈል የተቀጡ አሽከርካሪዎች ብዛት 20,472 ሲሆኑ ብር 10,970,700 እንዲቀጡ ተደርጓል፡፡ የደረሰ ጉዳት አደጋ ብዛት 1,065 ሲሆን የተጎዱ ሰዎች ወንድ 1,060 ሴት 462 ድምር 1,522 ነው፡፡ (ሞት አደጋ 321 ወንድ 337 ሴት 106 ድምር 443፣ ከባድ የአካል ጉዳት 245 ወንድ 374 ሴት 168 ድምር

542፣ ቀላል የአካል ጉዳት 191 ወንድ 349 ሴት 188 ድምር 537 ጉዳት ደርሷል፡፡ አጠቃላይ በንብረት ላይ የደረሰ የንብረት አደጋ 308 ሲሆን የወደመው ንብረት በገንዘብ ሲተመን 129,929,011.00 ብር ነዉ፡፡ በተመሳሳይ ለ60,129 እጩ አሽከርካሪዎች የፅሁፍ /የንድፈ ሀሳብ/ ፈተና ለመስጠት ታቅዶ ለ50,967 (85%) የተሰጠ ሲሆን ከዚህ ውስጥ የሴቶች ተሳትፎ 3.4% ነው:: ለ60,129 እጩ አሽከርካሪዎች የተግባር ፈተና ለመስጠት ታቅዶ 50,536 (84%) የተሰጠ ሲሆን ለ47,754 ብቁ ለሆኑ አሽከርካሪዎች የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 42,452 (89%) ተሰጥቷል፡፡ በተጨማሪም 60,000 አዲሱን መንጃ ፈቃድ /የአሽከርካሪዎች ብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ/ ለማደስ ታቅዶ 65,745 (110%) ታድሷል፡፡

በሌላ በኩል 7,500 ነባር መንጃ ፈቃድ /አሽከርካሪዎች ብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ/ ለማደስ ታቅዶ 8,602 (100%)፣ 99 የአሽ/ማሰ/ተቋማት ፈቃድ ማደስ ታቅዶ 86 (87%)፣ 231 የትራንስፖርት ቴክኒሽያን ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ለማደስ ታቅዶ 137 (59%)፣ ለ412 የትራንስፖርት ቴክኒሽያን ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ለመስጠት ታቅዶ 346 (84%) መፈጸም ተችሏል፡፡

ለ750 ዓለም አቀፍ አቻ መንጃ ፈቃድ ማረጋገጫ ደብዳቤ ለመስጠት ታቅዶ 806 (108%)፣ ለ114 የልዩ ማሽነሪ ሰልጣኝ መንጃ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 60 (52.6%)፣ ለ72 ልዩ ማሽነሪ ሰልጣኝ መንጃ ፈቃድ ለማደስ ታቅዶ 26 (36%)፣ ለ81,237 ዓመታዊ ምርመራ ላለፉ ተሽከርካሪዎች የቦሎ ተለጣፊ ለመስጠት ታቅዶ 73,139 (90%) ማከናወን ተችሏል፡፡

እንዲሁም 8,823 ወደ ክልላችን ለሚገቡ አዲስ ተሽከርካሪዎች ምዝገባ ማድረግና ሰሌዳ ለመስጠት ታቅዶ 7969 (90.3%) የተሰጠ ሲሆን ለ7 የተሽከርካሪ ጥገና ተቋማት ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 6 (85.7%) ተከናዉኗል፡፡ በተጨማሪም ለ117 ተቋማት ማረጋገጫ ፈቃድ ለማደስ ታቅዶ 98 (83.8%)፤ 11,937 ተሽከርካረዎች የባለቤትነት ስመ-ንብረት ዝዉዉር ለማድረግ ታቅዶ 11,220 (94%)፤ 8,059 ተሽከርካሪዎች የፋይል ዝዉዉር ለማድረግ ታቅዶ 7,217 (89.6%) የተከናወነ ሲሆን 4,584 ተሽከርካሪዎች የሰሌዳ ለውጥ አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ 3,935 (85.8%) መስጠት ተችሏል፡፡

የኢንፎርሜሽን፣ ኮሙኒኬሽን እና ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነት በማሻሻል የመረጃ ስርዓትን ማዘመን እና ዘርፉን ተወዳዳሪና ውጤታማ ማድረግ፡- የአሽከርካሪ ተሽከርካሪ መረጃ አያያዝና አስተዳደር ሶፍትዌርን በቀላሉ ለመተግበር የሚያስችል የሞባይል አፕልኬሽን በማስለማት 100% ወደ ስራ ለማስገባት ድጋፍ እና ክትትል የማድረግ ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡ በተጨማሪም የደብረ

ብርሃን ትራፊክ ኮምፕሌክስ ለሲሲቲቪ ካሜራ ዝርጋታ የተገዙ 21 ካሜራዎች፣ ኤን ቪ አር ሰርቨር፣ ስዊች እና የተለያዩ ኬብሎችን በመላክ ተቋርጦ የነበረዉን የተግባር ፈተና በአዲስ በማሰራት አገልግሎቱ እንዲጀምር የማድረግ ስራ ተሰርተዋል፡፡ በተጨማሪም በ4 ዞኖች የአሽከርካሪ ብቃት የተግባርና የንድፍ ሃሳብ ፈተና አሰጣጡን በሲሲቲቪ ካሜራ ክትትል እና ቁጥጥር ዉስጥ እንዲሆን በማድረግ 100% ወደ ስራ ለማስገባት የባህር ዳር እና የጎንደር ዞኖች የትራፊክ ኮምፕሌክሶችን የተግባር ፈተና በቴክኖሎጅ የታገዘ ለማድረግ ስራው የተሰራ ሲሆን አፈጻጸሙ 100% ነው፡፡ በዘጠኝ ወሩ 104,203 ለሚሆኑ ዜጎች የስራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ95,504 (ወንድ 64,520 ፤ሴት 30,984) ለሚሆኑ ዜጎች ከዕቅድ በላይ የስራ ዕድል መፍጠር የተቻለ ሲሆን ከዚህ ውስጥ 2,446 (ወንድ 1,820፤ ሴት 631) ቋሚ የስራ ዕድል መፍጠር ተችሏል፡፡

2.8. ኮንስትራክሽን

የክልሉን የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ጤናማ በማድረግ ለኢኮኖሚው ማበርከት የሚጠበቅበትን ሚና መጫዎት እንዲችል የሬጉላቶሪ እና የአቅም ግንባታ ስራዎችን ማሳደግ ፡- በክልሉ የሚገነቡ ግንባታዎች መቶ በመቶ የአገሪቱን ህንፃ ኮድና የጥራት ደረጃዎች ያሚሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ እና ጥራታቸውን ጠብቀው በተያዘላቸው ጊዜና በጀት እንዲጠናቀቁ ለ50,000 ፕሮጀክቶች የፕላን ስምምነት፣ ለ50,000 ፕሮጀክቶች የግንባታ ፈቃድ እንዲሁም ለ40,000 ፕሮጀክቶች የግንባታ ወቅት ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 40,000 (80%) የፕላን ስምምነት፣ 40,00 (80%) የግንባታ ፈቃድ እና 32,000 (80%) የግንባታ ቁጥጥር ማካሄድ ተችሏል፡፡ ሌላው ተገንብተው ለተጠናቀቁ 48 ምድብ ሐ ግንባታዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 116 ፈቃድ በመስጠት ከ100% በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡

በኢንዱስትሪው ውስጥ የሚታየውን ባልተሟላ ዲዛይንና የስራ ዝርዝር ወደ ስራ የመግባትና የዋጋ ተገማችነት /cost predictability/ ችግር በመቅረፍ 80% ኘሮጀክቶች ያለ ዋጋ ልዩነት ማጠናቀቅ በተመለከተ፡ ለ77 የግንባታ ፕሮጀክቶች በውለታዎች ዝግጅት ወቅት ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ196 (80%) ፕሮጀክቶች ድጋፍ ማድረግ የተቻለ ሲሆን ለ77 የግንባታ ፕሮጀክቶች ላይ የቀረበን ተጨማሪ ስራ በመመርመር ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ ለ68 (88.31%) ምላሽ መስጠት ተችሏል፡፡

በክልሉ በሚከናወኑ የግንባታ ፕሮጀክቶች የጊዜ ብክነትን /Time over run/ በመቀነስ 90% ኘሮጀክቶች በተያዘላቸው የውል ጊዜ ማጠናቀቅ በተመለከተ፡ ለ120 የግንባታ ፕሮጀክቶች የጊዜ ማራዘሚያ ጥያቄ ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ ለ96 (80%) ፕሮጀክቶች የተመረመረ እና ምላሽ የተሰጠ ሲሆን 560 የሚደርሱ የመንግስት ፕሮጀክቶች ላይ ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ 654

የመንግስት ፕሮጀክቶች ላይ ቁጥጥር በማድረግ ከ100% በላይ መፈጸም ተችሏል። 45 የመንግስት ፕሮጀክቶች የመጨረሻ ርክክብ እንዲደረግላቸው ለማድረግ ታቅዶ 126 (ከ100% በላይ) የሚደርሱ የመንግስት ፕሮጀክቶች የመጨረሻ ርክክብ እንዲደረግላቸው ተደርጓል።

በክልሉ የሚከናዎኑ ሜጋ ፕሮጀክቶችን በጥራት እንዲፈፀሙ ከሚመለከተዉ አካል ጋር በመሆን የጨረታ ሰነድ ማዘጋጀት፣ መገምገም፣ ቁጥጥር ማድረግ በተመለከተ፡- 64 የመንግስት ፕሮጀክቶች የጨረታ ዶክመንት ለማረጋገጥ ታቅዶ 143 (ከ100% በላይ) የመንግስት ፕሮጀክቶችን የጨረታ ዶከመንት ማረጋገጥ ተችሏል። በክልሉ የሚከናዎኑ ሁሉም ፕሮጀክቶች 3 ጊዜ ምዝገባ እንዲያከናውኑ ለማድረግ ታቅዶ 3 (100%) ጊዜ ምዝገባ ማድረግ ተችሏል።

በክልሉ የሚገኙ 4,273 ስራ ተቋራጮችን፣ 414 አማካሪ ድርጅቶችን፣ 3,000 ባለሙያዎችን ብቃት የማረጋገጥ ስራ በሶፍትዌር የታገዘ እንዲሆን ማድረግ በተመለከተ፡ 3,136 የስራ ተቋራጮችን ለማፍራት ታቅዶ 1,725 (55%) የማፍራት፣ 300 አማካሪዎችን ለማፍራት ታቅዶ 110 (36.7%) እንዲሁም 2,200 ባለሙያዎችን ለማፍራት ታቅዶ 2,821 (ከ100% በላይ) ባለሙያዎችን ማፍራት ተችሏል።

ለ120,000 (50 በመቶ ሴቶች፣ 75 በመቶ ወጣቶች እና 0.27 በመቶ አካል ጉዳተኞች) ዜጎች የስራ ዕድል መፍጠር በተመለከተ፡ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ሪጉሌሽን ዘርፈ ለ60,000 ዜጎች ቋሚና ጊዜያዊ የሥራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ84,794 ወጣቶች ቋሚና ጊዜያዊ የስራ እድል የተፈጠረ ሲሆን አፈፃፀሙ 94.22% ነው።

2.9. ማህበራዊ ፍትህ

ሴቶችን፣ ሕፃናትን፣ አረጋዊያንንና አካል ጉዳተኞችን እንደየ ችግሮቻቸው ዓይነት በነጻ ፍላጎታቸው ተደራጅተው ለመብቶቻቸውና ለጥቅሞቻቸው መከበር እንዲታገሉና በዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ፣ በመልካም አስተዳደርና በልማት እንቅስቃሴዎች ውስጥ በሙሉ አቅማቸው እንዲሳተፉና ተጠቃሚዎች እንዲሆኑ ሁለንተናዊ ድጋፍ ሲሆን የሶስተኛዉ ሩብ ዓመት ሪፖርት እንደሚከተለዉ ቀርቧል።

የማህበራዊ ጥበቃ ለሚያስፈልጋቸው የተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች የማህበራዊ ፍትህን ተደራሽ እና ፍትሃዊ ማድረግ፡- በገጠር ለ293,024 እና በከተማ 36,672 ልማታዊ ሴፍቲኔት ፕሮግራም ተጠቃሚዎች ተገቢና ወቅቱን የጠበቀ ክፍያ ተደራሽ መሆኑን ለማረጋገጥ ታቅዶ በገጠር 293,024

(100%) (ሴት 188,239) እና በከተማ ለ36,672 (ሴት 24,226) (100%) ተጠቃሚዎች ወቅቱን የጠበቀ ክፍያ እንዲፈፀም ተደርጓል፡፡

የከተማ ሴፍቲኔትና ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ስራዎች፡ የከተሞችን ገጽታ ሊቀይሩ በሚችሉ የማህበረሰብ አቀፍ ልማት ስራዎች ላይ 50,953 የመስራት አቅም ያላቸውና ከድህነት ወለል በታች የሚገኙ ዜጎችን (ሰሪ ኃይሎችን) በማሳተፍ 159,173 ተጠቃሚዎችን የምግብ ዋስትናቸውን ለማረጋገጥ ታቅዶ በ18ቱ ከተሞች ወንድ 12,574 ሴት 38,104 በድምሩ 50,678 ሰሪ ሀይሎችን በማሳተፍ ወንድ 65,818 ሴት 91,381 በድምሩ 157,199 የቤተሰብ አባላትን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

በተለያዩ የተፈጥሮና ሰው ሰራሽ አደጋዎች ለሚጋለጡ 1,500,000 (ወንድ 742,500 ሴት 757,500) የህብረተሰብ ክፍሎች 70 በመቶ በክልሉ (ከማህበረሰቡና ከተለያዩ አካላት) እንዲሁም 30 በመቶ በፌደራል በጠቅላላው 1,350,000 ኩንታል (ብር 13.452 ቢሊየን) በማሰባሰብ የእለት ምግብ ድጋፍ በማቅረብ ለተጠቃሚዎች የተደራሽነት ምጣኔን በ2017 ከነበረበት 97 በመቶ በ2018 በጀት ዓመት ወደ 100% በማድረስ የህብረተሰቡን ህይዎት መታደግ በተመለከተ በአደጋ ስጋት ስራ አመራር ኮሚሽን፣ በረጅ ድርጅቶች እና ከክልል ክምችት 626,036 ኩ/ል ለ1,494,501 ሰው የዕለት ምግብ እንዲሁም ለ172,560 ሰው 414,147,885 ብር በጠቅላላ **ለ1,667,061** ተጠቃሚዎች ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡

የጥምረት ስራዎችን በማጠናከርና በማስፋት በድህነት እና በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ የሚገኙ ህፃናት፣ ጧሪና ደጋፊ የሌላቸው አረጋውያንና ሌሎች ግለሰቦችንና ቤተሰቦችን በመደገፍና በመንከባከብ ተጠቃሚ ማድረግ፡- ከጥምረቱ ነባር እና አዲስ አባላት 168,841,449 ብር (በጥሬ ገንዘብ 88,658,714 እና በዓይነት 80,182,735) የሚገመት ሃብት ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 258,186,959 (በገንዘብ 137,977,451፣ በዓይነት 120,209,508) መሰብሰብ የተቻለ ሲሆን ለ240,550 የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ችግር ተጋላጭ የህብረተሰብ ክፍሎች ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ 257,119 (>100%) (ሴት 146,190) ድጋፍ ተደርጓል፡፡ በተመሳሳይ በጥምረቱ በተሰበሰበው ሀብት ለ240,550 ለማህበራዊ ችግሮች ተጋላጭ ለሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎች ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ 257,119 (ሴት 146,190) የሚሆኑትን መደገፍ ተችሏል፡፡

የሴቶች፣ የህፃናት፣ የወጣቶች፣ የአረጋውያን፣ የአካል ጉዳተኞችና ሌሎች የህብረተሰብ ክፍሎች መብት፣ ተሳትፎንና ውክልና እና ተጠቃሚነት ማሳደግ ከመብት አኳያ፡- 661 ቀበሌዎች በሴቶች

ልማት ህብረት ሞዴል እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ 558 (84.4%) ቀበሌዎችን በሴቶች ልማት ህብረት ሞዴል እንዲሆኑ እና 330 ቀበሌዎች ከልጅነት ጋብቻ ነፃ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ 1080 (>100%) ቀበሌዎችን ነጻ ማድረግ ተችሏል። በአንድ አገልግሎት መስጫ ማዕከላት (One-Stop-Center) የህክም፣ የስነልቦና ድጋፍ ያገኙ 1,227 ሴቶች በሴቶች ማረፊያ ቤት አገልግሎት (Safe House) የህክምና፣ የስነ ልቦና፣ የህይወት እና የሙያ ክህሎት ስልጠና እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 1,227 (100%) ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል። በተመሳሳይ በተሃድሶ ማዕከል (Safe House) አገልግሎት ያገኙ 479 ሴቶች በገቢ ማስገኛ ስራ እንዲሰማሩ ለማድረግ ታቅዶ 380 ሴቶች ብር ከ15,000 እስከ 45,000 በመስጠት ስራ እንዲጀምሩ ተደርጓል። ሌላው በ425 (ወንድ 38) ህጻናት ላይ የአስገድዶ መደፈር እና 45 ህፃናት ላይ የጠለፋ ጥቃት ተፈፅሞባቸዋል። የአስገድዶ መደፈር ጥቃት ከተፈፀመባው ውስጥ 355 (ወንድ 38) ህፃናት በአንድ አገልግሎት መስጫ ማዕከላት (One-Stop-Center) ገብተው የነፃ ህክምና አገልግሎት፤ የህግ፤ ከአገልግሎት ሰጭ ተቋማት ጋር የማስተሳሰር (Referal linkage)፤ የማህበራዊ እና ስነ-ልቦናዊ ድጋፍ አገልግሎቶችን እንዲያገኙ ተደርጓል።

በተለያዩ ወረዳዎች ከሚገኙ የህፃናት ተስማሚ ችሎቶች መካከል 23 ማዕከላትን በስልጠናና በቁሳቁስ ለማጠናከር እና 835 (ሴት 448) ህጻናትን በምቹ የህፃናት ችሎቶች አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 23ቱን በማጠናከር 809 (97%) (ሴት 414) ህጻናት አገልግሎቱን እንዲያገኙ ተደርጓል።

በተመሳሳይ ለ1,235,250 (ሴት 617,625) ወጣቶች ሰብዕና ልማት ማዕከላት በሚሰጡት አገልግሎት ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ 825,706 (66%) (ሴት 352,700) ወጣቶች የአገልገሎቱ ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል።

በመደራጀት ጥቅምና አስፈላጊነት ዙሪያ ለ2,205,207 ሴቶች በአዲስና በነባር የሴቶች ልማት ቡድን ውስጥ ለማደራጀት ታቅዶ 2,057,464 (93.3%) ሴቶችን ማደራጀት ተችሏል። በተመሳሳይ 999,360 (ሴት 499,680) ወጣቶችን በመደራጀት ጥቅምና አስፈላጊነት ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር 699,552 (ሴት 349,776) በልዩ ልዩ አደረጃጀቶች እንዲደራጁ ለማድረግ ታቅዶ 1,011,342 (>100%) (ሴት 474,567) ግንዛቤ በመፍጠር 570,516 (ሴት 239,674) (56.41%) በአዲስና በነባር ልዩ ልዩ አደረጃጀቶች እንዲደራጁ ተደርጓል።

ተሳትፎና ውክልና፡- በሠላም ተሳትፎ ዙሪያ 1,655,234 ለሚሆኑ ሴቶች በተለያዩ መድረኮች ግንዛቤ ለመፍጠር ታቅዶ 2,213,374 (>100%) ግንዛቤ በመፍጠር በባህር ዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ እና ኮምቦልቻ ከተሞች ላይ 98 ሴት የሠላም አምባሳደሮች ማቋቋም ተችሏል፡፡

እንዲሁም ሴቶች ያላቸውን ዕውቀት፣ ጉልበት እና ገንዘብ በማስተባበር በነፃ በአከባቢያቸው እንዲሳተፉ ለማድረግ ታቅዶ በክረምት በጎ ፍቃድ አገልግሎት 2,200,000 ለማሳተፍ ታቅዶ 3,041,337 (>100%) ማሳተፍ ተችሏል፡፡ ሌላው 178,964 (ሴት 91,188) የሚሆኑ የህጻናት ፓርላማ አባላት በራሳቸዉ የህፃናት ፓርላማ ጉባኤዎች እንዲሳተፉ ለማድረግ በዕቅድ ተይዞ 158,238 (ሴት 79,814) እንዲሳተፉ የተደረገ ሲሆን አፈጻጸሙም 88.42% ነዉ፡፡

እንዲሁም 1,964 በሚሆኑ በየደረጃዉ በሚገኙ የህዝብ ምክር ቤቶች 5,992 (68%) (ሴት 2,973) የሚሆኑ የህጻናት ፓርላማ አባላትን በመወከል በምክር ቤቶች እንዲሳተፉ ለማድረግ ታቅዶ 1,328 በሚሆኑ ምክር ቤቶች 4,183 (70%) (ሴት 2,104) የህጻናት ፓርላማ ተወካዮች እንዲያሳትፉ ተደርጓል፡፡

ከሴቶች፣ ህፃናት፣ አካል ጉዳተኞችና አረጋዊያን ጋር ተያይዞ በወጡ መመሪያዎች፣ ደንቦች፣ የህግ ማዕቀፎች፣ ጋይድላይንና ፓኬጅ ዙሪያ በክልል ለ21፣ በዞን ለ357 እና በወረዳ ደረጃ ለ2,428 በድምሩ ለ2,806 የሴት፣ አካል ጉዳተኞችና አረጋዊያን አደረጃጀት አመራሮች የአቅም ማጎልበቻ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ በዞን ለ599 እና በወረዳ ደረጃ ለ5,078 በድምሩ ለ5,677 (100%) ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

በበጋ የበጎ ፈቃድ አገልግሎት 3,000,000 (ሴት 1,500,000) በጎ ፈቃደኛ ወጣቶችንና ሴቶችን ወደ ንቅናቄ ለማስገባት ታቅዶ 3,488,725 (ሴት 1,547,022) በጎ ፈቃደኛ ወጣቶችንና ሴቶችን በማሳተፍ 3,600,000 (ሴት 1,800,000) የህ/ሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 5,630,663 (ሴት 3,290,154) የህብረተሰብ ክፍሎች ተጠቃሚ በማድረግ 4 ቢሊዮን ብር የመንግስትን ወጭ ለማዳን ታቅዶ 4.69 ቢሊዮን ብር የመንግስትንና የህዝብን ወጪ ማዳን ተችሏል፡፡

ለ50 ሴት አመራሮችንና ተኪ ሴት አመራሮችን በክልል ደረጃ በሜንተርሽፕ የአቅም ስልጠና በመስጠት በ25 የዕርስ በርዕስ የሴት አመራሮች የመደጋገፍ ፕላት ፎርም ትስስር ለመፍጠር ታቅዶ 80 (100%) ሴት አመራሮችንና ተኪ ሴት አመራሮችን የሜንተርሽፕ የአቅም ግንባታ

ስልጠና በመስጠት በ40 የዕርስ በዕርስ የመደጋገፍ ፕላት ፎርም ትስስር ሲፈጠር 273 ተኪ ሴት አመራሮችን በስቶክ እንዲያዙ ተደርጓል፡፡

ከተጠቃሚነት አኳያ፡- በሴቶች ልማት ህብረት እና ራስ አገዝ ቡድን 397,411 ሴቶች ብር 173,859,260 እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ 1,601,885 ሴቶች 188,868,774 ብር እንዲቆጥቡ ተደርጓል፡፡ በሴቶች በገ/ቁ/ብ/ህ/ስ/ማህበራት 638,412 ሴቶች 411,408,700 ብር እንዲቆጥቡ ታቅዶ 1,811,502 (>100%) ሴቶች ብር 441,552,652 (>100%) ብር እንዲቆጥቡ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም 198,706 ሴቶች በልማት ቡድን ህብረት፣ በራስ አገዝ ቡድን እና በሴቶች ገ/ቁ/ብ/የህ/ስራ አማካኝነት የብር 397,411,315 የብደር አገልግሎት ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 181,991 (91%) ሴቶች የብር 333,988,307 (84%) የብደር አገልግሎት እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡ በተመሳሳይ 816,144 (ሴት 408,072) ወጣቶች ብር 2,914,800,000 እንዲቆጥቡ ለማድረግ ታቅዶ 801,976 (98%) (ሴት 364,275) ወጣቶች ብር 2,156,641,538 (74%) እንዲቆጥቡ ተደርጓል፡፡

ወጣቶችን የብድር አገልግሎት ተጠቃሚ ለማድረግ ለ254,522 (ሴት 127,261) ወጣቶች 2,914,800,000 ብር ብድር ለማሰራጨት ታቅዶ 165,835 (65%) (ሴት 81,744) ወጣቶች የብድር ተጠቃሚ በማድረግ 2,088,153,243 (72%) ብር ብድር ማሰራጨት ተችሏል፡፡

በሌላ በኩል 3,330 (ሴት 1332) በሱስ ተጠቂ የሆኑ ወጣቶችን በሱስ ማገገሚያ ማዕከላት፣ ሆስፒታሎች፣ ዩኒቨርሲቲዎች፣ ወዘተ ከሱሳቸው እንዲያገግሙ ለማድረግ ታቅዶ 2,660 (80%) (ሴት 951) ወጣቶች ከሱስ እንዲያገግሙ ተደርጓል፡፡

በተጨማሪ 2,636 የአደገኛ ዕጾችና መድሃኒቶች ተጠቃሚ የሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎች በራሳቸው ገቢ መኖር እንዲችሉ ለማድረግ ታቅዶ 1,515 (57%) (ሴት 579) በገቢ ማስገኛ ሥራዎች ማሰማራት ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ ግንዛቤ ከተፈጠረላቸው 204,425 ሴቶች በተለያዩ የገቢ ማስገኛ መስኮች እንዲሰማሩ ለማድረግ ታቅዶ 469,170 (>100%) በልዩ ልዩ በገቢ ማስገኛ ስራዎች እንዲሰማሩ ከአጋር አካላት ጋር በመቀናጀት የብር 1,620,001,302 የስራ ማስጀመሪያ ድጋፍ እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡

በሌላ በኩል የአረጋዊያን ገቢ ማስገኛ ማዕከል ኪራይ ብር 10,769,820.00 ገቢ ለማሰባሰብ ታቅዶ 21,285,455.78 ብር ማሰባሰብ የተቻለ ሲሆን ከዚህም 1,750 (ሴት 1,425) አረጋዊያን በቋሚ በየወሩ ብር 7,875,000.00 ድጋፍ እየተደረገላቸው ይገኛል፡፡ እንዲሁም 3,426 መሥራት የሚችሉ

አረጋዊያንን በቋሚ የገቢ ማስገኛ ሥራ እንዲሠማሩ ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ የአካባቢውን ፀጋ በመጠቀም፣ በጥምረቶች እና በሌላ 4,330 (100%) (ሴት 2,284) በቋሚ የገቢ ማስገኛ የስራ ዕድል ተፈጥሯል፡፡ በተመሳሳይ 3,019 አካል ጉዳተኞችን በገቢ ማስገኛ ሥራዎች ተሳታፊ እና ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 4,733 (100%) (ሴት 2,629) አካል ጉዳተኞችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

በተጨማሪም 102,422 (ሴት 51,211) ህጻናት በአስቸጋሪ የኑሮ ሁኔታ ዉስጥ ለሚገኙ በአማራጭ የህፃናት ድጋፍና እንክብካቤ አገልግሎት ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 128,949 (ሴት 69,135) ህፃናትን ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም በመንግስትና መንግስታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች በክልል 8፣ በዞን እና በወረዳ 35 በድምሩ 43 የህፃናት ማቆያዎችንና መንከባከቢያ ማዕከላትን ለማቋቋም ታቅዶ በክልል 5፣ በዞን እና በወረዳ 46 በአጠቃላይ 51 የህፃናት ማቆያዎችን ማቋቋም ተችሏል፡፡ በእነዚህም ማዕከላት 5,194 (ሴት 2,862) የሚሆኑ ህጻናትን የአገልግሎቱ ተጠቃሚ እንዲሆኑ በዕቅድ ተይዞ 5,581 (ሴት 2,632) ህጻናት በተቋቋሙ ማዕከላት ዉስጥ ገብተዉ የአገልግሎቱ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተደርጓል፡፡

ማህበራዊ ተጠቃሚነታቸው የተረጋገጠ አረጋውያን እና አካል ጉዳተኞች መካከል በበጎ አድራጊዎች ለ26,372 አረጋውያን በቋሚ (በገንዘብ እና በአይነት) ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ 40,246 (>100%) (ሴት 23,319) ድጋፍ ተደርጓል፡፡ በተጨማሪም ለ6,609 አካል ጉዳተኞች በቋሚ የገንዘብ እና የአይነት ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ 9,690 (>100%) (ሴት 5,215) ድጋፍ ሲያገኙ ለአረጋውያን 30,690,230 ብር (በአይነትና በገንዘብ) ድጋፍ ተደርጓል፡፡

በሌላ በኩል ተቀርፀው ተግባራዊ በሆኑ ፕሮጀክቶችና ሌሎች ስልቶችን በመጠቀም 160.9 ሚሊዩን ብር ለማግኘት ታቅዶ 271.6 (>100%) ሚሊዩን ብር መሰብሰብ ሲቻል በተገኘው ሀብትም 157,758 የህብረተሰብ ክፍሎች ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 301,954 (>100%) (ሴት 205,307) የህ/ሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

ክፍል ሦስት፡ የከተማና የገጠር ልማት

3.1. የከተማ ልማት

የከተሞች መልካም አስተዳደር አቅም ግንባታ ስራዎች፡- በ94 ከተሞች ሁሉም የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎቶች ስታንዳርድ ተዘጋጅቶላቸው እንዲተገበሩ ለማድረግ ታቅዶ በ90 (95.74%) ከተሞች (85 ከተማ አስተዳደሮች እና 5 መሪ ማዘጋጃ ቤት ከተሞች መተግበር ተችሏል፡፡ ስታንዳርዱ በሚተገበርባቸው 94 ከተሞች የተገልጋዩ ዕርካታ 70 በመቶ መድረሱ በጥናት ለማረጋገጥ ታቅዶ

በ21 በዞኖችና ከተሞች 7,150 ናሙና ተወስዶ ጥናት የተደረገ ሲሆን በአማካይ 62.47 ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ይጠቁማል፡፡

የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ምዘና ለማካሄድ የሚያስችሉ ቁልፍ የምዘና መለኪያዎችን (Key Performance Indicators) በማዘጋጀት 50 ከተማ አስተዳደሮች ምዘና በማካሄድ ለከተሞቹ ግብረ መልስ ለመስጠት ታቀዶ በ23 ከተሞች ምዘና የተካሄደ ሲሆን አማካይ ውጤቱ 62.45 በመቶ ነው፡፡

በ8 ሪጅዮ-ፖሊታን ከተሞች እና በ14 ከተሞች (በየዞኑ 1 ከተማ) የማዘጋጃ ቤታዊ አገልግሎት አሰጣጥ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ የተደገፈና ፈጣን እንዲሆን ለማድረግ ታቅዶ አዊ ዞን 7 ከተሞች እና ደ/ወሎ ዞን 14 ከተሞች እንዲሁም ሰ/ጎጃም ዞን የመራዊ ከተማ ወደ ስራ የገቡ ሲሆን በጠቅላላ 22 ከተሞች ኦንላይን አገልግሎት መስጠት ጀምረዋል፡፡

በበጀት ዓመቱ በ728 ከተሞች የገቢ ሀብታቸውን ውጤት በሚያመጣ መንገድ አሟጠው በመጠቀም ለመሰረተ-ልማትና አገልግሎት እቅርቦት የሚያስፈልጋቸውን ወጪ በራሳቸው የመሸፈን አቅም በ2017 ከነበረበት 45% በ2018 ወደ 50% ለማድረስ ግብ ተቀምጧል፡፡ ከዚህም አኳያ በ643 መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች 5,349,408,000.00 ብር የአገልግሎት ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ 1,120,713,215.00 ብር (20.95%) እንዲሁም በገቢዎች ቢሮ በኩል ከ85 ከተማ አስተዳደሮች 11,625,000,000.00 ብር የአገልግሎት ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ 6,940,688,143.79 ብር (59.7%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡ በጠቅላላው በ728 ከተሞች 16,974,407,999.66 ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 8,061,401,358.56 ብር (47.49%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡

በእነዚህ ከተማ አስተዳደሮች፣ መሪ፣ ንዑስና ታዳጊ ከተሞች መሰብሰብ ካለባቸው 59 የገቢ አርዕስቶች ውስጥ በአማካይ 45 የገቢ አርዕስቶችን ተደራሽ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ በአማካይ በ39 (86.66%) የገቢ አርዕስቶች የአገልግሎት ገቢ መሰብሰብ ተችሏል፡፡ እንዲሁም ያልተማከለ የፋይናንስ ስርዓት በመዘርጋት ማዘጋጃ ቤት ያላቸው ከተሞች የልማትና የአገልግሎት ወጪያቸውን በራሳቸው ገቢ የመሸፈን አቅም 50 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ 45 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡

የፋይናንስ አጠቃቀም ኦዲት፡- የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል 292 ከተሞች በመንግስትና በግል ኦዲተሮች ሂሳባቸውን እንዲያስመረምሩ በማድረግ የፋይናንስ አጠቃቀማቸው 100% ከብክነት ነጻ እንዲሆን ማድረግ በተመለከተ፡- 200 የማዘጋጃ ቤት ከተሞች ኦዲት ለማስደረግ ታቅዶ 76 (38%) ከተሞች ኦዲት አስደርገው በእነዚህ ከተሞች

2,921,831.98 ብር ጉድለት የተገኘና ከተገኘው ጉድለት 1,866,526.10 ብር የተመለሰ ሲሆን ቀሪው 1,055,305.88 ብር ያልተመለሰ መሆኑን ያሳያል፡፡ ከባለፉት ዓመታት በኦዲት የተገኘው የተንከባለለ ጉድለት 12,511,182.52 ብር ሲሆን 4,634,586.37 ብር ተመላሽ ተደርጓል፡፡ በጠቅላላው በበጀት ዘመኑ እና ከባለፉት ዓመታት በኦዲት ከተገኘው 15,433,014.5 ብር የገንዘብ ጉድለት ውስጥ 6,501,112.47 ብር የተመለሰ ሲሆን ቀሪው ብር 8,931,902.03 ደግሞ ያልተመለሰ ነው፡፡

ይሁን እንጅ የከተሞችን ፋይናንስ አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግና ብክነትን ለመከላከል እንዲቻል በወቅቱ ኦዲት አለማድረግ እና በኦዲት ወቅት በተገኙ ጉድለቶች ላይም ፈጥኖ የማስተካከያ እርምጃ አለመወሰድ በአብዛኛው ከተሞች የሚታይ ክፍተት ስለሆነ መፍትሄ ሊሰጠው ይገባል፡፡

የቤቶች ልማትና አስተዳደር ስራዎች፡- በከተሞች እድገትና በተለያዩ ገፊ ምክያቶች እያደገ የመጣውን የመኖሪያ ቤት ፍላጎትና አቅርቦት አለመጣጣም ችግር /የመልካም አስተዳደር ችግር/ መፍታት ልዩ ትኩረት ማግኘት ያለበት ተግባር ነው፡፡ በመሆኑም ይህን ችግር ለማቃለል በተለያዩ የመኖሪያ ቤት ልማት አማራጮች 79,002 ቤቶችን ለመገንባት ታቅዶ ለዝቅተኛ ነዋሪዎች 1,653 ቤቶች፣ በሪልስቴት 1,223 ቤቶች፣ በመኖሪያ ቤት ህብረት ሥራ ማኅበራት 31,289 ቤቶች፣ በግለሰቦች 17,295 ቤቶች ቤቶች በድምሩ 51,460 (65.14%) መኖሪያ ቤቶች ተገንብተዋል፡፡

በከተሞች ከደረጃ በታች የሆኑ በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ 2,338 ቤቶችን ጥገና እና ዕድሳት በማድረግ ደረጃቸውን ለማሻሻል እና 1,275 ቤቶችን በመልሶ ማልማት በአዲስ ለመገንባት ታቅዶ ለ2,395 (ከ100% በላይ) ቤቶች እድሳትና ጥገና የተደረገ ሲሆን 540 (42.4%) ቤቶች በአዲስ እንዲገነቡ ማድረግ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም 340 ረዳት የሌላቸውና አቅመ ደካማ የሆኑ ግለሰቦች ቤቶችን ጥገና እና እድሳት የማድረግ እና 383 ቤቶችን መልሶ የመገንባት ስራ ተሰርቷል፡፡

በመንግሰት አስተባባሪነት የተገነቡ 1,504 ቤቶችን በፍትሀዊነት ለተጠቃሚዎች እንዲተላለፉ ለማድረግ ታቅዶ 506 (33.64%) ቤቶች (ምዕ/ጎጃም 89 ቤቶች፣ ደ/ውሎ 130 ቤቶች፣ አዊ 52 ቤቶች፣ ደ/ጎንደር 206፣ ባህርዳር 9 ቤቶች እና ኮምቦልቻ 20 ቤቶች) ለተጠቃሚዎች እንዲተላለፉ ተደርገዋል፡፡

የመንግስት ቤት አስተዳደር፡- በክልሉ ከተሞች የሚገኙ 17,747 በመንግስት ባለቤትነት የሚከራዩ ቤቶችን፣ 17,079 የኮንዶሚኒየም ቤቶችን እና 50,174 የግለሰብ ቤቶችን በድምሩ 85,000 ቤቶችን

መረጃ ወደ ዘመናዊ የመረጃ ቋት ለማስገባት ታቅዶ 11,872 (66.89%) የመንግስት ቤቶች፣ 885 (5.18%) የኮንዶሚኒየም ቤቶች እና 5,375 (10.71%) የግለሰብ ቤቶችን በድምሩ 18,132 (21.33%) ቤቶችን መረጃ ወደ ሶፍትዌር ማስገባት ተችሏል፡፡ 56,292 የመንግስት ቤቶችን የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ያልተሰራላቸው 2,550 የመንግስት ቤቶችን በመለየት ካርታ እንዲሰራላቸው ለማድረግ ታቅዶ 4,272 ቤቶች ካርታ የተሰራላቸው ሲሆን አፈፃፀሙም ከ100% በላይ ነው፡፡ ያለአግባብ የተያዙ 1,020 የመንግስት ቤቶችን በመንጠቅ ለአዲስ ተከራዮች ለማስተላለፍ ታቅዶ 379 (37.15%) የመንግስት ቤቶችን በመንጠቅ ለሌሎች ተጠቃሚዎች የማስተላለፍ ስራ ተሰርቷል፡፡

የከተማ መሰረተ- ልማት ስራዎች የUIIDP ከተሞች የተንከባላይ መዋለ ንዋይ እቅድ (CIP) ዝግጅትን በተመለከተ፡- በፕሮግራሙ አሰራር መሰረት የፕሮግራሙ ከተሞች ከክልሉ መንግስት የተመደበላቸውን በጀት እና የራሳቸውን ገቢ መነሻ በማድረግ በየዓመቱ የሶስት ዓመት (2018-2020) ተንከባላይ መዋለ ንዋይ ዕቅድ ማዘጋጀት ይጠበቅባቸዋል፡፡ በዚህም መሰረት ከነባር 32 የUIIDP ከተሞች ውስጥ 25 ከተሞች እቅድ አዘጋጅተዉ ያስጸደቁ ሲሆን 2 ከተሞች የመጀመሪያ ድራፍት እቅድ ለክልል የላኩ ሲሆን 5 ከተሞች ደግሞ እቅዳቸውን በማዘጋጀት ላይ ናቸው፡፡

የተንከባለሉ ፕሮጀክቶች አፈፃፀምን በተመለከተ፡- በከተሞች ተቋማዊና መሠረተ ልማት ማስፋፊያ ፕሮግራም (UIIDP) በታቀፉ 12 ከተሞች በፕሮጀክት ባህሪያቸውና በአፈጻጸም አቅም ማነስ ምክንያት ከ2016 እና ከ2017 በጀት ዓመት ወደ 2018 በጀት ዓመት የተንከባለሉ 29 ፕሮጀክቶች ያሉ ሲሆን (16 ፕሮጀክቶች ከ2016 በጀት ዓመት እና 13 ፕሮጀክቶች ከ2017 በጀት ዓመት ወደ 2018 በጀት ዓመት የተንከባለሉ) ከነዚህም ውስጥ 8 (27.58%) ፕሮጀክቶች የተጠናቀቁ፣ 6 (20.68%) ኘሮጀክቶች አፈፃፀማቸው ከ80% በላይ የሆኑ፣ 5 (17.24%) ፕሮጀክቶች አፈጻጸማቸው ከ50%-80% የሆኑ እና 10 (34.48%) ፕሮጀክቶች አፈጻጸማቸው ከ50% በታች የሆኑ ናቸው፡፡ እንዲሁም በUIIDP ፕሮግራም ባልታቀፉ ከተሞች ከ2017 ወደ 2018 በጀት ዓመት የዞሩ 93 ፕሮጀክቶች ያሉ ሲሆን ከእነዚህም ውስጥ 93 (100%) ፕሮጀክቶች የተጠናቀቁ ናቸው፡፡

በ2018 በጀት ዓመት ከተለዩት 995 ፕሮጀክቶች ዉስጥ 361 (36.25%) ፕሮጀክት የተጠናቀቁ ሲሆን 134 (13.46%) ፕሮጀክቶች አፈፃፀማቸው ከ50 - 80%፤ 130 (13.06%) ፕሮጀክት አፈፃፀሙ ከ50% በታች፤ 128 (12.86%) ፕሮጀክቶች በጨረታ ሂደት ላይ ሲሆኑ 242 (24.32%) ፕሮጀክቶች ደግሞ ወደ ስራ ያልገቡ ናቸው፡፡ ከእነዚህ 995 ፕሮጀክቶች መካከል የአካባቢያዊ እና ማህበራዊ ተፅዕኖ ግምገማ ጥናት የሚያስፈልጋቸው 695 ፕሮጀክቶች ሲሆኑ የጥናት ሰነድ

የተዘጋጀላቸው 547 ፕሮጀክቶች ናቸው፡፡ የግንባታ የይሁንታ ፈቃድ ያገኙት ደግሞ 503 ፕሮጀክቶች ናቸው፡፡ ለነዚህ 995 ፕሮጀክቶች 4,742,743,290.50 ብር በጀት የተያዘ ሲሆን 1,205,100,640.80 ብር ክፍያ ተፈፅሟል፡፡

የህብረተሰብ ተሳትፎ፡- በ728 ከተሞች በህብረተሰቡና በመንግስት በጋራ በሚከናወኑ የአካባቢ ልማት ስራዎችና ፕሮጀክቶች (የመንገድ ጠረጋና ግንባታ፣ የህዝብ መፀዳጃ ቤት ግንባታ፣ የተፋሰስና የዲች ግንባታ፣ የመብራትና የውሃ መስመር ዝርጋታ፣ የአካባቢ ማስዋብና አረንጓዴ ልማት እንዲሁም የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ስራዎች ወዘተ) ላይ ህብረተሰቡ 15% በገንዘብ፣ 17% በቁሳቁስ፣ 20% በጉልበት በድምሩ 52% እንዲሳተፍ ለማድረግ ታቅዶ በጥሬ ገንዘብ 1,793,982,832.72 ብር፣ በጉልበት 1,050,409,088.20 ብር፣ በቁሳቁስ 893,230,676.43 ብር፣ በድምሩ 3,737,622,597.35 ብር የሚገመት ገንዘብ ለልማት ስራዎች አስተዋጾ ተደርጓል፡፡ በመንግስት በኩልም 4,786,215,392.90 ብር ለአካባቢ ልማት ስራዎች ወጪ የተደረገ ሲሆን በጠቅላላው ለአካባቢ ልማት ስራዎች 8,523,837,990.25 ብር ወጪ የተደረገ ሲሆን የህዝብ ተሣትፎ አፈፃፀም 56.85% ነው፡፡ ይሁን እንጅ ሰ/ወሎ ዞን በመንግስት በኩል የተደረገው ተሳትፎ (መዋጮ) በተገቢው መንገድ አለመመዝገቡ በድክመት የሚጠቀስ ነው፡፡

የከተሞች ጽዳት፣ አረንጓዴ ልማትና ውበት ሥራዎች፡- በከተሞች በዓመቱ ከሚመነጨው 1,500,000 ሜትር ኪዩብ ደረቅ ቆሻሻ እንዲሰበሰብ እና በ20 ከተሞች ከሚመነጨው ቆሻሻ 60 በመቶ የሚሆነው በተገቢው ቦታ እንዲወገድ ለማድረግ ታቅዶ 1,505,250 ሜትር ኪዩብ ደረቅ ቆሻሻ የተሰበሰበ ሲሆን ከተሰበሰበው ውስጥ 60 በመቶ የሚሆነው ደረቅ ቆሻሻ በአግባቡ ተወግዷል፡፡ እንዲሁም በ45 ከተሞች ከመነጨው ቆሻሻ 10 በመቶ ለመልሶ መጠቀምና 8 በመቶ ለመልሶ ዑደት እንዲውል ተድርጓል፡፡ በ74 ከተሞች የሞዴል መንደር መመልመያ መስፈርትን መሰረት በማድረግ 138 ሞዴል መንደሮች እንዲፈጠሩ ለማድረግ ታቅዶ በ86 ከተሞች 185 (ከ100% በላይ) ሞዴል መንደሮች ተፈጥረዋል፡፡

የቆሻሻ ማስወገድ የፋይናንስ ስርዓት ያላቸውን 104 ነባር ከተሞች ለማጠናከር እና በ30 ከተሞች አዲስ የፋይናንስ ስርዓት ለመዘርጋት ታቅዶ በ99 (95.19%) ነባርና በ31 (ከ100% በላይ) አዲስ ከተሞች ከውሃ ቢልና ከሌሎች አማራጮች ጋር በማስተሳሰር ቀጣይነት ያለው የፋይናንስ ስርዓት ተግባራዊ ተደርጓል፡፡ እንዲሁምቋሚ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ የሌላቸውን 388 ከተሞች በመለየት ጊዜያዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታ ለማዘጋጀት ታቅዶ በ239 (61.6%) ከተሞች ጊዜዊ የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ ቦታዎች ተዘጋጅተዋል፡፡

የአረንጓዴ ልማትና ውበት ሥራዎችን በተመለከተ፡- ከሐምሌ 1/2017 ዓ/ም ጀምሮ የአረንጓዴ አሻራ ችግኝ ተከላ እቅድ በማዘጋጀት በ728 ከተሞች 1 ሚሊዮን የህብረተሰብ ክፍል በማሳተፍ በፓርኮች፣ በመንገድ አካፋዮችና በወንዞች ዳርቻ 27.4 ሚሊዮን ችግኞችን በመትከል 2,000 ሄ/ር አዲስ አረንጓዴ ቦታዎችን ለማልማት ታቅዶ በ402 (59.20%) ከተሞች ወንድ 869,840 ሴት 701,495 ድምሩ 1,571,335 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍሎችን በቀጥታ በማሳተፍ 36,490,105 (ከ100% በላይ) ችግኞችን መትከል ተችሏል፡፡ በዚህ ችግኝ ተከላ መርሃ ግብርም 2,501.35 (ከ100% በላይ) ሄ/ር አረንጓዴ ቦታ ማልማት ተችሏል፡፡

በ229 ከተሞች በኘላን የተመላከቱ 1,132 አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ለመስጠት ታቅዶ በ179 ከተሞች 1,336 (ከ100% በላይ) አረንጓዴ ቦታዎችን በመለየት ለ850 (75.09%) አረንጓዴ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ተሰርቶላቸዋል፡፡ እስከ አሁን በጠቅላላው ለ2,289 አረንጓዴ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ተሰርቶላቸዋል፡፡ እንዲሁም በ144 ከተሞች በፕላን ከተመላከቱ ቦታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ሽፋንንም 30 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ 111 ከተሞች ተግባራዊ ማድረግ ችለዋል፡፡

3.2. የአካባቢ ጥበቃ ልማት

የደን ዘርፉን በመጠበቅ ለኢኮኖሚ ዕድገት የሚያበረክተውን አስተዋጽኦ ማሳደግ በተመለከተ፡ በክልሉ ውስጥ የሚገኘውን 5,000 ሄክታር የተፈጥሮና ሠው ሠራሽ ደን በአዲስ በመከለልና በመለካት ይዞታ ማረጋገጫ እንዲኖረው ማድረግና በዘላቂነት ለማልማት ታቅዶ ለ45,424.16 (ከ100 በላይ%) ሄ/ር የተፈጥሮና ሠው ሰራሽ ደን በመከለልና በመለካት ይዞታ ማረጋገጫ እንዲኖራቸው ማድረግ ተችሏል፡፡ ሌላው 8,100 ሄ/ር የመንግስት ደኖች የደን አያያዝ እና አጠቃቀም ዕቅድ እንዲዘጋጅላቸው ለማድረግ ታቅዶ 9,410.7 (ከ100% በላይ) ደኖች የደን አያያዝና አጠቃቀም ዕቅድ የተዘጋጀላው ሲሆን 4.268 ሚ/ኩ/ል የከሰል ምርት ተመርቶ በህጋዊ መንገድ እንዲዘዋወር ለማድረግ ታቅዶ 3.03 ሚ/ኩ/ል የከሰል ምርት ለገበያ በማቅረብ 71% መፈጸም ተችሏል፡፡ ከደንና ከተለያዩ የደን ምርት ውጤቶች የልማትና ሮያሊቲ ክፍያ 137 ሚሊዮን ብር ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ 153.317 ሚሊዮን ብር ገቢ በመሰብሰብ ከ100% በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡ ሌላው 128,945 ነባር እና 21,055 አዲስ ደኖች በአሣታፊ የደን አያያዝ ስርዓት እንዲጠበቁ ለማድረግ ታቅዶ 150,031 (ከ100% በላይ) ነባር እና 44,355 (ከ100% በላይ) አዲስ ደኖች በደን አያያዝ ስርዓት እንዲጠበቁ ማድረግ የተቻለ ሲሆን በኃይማኖትና አምልኮ ስፍራዎች የሚገኙ

4,970 ሄ/ር ደኖች በአሳታፊ የደን አያያዝ አጠቃቀም እንዲጠበቁ ለማድረግ ታቅዶ 39,599.89 ሄ/ር እንዲጠበቁ ማድረግ የተቻለ ሲሆን አፈጻጸም ከ100% በላይ ነው፡፡

የክልሉን 7 የደን ኢንዱስትሪዎች ሙሉ አቅም በመጠቀም ከደን ምርት ውጤቶች የሚገኘውን 2.2 ሚሊየን ዶላር የኤክስፖርት ገቢ ወደ 2.628 ሚሊየን ዶላር ማሳደግ እና ወደ ክልሉ የሚገባውን የደን ውጤት በሀገር ምርት በመተካት ከነበረበት 50 ሚሊየን ዶላር ወደ 49 ሚሊየን ዶላር መቀነስ በተመለከተ ከደን ምርት ውጤቶች የሚገኘውን ኢክስፖርት ገቢ ወደ 1,971,000 ለማሳደግ ታቅዶ 1,560,000 (79.15%) ማድረስ የተቻለ ሲሆን ወደ ክልሉ የሚገባውን 750,000 የደን ውጤት በሀገር ምርት በመተካት ወጪን ለመቀነስ ታቅዶ 1,338,106 በማድረስ ከ100% በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡ ሌላው 102,566.4 ሄ/ር መታረስ የሌለበትን ተራራማ እና በሰፋፊ ውሃ አካላት ዙሪያ ያለ መሬትን እንዲከለልና እንዲያገግም ለማደረግ ታቅዶ 138,767.7 (ከ100% በላይ) ሄ/ር መሬት እንዲከለልና እንዲያገግም ማደረግ ተችሏል፡፡ የአካባቢውን ማኅበረሰብ በማሳተፍ 88,773.2 ሄ/ር በውኃ አካላት ዙሪያ የሚገኙ የተጋጋጡ ተራራማ መሬቶችን ለመለየት፣ ለመከለልና ካርታ እንዲዘጋጅላቸው ለማድረግ ታቅዶ 121,000.9 ሄ/ር (ከ100% በላይ) መሬቶችን የመለየት፣ የመከለልና ካርታ እንዲዘጋጅላቸው ማድረግ ተችሏል፡፡

የክልሉን የሙቀት አማቂ ጋዝ ልኬታ መጠን በ2012 የነበረውን 79.8 ሚሊየን ሜትሪክ ቶን ካርቦንዳይ ኦክሳይድ ኢኩቫለንት ማስጠበቅ በተመለከተ፡ በዞን እና በወረዳ ደረጃ 85 የአየር ንብረት ምላሽ ሰጪ ተግባራት ፈጻሚ የዘርፍ መ/ቤቶችን አደረጃጀቶች ለማጠናከር ታቅዶ 212 ፈጻሚ አደረጃጀቶችን በማጠናከር ከ100% በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡ ሌላው የአየር ንብረት ለውጥ ምላሽ ሰጭ ተግባራትን ዘርፎች አካተው መተግበራቸውን ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለሶስት ዘርፍ እንዲሁም ለሁለት ኢንዱስትሪ የአመራረት ስርዓቱ የአረንጓዴ ልማት አመራረት ስርዓት የተከተለ እንዲሆን ክትትልና ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡

የአካባቢ ብክነትና ብክለት መቀነስ እና የውኃ አዘል መሬት አያያዝና አጠቃቀም ማጎልበት በተመለከተ 463 የአካባቢ ብክለትና ብክነትን ለመቀነስ ታቅዶ 1,763 ብክለትና ብክነት መቀነስ የተቻለ ሲሆን 75 ብክለት ይወገድልኝ ጥቆማዎች መፍትሄ መስጠት ተችሏል፡፡ ሌላው በአካባቢና በማህበረሰብ ላይ ተጽዕኖ በሚፈጥር 8 የአካባቢ ብክለት መንስኤ የሆነ ችግር በጥናት በመለየት ለውሳኔ ሰጭ አካላት ለማቅረብ ታቅዶ 9 (ከ100% በላይ) ችግሮችን በጥናት በመለየት ለውሳኔ ሰጭ አካላት ማቅረብ ተችሏል፡፡

ለነባርና አዲስ የልማት ፕሮጀክቶች የአካባቢ ይሁንታ ፈቃድና እድሳት በመስጠት እና ህጉን የጠበቀ የሂሳብ አያያዝ እንዲኖራቸው 2,844 የክዋኔ ኦዲት በማድረግ ህግ በሚጥሱ ፕሮጀክቶች/ድርጅቶች ላይ የህግ ተከባሪነትን ለማረጋገጥ ታቅዶ 4,052 (ከ100% በላይ) ኦዲት ምርመራ በማካሄድ የልማት ፕሮጀክቶች የህግ ተከባሪነትን እንዲያረጋግጡ ማድረግ ተችሏል፡፡ ሌላው ለ3,392 ፕሮጀክቶች የአካባቢ ይሁንታ ፈቃድ እንዲሁም ለ5,088 ነባር ፕሮጀክቶች አድሳት ለመስጠት ታቅዶ 3,117 (91.89%) አዲስ ፈቃድ እና 5,079 (99%) እድሳት መስጠት ተችሏል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ለ46 አማካሪዎች (በድርጅትና በባለሙያ) ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ55 (ከ100% በላይ) አማካሪዎች ፍቃድ እንዲሁም ለ31 አማካሪ ድርጅቶች እድሳት ለመስጠት ታቅዶ ለ40 (ከ100% በላይ) አማካሪዎች እድሳት መስጠት ተችሏል፡፡

በማምረቻና አገልግሎት መስጫ የልማት ፕሮጀክቶች የሚካሄድ ክዋኔ ኦዲትን ከነበረበት 3,327 በ2018 ወደ 3,970 ማሳደግ በተመለከተ ለ2,844 የልማት ፕሮጀክቶች የአካባቢ ክትትል ለማድረግ ታቅዶ ለ4,052 (ከ100% በላይ) ፕሮጀክቶች ክትትል የተደረገ ሲሆን ለ2,977 የልማት ፕሮጀክቶች የአካባቢ ክትትል ለማድረግ ታቅዶ ለ4,505 (ከ100% በላይ) ፕሮጀክቶች ክትትል ማድረግ የተቻለ ሲሆን ህግ በማይከተሉ 413 ፕሮጀክቶች ላይ እርምጃ ለመውሰድ ታቅዶ በ474 (ከ100% በላይ) ህግ በፈጸሙ ፕሮጀክቶች ላይ ህጋዊ እርምጃ መውሰድ ተችሏል፡፡

በልማት ፕሮጀክቶች፣ በከተሞችና ተቋማት ላይ በ2017 በጀት ዓመት ተደርጎ የነበረውን 1,764 የአካባቢ ቁጥጥር በ2018 በጀት ዓመት ወደ 1,993 በማሳደግ የህግ ተከባሪነትን ማረጋገጥ በተመለከተ ለ1,775 ፕሮጀክቶች የአካባቢ ቁጥጥር ለማካሄድ ታቅዶ ለ1,775 (100%) ፕሮጀክቶች ቁጥጥር ማድረግ ተችሏል፡፡

ለ60 ከተሞች የተቀናጀ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ክትትል ለማካሄድ ታቅዶ ለ72 (ከ100% በላይ) ከተሞች የተቀናጀ የደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ክትትል የተደረገ ሲሆን ለ36 ከተሞች ቆሻሻን በመሰብሰብ መልሶ መጠቀም (Reuse & Recycling) ለሚሰማሩ ማህበራት ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡ ከዚህ ጋር ተያይዞ በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ላይ የተሰማሩ 93 ማህበራት እንዲጠናከሩና እንዲደራጁ ድጋፍና ክትትል ማድረግ ተችሏል፡፡

የእምቦጭና ሌሎች የመጤ፣ ወራሪ፣ ተስፋፊና አደገኛ አረም ዝርያዎችን መቆጣጠር እና እንዲወገድ በ2017 በጀት ዓመት ከነበረት 40 በመቶ ወደ 42 በመቶ ማድረስ በተመለከተ በማህበረሰብና በበጎ ፈቃድ አገልግሎት በየአካባቢው በተደረገ ዘመቻ 150,000 ሄ/ር መጤ፣ ወራሪና ተስፋፊ አደገኛ የአረም ዝርያዎች ለማስወገድ ታቅዶ 261,308 ሄ/ር (ከ100% በላይ) አረም

ማስወገድ የተቻለ ሲሆን በዚህ ተግባርም 2,118,601 (ሴት-753,398) የህብረተሰብ ክፍሎች ተሳታፊ ሆነዋል፡፡

በክልሉ የሚገኙ የዱር እንስሳት መኖሪያ ጥብቅ ሥፍራዎችን ቁጥር በ2017 በጀት ዓመት ከነበረበት 3.5 በመቶ በ2018 ወደ 3.8 በመቶ ማሳደግ በተመለከተ የዱር እንስሳትን ስካውት፣ በኮንትራት ስካውቶች፣ በስካውቶች፣ በባለሙያዎችና በባለድርሻ አካላት 610,000 ጊዜ አሰሳና ቅኝት ለማካሄድ ታቅዶ 488,373 (80.1%) ጊዜ የእንስሳት አሰሳ/ቅኝት ማካሄድ ችሏል፡፡ ሌላው በድግግሞሽ 72 ጊዜ በጥብቅ ስፈራዎች የዱር እንስሳት በሽታ አሳሳና ቅኝት ለማካሄድ ታቅዶ 130 (ከ100% በላይ) ጊዜ ጥብቅ ስራዎችን የዱር እንስሳት በሽታ አሰሳና ቅኝት ማካሄድ ተችሏል፡፡ ሌላው በኢኮ ቱሪዝም፣ ፊልም ቀረጻ፣ ንብ ማነብ፣ ጓሳ ማላመድ፣ የደንና የፍራፍሬ ልማት እና በሌሎች ስራዎች 3,000 የህብረተሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 12,470 (ከ100% በላይ) እንዲሁም በእጣንና ሙጫ፣ ጓሳ እና የመኖ ሳር በመሰማራት በጥብቅ ስፍራዎች አካባቢ የሚኖሩ 23,220 የህብለተሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 38,881 (ከ100% በላይ) የህብረተሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡ በጥብቅ ስፍራዎች ውስጥ የተጎዳ 5,000 ሄ/ር የዱር እንስሳት መኖሪያ አካባቢዎች እንዲያገግሙ ለማድረግ ታቅዶ 7,398.3 ሄ/ር (ከ100% በላይ) የተጎድ ጥብቅ ስፍራዎች እንዲያገግሙ ማድረግ ተችሏል፡፡ ከቱሪዝም እና ከሌሎች አገልግሎቶች 12,000,000 ብር ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ 10,000,000 ብር ገቢ በመሰብሰብ ከ100% በላይ መፈጸም የተቻለ ሲሆን በዘርፉ ለስራ አጥ ወጣቶች ለ12,088 ቋሚና ለ3,306 ጊዜያዊ የሰራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ28,518 ቋሚ እና ለ124,447 ጊዜያዊ የስራ ዕድል መፍጠር የተቻለ ሲሆን አፈጻጸሙ ከ100% በላይ ነው፡፡

ክፍል አራት፡ የልማት አቅሞች

4.1. መሬት

የገጠር መሬት አስተዳደርና ካዳስተር ስራዎች፡ ለ95,088 ባለይዞታዎች፣ 381,893 የማሳ ካርታ፣ በማዘጋጀት የ2ኛ ደረጃ የይዞታ ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ለመስጠት ታቅዶ ለ121,739 (አባወራና እማወራ 46,084፤ አባወራ 28,484፤ እማወራ 26,884 የጋራ ይዞታ ከባልና ሚስት ውጭ 6,206፣ የወል ይዞታ 3,510፣ የመንግስት ተቋማት 449፣ መንግስታዊ ላልሆኑ ተቋማት 10,122) ባለይዞታዎች፣ 380,276 የማሳ ካርታ በመስጠት ከእቅድ በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡ ከዚሁ ጋር በተያያዘ ለ4,754 ተጋላጭ የህ/ሰብ ክፍሎች፣ የ2ኛ ደረጃ የይዞታ ባለቤትነት ማረጋገጫ

ሰርተፊኬት ለመስጠት ታቅዶ ለ 4,257 (89%) (ወንድ - 2,422፣ ሴት - 1,835)፣ ወላጆቻቸውን በሞት ላጡ ህፃናት 757 (ወንድ -473፣ ሴ-284)፣ ለአካል ጉዳተኞች 932 (ወንድ 668፣ ሴት- 264)፣ ለአረጋውያን 2,160(ወንድ 1,052፣ ሴት- 1,108) የ2ኛ ደረጃ የይዞታ ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ተሰጥቷል፡፡

የአርሶ አደሩን የኢኮኖሚ ተጠቃሚነት ለማሳደግና የኑሮ ደረጃውን ለማሻሻል ለ17,460፣ ባለይዞታዎች የ2ኛ ደረጃ የይዞታ ማረገገጫ ደብተርን የብድር ዋስትና በማድረግ የብድር ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ ለ26,752 (ወንድ 18,119፤ ሴት 8,633) ባለይዞታዎች 1,815,419,301 ብር የብድር ተጠቃሚ በማድረግ ከእቅድ በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡

የመሬት መረጃን መመዝገብና ኮምፒውተራይዝድ ማድረግ፡- የ18,444 ባለይዞታዎችን የመሬት መረጃ ወደ ኮምፒውተር ለማስገባት ታቅዶ፣ የ106,291 (>100%) ባለይዞታዎችን የመሬት መረጃ ወደ ኮምፒውተር የማስገባት (የመመዝገብ) ሥራ ተሰርቷል፡፡

የመሬት መረጃ ወደ NRLAIS (በብሄራዊ የገጠር መሬት መረጃ ስርዓት) በማሸጋገር የሚቀርቡትን ሁሉንም የመሬት ይዞታ ግብይቶች በማረጋገጥ በ Analogue (ባህር መዝገብ) እና በ NRLAIS ሲስተም በመመዝገብ አገልግሎቱን በማሳለጥ፣ የመሬት መረጃ ስርዓት ደህንነትንና ቀጣይነትን ማሻሻል፡- በሁሉም የመሬት ይዞታ ግብይት አይነቶች 3,860 (ስጦታ፣ ውርስ፣ ልውውጥና ኪራይ) መረጃ አጣርቶ ለመመዝገብ ታቅዶ፣ 13,404 (ወንድ 7,590፤ ሴት 5,814) የመሬት ግብይት በማከናወን ከእቅድ በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡

በገጠር መሬት ያለውን ህገ-ወጥ ተጠቃሚነትን በመከላከል፡- አላግባብ በተሳሳተ ማስረጃ ይዞታቸውን ያጡ 403 ተጋላጭ የህብረተሰብ ክፍሎች (ሴቶች፣ ህፃናት፣ አካል ጉዳተኞችና አረጋውያን) መረጃ በማጥራት ይዞታቸው እንዲመለስላቸው ለማድረግ ታቅዶ፣ የ2,818 (ወንድ 1,372 ፣ሴት 1,454) ባለመብቶች መሬት እንዲመለስላቸው ተደርጓል፡፡ ከዚህ ጎን ለጎን ከ 37,704 ህገወጦች፣ 9,132 ሄ/ር የተወረሩና የተገፉ የወል መሬቶችን ለማስመለስ ታቅዶ፣ ከተለያዩ ወረዳዎችና ቀበሌዎች ከ59,379 ህገወጦች 14,032 ሄ/ር መሬት የማስመለስ ስራ በመስራት ተግባሩ ከእቅድ በላይ ተከናውኗል፡፡

የከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥና መብት ምዝገባ ስራዎች፡- 113,400 የይዞታ ፋይሎች/ማህደሮች ለይዞታ ማረጋገጥ ሥራው የሚያስፈልጉ ህጋዊ ሰነዶችን በመለየት ርክክብ ለማድረግ ታቅዶ የ60,546 (53%) ፋይሎች ርክክብ ተደርጓል፡፡

በከተሞች የይዞታ ይረጋገጥልኝ ማመልከቻና ሰነድ በመቀበል 113,400 ይዞታዎችን የማጣራትና የማረጋገጥ፤ የይዞታ ማረጋገጥ ውጤት ለህዝብ ይፋ ማድረግ፤ ይዞታው የተረጋገጠላቸው መሆኑን የሚገልጽ ማስረጃ ለመስጠት ታቅዶ 56,536 (50%) ይዞታዎችን የማረጋገጥ፤ 40,448 (36%) የተረጋገጡ ይዞታዎች ውጤት ለህዝብ ይፋ፤ ለ22,031 (19%) ባለይዞታዎች ማስረጃ የመስጠት ስራ የተከናወነ ሲሆን የይዞታ ማረጋገጥ ተግባሩ ከተጠናቀቀ በኋላ 36,317 (32%) አረጋጋጭ ሹም ለምዝገባ ሹም የሰነድና የመዛግብት ርክክብ በዲጅታልና በወረቀት ማድረግ ስራ ተሰርቷል፡፡

ቁራሽ መሬቶችን በመመዝገብና የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ለባለይዞታዎች ማሰራጨት፡- 73,770 ባለይዞታዎች የመብት ምዝገባ በማድረግ የመብት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ለመስጠት ታቅዶ ለ29,641 (40%) ባለይዞታዎች የመብት ምዝገባ የተደረገ ሲሆን ለ31,150 (42%) ባለይዞታዎች የመብት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ተሰጥቷል፡፡

በክልሉ የሚገኙ ከተሞች የመሬት ሀብታቸውን በመቁጠር በመሬት መረጃ መመዝገቢያ ቋት በተደራጀ መልኩ በመመዝገብ ከብክነት እና ከወረራ እንዲጠብቁ ማድረግ፡- ከተሞች በፕላን ወሰናቸው ውስጥ የሚገኘውን 45,000 ሄ/ር መሬት በመሬት በአገልግሎት አይነት ቆጥረውና መዝግበው እንዲይዙ ለማድረግ ታቅዶ በ156 ከተሞች 38,295 (85%) ሄ/ር መሬት በአገልግሎት አይነት መዝግበው እንዲይዙ ተደርጓል፡፡

በከተሞች የይዞታዎችን ህጋዊነት በማረጋገጥ ከተሞች የከተማ ቦታ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ እንዲያገኙ ማድረግ፡- 35,000 በከተሞች የሚገኙ የተሟላ የይዞታ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት/ካርታ የሌላቸው ይዞታዎች ተጣርተው የከተማ ቦታ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ/ካርታ እንዲያገኙ እና አዲስ መብት እንዲፈጠርላቸው ለማድረግ ታቅዶ በ307 ከተሞች 30,453 ይዞታዎች የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ እንዲያገኙ በማድረግ የእቅዱን 87% መፈጸም ተችሏል፡፡

በህገ-ወጥ መንገድ የተያዙ ህገ-ወጥ ይዞታዎችን በመከታተል ስርዓት እንዲይዙ ማድረግ፡- የ26,860 በከተሞች ፕላን ወሰን ውስጥ የሚገኙ ህገ-ወጥ ይዞታዎችን በመለየት መረጃው ተደራጅቶ እንዲያዝ እንዲሁም ህገ-ወጥ ግንባታዎች እንዲፈርሱ እና 30 ሄ/ር መሬት ለማስለቀቅ ታቅዶ በ218 ከተሞች የሚገኙ የ26,941 ህገ-ወጥ ይዞታዎች መረጃ አደራጅቶ በመያዝ 17,668(66%) ህገወጥ ግንባታዎችን እንዲፈርሱ በማድረግ 127 ሄ/ር መሬት ማስለቀቅ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ ከመረጃ ማደራጀት 100%፣ ከተለቀቀ ሄ/ር >100% ነው፡፡

ለተለያዩ አገልግሎቶች በጨረታ እና በምደባ ለተጠቃሚዎች የተላለፉ ቦታዎች ለታለመላቸው አላማና ጥቅም እንዲውሉ ክትትልና ማድረግ፡- በጨረታና በምደባ ቦታ ለተለያዩ አገልግሎት ተወስደው በውላቸው መሰረት ጥቅም ላይ ያልዋሉ (ወደ ልማት ያልገቡ) በ1,717 ቦታዎች ክትትልና ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ በ6,288 ቦታዎች ላይ ክትትልና ቁጥጥር በማድረግ ለ2,048 (>100%) ድርጅቶች /ግለሰቦች/ ማስጠንቀቂያ የተሰጠ ሲሆን 270 (58%) ቦታዎች ደግሞ እንዲነጠቁ ተደርጓል፡፡

ለባለይዞታዎች ልዩ ልዩ አገልግሎቶች መስጠት፡- ለ13,875 አገልግሎት ፈላጊዎች ከይዞታ ምዝገባ በኋላ ልዩ ልዩ አገልግሎቶችን ለመስጠት ታቅዶ ለ15,534 (100%) አገልግሎት ፈላጊዎች ልዩ ልዩ አገልግሎቶችን የተሰጠ ሲሆን ከተሰጡ ልዩ ልዩ አገልግሎቶች 450 ሚሊዮን ብር ገቢ ለመሰብሰብ ታቅዶ 565,183,879 ብር (>100%) ገቢ መሰብሰብ ተችሏል፡፡

የመሬት አጠቃቀም ዕቅድ ዝግጅትና አያያዝ ስራዎች፡- የ153,634 ባለይዞታወችን 521,733 ማሳዎች በአዲስ ለማቀድና እና የእቅድ ጊዜያቸው ያለፈባቸውን ለመከለስ የታቀደ ሲሆን ለ127,424 ባለይዞታወች 459,884 ማሳዎች የመሬት አጠቃቀም እቅድና ክለሳ ማዘጋጀት የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ ከባለይዞታ 83% ሲሆን ከማሳ ብዛት 88% ነዉ፡፡ የመሬት አጠቃቀም እቅድ ከተዘጋጀ በኋላ በአዲስ የታቀዱትንና ርክክብ ሳይፈፀም ተቋርጠዉ የቀሩ እቅዶችን 212,685 ባለይዞታዎችን፣ 728,284 ማሳ ርክክብ ለመፈፀም ታቅዶ የ138,148 ባለይዞታዎችን 470,858 (45%) ማሳዎች ማስረከብ ተችሏል፡፡

ለ809,658 ባለይዞታ 2,895,668 ማሳ የአጠቃቀም እቅድ ወደ ተግባር ለማስገባት ታቅዶ 1,073,786 ባለይዞታ፣ 2,805,097 ማሳ ወደ ተግባር የማስገባት ስራ ተሰርቷል፡፡ አፈፃፀሙ ከባለይዞታ >100% ሲሆን ከማሳ ብዛት 99.3% ነው፡፡

የካሳ ክፍያ እና የዘላቂ መልሶ ማቋቋም ስራዎች፡- በልማት ምክንያት ከይዞታቸው ለሚነሱ 33,927 ባለይዞታዎች 9.911 ቢሊዮን ብር ካሳ ለመገመት ታቅዶ ለ32,894 የልማት ተነሽዎች 14.650 ቢሊዮን ብር ካሳ የተገመተ ሲሆን አፈጻፀሙ ከባለይዞታዎች 97% እና ከተገመተው ብር መጠን ከ100% በላይ ሲሆን በልማት ምክንያት ከይዞታቸው ለሚነሱት ለ33,927 ባለይዞታዎች ብር 9.911 ቢሊዮን ካሳ እንዲከፈል ክትትል ለማድረግ ታቅዶ ለ20,495 (አባውራና እማወራ 10,078፣ አባወራ 4,689፣ እማወራ 4,539) የልማት ተነሽዎች ብር 8.395 ቢሊዮን ክትትልና ድጋፍ በማድረግ፣ ካሳ የሚከፍለው ተቋም የካሳ ክፍያውን እንዲፈጽም ክትትል ተደርጓል፡፡ አፈፃፀሙ ከባለይዞታ አንፃር 60%፣ ከተከፈለዉ ካሳ መጠን ደግሞ 57% ነው፡፡ ለ1,163 የልማት ተነሽዎች

276 ሄ/ር ትክ የእርሻ መሬት ለመስጠት በእቅድ ተይዞ ለ1,155 (99%) (አባውራ እና እማወራ 700፣ እባወራ 200፣ እማወራ 255) ባለይዞታዎች ትክ የእርሻ መሬት ተሰጥቷል፡፡

የገጠር ቀበሌ ማእከል ግንባታና መሰረተ ልማት ስራዎች፡- በ96 የገጠር ቀበሌ ማእከላትን በብሎክ ለማከፋፈል ታቅዶ የ194 ቀበሌዎች ብሎክ የመክፈል ስራ ተሰርቷል፡፡ 14,025 የተሸነሸኑ የግንባታ ቦታዎችን ለተጠቃሚዎች ለማስረከብ ታቅዶ ለ12,065 (86%) ተጠቃሚዎች ማስረከብ የተቻለ ሲሆን 14,000 ተጠቃሚዎችን የግንባታ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 9,001 (64%) ተጠቃሚዎች የግንባታ ፈቃድ ተሰጥቷል፡፡ እንዲሁም 14,006 ተጠቃሚዎችን ግንባታ ለማስጀመር ታቅዶ 11,216 (80%) ተጠቃሚዎች ግንባታ ጀምረዋል፡፡

የገጠር መሬት ኢንቨስትመንት ስራዎች፡- ለግብርና ኢንቨስትመንት አገልግሎት የሚውል 27,849 ሄ/ር ነጻ መሬት ለመለየት ታቅዶ 26,553 (95.3%) ሄ/ር መሬት የተለየ ሲሆን ለኢንዱስትሪ ልማት ፕሮጀክቶች የሚውል 3,002 ነጻ መሬት ለመለየት ታቅዶ 4,990 ሄ/ር መሬት የተለየ ሲሆን ለአገልግሎት ዘርፍ የሚውል 113 ሄ/ር ነጻ መሬት ለመለየት ታቅዶ 2,682 ሄ/ር መሬት የተለየ ሲሆን በአጠቃላይ ለሁሉም የኢንቨስትመንት ዘርፎች የሚውል 30,964 ሄ/ር መሬት ለመለየት ታቅዶ 34,225 (100%) ሄ/ር መሬት መለየት ተችሏል፡፡

የከተማ መሬት ካዳስተር ቅየሳ ተግባራት፡- ለ113,400 ይዞታዎች የይዞታ ወሰን ማካለል ስራ ለመስራት ታቅዶ 64,873 (57%) የይዞታ ወሰን ማካለል የተቻለ ሲሆን 113,400 ይዞታዎችን የይዞታ ወሰን ቅየሳ ስራ ለመስራት ታቅዶ 58,661 (52%) የይዞታ ወሰን መቀየስ የተቻለ ሲሆን 1,844 የቅየሳ መቆጣጠሪያ ሞኑመንት በስታንዳርድ መሰረት በማምረት እንዲተከሉ ለማድረግ ታቅዶ 669 (36%) የመትከል ስራ ተሰርቷል፡፡ እንዲሁም 3,875 የመሬት ላይ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን የደህንነት ቆጠራ፣ ባለቤት መስጠትና ጥበቃ ለማድረግ ታቅዶ ለ2,009 (51%) ባለቤት የመስጠት ስራ ተሰርቷል፡፡ ሌላዉ በከተሞች ለተለያዩ አገልግሎት የሚውል 9,372 ሄ/ር የመሬት ዝግጅት የቅየሳ ስራ ለማከናወን ታቅዶ 9,202 (98%) ሄ/ር መሬት የመቀየስ ስራ መስራት ተችሏል፡፡

የገጠር መሬት ካዳስተር ቅየሳ ተግባራት፣- ለገጠር መሬት ካዳስተር ምዝገባ ስራዎች 92,236 ሄ/ር መሬት ለመቀየስ ታቅዶ 93,526 ሄ/ር መሬት የተቀየሰ ሲሆን 30,964 ሄ/ር መሬት ለኢንቨስትመንት አገልግሎት የሚውል መሬት የቅየሳ ቦታ ልየታ ስራ ለመስራት ታቅዶ 29,237 (94%) ሄ/ር መሬት የመቀየስና የመለየት ስራ ተሰርቷል፡፡ 3,279 ሄ/ር መሬት ለሀብት ዋጋ

ግመታና ካሳ አገልግሎት የሚውል መሬት የቅየሳ ስራ ለመስራት ታቅዶ 3,551 ሄ/ር (100%) መሬት የመቀየስ ስራ የተሰራ ሲሆን በአጠቃላይ ለሁሉም አገልግሎት የሚውል 127,117 ሄ/ር መሬት ለመቀየስ ታቅዶ 115,361 (91%) ሄ/ር መሬት መቀየስ ተችሏል፡፡

የገጠር ካዳስተር ካርታ ዝግጅት፡- 25,000 የመስክ ካርታ ለማዘጋጀት ታቅዶ 20,206 (81%) የመስክ ካርታ የተዘጋጀ ሲሆን 239,842 የመሬት መረጃዎችን ዲጂታይዝ ለማድረግ ታቅዶ 230,742 (96%) መረጃዎችን ዲጂታይዝ ማድረግ ተችሏል፡፡ 239,842 ለህዝብ ትችታ የሚሆን የቀበሌ ኢንዴክስ ማፐ እና ኢስላ ፕሪንት አውት ለማዘጋጀት ታቅዶ 230,689 በማዘጋጀት የእቅዱን 96% መፈጸም የተቻለ ሲሆን 227,848 በበጀት ዓመቱ 303,798 የባለይዞታዎች የማሳ ካርታ ለማዘጋጀት ታቅዶ 298,300 የማሳ ካርታ የተዘጋጀ ሲሆን አፈፃፀሙ 100% ነው፡፡

የከተማ ካዳስተር ካርታ ዝግጅት ስራዎች፡- 30,000 የባለይዘታዎች መሬት/ቦታ/ኦርቶፎቶን በመጠቀም ዲጂታይዝድ ለማድረግ ታቅዶ 69,002 (100%) የባለይዞታዎችን መሬት ዲጂታይዝ ማድረግ የተቻለ ሲሆን 122,950 ይዞታዎችን በተዘጋጀው ጠቋሚ ካርታ መሰረት መለያ ኮድ /UPIN/ ለመስጠት ታቅዶ ለ79,831 (65%) ይዞታዎች መለያ ኮድ ተሰጥቷል፡፡ እንዲሁም 25 ለኢንቨስትመንት አገልግሎት የሚውል ካርታ ለማዘጋጀት ታቅዶ 51 (100%) ካርታ ተዘጋጅቷል፡፡

የከተማ መሬት ልማትና አስተዳደር ስራዎች፡- ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል 9,987 ሄ/ር መሰረተ ልማት የተሟላለት መሬት ለማዘጋጀት ታቅዶ 9,202 (92%) ሄ/ር መሬት ማዘጋጀት ተችሏል፡፡ በከተሞች የመሬት ዝግጅትና ማስተላለፍ ሂደት ለተለያየ አገልግሎት የሚውል 7,342 ሄ.ር መሬት ከ3ኛ ወገን ነፃ የሆነና መሰረተ ልማት ተሟልቶለት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ ለማድረግ ታቅዶ በ72 ከተሞች 4,994 (68%) ሄ/ር መሬት ወደ መሬት ባንክ እንዲገባ የተደረገ ሲሆን ለምቶ ወደ መሬት ባንክ/ስቶክ/ ከገባው ለተለያየ አገልግሎት የሚውል በ5,013 (37%) ሄ/ር ቦታ ለማስተላለፍ ታቅዶ 1,844 ሄ/ር ቦታ ለተጠቃሚዎች የተላለፈ ሲሆን 2,712 ሄ/ር ቦታ ከማህበራት ውጪ በምደባ ለማስተላለፍ ታቅዶ 1,064 (39%) ሄ/ር ቦታ ለተጠቃሚዎች ተላልፏል፡፡ እንዲሁም 1,808 ሄ/ር ቦታ ለህብረት ስራ ማህበራት ለማስተላለፍ ታቅዶ 699 (39%) ሄ/ር እንዲሁም 493 ሄ/ር ቦታ በጨረታ ለማስተላለፍ ታቅዶ 81 (17%) ሄ/ር ማስተላፍ ተችሏል፡፡ ሌላው በከተሞች ከሊዝ ይዞታ፣ ከነባር ይዞታ እና ከስመ ንብረት ዝውውር ገቢ 3,665,738,659 ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 3,305,799,338 (90%) ብር ገቢ መሰብሰብ ተችሏል፡፡

4.2. የሰው ኃይል ልማት

የክልሉን የሰው ኃይል ለልማት በቁጭት እንዲነሳሳ በማነቃቃት፣ በማበረታታት እና በመደገፍ የማምረት አቅሙን ማሳደግ፡- በዲፕሎማ፣ በመጀመሪያ ዲግሪ፣ በ2ኛ ዲግሪ እና በ3ኛ ዲግሪ ለ1,000 የመንግስት ሰራተኞች የረዥም ጊዜ የትምህርት ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ 6,669 (ወ 2,014 ሴ 4,655) (100%) የረዥም ጊዜ የትምህርት ዕድል እንዲያገኙ ተደርጓል፡፡ እንዲሁም ለ26,250 የመንግስት ሰራተኞች የአጭር ጊዜ የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ 83,641 (100%) (ወ 47,910 ሴ 35,731) አጫጭር ስልጠናዎችን በመስጠት በፈፃሚው የሚስተዋሉ የአቅም ክፈተቶችን ለመሙላት ጥረት እየተደረገ ይገኛል፡፡

የገጠር ሴቶችን በአጫጭር ስልጠና (ኢንተርፐርነርሽፐና ቴክኒካል ክህሎት ስልጠና) በመስጠት ለ274,018 ሴቶች በስራ ዕድል ፈጠራ ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ፡- 247,781 ሴቶች በገጠር በስራ ፈላጊነት የተመዘገቡ ሲሰሆን ከዚህ ውስጥ 191,859 ሴቶች የኢንተርፐርነርሽፐ እና 124,844 የቴክኒካል ክህሎት ስልጠና ለሚያስፈልጋቸው ሴቶች ስልጠና ከተሰጠ በኋላ 130,579 (ቋሚ 97,233) ሴቶችን በስራ ዕድል ፈጠራ ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡ አፈፃፀሙ በስራ ዕድል ከዓመቱ ዕቅድ 66% ከ9 ወሩ ደግሞ 88% ማከናወን ተችሏል፡፡

በከፍተኛ የትምህርት ተቋማት የሚሰጡ የረጅም ጊዜ ስልጠናዎች ከኢኮኖሚ መዋቅራዊ ለውጥ ጋር የተጣጣሙ እንዲሁም ገበያ ተኮር በማድረግና ለተማረው ወጣት በተማረበት ዘርፍ በቂ የሥራ መስክ በመፍጠር ለኢኮኖሚው የሚኖረውን አስተዋጽኦ ማጎልበት በተመለከተ፡- በመንግስትና በግል ኮሌጆች ነባር እና አዲስ ሰልጣኝ ቅበላ በመደበኛው ስልጠና ነባር 51,492፣ አዲስ ቅበላ 86,009 ሰልጣኞችን በጠቅላላው 137,501 ሰልጣኞችን ተቀብሎ ለማሰልጠን ታቅዶ በ5 ዞኖች በመደበኛ ስልጠና ነባር ሰልጣኝ 72,197 (52.5%) (ወንድ 24,428 ሴት 45,363) ተመዝግበው በመሰልጠን ላይ ይገኛል፡፡

በልዩ ልዩ ንዑስ ዘርፎች እና ንዑሰ-ንዑሳን ዘርፎች የሙያ፣ የቴክኒክ፣ እና ቮኬሽናል ተግባራዊ ስልጠና እንደየአካባቢው ነባራዊ ሁኔታ የሚሰጥባቸው ማዕከላትን ማደራጀት በተመለከተ፡- ለ436 የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች የስራ መደብ የተፈቀደ ቢሆንም እስካሁን 418 ማዕከላት ተከፍተው አገልግሎት በመስጠት ላይ ሲሆኑ 356 ደግሞ የተሟላ በሚባል ደረጃ አገልግሎት እየሰጡ ይገኛሉ፡፡ እንዲሁም በፌዴራል ደረጃ የተሻለ አፈጻጸም ላስመዘገቡ 12 የአንድ ማዕከላት 8 ዴስክቶፕ ኮምፕዩተርና 4 ፕሪንተር በፌዴራል ደረጃ ድጋፍ አግኝተዋል፡፡ እንዲሁም

በ140 ወረዳዎች ለሚገኙ 356 የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች 496 ታብሌት ተሰራጭቷል፡፡

ለዘመናዊ ግብርና፣ ለአምራች ኢንዱስትሪ፣ ለኮንስትራክሽን እና ለሌሎች ልዩ ልዩ የከተማ እና የገጠር ኢንተርፕራይዞች የሚሆን የሰው ኃይል አቅም መፍጠር፡- በግብርና ዘርፍ ለ280,720 የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ278,083 (96.5%) (ወንድ 172,297 ሴት 105,786) ከዚህ ውስጥ በቋሚ ለ203,771 ዜጎች የስራ እድል የተፈጠረ ሲሆን በኢንዱስትሪ ዘርፍ ለ246,617 የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ199,831 (81.03%) (ወንድ 120,376 ሴት 793,455) ከዚህ ውስጥ በቋሚ ለ116,159 የስራ እድል ተፈጥሯል፡፡ በአገልግሎት ዘርፍ ለ287,719 የስራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ441,561 (100%) ከዚህ ውስጥ በቋሚ 359,951 ለስራ ፈላጊ ዜጎች የስራ እድል ተፈጥሯል፡፡ በአጠቃላይ **በከተማና በገጠር** በግብርና፣ በኢንዱስትሪና በአገልግሎት ዘርፍ እስከ መጋቢት ወር 822,056 የስራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ ቋሚ 679,881 ጊዜያዊ 239,594፣ በአጠቃላይ ወንድ 479,801 ሴት 439,674 በድምሩ **ለ919,475** (135.67%) ዜጎች የሥራ ዕድል መፍጠር ተችሏል፡፡

በቴክኖሎጂ በተለይም በፋብሪኬሽን ምህንድስና እና ዲጂታል ቴክኖሎጂ ጥልቅ ሥልጠና አተኩሮ መሥራት በተመለከተ፡- በ40 ፖሊ ቴክኒክ ኮሌጆችና በ67 ቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች በአጠቃላይ በ107 ኮሌጆች የኢንኩቤሽን ማዕከላት የተቋቋመ ሲሆን 40 ፖሊ ቴክኒክ ኮሌጆች እና 65 ቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች ወደ ስራ ገብተዋል፡፡ በተዘጋጁ ሰነዶች መሰረት በዓይነት ችግር ፈቺ 103 ቴክኖሎጂን ለመቅዳት ታቅዶ 166 (>100%) ቴክኖሎጂዎች፤ 1,026 ቴክኖሎጂዎችን ለመለየትና ለማሻገር ታቅዶ 538 (52.4%) የተሻገረ ሲሆን በዚህም 2,605 ኢንተርፕራይዝና 5,210 አንቀሳቃሽ ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 1,375 (52.78%) ኢንተርፕራይዞችና 4,066 (78%) አንቀሳቃሾችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

የኢንፎርሜሽን፣ ኮሙኒኬሽን እና ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነትን ለማሻሻል ቢሮው ባለማው EMIS ሶፍት ዌር መሰረት የመንግስት እና የግል ኮሌጆች መረጃውን ማስገባት ችለዋል፡፡ በተጨማሪ ለመንግስት እና ለግል ኮሌጆች ሰልጣኞች በተዘጋጀው ሲስተም የስልጠና ማጣናቀቂያ ኮድ አገልግሎት ለ3,726 ሰልጣኞች ኮድ ተሰጥቷል፡፡

በስራና ስልጠና በተለያዩ ዘርፎች ለ339,786 እንዲሁም በሌሎች ለ49,507 ዜጎች የስራ ዕድል መፍጠር በተመለከተ፡- በከተማና በገጠር ዩኒቨርስቲ 32,400፣ ቴክኒክና ሙያ 28,125 በድምሩ

ለ60,525 ምሩቃን የስራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ የዩኒቨርስቲ 19,994 የቴክኒክ ኮሌጅ 22,958 በድምሩ 42,952 (70.97%) ከዚህም ቋሚ 32,868 (78.7%) የስራ እድል ተፈጥሯል፡፡

በክልሉ የሚገኙ የቴክኒክና ሙያ ማሰልጠኛ ኮሌጆች አጫጭር ተግባር ተኮር ስልጠናዎችን በግብርና፣ በአገልግሎት፣ በአነስተኛ አምራች ዘርፎች፣ ወዘተ በስፋት በመስጠት ዜጎችን ተጠቃሚ ማድረግ፡- በመንግስትና በግል ኮሌጆች ሰልጣኞች 701,487 (በከተማ 350,744 በገጠር 350,743) የኢንተርፕሪነርሺፕ እንዲሁም 315,408 (በከተማ 200,285፣ በገጠር 115,123) የቴክኒካል ክህሎት ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ 755,243 (>100%) (ወንድ 325,199 ሴት 430,044) የኢንተርፕርነርሽፕና እና የቴክኒካል ክህሎት 445,903 (>100%) (ወንድ 169,462 ሴት 276,441) ሥራ ፈላጊ ዜጐች ስልጠና ወስደዋል፡፡

የመንግሰት ተቋማትን አገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማነት ከ60.8 በመቶ ወደ 75 በመቶ ማሳደግ፡- 3,450 የመንግስት ተቋማት የአገልግሎት ስታንዳርድ አዘጋጅተውና በስታንዳርዱ መሰረት አገልግሎት እየሰጡ መሆኑን ለማረጋገጥ ታቅዶ 6,886 (100%) ተቋማት የአገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርድ በማዘጋጀት እና ለተገልጋዮች ግልፀኝነት እየፈጠሩ አገልግሎት እየሰጡ ይገኛሉ፡፡ እንዲሁም በተገልጋዮች ለቀረቡ ቅሬታዎች 100% ምላሽ ለመስጠት ታቅዶ 862 ቅሬታዎች ቀርበው 792 (92%) ውሳኔ ወይም ምላሽ ሲያገኙ 70 (8%) በሂደት ላይ ይገኛሉ፡፡

የመሶብ አንድ ማዕከል አገልግሎት ትግበራን ወጤታማነት 100% ማሳደግ፡- የመሶብ አንድ ማዕከል አገልግሎት የመንግስት አገልግሎትና አስተዳደር ሪፎርም ስራዎች አካል ሲሆን ደንበኛ የሚበዛባቸውን አገልግሎቶች በቴክኖሎጅ በማስተሳሰር በአንድ ላይ በማቀናጀት በአንድ ማዕከል እንዲሰጡ በማድረግ ተገልጋዩን ከወጪና ከጊዜ ብክነት በመቀነስ ቀልጣፋ፣ ውጤታማና ተደራሽ አገልግሎት በማቅረብ በመንግስት ተቋማት የተገልጋዮች የአገልግሎት አሰጣጥ ችግርን ለመፍታት ያለመ ኢንሸቲቭ ነው፡፡

የክልል ተቋማት የመሶብ አንድ ማዕከል አገልግሎት ስራን በ4 ማዕከላት ለማስጀመር ታቅዶ 3 (75%) ማስጀመር ተችሏል፡፡ በዚህም መሠረት በክልል ደረጃ ከ10 ተቋማት ከ54 አገልግሎቶች፣ ባህር ዳር ከተማ 13 ተቋማት 91 አገልግሎቶች፣ ደሴ ከተማ 14 ተቋማት 83 አገልግሎቶች እና ጎንደር ከተማ 13 ተቋማት 54 አገልግሎቶች የተለዩ ሲሆን በፌድራል 4 ተቋማት በሁሉም ማዕከላት ከ7 እስከ 8 የሚደርሱ አገልግሎቶች ተለይተው ወደ መሶብ አንድ ማዕከል እንዲገቡ ተደርጓል፡፡ የመሶብ አንድ ማዕከል ስራ በጀመሩ በክልሉ መሶብ አንድ ማዕከል እና በ2 ከተማ

አስተዳደሮች (ባህር ዳርና ደሴ) አገልገሎት ያገኙ የህብረተሰብ ክፍሎች ብዛት 30,942 ሲሆን በተሰጠው አገልግሎት የተገልጋዮች እርካታም 95.3% ማድረስ ተችሏል፡፡

በሲቪል ሰርቪስ ተቋም ለ20,000፣ በስራና ስልጠና በተለያዩ ዘርፎች ለ339,786 እንዲሁም በሌሎች ለ49,507 ዜጎች የስራ ዕድል መፍጠር (በሁሉም ተቋማት 50 በመቶ ሴቶች፣ 75 በመቶ ወጣቶች እና 0.27 በመቶ አካል ጉዳተኞች ይሆናሉ)፡- በሲቪል ሠርቪስ ተቋማት 15,000 የሰው ሃይል ስምሪት ለማድረግ ታቅዶ 15,043 (100%) (ወ 8,334 ሴ 6,709) የሰው ሃይል ስምሪት ተደረጓል፡፡ በተፈጠረው የሰው ሃይል ስምሪትም ሴቶች 44.5%፣ ወጣቶች 47% እና የአካል ጉዳተኞች 0.45% ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡ በተጨማሪ በስራና ክህሎት 438,430 (ሴት 489,479) የስራ ፈላጊ ወጣቶችን በከተማና በገጠር በመለየት መረጃ ለማደራጀት በዕቅድ ተይዞ 1,102,025 (ሴት 532,515) የስራ ፈላጊ ወጣቶችን መረጃ ማደራጀት የተቻለ ሲሆን አፈጻጸሙም (>100%) ነው፡፡ ከዚህ ውስጥ 513,724 የገጠር ወጣቶች ሲሆኑ 588,301 የከተማ ወጣቶች ናቸው፡፡

በከተማና በገጠር በሁሉም የስራ አማራጮች 1,096,074 (ቋሚ 876,859 ጊዜያዊ 219,215) እስከ መጋቢት ወር 822,056 (ቋሚ 657,645 ጊዜያዊ 164,411) የሥራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ ቋሚ ወንድ 335,745 ሴት 344,136 ድምር 679,881 ጊዜያዊ ወንድ 144,056 ሴት 95,538 ድምር 239,594 በአጠቃላይ ወንድ 479,801 ሴት 439,674 በድምሩ ለ919,475 (>100%) የስራ ዕድል መፍጠር ተችሏል፡፡ አጠቃላይ ከተፈጠረው የሥራ እድል ውስጥ 80% እና በላይ ዘላቂ (ቋሚ) የሥራ እድል ለመፍጠር ታቅዶ (679,881) (>100%) ማከናውን ተችሏል፡፡

4.3. ቴክኖሎጅ

በኢኖቬሽን ቴክኖሎጂ፣ በሲስተም ልማትና በሳይበር ደህንነት ዘርፍ ተወዳዳሪና ብቁ የሰው ኃይል መገንባት፡- ለ420 ለቢሮው፣ ዞንና ክልል ተቋማት የICT ባለሙያዎችና አመራሮች ከትምህርት ተቋማትና ኢንዱስትሪዎች ጋር በመቀናጀት የገበያ ፍላጎትንና ተወዳዳሪነትን ያማከለ አጫጭር ስልጠናዎችን ለመስጠትና ከዚህም ውስጥ የሴቶች ድርሻ 30% ለማድረግ ታቅዶ 405 (>100%) ሠልጣኞች ማሰልጠን ተችሏል፡፡ ለ7,000 ዜጐች Online platforms, simulation software, e-learning platforms, mobile learning apps, AI powered educational tools ስልጠና በመስጠት በዲጂታል ኢኮኖሚ ግንባታ እና ቴክኖሎጂ ትራንስፎርሜሽን ተወዳዳሪነት አቅም ለማሳደግ ታቅዶ 5,075 ሰልጣኞች ስልጠናው የተሰጠ ሲሆን አፈጻጸም 72.5% ነዉ፡፡ 1,300

ወጣቶች በኢንተርንሽኘ ስልጠና ለመስጠት በዕቅድ ተይዞ 1,258 ወጣቶች የተሰጠ ሲሆን አፈጻጸሙ 96.7% ነው፡፡

ለ150 እስታርታፖች ስልጠና መስጠትና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ለ4,666 እስታርታፖች ስልጠናና ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡ የሳይበር ምህዳሩን ደህንነት በመቆጣጠር ዳታ ማዕከልን እና የሌሎች አገልግሎቶችን ደህንነት ማስጠበቅ የታቀደ ሲሆን ወደ ዳታ ማዕከል የሚገቡ ሲስተሞች ሳይበር ኦዲት ከተደረጉ በኃላ እንዲገቡ በማድረግ፣ አንቲቫይረስ ሶፍትዌርን በመጠቀም፣ SSL key እና ባካፐ ዳታ በመያዝ የዳታ ማዕከል ደህንነትን ማስጠበቅ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀም 95% ነው፡፡

የክልሉን ልማት ሊያፋጥኑ የሚችሉ የቴክኖሎጅ ፈጠራዎች ላይ በማተኮር በክልሉ ኢኮኖሚ ላይ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያላቸውን መካከለኛ እና ከፍተኛ ኢንዱስትሪዎችን አሰራራቸውን ማዘመን፡- የአማራ ብረታ ብረት ኢንጅነሪግን ለክልሉ ኢኮኖሚ አስተዋጽኦ የሚያበረክቱ ማሽኖችን እንዲያመርት እና ከአምራች ኢንዱስትሪዎች ጋራ ትስስር እንዲፈጠር ሙያዊ ድጋፍ ለማድረግ ውይይት ተደርጓል፡፡ በተመረጡ የልማት ዘርፎች ላይ ትኩረት በማድረግ በተለይም መካከለኛ ኢንዱስትሪውን ሊያሳድጉ የሚችሉ የቴክኖሎጅ ፈጠራዎች ላይ የስልጠና የሙያ ድጋፍ ማድረግ ተችሏል፡፡

የቴክኖሎጅ ማዕከላትን በመገንባትና በማስፋፋት ልዩ ተሰጥኦ ያላቸውን ወጣቶች አንድ ማዕከል ላይ በማሰባሰብ የፈጠራ፣ የምርምርና ሲስተም የማልማት አቅምን ማሳደግ እንዲሁም አዳዲስ ፈጠራ ይዘው የሚመጡ ስራ ፈጣሪዎችን መደገፍና ማበረታታት፡- በዘርፉ የተለየ ተሰጥዖ ያላቸውን መለየትና ዉጤታማ ሊያደርግ የሚችሉ ፕሮግራሞችን ለማዘጋጀት ታቅዶ አንድ ኘሮግራም የተዘጋጀ ሲሆን በዚህም ተሰጥኦ ያላቸውን ወጣቶች መለየት አስችሏል፡፡

90 ተማሪዎችን ተጠቃሚ ሊያደርግ የሚችል 1 ሳመር ቡት ካምኘ በማዘጋጀት፣ የፈጠራ ችሎታቸውን እንዲያበለጽጉ ለማድረግ ታቅዶ 87 ተማሪዎችን ከባህርዳር ዩኒቨርሲቲ እና ከኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት ጋር በመተባበር ለአንድ ወር ሳመር ቡት ካምፕ ፕሮግራም በማዘጋጀት innovation and design thinking, application development, cyber security and project idea generation ዙሪያ ስልጠና የተሰጠ ሲሆን አፈፃፀሙ 96.66% ነው፡፡

ለ50 በሰርቶ ማሳያ ማዕከል እና በሌሎች ማዕከላት የስልጠና እድሎችን በተለያዩ ፕላትፎርሞችን (AI learning path) ተደራሽ በማድረግ የክልሉን ቀጣይ የቴክኖሎጂና የእውቀት ሽግግር እንዲኖር

ለማስቻል ታቅዶ በ25 (50%) ማዕከሎች ለ4,248 ሠልጣኞች E-learning, virtual በመጠቀም የዕውቀት ሽግግር እንዲኖር ተደርጓል፡፡

የመንግስት አገልግሎት አሰጣጥን ቀልጣፋና ተደራሽ ለማድረግ የሚያግዙ ሲስተሞችን ማልማትና አገልግሎት ላይ እንዲውሉ ማድረግ፡- በክልሉ ለሚሰለጥኑ የኢትዮ ኮደርስ ሰልጣኞች ሪፖርቲንግ ሲስተም ተለምቷል፡፡ አገልግሎትን የሚያዘምኑ የተለያዩ 2 ሲስተሞችን ለማሽጋገር ታቅዶ የተቀናጀ የፍትህ መረጃ አስተዳደር ሲስተም፣ የአማራ ዲጂታል ሊትሬሲ ለርኒንግ ማናጅመንት ሲስተም፣ የምርትና አቅርቦት ማናጅመንት ሲስተም፣ ፕሮጀክት ማናጅመት ሲስተም፣ የቁልፍ ተግባር አመልካች፣ኢንቨስትመንት ማናጅመት ሲስተም፣ ሰርቪስ ደሊብሪ፣ ክልል አቀፍ ዲጅታል የቀበሌ መታወቂያ ማሸጋገር የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም 100% በላይ ነው፡፡ ለ8 ተቋማት የሶፍትዌር ልማት የማማከር አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ ለ12 ተቋማት ማለትም ለገቢዎች ቢሮ eTas ሲስተም ትግበራ ላይ፣ ሞሰብ የአንድ ማዕከል፦ ሲቪል ሰርቪስ እና የሰው ሀብት አስተዳደር ቢሮ ጋር በመተባበር ወደ መሶብ ለሚገቡ ተቋማት የሶፍትዌር ፍላጎት ጥናት ተደርጓል፡፡ እነዚህም ለገቢዎች ቢሮ፣ ስራና ክህሎት ቢሮ፣ የዜጎች አገልግሎትና የወሳኝ ኩነት ምዝገባ አገልግሎት፣ ግብርና ቢሮ፣ ዋና ኦዲተር መ/ቤት፣ ትምህርት ቢሮ፣ ሲቪል ሰርቪስ ቢሮ ፣ ሴቶችና ህጻናት፣ ጸረ ሙስና ኮሚሽን፣ ገንዘብ ቢሮ፣ ባህርዳር ከተማ አስተዳደር፣ የአማራ ክልል ፖሊስ ጠቅላይ መምሪያ፣ ፕላን እና ልማት ቢሮ፣ ባህልና ቱሪዝም እንዲሁም መንገድ ትራንስፖርትና ሎጅስቲክስ ቢሮ የተቋሙን ዲጅታላይዜሽን ከማድረግ አኳያ የመኪና መረጃ አስተዳደር ሲስተም ትግበራ እንዲሁም የሌሎች ሲስተሞች ላይ የማማከር ስራ አፈፃፀሙ 100% በላይ ነው፡፡

የቴክኖሎጂ ፈጠራ ላይ ያተኮሩ ዓመታዊ የቴክኖሎጅ ኤክስፖዎችን በማዘጋጀት ፈጣሪዎችን ማበረታትና የማህበረሰቡን ግንዛቤ በማሳደግ ተጠቃሚ ማድረግ፡- 1 የቴክኖሎጅ ማስተዋወቂያ ኤግዚቪሽን ለማዘጋጀት ታቅዶ የፈጠራ ስራ ላይ ያተኮረ ኤግዚቢሽን ማዘጋጀት እና የነገው ቀን "ዲጅታል ኢትዮጵያን እውን ማድረግ" በሚል መሪ ቃል በተከበረው በዓል ላይ በቢሮው የተለሙ ሲስተሞችን በማቅረብ ማስጐብኘት ተችሏል፡፡ ደረጃውን የጠበቀ የኢኖቬሽን እና የቴክኖሎጅ ቢሮ 5% መገንባት በዕቅድ የተያዘ ሲሆን ከአሁን በፊት ተሰርቶ የቆየውን መሠረት የማስፈረስ ሂደት የተጠናቀቀ ሲሆን የግንባታ ስምምነት ለማውጣት በአዲሱ የመንገድ ጥናት በተቋሙ መሀል መንገድ በመኖሩ የግንባታ ስምምነት ሊገኝ ባለመቻሉ በቀረው ቦታ ጊዜያዊ ካርታ እንዲሰጥ እየተጠየቀ ሲሆን የዲዛይን ስራ ጨረታ ወጥቶ አሸናፊውን በመለየት የዲዛይን ስራው የመጀመሪያ ድራፍት ቀርቦ የቴክኒካል አስተያየት ተሰጥቶበታል፡፡

ክፍል አምስት፡ መሠረተ ልማት

5.1. የመንገድ ዘርፍ

አጠቃላይ የክልሉ የመንገድ ሽፋን (Road Network Coverage) በ2017 በጀት ዓመት ከደረሰበት 34,572.4 ኪ/ሜ በ2018 በጀት ዓመት ወደ 37,654.39 ኪ/ሜ ለማሳደግ በዕቅድ ተይዞ እየተሰራ ይገኛል፡፡ በመሆኑም በክልሉ መንግስት የካፒታል በጀት በገጠር መንገዶች ኮንስትራክሽን ኤጀንሲ የመደበኛ መንገድ 73.97 ኪ/ሜ (85.6%) የአፈር ቆረጣና ድልዷሎ በ33 የመንገድ ፕሮጀክቶች፤ በመንግስት የልማት ድርጅትና በግል ተቋራጭ 11.2 ኪ/ሜ (70%) የተሰራ ሲሆን በገጠር ትስስር ፕሮግራም ደግሞ 322.4 ኪ/ሜ የምንጣሮና ጠረጋ፣ 322.4 ኪ/ሜ የቆረጣና አፈር ድልዳሎ፣ በዌትድ አቨሬጅ 305 ኪ.ሜ (91.65%) በ34 ፕሮጀክቶች እና በወረዳ በጀትና በህብረተሰብ ተሳትፎ 350.74 ኪ/ሜ (83.72%) በ67 ፕሮጀክቶች ተገንብቷል፡፡ በተመሳሳይ በከተሞች 226.46 ኪ/ሜ የጠጠር መንገድ፤ 452.88 ኪ/ሜ ጥርጊያ መንገድ (አዲስ መንገድ ከፈታ)፣ 79.3 ኪ/ሜ (96.7%) ጌጠኛ መንገድ፣ 27.94 ኪ/ሜ የሳይክል መንገድ፣ 37.94 ኪ/ሜ የዕግረኛ መንገድ፤ 25.06 ኪ/ሜ የአስፓልት መንገድ ተገንብቷል፡፡ በተጨማሪም በኢትዮጵያ መንገዶች አስተዳደር በ127 ፕሮጀክቶች 98.47 ኪ/ሜ (48%) የአስፓልት መንገድ በመገንባት 67 ቀበሌዎች በመንገድ ተገናኝተዋል፡፡ በአጠቃላይ በሁሉም የግንባታ ዘርፎች 1,861.51 ኪ.ሜ ለመገንባት ታቅዶ 1,651.62 ኪ/ሜ (88.7%) የጠጠርና የአስፓልት መንገድ የተገነባ ሲሆን ከዚህ ውስጥ 1,528.09 ኪ/ሜ ጠጠር መንገድ (gravel road) እንዲሁም 123.53 ኪ/ሜ አስፓልት መንገድ ተሰርቷል፡፡

በሌላ በኩል ከመንገድ ግንባታ ስራዎች ባሻገር በሁሉም የግንባታ ዘርፎች በቁጥር 607 የተለያዩ አይነትና መጠን ያላቸው ድልድዮችና ስትራክቸሮች ግንባታ ለማጠናቀቅ ታቅዶ 617 በግንባታ ላይ የሚገኙ ሲሆን እስካሁን 80 መካከለኛና ከፍተኛ ድልድይ፣ 340 አነስተኛ ድልድይ፣ 147 አነስተኛ ስትራክቸሮች በድምሩ 567 ፕሮጀክቶች 100% ስራዉ ተጠናቋል፡፡

የመንገድ ጥገና ስራዎች በ2017 ከተደረሰበት 16,449.68 ኪ/ሜ በ2018 ወደ 19,772.88 ኪ/ሜ መንገድ በመጠገን የጥገናና እንክብካቤ ስራውን በማሳደግ ክረምት ከበጋ አገልግሎት እንድሰጡ ማድረግ፡- በክልሉ ውስጥ በሁሉም የመንገድ ጥገና ዘርፎች 15,395.61 ኪ/ሜ መንገድ ለመጠገን ታቅዶ 14,810.37 ኪ/ሜ (96.2%) መንገድ ተጠግኖ ለአገልግሎት ክፍት የተደረገ ሲሆን በክረምቱ ምክንያት የተፈጠሩ የመንገድ መንሸራተት፣ መዘጋት፣ ድልድዮችና ስትራክቸሮች ጉዳቶች የመልሶ ግንባታ ተግባራት ከሚመለከተዉ አካል ጋር በትብብር መስራት መቻሉ የጥገና ስራው ዉጤታማ ማድረግ ተችሏል፡፡

በመደበኛነት የክልሉ መንግስት ለመንገድ መሰረተ ልማት ስራዎች ከሚመድበው በተጨማሪ በ2018 በጀት ዓመት ብር 2,063,989,750 በጥሬ ገንዘብ በጀት ማስመደብና ሃብት በማሰባሰብ ለመንገድ ግንባታና ጥገና ማዋል፡፡ በሌላ በኩል ሁሉም ዞኖች ባሏቸው ወረዳዎች ተመስርተው ለመንገድ መሰረተ ልማት ዘርፉ ግቦች ተፈጻሚነት በጥሬ ገንዘብ በጀት እንዲይዙ የተደረገ ሲሆን ህብረተሰቡ በጥሬ ገንዘብ፣ በጉልበትና በአይነት ተሳታፊ እንዲሆን በትኩረት ተይዞ እየተፈጸመ ይገኛል፡፡ በመሆኑም ለአዲስ መንገድ ግንባታ በጥሬ ገንዘብ ብር 1,319,478,038፣ ለመንገድ ጥገና በጥሬ ገንዘብ ብር 804,000,000፣ በየአካባቢው ህብረተሰብ በጉልበትና በአይነት የሚያደርገውን ተሳትፎ በገንዘብ ሲገመት ብር 158,400,000 በድምሩ ብር 2,281,878,038 ስራ ላይ ለማዋል በሰፊው ታቅዶ በንቅናቄ እየተሰራ ይገኛል፡፡ በመሆኑም ብር 2,123,478,038 ሃብት ለማስመደብና ለማሰባሰብ ታቅዶ ብር 2,149,464,133 በ134 ወረዳዎች የጥሬ ገንዘብ ማሰባሰብ የተቻለ ሲሆን የወረዳ አስተዳደር ም/ቤት በጀት ድጋፍ ድርሻ ብር 1,519,316,610 (70.68%) ሲሆን የህብረተሰብ ተሳትፎ ድርሻ ብር 630,147,523 (29.32%) መሆኑን ያሳያል፡፡ ይህን የወረዳና የህዝብ አቅም ወደ ስራ በማስገባት 624 ኪ/ሜ የቅየሳ፣ 559 ኪ/ሜ የምንጣሮና ጠረጋ፣ የአፈር ድልዳሎ 519 ኪ/ሜ፣ የጠጠር ልባስ 211.4 ኪ/ሜ፣ 79 ቦታ የቱቦ ቀበራ የተሰራ ሲሆን በጥቅሉ በዌትድ አቬሬጅ 350.74 ኪ/ሜ (83.72%) በ67 ፕሮጀክቶች መንገድ መገንባት መቻሉ እና በማሽን 1,448.96 ኪ/ሜ፤ በሰው ኃይል 5,826.96 ኪ/ሜ በድምሩ 7,275.92 ኪ/ሜ (106.3%) የመንገድ ጥገና ስራ ተሰርቷል፡፡ የህብረተሰቡ ተሳትፎና ባለቤትነት ስሜት በእጅጉ የሚደነቅና የሚበረታታ ሲሆን በዚህም በስራው የተሳተፈ የሰው ሃይል 694,057 (ወንድ 485,065 ሴት 207,740) ሲሆን ከጥሬ ገንዘብ ማሰባሰብ ውጭ የህዝቡ ጉልበት ወደ ገንዘብ ሲለወጥ አፈጻጸሙ ብር 221,996,602.34 ስራ ላይ ውሏል፡፡

የፌደራል መንገድ ፕሮጀክቶች በ2018 በጀት ዓመት የአስፓልት መንገድ ግንባታ 230 ኪ.ሜ፤ በ9 ወሩ 205.09 ኪ/ሜ ለመገንባት ታቅዶ 98.47 ኪ.ሜ (48%) የአስፓልት መንገድ በ37 ፕሮጀክቶች መገንባት ተችሏል፡፡ የፌደራል ፕሮጀክቶችን አስመልክቶ በአዲስ አበባ ከተደረገው የሶስትዮሽ ውይይት መድረክና አቅጣጫ በኋላ በመንገድ ፕሮጀክቶች የተሻለ መሻሻልና መነቃቃት የተፈጠረ ሲሆን 98.47 ኪ/ሜ የመንገድ ግንባታ ስራ መፈጸሙን ያሳያል፡፡ ከግብረ ኃይሉ መቋቋምና የጋራ አቅጣጫ በኋላ በከፊል ይሰሩ ከነበረው 37 ፕሮጀክቶች በተጨማሪ 4 ፕሮጀክቶች ማለትም ቁንዝላ መገንጠያ-አበባ እርሻ ልማት-ዘጌ፤ ደብረማርቆስ-ደብረኤሊያስ-ቁጭ-ሎት1፤ በለስ-መካነ ብርሃን፤ 60.56 ኪ.ሜ ሞጣ ሎት 2 ፕሮጀክቶች በአነስተኛ የስራ እንቅስቃሴ ወደ ስራ መግባት ጀምረዋል፡፡

በተመሳሳይ በክልላችን ቀደም ሲል በተገነቡ የፌደራል አስፓልት እና የጠጠር መንገድ ጥገና ፕሮጀክቶች ብር 3,276,596,891.98 ተመድቦላቸው ወደ ስራ የተገባ ሲሆን በአዲስ አበባ ከተደረገው የሶስትዮሽ ውይይትና አቅጣጫ መቀመጥ በኋላ በመንገድ ጥገና ፕሮጀክቶች የተሻለ እንቅስቃሴና መነቃቃት በመፍጠር 2,164.67 ኪ/ሜ የተጠገነ ሲሆን ለዚህ የጥገና ስራ ብር 2,016,058,407.34 ስራ ላይ ውሏል፡፡

በሁሉም የመንገድ ግንባታና ጥገና ዘርፍ ፕሮጀክቶች የዜጎች ተሳትፎን የሚያረጋግጡ የስራ ዕድል ፈጠራ፣ የወጣቶችና ሴቶች ተሳትፎና ተጠቃሚነትን ማሳደግ፡- በበጀት ዓመቱ ለ105,898 (ወንድ 83,045 ሴት 22,853) በ9 ወሩ 71,445 ለሚሆኑ ዜጎች የስራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ72,925 (100%) (ወንድ 48,840፣ ሴት 24,085) ለሚሆኑ ዜጎች ቋሚ የስራ ዕድል መፍጠር ቋሚ የስራ ዕድል መፍጠር መፍጠር ተችሏል፡፡

የተለያዩ የትራንስፖርት መሰረተ ልማቶችን ቁጥር ከ249 ወደ 262 ማሳደግ፡- የደብረ ማርቆስ አዲስ መናኸሪያ ግንባታ እስከ 2017 መጨረሻ ድረስ 16.28% ደርሶ የነበር ሲሆን 55% ለማድረስ ታቅዶ 36.69 (66.7%) ማከናወን የተቻለ ሲሆን ከመናኸሪያ የዉስጥ ገቢ፣ ከመዘጋጃ ቤት፣ ከህዝብ ተሳትፎና ከተለያዩ ግብረሰናይ ድርጅቶች ሃብት በማሰባሰብ 5 አዲስ ደረጃ ሶስት መናኸሪያዎችን ለመገንባት ታቅዶ ሰሜን ሸዋ 4 መናኸሪያ፤ አዊ ዞን 1 በድምሩ 5 መናኸሪያዎች ለመገንባት በጀት ተመድቦ ወደ ስራ የተገባ ሲሆን የተመደበ ገንዘብ በተመለከተ ከመናኸሪያ የዉስጥ ገቢ 642,059፣ ከመዘጋጃ ቤት /ከወረዳ ም/ቤት ብር 19,589,000 እና ከተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች ብር 30,000 በድምሩ ብር 20,261,059 ሲሆን ብር 1,695,634 ስራ ላይ ማዋል ተችሏል፡፡ የእንጅባራ ከተማ አዲስ ትራፊክ ኮምፕሌክስ ግንባታን በ2018 በጀት አመት 100% ለማጠናቀቅ ታቅዶ 30% በማከናወን 60% ለማከናወን ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ የደሴ እና የደብረብረሃን ትራፊክ ኮምፕሌክስ የአጥር፣ የጥበቃ ቤት እና መዝግብ ቤት ግንባታ 100% ለማጠናቀቅ ታቅዶ ግንባታዉ 100% በማጠናቀቅ ጊዚያዉ ርክክብ ተፈጽሟል፡፡ በተጨማሪም ባህርዳር 4፣ ጎንደር 3፣ ደሴ 3 በድምሩ 10 የከተማ ብዙሀን ትራንስፖርት ተጠቃሚዎች የአውቶብስ መጠበቂያ ሼልተር እንዲገነባ ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዶ ከኮሪደር ልማቱ ጋር በተያያዘ ባህር ዳር ከተማ 2 እና በከምቦልቻ ከተማ 4 እና ወልዲያ ከተማ 4 ቦታዎች ላይ የአዉቶቢስ/ የታክሲ መጠበቀያ/ ሼልተር በድምሩ 10 ተገንብቷል፡፡ በ8 ሪጅፖሊታንነት ከተሞች በእያንዳንዳቸዉ አንድ አንድ በድመሩ 8 ደረጃውን የጠበቀ የጭነት ተሽከርካሪ ተርሚናል ቦታ ተለይቶ እንዲገነባ ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ የደብረብረሃን ከተማ አስተዳደር 2.6 ሄክታር

የሚሸፍን ቦታ የሳይት ፕላን በማሰራት ከቦታዉ ለሚነሱ አርሶአደሮች የካሳ ክፍያ የጀመረ ሲሆን የካሳ ክፍያዉ ሲጠናቀቅ የተመደበዉን ብር 37 ሚሊዮን የአጥር፣ የጥበቃ ቤትና የአፈር ድልዳሎ ስራ የሚጀመር ሲሆን የደሴ ከተማ አስተዳደር ትራንስፖርትና ሎጅሲቲክስ ጽ/ቤት 1.2557 ሄክታር መሬት አስፈቅዶ ካርታና ፕላን ለማሰራት በዝግጅት ላይ ይገኛል፡፡

የነባር አውሮፕላን ማረፊያዎች ደረጃቸው እንዲያድግ ከፌደራል መንግስት ጋር በትብብር መስራት፡ የደብረ ማርቆስ ኤርፖርት ግንባታ ጥር 2014 ዓ.ም ተጀምሮ ሰኔ 2017 ዓ.ም ለማጠናቀቅ በእቅድ ቢያዝም በክልሉ በተፈጠረዉ የጸጥታ ችግር ምክንያት ግንባታዉን የሚያከናወነዉ ድርጅት ውሉ አቋርጦ ለሌላ የተሻለ የስራ ተቋራጭ ድርጅት ተሰጥቶ በአሁኑ ወቅት ግንባታዉ 62% ደርሷል፡፡ በተመሳሳይ የባህርዳር አለም አቀፍ ኤርፖርት አዲስ የመንገደኛች ማስተናገጃ ግንባታው በ2014 ዓ.ም ተጀምሮ ነሃሴ 2017 ለማጠናቀቅ በእቅድ ቢያዝም በስራ ተቋራጩ የአፈጻጸም ድክመት እና የግንባታ ቁሳቁሶች የመዘግየት ሁኔታ በማጋጠሙ በአሁኑ ወቅት 65.57% የደረሰ ሲሆን የባህርዳር አለም አቀፍ ኤርፖርት የአዉሮፕላን መንደርደሪያ ሜዳ ጥገና እና ተያያዥ ስራዎች ፕሮጀክት 100% ተጠናቋል፡፡ በተመሳሳይ የኮምቦልቻ ኤርፖርት አዲስ የመንገደኞች ማስተናገጃ ህንጻ፤ የቪአይፒ እና ተያያዥ ግንባታዎች 100% ተጠናቆ አገልግሎት መስጠት የጀመረ ሲሆን የኮምቦልቻ ኤርፖርት የአዉሮፕላን መንደርደሪያ ሜዳ ጥገና እና ተያያዥ ስራዎች ፕሮጀክት በህዳር 2018 ዓ.ም ለማጠናቀቅ በእቅድ ቢያዝም በአብዛኛዉ በተቋራጩ ችግር ምክንያት ስራዉ ተጓቶ አሁን ላይ ግንባታዉ 37% ይገኛል፡፡ ሌሎች ነባር ኤርፖርቶች አገልግሎት ለማስጀመር የሁመራ፤ ደ/ታቦር፤ መካነሰላም እና ቻግኒ ነባር ኤርፖርቶች አገልግሎት እንዲጀምሩ ከሚመለከተው አካል ጋር በመነጋገር ክትትልና ድጋፍ በመደረግ ላይ ሲሆን ለ5 ዓመት ያህል አገልግሎት ሳይሰጥ የቆየዉ የሁመራ ኤርፖርት በጥቅምት ወር 2018 ዓ.ም አገልግሎት እንዲጀምር ተደርጓል፡፡

የውሃ የብልሽት ምጣኔን ከ11.55 በመቶ ወደ 11.4 በመቶ እንዲሁም የውሃ ብክነትን ከ22.63 በመቶ ወደ 21.80 በመቶ በመቀነስ አዳዲሶችን የውሃ ተቋማትን በመገንባት የክልሉን የመጠጥ ውሃ ሽፋንን በ2017 በጀት ዓመት ከነበረበት 77.25 በመቶ በ2018 በጀት ዓመት ወደ 80.44 በመቶ ማሳደግ በተመለከተ፡- በበጀት ዓመቱ 17,207 የዉኃ ተቋማት ጥገና ለማድረግ ታቅዶ 16,718 የዉሃ ተቋማት ጥገና በማድረግ አፈጻጸሙን 100% ሲሆን የብልሽት ምጣኔዉን 0.8% ለመቀነስ ታቅዶ 2.69% በመቀነስ 100% መፈጸም ተችሏል፡፡ እንዲሁም 0.06% የዉኃ ብክነት ለመቀነስ ታቅዶ 0.44% በማከናወን ከ100% በላይ ማከናወን ተችሏል፡፡ እንደ ክልል የንጽህ

መጠጥ ዉሀ ሽፋኑን 0.58% በማሳደግ የክልልሉን የመጠጥ ዉኃ ሽፋን ወደ 77.83 % ለማድረስ ታቅዶ 2.14% ሽፋን በመጨመር የክልሉን የመጠጥ ዉኃ ሽፋን **79.49 %** ማድረስ ተችሏል፡፡

በ2018 በጀት ዓመት 299 የተለያዩ ግንባታዎች በመገንባት የከተማን ስነ-ንጽህና ማሳደግ በተመለከተ፡- በበጀት ዓመቱ 32 (ሰላሳ ሁለት) የጥልቅ ጉድጓድ ቁፋሮ በማከናወን በበጀት አመቱ በ2017 መጨረሻ ከተሰደረሰበት 7.33% በመነሳት አማካይ አፈጻጸማቸውን 55.63% ለማድረስ ታቅዶ 21.56% በማድረስ አማካይ አፈጻጸሙን 28.44% በማድረስ ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል 2 የመለስተኛ ጥልቅ ጉድጓድ ቁፋሮ ስራ ለማከናወን ታቅዶ የሁለቱም (ቅላጅ 1 እና ቅላጅ 2) ቁፋሮ ስራ ተጠናቆ አገልግሎት መስጠት ጀምረዋል፡፡ እንዲሁም 366 አነስተኛ መጠጥ ዉኃ ግንባታ ለማከናወን ታቅዶ 236 አነስተኛ የመጠጥ ዉኃ ግንባታ በማጠናቀቅ አፈጻጸሙ 64.48% ሲሆን 2018 በጀት አመት የሚጠናቀቁ 8 የገጠር የቀበሌ አገናኝ የመጠጥ ዉኃ ፕሮጀክቶችን ግንባታ በ2017 ዓ.ም ከተደረሰበት 87.02% በመነሳት በ2018 በጀት ዓመት 12.98% በማከናወን 100% ለማድረስ ታቅዶ 4.79% በማከናወን አማካይ አፈጻጸሙን 91.81% በማድረስ የተቻለ ሲሆን ጭሮለባ መጠጥ ውሃ ፕሮጀክቶች ተጠናቆ አገልግሎት መስጠት ጀምሯል፡፡

የጋራ መጸዳጃ ቤት ግንባታ፡- በዓለም ባንክ የበጀት ድጋፍ በደሴ ከተማ 5 ነባር የጋራ መጸዳጃ ቤት ግንባታ በ2017 ከደረሱበት 80% አማካይ አአፈፃፀም በመነሳት 20% በመስራት ለማጠናቀቅ ታቅዶ 100% ፕሮጀክቶችን ለማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ 7 የህዝብ መጸዳጃ ቤት ግንባታ በአማካይ 30% ለማከናወን ታቅዶ 30% በማከናወን አማካይ አፈጻጸሙ 100% ለማድረስ ታቅዶ 100% ማድረስ ተችሏል፡፡ 32 ነባር የተሸሻሉ የፍሳሽ ማስወገጃ ግንባታ 25% ለማከናወን ታቅዶ 25% ማከናወን ተቻለ ሲሆን አማካይ አፈጻጸሙ 100% ማድረስ ተችሏል፡፡ 23 አዲስ ጋራ መጸዳጃ ቤት ግንባታ በአማካይ 10% ለማከናወን ታቅዶ 10% በማከናወን አማካይ አፈጻጸሙ 100% ማድረስ ተችሏል፡፡ 8 አዲስ ህዝብ መጸዳጃ ቤት ግንባታ በአማካይ 30% ለማከናወን ታቅዶ 30% ማከናወን የተቻለ ሲሆን አማካይ አፈጻጸሙ 100% ማድረስ ተችሏል፡፡ ጎንደር፣ ደሴ እና ደብረ ብርሃን የፍሳሽ ማጣሪያ ግንባታ 21.15% በማከናወን 3.2%፤ አረርቲ እና እንጅባራ የፍሳሽ ማጣሪ ግንባታ በአማካይ 30% ለማከናወን ታቅዶ 9.7% በማከናወን አማካይ አፈጻጸም 32.5% ማድረስ ተችሏል፡፡ በዓለም ባንክ የዉኃ ብክነት ቅነሳ 10% ለማከናወን ታቅዶ 15% በማከናወን ከ100% በላይ ማከናወን ተችሏል፡፡

በክልሉ ታዳራሽ የኃይል አቅርቦትና ሽፋንን በ2017 በጀት ዓመት ከነበረበት 8.39 ሜ.ጋ ዋት ወደ 10.29 ሜ.ጋ ዋት ማሳደግ፡- በክልሉ ታዳሽ የኃይል አቅርቦትና ሽፋንን 0.6 ሜጋ ዋት የሃይል

አቅርቦት ሽፋን ለማሳደግ ታቅዶ 0.79 ሜጋ ዋት በመጨመር ወደ 8.827 ሜጋ ዋት በማድረስ 100% መፈጸም ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል 295,100 የታዳሽ ኃይል ምንጮች ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 488,040 በማዳረስ ከ100% በላይ ማከናወን ተችሏል፡፡ እንዲሁም 43,200 የኤሌክትሪክ ምጣድ እና ምድጃ ለማሰራጨት ታቅዶ 71,369 በማሰራጨት 100% ማከናወን ተችሏል፡፡

67,000 ሶላር ማሾ ሶላር ሆም ስርጭት ለማከናወን ታቅዶ 97,607 በማከናወን 100% መፈጸም ተችሏል፡፡ ሌላው በቤተሰብ እና በተቋማት ደረጃ 1,126 የቤተሰብ ባዮ-ጋዝ ቴክኖሎጂዎች ተገንብተው አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ታቅዶ 525 (47%) ማከናወን ተችሏል፡፡ በዚህም 2,625 የህብረተሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

በበጀት ዓመቱ የመስኖ ፕሮጀክቶች ግንባታን በ2017 በጀት ዓመት ከተደረሰበት 6,148 ወደ 6,325 በማሳደግ የሚለማውን መሬት ከ260,269 ሄ/ር ወደ 297,959.7 ሄ/ር ማድረስ፡- በመሆኑም በ2017 በጀት ዓመት ከተደረሰበት አማካኝ አፈፃፀም 66.90% ላይ 25.37% በመፈጸም ወደ 92.27% ለማድረስ ታቅዶ ከ41 ፕሮጀክቶች ውስጥ በበጀት ዓመቱ 39,730 ሄ/ር መሬት ማልማት የሚችሉ 27 ፕሮጀክቶችን ለማጠናቀቅ ታቅዶ 10,754 ሄ/ር የሚያለሙ 10 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ የ41 ፕሮጀክቶችን አማካይ አፈፃፀም 69.4% ለማድረስ ታቅዶ 73.17% ማድረስ ተችሏል፡፡ በበጀት ዓመቱ 77,234.93 ሄ/ር መሬት ማልማት የሚችልና 496,550 የህብረተሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ማድረግ የሚችሉ 120 የጥናትና ዲዛይን ፕሮጀክቶችን ከነበሩበት አማካይ አፈፃጸም 53.01% ወደ 97.36% ለማድረስ ታቅዶ 54.43% በማከናወን አማካይ አፈፃፀማቸዉን 77.31% ማድረስ ተችሏል፡፡ በበጀት ዓመቱ 44,437.93 ሄ/ር መሬት ማልማት የሚችልና 267,775 የህብረተሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ የሚያደርጉ 106 የመስኖ ፕሮጀክቶችን የጥናትና ዲዛይን ለማጠናቀቅ ታቅዶ 12,882.4 ሄ/ር የሚያለሙ 53 የመስኖ ፕሮጀክቶችን ጥናትና ዲዛይን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡

በበጀት ዓመቱ 22,542.88 ሄ/ር የሚያለሙና 42,789 የህብረተሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ማድረግ የሚችሉ 135 (88 ነባርና 47 አዱስ) የመስኖ ፕሮጀክቶችን ወደ ግንባታ በማስገባት በ2017 መጨረሻ ከነበሩበት አማካይ አፈፃፀም 29.11% በመነሳት አማካይ አፈፃፀሙን ወደ 79.49% ለማድረስ ታቅዶ አማካይ አፈፃፀሙን 50.40% ማድረስ ተችሏል፡፡ እንዲሁም በበጀት ዓመቱ 6,044 ሄ/ር መሬት ማልማት የሚችሉ 88 የመስኖ ፕሮጀክቶችን ግንባታ ለማጠናቀቅ ታቅዶ 563.48 ሄ/ር የሚያለሙና 2,239 አባወራወችና እማወራዎችን ተጠቃሚ የሚያደርጉ 16 (13

በሴፍቲኔት፤ 2 በአፍሪካ ልማት ባንክ እና 1 በዘላቂ ሌማት ባንክ) የመስኖ ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ የግንባታ ፕሮጀክቶች የስራ እንቅስቃሴ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃፀር ወደ ግንባታ ከመግባት አንፃር በ2017 በጀት ዓመት ከ308 ፕሮጀክቶች ውስጥ 55 ፕሮጀክቶች ወደ ስራ የገቡ ሲሆን 8 የመስኖ ፕሮጀክቶች ተጠናቀው ወደ ልማት መስገባት የተቻለ ሲሆን በዚህ በጀት ዓመት ደግሞ 68 ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ የገቡ ሲሆን 23 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ እስከአሁን 21 የመስኖ ፕሮጀክቶች ውላቸው ተቋርጧል፡፡

በበጀት ዓመቱ በጀት ተይዞላቸዉ ወደ ጥገና ከገቡት 20 የጥገና ፕሮጀክቶች ዉስጥ 1,315 ሄ/ር የሚያለሙ 13 የመስኖ ፕሮጀክቶች ጥገና በ2017 በጀት ዓመት ከደረሱበት አማካይ አፈፃፀም 34.1% በመነሳት 72.9% ለማድረስ ታቅዶ አማካይ አፈፃፀሙን 78% ማድረስ ተችሏል፡፡

በፌደራል መንግስት በመስኖና ቆላማ አካባቢ ሚኒስቴር አማካኝነት ጥናትና ዲዛይን እየተካሄደ ሲሆን 146,500 ሄክታር ማልማት የሚችሉ 5 ሜጋ የመስኖ ፕሮጀክቶችን (ሸንፋ፣ አንገረብ፣ አይማ፣ መቻላ እና ተሊ) በተመለከተ የእያንዳንዳቸዉ አፈጻጸምና የስራ ሁኔታ ሲታይ ሸንፋ 100 በመቶ የተጠናቀቀ፣ አንገረብ 43 በመቶ የደረሰ እስካሁን ወደ ስራ ያልገባ፣ መቻላ 98 በመቶ የደረሰና በቅርቡ የሚጠናቀቅ እና ተሊ 100 በመቶ የተጠናቀቀ፣ አይማ 21 በመቶ የደረሰ እስካሁን ወደ ስራ ያልገባ ናቸዉ፡፡ በግንባታ ሂደት ላይ የሚገኙ 32,090 ሄክታር ማልማት የሚችሉ 5 ሜጋ ፕሮጀክቶችን (መገጭ ግደብ፣ ላይኛው ርብ፣ ታችኛው ርብ፣ አጅማ ጫጫ እና ጣና በለስ) በተመለከተ ከዚህ በፊት ከፍተኛ መጓተት የነበረበት የመገጭ ግድብ የነበሩ ችግሮች ተቀርፈው ከዚህ በፊት በውል ያልነበረ የመስኖ አውታር ዝርጋታውን ጨምሮ አበረታች አፈፃፀም ላይ ይገኛል፡፡ በመሆኑም ፕሮጀክቶች የደረሱበት ደረጃ ሲታይ መገጭ ግድብ 82 በመቶ ማከናወን ተችሏል፡፡ አጅማ ጫጫ በተመለከተ ምንም እንኳን በፀጥታው፣ በካሳ ክፍያ እና በተቋራጩ የመፈፀም ውስንነት በእቅዱ መሰረት መፈፀም ባይቻልም የተሻለ እንቅስቃሴ ያለው ሲሆን ሎት 1 (42%)፣ ሎት 2 (36%) እና ሎት 3 (70%) ማድረስ ተችሏል፡፡ ታችኛው ርብ ፕሮጀክቱን ሙሉ በሙሉ ለማጠናቀቅ ታቅዶ 98 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡ ታችኛዉ ርብ በጠቅላላዉ 1,601 ሄ/ር መሬት ማልማት የሚችል ስራ በማጠናቀቅ የመጀመሪያ ዙር ርክክብ በማደረግ ወደ ልማት ማስገባት ተችሏል፡፡

የትምህርት ቤቶች ቁጥርን ማሳደግ፡- አዲስ ትምህርት ቤቶች ከመገንባት አንጻር 223 አዲስ የተገነቡ ቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ለመገንባት ታቅዶ በአዲስ የተገነቡት ትምህርት

ቤቶች ብዛት 223 (147 የቅድመ አንደኛ ደረጃ፣ 61 የአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና 15 የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች) የሚሆኑ ተቋማት በአዲስ ተገንብተዋል፡፡

በተጨማሪም አዲስ በተከፈቱ ትምህርት ቤቶች ውስጥ 4,854 መማሪያ ክፍሎችን ለመገንባት ታቅዶ 4,715 (97.14%) ክፍሎች ተገንብተዋል፡፡ አዲስ መጸዳጃ ቤት 1,108 ለመገንባት ታቅዶ 740 (66.79%)፣ አስተዳደር ክፍል 876 ለመገንባት ታቅዶ 771 (88.01%) የተገነቡ ሲሆን የተጎዱ ትምህርት ቤቶችንና ለተለያዩ አገልግሎት የሚውሉ ክፍሎችንም የመጠገን ስራ በአንደኛ፣ መካከለኛ እና በሁለተኛ ደረጃ 4,908 ትምህርት ቤቶችን ለመጠገን ታቅዶ 4,809 (97.98%) ተቋማትን መጠገን የተቻለ ሲሆን 15,415 መማሪያ ክፍሎችን ለመጠገን ታቅዶ 15,318 (99,37) መጠገን ተችሏል፡፡

በትምህርት ቤቶች የትምህርት ፋሲሊቲ ማሟላት፡- አዲስ መጸዳጃ ቤት 1,108 ለመገንባት ታቅዶ 740 (66.79%)፣ ቤተመጽሐፍት ክፍል 424 ታቅዶ 147 (34.6%)፣ ቤተሙከራ ክፍል 486 ታቅዶ 108 (18.1%) የተገነባ ሲሆን ቤተ-መጽሐፍት ክፍል 1,039 ታቅዶ 989 (95.2%)፣ 1,145 ትምህርት ቤቶች በአዲስ የመጠጥ ውሃ ስራ ለመስራት ታቅዶ 363 (32.52%) ማከናወን ተችሏል፡፡

በመምህራን ትምህርት ኮሌጆች ምቹ የትምህርትና ስልጠና አካባቢ መፍጠር፡- የቤተ ሙከራዎችን አጠቃቀም አስመልክቶ የተሟላ የሳይንስ ቤተ-ሙከራ አገልግሎት እየሰጡ ያሉ ኮሌጆች ብዛት በመቶኛ 40% ይሆናሉ ተብሎ ግብ የተጣለ ሲሆን የሰባቱ መምህራን ትምህርት ኮሌጆች ቅድመ ዝግጅት ተወስዶ ሲታይ የተሟላ የሣይንስ ቤተ-ሙከራ አገልግሎት መስጠት የተጀመረ በመሆኑ አፈፃፀሙ ከ100% በላይ እንደሆነ ለማወቅ ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ የተሟላ የአይሲቲ ማዕከላት አገልግሎት እየሰጡ ያሉ ኮሌጆች ብዛት በመቶኛ 40% ለማድረስ ታቅዶ በስድስቱ የመምህራን ትምህርት ኮሌጆች የተሟላ የአይሲቲ ማዕከላት መኖራቸውና በአንጻራዊነት የተሻለ አገልግሎት እየተሰጠ በመሆኑ አፈፃፀሙ ከ100% በላይ እንደሆነ ለማወቅ ተችሏል፡፡ በእነዚህ ኮሌጆች ለሠልጣኞች በቂ የአይሲቲ ማዕከላት የሚያገኙ ሲሆን በማዕከሉ ተገቢ ቁሳቁሶች የተሟላ መሆኑን ማረጋገጥ ተችሏል፡፡

የመረጃ ሥርዓታቸውን ዲጅታል ያደረጉ ኮሌጆች 50% ለማድረስ ታቅዶ 50% የደረሰ ሲሆን ይህም አፈጻጸም 100% ነው፡፡ የተማሪ መረጃ ሥርዓታቸውን ዲጅታል ያደረጉ ኮሌጆች 3.0% ለማድረስ ታቅዶ 90% የደረሰ ሲሆን ይህም አፈጻጸም 100% ነው፡፡ የብሮድባንድ ኢንተርኔት

ተጠቃሚ የሆኑ ኮሌጆች 20% ለማድረስ ታቅዶ 100% የደረሰ ሲሆን ይህም አፈጻጸም 100% ነው፡፡ ዲጂታል ቤተ-መፅሐፍት ተጠቃሚ የሆኑ ኮሌጆች 10% ለማድረስ ታቅዶ 100% የደረሰ ሲሆን ይህም አፈጻጸም 100% ነው፡፡ ቤተ-መፅሐፍታቸውን ኦቶሜት ያደረጉ ኮሌጆች 5.0% ለማድረስ ታቅዶ 50% የደረሰ ሲሆን ይህም አፈጻጸም 100% ነው፡፡ የተለያዩ መተግበሪያዎችን መጠቀም የቻሉ ኮሌጆች 10% ለማድረስ ታቅዶ 10% የደረሰ ሲሆን ይህም አፈጻጸም 100% ነው፡፡

በሁሉም ኮሌጆች የተሰሩ የጥናትና ምርምር ሥራዎች ድምር 310 እንደሚደርስ ክልላዊ እቅድ የታቀደ ሲሆን ከሁሉም ኮሌጆች ከተሰበሰበው መረጃ ለማረጋገጥ የተቻለው 276 የምርምር ሥራዎች የጥናት ፕሮፖዛላቸው ጸድቆ ወደሥራ የገቡ መሆኑን ነው፡፡

የ16 ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ግንባታ ፕሮጀክት፡- ከ2013 በጀት ዓመት ጀምሮ 16 አዲስ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶችን ለመገንባት ታቅዶ ሲሰራ የቆየ ሲሆን እስከ 2017 በጀት ዓመት 15 ትምህርት ቤቶች ግንባታቸው ሲጠናቀቅ ደቡብ ጎንደር ስዴሙጃ ወረዳ አዲስ ዓለም ት/ቤት 72% ደርሶ የነበር ሲሆን በ2018 በጀት ዓመት ትምህርት ቤት ግንባታውን ለማጠናቀቅ እየተሰራ ሲሆን ግንባታው 98% ደርሷል፡፡ በተመሳሳይ በክልሉ በዋግኽምራ ዞን ሰቆጣ ዙሪያ ወረዳ፣ በደብረ ታቦር ሪጂዮፖሊታን ከተማ እና በምዕራብ ጎጃም ዞን ፍኖተ ሠላም ከተማ 3 ልዩ አዳሪ ትምህርት ቤቶችን ለመገንባት ታቅዶ 2018 በጀት ዓመት ፕሮጀክቶቹን ለማጠናቀቅ 1.4 ቢሊየን በጀት የተመደበ ሲሆን የፊዚካል ስራው በአማካይ 71.03% (ሰቆጣ 72.33%፤ ደብረታቦር 83.7% እና ፍኖተሰላም 57.05%) ደርሰዋል፡፡ በተጨማሪም በፌደራል መንግስት የትም/ሚኒስትር በጦርነቱ ለወደሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የመልሶ ግንባታ በክልሉ መተግበር ተጀምሯል፡፡ በዚህም ከ7ቱ ፕሮጀክቶች 4 ትምህርት ቤቶች የተጠናቀቁ እና ሌሎች የ3ቱ ትምህርት ቤቶች ግንባታ አማካይ አፈጻጸማቸው 96.2% የደረሱ ሲሆን (ከፍተኛው 96.43% ላይ በደቡብ ወሎ ወርኢሉ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት እና ዝቅተኛው 78.15% ዋግኽምራ ሰቆጣ 2ኛ ደረጃ ትም/ቤት) የደረሱ ሲሆን በኢፌዲሪ መንግስት የትም/ሚኒስትር ሞዴል ሁለተኛ ደረጃ ትም/ቤቶች ግንባታ ከክልሉ መንግስት ጋር በመተባበር 4 ወረዳዎች የግንባታ ስራው መተግበር ተጀምሯል፡፡ ፕሮጀክቱ የሚተገበረው በኮንትራክተር ማህበር የተመረጡ የመንግስት የልማት ድርጅቶች የግል አማካሪ ተቀጥሮላቸዋል፡፡ የ4ቱ ፕሮጀክቶች አማካይ አፈጻጸማቸው 42.9% ሲሆን (ከፍተኛው 46.24%፣ ፍኖተ ሠላም ሞዴል 2ኛ ደረጃ ት/ቤት እና ዝቅተኛው 33.16% ደብረ ማርቆስ ሞዴል 2ኛ ደረጃ ትም/ቤት) ላይ የደረሱ ናቸው፡፡

በተመሳሳይ በጦርነቱ ለወደሙ ትምህርት ቤቶች መልሶ ግንባታ በአብክመ መንግስት በጀት (በጦርነቱ በተጎዱ አካባቢዎች መልሶ ማቋቋም ፈንድ ጽ/ቤት) በ2018 በጀት አመት የ63 የቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ግንባታ ለማካሄድ ታቅዶ 29 ቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ከ30% እስከ 84%፣ 13 ቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ከ20% እስከ 28%፣ 11 ቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ከ5% እስከ 15% እና 7 ቅድመ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ወደ ግንባታ ያልገቡ ናቸው፡፡

የመስህብ ሀብቶችን መሰረተ ልማት ሚሟላት፡- ለ22 መስህቦች /መዳረሻዎች ንጹህ መጠጥ ውሃ፣ የመብራት፣ የኢንተርኔት፣ የመጸዳጃና መታጠቢያ ቤት እንዲሟላላቸው ለማድረግ ታቅዶ 79 የመስህብ ሀብቶች ቢያንስ ከተጠቀሱት መሰረተ ልማቶች አንዱ እንዲሟላላቸው ማድረግ ተችሏል፡፡ የመንገድ ዝርጋታ ለሚያስፈልጋቸው መዳረሻዎች እና የመስህብ ሀብቶች 120 ኪ.ሜ መንገድ እንዲሰራ ለማስተባበር ዕቅድ ተይዞ 493 ኪ.ሜ መንገድ እንዲሰራ በማድረግ ከዕቅድ በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡

5.2. በፌዴራል መንግሥት በጀት የሚከናወኑ የልማት ፕሮጀክት አፈጻጸም

በፌዴራል መንግሥት ከፍተኛ ፕሮጀክቶች ለማህበረሰቡ ያላቸው ጠቀሜታ (የሚያስገኙት ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ፖለቲካዊ ፋይዳ) ከፍ ያለ ነው፡፡

የመስኖ ልማት ፕሮጀክቶች አፈጻጸም፡- በክልላችን በፌዴራል መንግሥት በጀት ግንባታቸው የሚከናወኑ አምስት ከፍተኛ የመስኖ ፕሮጀክቶች በአጠቃላይ 32,090 ሄክታር መሬት የማልማት አቅም ያላቸው ሲሆን እነዚህ ፕሮጀክቶች አጄማ ጫጫ (ሎት 1፣ 2፣ 3)፣ ጣና በለስ የአይማ ግራ፣ ላይኛው ርብ፣ ታችኛው ርብ እና መገጭ ግድብ ናቸው፡፡ ፕሮጀክቶቹን ለማጠናቀቅ በአጠቃላይ 25,050,160,067 ብር ውል ተይዞ ወደ ተግባር የተገባ ሲሆን እስካሁን 50.34% በመቶ ወጭ ማድረግ የተቻለ ሲሆን በአንጻሩ የአማካይ የፊዚካል አፈጻጸም ደረጃ 65.10% ላይ ይገኛል፡፡ አጠቃላይ የግንባታ አፈጻጸም ዝቅተኛ ከመሆኑም በላይ ፕሮጀክቶቹ ከታቀደላቸው የማጠናቀቂያ ጊዜ አንጻር የዘገዩ ስለሆነ ተቋሙ የእያንዳንዱን ፕሮጀክት ልዩ ባህሪ በመለየት ችግሮቹን በመፍታት አፈጻጸሙን ማሻሻል እንዲቻል በትኩረት በመሥራት ለምግብ ዋስትና እና ለውጭ ምንዛሬ ገቢ ያለውን አስተዋጽኦ ለማሳደግ ወሳኝ ነው፡፡

ከአምስቱ ፕሮጀክቶች ውስጥ ሁለቱ ፕሮጀክቶች ማለትም ጣና በለስ እና ላይኛው ርብ ፕሮጀክት በጸጥታ ችግር፤ የሥራ ቦታዎች (ዋና ቦይ፣ የድንጋይ ማምረቻ ቦታ፣ ወዘተ.) ከሶስተኛ ወገን ነጻ ሆነው ለተቋራጩ ማስረከብ ባለመቻሉ፤ የካሳ ግምት ባለመሰራቱ እና ባለመከፈሉ ከፍተኛ እንቅፋት በመሆን ፕሮጀክቶች በአሁኑ ስዓት ቆመዋል፡፡

በተለይ መገጭ የአፈር ግድብ ፕሮጀክት ሚኒስቴር መ/ቤቱ ከተቋራጭ እና ከአማካሪው ጋር ግድቡ በ2018 ዓ.ም እንዲጠናቀቅ የጋራ ስምምነት ላይ ተደርሶ የቀድሞ ተቋራጩ የአፈጻጸም ደረጃ እጅግ ደካማ በመሆኑ ውሉ ተቋርጦ ለአዲስ ተቋራጭ በመስጠት በአሁኑ ጊዜ ፕሮጀክቱ በጥሩ አፈጻጸም ላይ የሚገኝ ሲሆን ለማጠናቀቅ ርብርብ እተደረገ ይገኛሉ፡፡

በጥናትና ዲዛይን ዙሪያ ሽንፋ (86,000 ሄክታር)፣ አይማ ግድብ (25,000)፣ መቻላ (6,900)፣ ተላ (3,500) እና አንገረብ (21,000) ጨምሮ በድምሩ 142,400 ሄክታር የሚያልሙ 5 የከፍተኛ መስኖ ፕሮጀክቶች ጥናትና ዲዛይን በ351,000,000 ብር ውል እየተከናወነ ሲሆን እስካሁን (93.21%) በመቶ ወጪ ማድረግ ተችሏል፡፡

ከእነዚህ ውስጥ ሁለቱ (ሽንፋ፣ ተላ) ጥናትና ዲዛይን ተጠናቀው ወደ ግንባታ ለመግባት ዝግጁ ሆነዋል፡፡ በአንጻሩ ሦስቱ ፕሮጀክቶች በአማካይ 29.8% ብቻ ተፈጽመዋል፡፡ በተለይም የአንገረብና አይማ መስኖ ልማት ጥናትና ዲዛይን በእቅድ ተይዞ የነበረ ቢሆንም በጸጥታ ችግር ምክንያት እስካሁን ቆመው ስለሚገኙ ወደ ሥራ እንዲገቡ አስፈላጊው እገዛ እንዲደረግላቸውና ክትትልና ድጋፍ ማጠናከር ያስፈልጋል፡፡

በአጠቃላይ በፕሮጀክቶቹ አፈጻጸም ላይ ተጽዕኖ ያሳደሩ ዋና ዋና ችግሮች የሚከተሉት ናቸው፡- የተቋራጮች የአፈጻጸም አቅም ውስንነት (በቂ ማሽነሪ፤ ተሽከርካሪና ግብዓት አለማቅረብ)፤ ለግንባታ የሚሆን አሸዋና ማጣሪያ አሸዋ በቅርብ ርቀት በበቂ ሁኔታ አለመገኘት፤ የግንባታ ግብዓት ዋጋ ከፍተኛ ጭማሪ እና በተለይም የሲሚንቶ እጥረት፤ ለግድቡ ግብዓት የሚሆኑ ቦታዎች (ገረጋንቲ እና ልም አፈር) የካሳ ክፍያ አለመከፈል እና ለተቋራጩ ለሥራ ዝግጁ አለማድረግ፤ ያልተሟላ ዲዛይን ተይዞ ወደ ግንባታ መግባት፤ እንዲሁም የኤሌክትሮ መካኒካል እቃዎች አለመቅረብ (በተለይም የLC) የሚጠቀሱ መሰረታዊ ችግሮች ናቸው፡፡ ስለሆነም የክልሉ መንግሥት እና ቢሮው ልዩ ትኩረት በመስጠት አሁን የተጀመረውን ክትትልና ድጋፍ አጠናክረው ማስቀጠል ያስፈልጋል፡፡

የጥናትና ዲዛይን ፕሮጀክቶች አፈጻጸም

ተ. ቁ	የፕሮጀክት ስም	ዞን	የማልማት አቅም (ሄ/ር)	አፈጻጸምበ (%)	ምርመራ
1	የአንገረብ	ማዕ/ጎንደር	21,000	43%	እስከ አሁን ወደ ስራ ያልገባ
2	ሽንፋ	ምዕ/ጎንደር	86,000	100%	የተጠናቀቀ
3	አይማ	ምዕ/ጎንደር	25,000	21%	እስከ አሁን ወደ ስረ ያልገባ
4	መቻላ	ደ/ወሎ	6,900	85%	በቅርቡ የሚጠናቀቅ
5	ተላ	ዋግህምራ	3,500	100%	የተጠናቀቀ
ድምር			142,400		

የኤርፖርትና የባቡር መንገድ ግንባታ ፕሮጀክቶች አፈጻጸም

የደብረ ማርቆስ ኤርፖርት ግንባታ፡- በጥር 2014 ዓ.ም ተጀምሮ በሰኔ 2017 ዓ.ም ለማጠናቀቅ ታቅዶ የነበረ ቢሆንም በክልሉ በተፈጠረው የጸጥታ ችግር ምክንያት ግንባታውን ከሚያከናውነው ተቋራጭ ውል ተቋርጦ ለሌላ ተቋራጭ ውል ተሰጥቶ በአሁኑ ወቅት ግንባታው 62% ማድረስ ተችሏል፡፡

የባህርዳር አለም አቀፍ ኤርፖርት አዲስ የመንገደኞች ማስተናገጃ ግንባታ፡- በ2014 ዓ.ም ተጀምሮ በነሐሴ 2017 ዓ.ም ለማጠናቀቅ ታቅዶ የነበረ ቢሆንም በስራ ተቋራጩ የአፈጻጸም ድክመት እና የግንባታ ቁሳቁሶች መዘግየት ምክንያት በአሁኑ ወቅት ስራው 65.57% ማድረስ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም የባህርዳር አለም አቀፍ ኤርፖርት የአውሮፕላን መንደርደሪያ መድረክ ጥገና እና ተያያዥ ስራዎች ፕሮጀክት 100% ተጠናቋል፡፡

የኮምቦልቻ ኤርፖርት፡- አዲስ የመንገደኞች ማስተናገጃ ህንጻ፣ የቪአይፒ እና ተያያዥ ግንባታዎች 100% ተጠናቀው አገልግሎት መስጠት ጀምረዋል፡፡ ሆኖም የኮምቦልቻ ኤርፖርት የአውሮፕላን መንደርደሪያ መድረክ ጥገና እና ተያያዥ ስራዎች ፕሮጀክት በህዳር 2018 ዓ.ም ለማጠናቀቅ ታቅዶ የነበረ ቢሆንም በአብዛኛው በተቋራጩ ችግር ምክንያት ስራው ተጓቶ በአሁኑ ጊዜ ግንባታው 37% ላይ ይገኛል፡፡

የጎንደር እና ላሊበላ ኤርፖርቶች የደህንነት አጥርና የጥበቃ ማማ ግንባታ ፕሮጀክት፡- በሚያዚያ 2015 ዓ.ም ተጀምሮ በሰኔ 2016 ዓ.ም ለማጠናቀቅ ታቅዶ በአሁኑ ወቅት የጎንደር ኤርፖርት

73%፣ የላሊበላ ኤርፖርት ደግሞ 75% ማድረስ የተቻለ ቢሆንም በአሁኑ ሰዓት በጸጥታው ችግር ምክንያት ስራው ቆሟል።

ሌሎች ነባር ኤርፖርቶች አገልግሎት ማስጀመርን በተመለከተ፡- የሁመራ፣ ደብረ ታቦር፣ መካነ ሠላም እና ቻግኒ ነባር ኤርፖርቶች አገልግሎት እንዲጀምሩ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ውይይቶችና ድጋፍ እየተደረገ ሲሆን ለ5 ዓመት ያህል አገልግሎት ሳይሰጥ የቆየው የሁመራ ኤርፖርት በጥቅምት ወር 2018 ዓ.ም አገልግሎት መስጠት ጀምሯል። እንዲሁም በክልላችን 2 የባቡር ፕሮጀክት በግንባታ ላይ ያሉ ሲሆኑ የካምበልቻ ደረቅ ወደብ ማስፋፊያ እና ወረታ የደረቅ ወደብ ፕሮጀክት ሲሆኑ ፕሮጀክቶቹ በጥሩ አፈጻጸማቸው ላይ ናቸው።

የትምህርት ዘርፍ አፈጻጸም፡- በኢፌዲሪ መንግስት የትም/ሚኒስትር በመልሶ ግንባታ ሂደቱ ቀደም ሲል ከፍተኛ ዉድመት ያደረሰባቸዉን 7 የትምህርት ተቋማት መልሶ ግንባታ እና 4 ሞዴል ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች በድምሩ 11 ትምህርት ቤቶች 2,459,722,514.48 ብር በጀት ተመድቦ ግንባታቸዉ እየተከናወነ ሲሆኑ ከዚህም ውስጥ 4 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ የተቻለ ሲሆን ሌሎች የአፈጻጸም ደረጃቸው በፐርሰንት እንደሚከተለዉ ተገልጿል።

በኢፌዲሪ መንግስት የትም/ሚኒስትር የመልሶ ግንባታ እና ሞዴል ሁለተኛ ደረጃ ትም/ቤቶች

ተ.ቁ	ዞን	ወረዳ	የትም/ቤቱ ስም	የውል በጀት	ግንባታዉ የደረሰበት ደረጃ በ%
1	ደሴ	ደሴ	ሆጤ	33,827,654.10	100
2	ደ/ወሎ	ወረኢሉ	ወረኢሉ	35,220,575.45	96.43
3	ደ/ወሎ	ድላንታ	ፀሃይ መውጫ	35,279,803.84	96
4	ሰ/ወሎ	ሃብሩ	መርሳ	35,200,734.36	100
5	ዋግኽምራ	ሰቆጣ	ሰቆጣ	177,681,231.60	78.15
6	ሰ/ጎንደር	ኢፍራታና ግድም	አጣየ	33,709,310.45	100
7	ደ/ጎንደር	ላይ ጋይንት	ንፋስ መውጫ	53,465,100.02	100
8	ምስ/ጎጃም	ደ/ማርቆስ	ደ/ማርቆስ ሞዴል ትም/ቤት	486,283,307.39	33.16
9	ምዕ/ጎጃም	ፍኖተ ሰላም	ፍ/ሰላም ሞዴል ትም/ቤት	505,634,578.85	47.78
10	ሰ/ሸዋ	ኢፍራታና ግድም	አላላ ሞዴል ትም/ቤት	561,529,494.43	44.43

11	ደ/ወሎ	መቅደላ	ማሻ ሞዴል ትም/ቤት	501,890,723.99	46.24		
				2,459,722,514.48			

በክልል ካፒታል በጀት የሚከናወኑ ፕሮጀክቶች አፈጻጸም ሪፖርት

የልዩ አዳሪ ትምህርት ቤቶች ግንባታ በተመለከተ፡- በክልላችን 3 ልዩ አዳሪ ትምህርት ቤቶች ግንባታዎች እየተከናወኑ ሲሆን በበጀት ዓመቱ ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ 2,017,716,225.00 ብር በጀት ተመድቦ 40 በመቶ ወጭ ማድረግ የተቻለ ሲሆን አፈጻጸማቸው ከዚህ በታች እንደሚከተለዉ ቀርቧል፡፡ የሰቆጣ ልዩ አዳሪ ትም/ቤት ፊዚካል አፈጻጸም 73.33% የፋይናንሻል አፈጻጸሙ 68.23%፤ የደብረ ታቦር ልዩ አዳሪ ትም/ቤት ፊዚካል አፈጻጸም 85.81% የፋይናንሻል አፈጻጸሙ 74.59%፤ የፍኖተ ሰላም ልዩ አዳሪ ትም/ቤት ፊዚካል አፈጻጸም 57.89% የፋይናንሻል አፈጻጸሙ 33.9 በመቶ እንዲሁም በደቡብ ጎንደር ዞን በሰዴ ሙጃ ወረዳ የአዲስ አለም ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት ፊዚካል አፈጻጸም 98 በመቶ ማድረስ የተቻለ ሲሆን በቀጣይ ሩብ አመት ለማጠናቀቅ ርብርብ እየተደረገ ይገኛል፡፡ በአጠቃላይ አማካይ አፈጻጸሙ 78 በመቶ ማድረስ ተችሎል::

ውኃና ኢነርጂ ሃብት ልማት፡- የክልሉን የውሃ ሀብት ማስተዳደር፤ ንጹህ የመጠጥ ውሃ ማቅረብ፤ የአማራጭ ኢነርጂ ቴክኖሎጂዎችን በማስተዋወቅ እና በማቅረብ ህብረተሰቡን ተጠቃሚ ማድረግ ከክልሉ መንግስት የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት በመሆኑ ይህን ተግባርና ኃላፊነት ለመወጣት የሚያስችል ሰፊ ስራ እየሰራ ይገኛል፡፡ በበጀት ዓመቱ 149 ፕሮጀክቶችን በእቅድ ይዞ በመስራት ላይ ሲሆን ለዚሁ ተግባራት ማስፈጸሚያ የሚሆን 2,308,723,507 ብር በመመደብ 34 በመቶ ወጭ ማድረግ የተቻለ ሲሆን ከእነዚህ ፕሮጀክቶች ውስጥ 50 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሎል፡፡

በመንገድ ትራንስፖርትና ሎጀስቲክ ዘርፍ፡- በክልል ካፒታል በጀት 204 ፕሮጀክቶች በእቅድ ተይዘው እየተከናወኑ ሲሆን ለዚህ ተግባር ማስፈጸሚያ 2.5 ቢሊዮን ብር በጀት ተመድቦ 26.8 በመቶ ወጭ በማድረግ 59 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡

በክልሉ ያለውን ሰፊ የመስኖ ልማት አቅም በመለየት አሳታፊና ጥራት ያለው የጥናትና ዲዛይንና ግንባታ ስራ በማከናወን ተስማሚ ቴክኖሎጅዎችን በመጠቀም የመስኖ ተቋማትን በማስተዳደርና

ለቆላማ አካባቢዎች ልማት ልዩ ትኩረት በመስጠት ህብረተሰቡን በዘላቂነትና በፍትሀዊነት ተጠቃሚ እንዲሆን እየሰራ ይገኛል፡፡ በመሆኑም በበጀት አመቱ በግብርና ስር ለሚከናወኑ 296 ፕሮጀክቶች ማስፈጸሚያ ጠቅላላ ብር 1,728,000,000 በጀት ተመድቦ በመከናወን 91 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተቻለ ሲሆን አማካይ ፊዚካል አፈጻጸም 65.8 ማድረስ ተችሏል፡፡

በተመሳሳይ በባህል ቱሪዝምና ስፖርት ለሚከናወኑ 38 ፕሮጀክቶች ጠቅላላ ብር 3,533,924,14 ተመድቦ 8.13 ወጪ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸም 49.1 በመቶ ማከናወን የተቻለ ሲሆን 4 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡

የአማራ ሚዲያ ኮርፖሬሽን (አሚኮ)፡- *የሚዲያ ተደራሽነቱንና ተመራጭነቱን ለማሳደግ በክልሉ መንግስት የገንዘብ ድጋፍ የሚዲያ መሰረተ ልማት ግንባታና የቴክኖሎጂ ግዢዎችን እያከናወነ ይገኛል፡፡* በበጀት ዓመቱ 7 ፕሮጀክቶችን በእቅድ ይዞ እያከናወነ ሲሆን ለእነዚህ ፕሮጀክቶች ማስፈጸሚያ 1,736,621,943.09 ብር ተመድቦ 16.25 በመቶ ወጭ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸሙን 34.2 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡

ኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንት ካፒታል ፕሮጀክቶችን አፈጻጸም ስንመለከት፡- በበጀት ዓመቱ ከተያዙት 29 ፕሮጀክቶች ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ 569,974,453 ብር ተመድቦ 45 በመቶ ወጭ ማድረግ የተቻለ ሲሆን 9 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ እንዲሁም ስራና ስልጠና ቢሮ በበጀት ዓመቱ 11 ፕሮጀክቶች በእቅድ ይዞ እየሰራ ሲሆን ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ 125,860,938 ብር ተመድቦ 7.7 በመቶ ወጭ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸሙን 26 በመቶ ማድረስ የተቻለ ሲሆን 1 ፕሮጀክት ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡

ጠቅላይ ፍርድ ቤት፡- በበጀት ዓመቱ 9 ፕሮጀክቶችን በእቅድ ይዞ በማከናወን ላይ ሲሆን ለዚህ ተግባር ማስፈጸሚያ 1,942,929,748.00 ብር በጀት ተመድቦ 32 በመቶ ወጭ ማድረግ የተቻለ ሲሆን አማካይ ፊዚካል አፈጻጸሙ 71.91 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡ እንዲሁም በኢኖቬሽንና ቴክኖሎጂ ልማት በበጀት ዓመቱ 19 ፕሮጀክቶች በእቅድ ይዞ እየተሰራ ሲሆን ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ 152,870,398 ብር ተመድቦ 27 በመቶ ወጭ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸሙን 5 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡

የንግድና ገበያ ልማት፡- 14 ፕሮጀክቶችን በበጀት ዓመቱ በእቅድ ይዞ እየሰራ ሲሆን ለዚሁ ማስፈጸሚያ 239 ሚሊዮን ብር በጀት ተመድቦ 59 በመቶ ወጪ ማድረግ 7 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ የተቻለ ሲሆኑ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸማቸው 11.85 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡

ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን፡- በበጀት ዓመቱ አንድ ፕሮጀክት በእቅድ ይዞ እሰራ ሲሆን 13 በመቶ ማድረስ የተቻለ ሲሆን ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ ከ81.6 ሚሊዮን ብር በጀት በመመደብ 13 በመቶ ወጭ ማድረግ ተችሎል፡፡

የእንስሳትና ዓሣ ሀብት ልማት፡- በበጀት ዓመቱ በእቅድ ከተያዙት 5 ፕሮጀክቶች ምንም ማጠናቀቅ አልቻለም፡፡ ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ 111,680,000 ብር ተመድቦ 23 በመቶ ወጭ በማድረግ አማካይ የፊዚካል አፈጻጸም 11.4 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡ እንዲሁም የከተማና መሰረተ ልማት በበጀት ዓመቱ በእቅድ ከተያዙት 17 ፕሮጀክቶች ውስጥ 3 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተቻለ ሲሆን አማካይ ፊዚካል አፈጻጸም 5.3 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡

የማዕድን ሃብት ልማት- በበጀት ዓመቱ በእቅድ ከተያዘው 3 ፕሮጀክቶች ውስጥ 1 ፕሮጀክት ማጠናቀቅ የተቻለ ሲሆን አማካይ ፊዚካል አፈጻጸም ከ85 በመቶ በላይ ማድረስ የተቻለ ሲሆን ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ ከ11.1 ሚሊዮን ብር በጀት ተመድቦ 63 በመቶ ወጭ ማድረግ ተችሏል፡፡ እንዲሁም የገቢዎች ቢሮ በበጀት ዓመቱ አንድ ፕሮጀክት በእቅድ ይዞ እያከናወነ ሲሆን 7 በመቶ ፊዚካል አፈጻጸም በማድረስ ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ 161.4 ሚሊ ብር ተመድቦ 55 በመቶ ወጭ ማድረግ ተችሎል፡፡

ህብረተሰብ ጤና ኢንስቲቲዩት፡- በበጀት ዓመቱ ከተያዙት 2 ፕሮጀክቶች ለማስፈጸሚያ የሚሆን 22.6 ሚሊዮን ብር ተመድቦ 26.4 በመቶ ወጭ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸሙን 79.5 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡ እንዲሁም የገንዘብ ቢሮ በበጀት ዓመቱ በእቅድ ከተያዙት ሁለት ፕሮጀክቶች አንዱን ማጠናቀቅ የተቻለ ሲሆን ሌላኛው 95 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡ ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ ከ76 ሚሊዮን ብር በጀት ተመድቦ 97 በመቶ ወጭ ማድረግ ተችሏል፡፡

መሬት ቢሮ፡- ፕሮጀክቶችን ስንመለከት በበጀት ዓመቱ በእቅድ ለተያዙት 6 ፕሮጀክቶች ማስፈጸሚያ 224,345,586 ብር ተመድቦ 34 በመቶ ወጭ ማድረግ የተቻለ ሲሆን አማካይ ፊዚካል አፈጻጸሙ 37.9 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡ እንዲሁም የፍትህ ፕሮጀክቶችን ስንመለከት በበጀት ዓመቱ ከተያዙት10 ፕሮጀክቶች ውስጥ 3 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ ኢንዱስትሪና ፓርኮች በበጀት ዓመቱ በእቅድ ከተያዙት 59 ፕሮጀክቶች 9ቱን ማጠናቀቅ የተቻለ ሲሆን የእቅዱን 76.1 ሚሊዮን ብር ወጭ ማድረግ ተችሏል፡፡

አካባቢ ጥበቃ ባለስልጣን፡- ሁለት ፕሮጀክቶች እየተከናወኑ ሲሆን አማካይ ፊዚካል አፈጻጸም 71 በመቶ ማድረስ የተቻለ ሲሆን ለዚሁ ተግባር ማስፈጸሚያ ከ275.5 ሚሊዮን ብር በጀት ተመድቦ 28 በመቶ ወጭ ማድረግ ተችሎል።

በማረሚያ ቤቶች፡- ለሚከናወኑ 13 ፕሮጀክቶች ጠቅላላ ብር 161,304,184 ተመድቦ 58.4 በመቶ ወጪ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸምን ወደ 78.3 በመቶ ከፍ ማድረግ የተቻለ ሲሆን በእቅድ ከተያዙት ውስጥ 2 ፕሮጅቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ እንዲሁም በግብርና ምርምር ለሚከናወኑ 12 ፕሮጀክቶች ብር 81,134,785 ተመድቦ 18.9 በመቶ ወጪ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸምን 34.03 በመቶ በማከናወን 5 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ በአደጋ ስጋት ስራ አመራር ኮሚሽን ለሚከናወኑ 5 ፕሮጀክቶች ብር 499,123,282 ተመድቦ ከተመደበዉ ዉስጥ 61.8 በመቶ ወጪ በማድረግ በአማካይ 64.6 ማድረስ የተቻለ ሲሆን 2 ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ ተችሏል፡፡

ርዕሰ መስተዳድር፡- ለሚከናወኑ 15 ፕሮጀክቶች ብር 2,204,435,248 ብር በጀት ተመድቦ 1 በመቶ ወጪ በማድረግ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸም 54 በመቶ ማድረስ የተቻለ ሲሆን በክልል ምክር ቤት ለሚከናወን አንድ ፕሮጀክት ብር 1,008,877,587 ተመድቦ 30 በመቶ ወጪ በማድረግ ፊዚካል አፈጻጸም 9.11 በመቶ ማድረስ ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ በስቴት ዩኒቨርሲቲ ለሚከናወኑ 2 ፕሮጀክቶች ብር 736,990,416 ተመድቦ ምንም አይነት ወጪ ባልተደረገበት ሁኔታ አማካይ ፊዚካል አፈጻጸም 0.8 ማከናወን ተችሏል፡፡

ክፍል ስድስት፡ ስርዓታትና ልማት

6.1.የዳኝነትና የፍትህ ዘርፍ

ፍትሐዊ እና ተገማች የህግ አወጣጥ ስርዓት መዘርጋት፡- በጥናት ላይ በመመስረት እና ባለድርሻ አካላትን በማሳተፍ አዳዲስ እና ነባር ህግጋትን የማሻሻል ስራ መስራትን በተመለከተ 100% ታቅዶ የተቋማት አመራሮችን፣ የምክር ቤት አባላትን፣ ፕላንና ልማት ቢሮንና የሚመለከታቸውን አካላት በማሳተፍ ለቢሮው እንዲሰሩ ከመጡ 96 (አዋጅ፣ ደንብና መመሪያ) ረቂቆች ውስጥ 96 (100%) የተዘጋጁ ሲሆን የሚሻሻሉ፣ የሚረቀቁ እና የሚወጡ ህግጋት ጥራት ምጣኔን 100% ለማድረስ ታቅዶ ሁሉንም የቀረቡ ህጎችን በጥራት መስራት ተችሏል።

በሌላ በኩል ስራቸውን በህግ መሰረት ስለማከናወናቸው ክትትል የተደረገላቸው የክልሉ መንግስት አስፈጻሚ አካላት 3 ለመከታተል ታቅዶ 20 (100%) ክትትል ማድረግ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም የቀረቡ የህግ ረቂቆች ከህገ-መንግስቱም ሆነ ከክልልና ከፌዴራል መንግስት ህግጋት ጋር መጣጣማቸውን 100% ለማረጋገጥ ታቅዶ ሁሉም የተዘጋጁ የህግ ረቂቆች ከህገ መንግስቱ ጋር መጣጣማቸው እየተረጋገጠ ስለተሰሩ አፈፃፀሙ 100% ነው፡፡

በህግ ጉዳዮች ላይ የህግ ምክር ለቀረቡት ለክልሉ መንግስት ተቋማት 100% ለመስጠት ታቅዶ የቀረቡ 4 (100%) ጉዳዮች ላይ የህግ ምክር መስጠት ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ በአስተዳደር ተቋማት የሚወጡ መመሪያዎችን ህጋዊነት በመመርመር ምዝገባ ማካሄድ እና ዌብሳይት ላይ 100% ታቅዶ 99 መመሪያዎችን በመመዝገብ ዌብሳይት ላይ የመጫን ስራ ተሰርቷል፡፡ አዳዲስ ህጎችን ለሚመለከቸዉ አካላት 60% ለማስተዋወቅ ታቅዶ የወጡ 6 ህግጋት የማስተዋወቅ ስራ በመሰራቱ አፈጻጸሙ 100% ነው፡፡

በዘርፉ ተቋማት ሙያዊ ነፃነት፣ ገለልተኝነት እና ተጠያቂነትን ማረጋገጥ፡- የስነ-ምግባር ጉድለት የታየባቸው ፈፃሚዎችን ተገቢውን ማጣራት በማድረግ 100% ተጠያቂ ለማድረግ ታቅዶ ለዐቃቤ ህግ ከቀረቡት የዞረ 41 አዲስ 12 ድምር 53 የዲሲፕሊን ጉዳዮች ውስጥ ዐቃቤ ህግ በ53 (100%) ላይ የማጥራት ስራ ተሰርቷል፡፡ በተጨማሪም በዐቃብያነ ህግ ዋና ጉባኤ 20 ጉዳዮች በክርክር ላይ የነበሩ ሲሆን በ20ቱም ላይ ዉሳኔ በመሰጠት አፈጻጸሙን 100% ደርሷል፡፡

የወንጀል ፍትህ አስተዳደር ውጤታማነትን ማረጋገጥ፡- የክልሉን የኮሚዩኒቲ ፖሊሲንግ ሽፋን 75% በማድረስ ተጨማሪ ቀበሌዎች ላይ በማስፋት ወንጀልን ለመቀነስ ታቅዶ በክልሉ ካሉ 4,136 ቀበሌዎች መካከል በኮሚዩኒቲ ፖሊሲንግ የተሸፈኑ ቀበሌዎች 1,051 (25.4%) ብቻ ሲሆኑ 3,085 (74.6%) የሚሆኑት ቀበሌዎች ደግሞ የኮሚዩኒቲ ፖሊሲንግ የላቸውም፡፡

አጠቃላይና እና ዋና ዋና ወንጀልን በተመለከተ፡- አጠቃላይ ወንጀልን ባለፈዉ ዓመት ከተከሰተው በገጠር በ24% እና በከተማ በ28% ለመቀነስ ታቅዶ በ2017 ተመሳሳይ ወቅት በገጠር 3,248፣ በከተማ 5,869 በድምሩ 9,117 ወንጀል የተፈፀመ ሲሆን 4,440 በከተማ 8,920 ድምር 13,360 ወንጀል ተፈፅሟል፡፡ በመሆኑም የተፈፀመው አጠቃላይ ወንጀል ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃፀር በገጠር 1,192 (36.7% %) እንዲሁም በከተማ 3,051 (51.9%) አጠቃላይ ወንጀል ጨምሯል፡፡ በተመሳሳይ ዋና ዋና ወንጀል ከባለፈው ዓመት ከተከሰተው በገጠር በ28% % እና በከተማ በ34% ለመቀነስ ታቅዶ በ2017 በ3ኛዉ ሩብ ዓመት በገጠር 1,770 ፣ በከተማ 2,282

በድምሩ 4,052 ወንጀል የተፈፀመ ሲሆን በ2018 3ኛ ሩብ ዓመት ደግሞ በገጠር 2,451፣ በከተማ 3,363 ድምር 5,814 ዋና ዋና ወንጀሎች የተፈፀሙ ሲሆን የተፈፀመው ዋና ዋና ወንጀል ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃፀር በገጠር 681(38.5 %) እንዲሁም በከተማ 1,081 (47.4%) ዋና ዋና ወንጀል ጨምሯል፡፡

የወንጀል ምርመራ አፈፃፀም፡- በልዩ ልዩ ወንጀሎች ምርመራ የማጣራት አቅምን 58% ለመፈፀም ታቅዶ የቀረበ የወንጀል ጥቆማ ብዛት 13,779 ሲሆን ለአቃቢ ህግ የተላከ 10,493፣ በፖሊስ እጅ ያለ 2,515 እና በልዩ ልዩ ምክንያት የተቋረጠ 771 በመሆኑ አፈፃፀሙ 80.6% ነው፡፡ ከዚህ ጋር ተያይዞ በልዩ ልዩ ወንጀሎች የቀረቡ የወንጀል ጥቆማዎች ምርመራ ጥራት 58% ለማድረስ ታቅዶ ለዓቃቢ ህግ ከተላከዉ 10,493 የምርመራ መዝገቦች ውስጥ በጥራት ጉድለት የተመለሰ መዝገብ 321 ሲሆን አፈፃፀሙ 97% ነው፡፡

በሙስና ወንጀል የቀረቡ የወንጀል ጥቆማዎች የማጣራት አቅምን 58% ለማድረስ ታቅዶ ጠቅላላ የቀረበ የሙስና ወንጀል ጥቆማ ብዛት 1,015 ሲሆን ለአቃቢ ህግ የተላከ 826፣ በፖሊስ እጅ ያለ 169 በልዩ ልዩ ምክንያት የተቋረጠ 20 ሲሆን አፈፃፀሙም 83% ነው፡፡ በተጨማሪም በሙስና ወንጀሎች የቀረቡ የወንጀል ጥቆማዎች ምርመራ ጥራት 56% ለማድረስ ታቅዶ ለዓቃቢ ህግ ከተላከው 534 የምርመራ መዝገቦች ውስጥ በጥራት ጉድለት የተመለሰ መዝገብ 79 በመሆኑ 85.2% መፈፀም ተችሏል፡፡

በተመሳሳይ የፎረንሲክ ምርመራ አቅምን 58% ለማድረስ ታቅዶ ከቀረቡ 7,487 ተመርማሪ ሰነዶችና ናሙናዎች ውስጥ 4,380 ምርመራ ውጤታቸው ተጠናቆ ለፍትህና ለሚመለከተው አካል የተላኩ ሲሆን 58.5% መፈፀም ተችሏል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የፎረንሲክ ምርመራ ጥራትን 100% ለማድረስ ታቅዶ የምርመራ ውጤታቸው ተጠናቆ ከተላኩ 4,380 ተመርማሪዎች በጥራት ጉድለት የተመለሰ ባለመኖሩ የፎረንሲክ የምርመራ ጥራቱ 100% ሆኗል፡፡

የክስ አይቀርብም የውሳኔ አሰጣጥ የክትትል ምጣኔን 98.5% ለማድረስ ታቅዶ 398 የቀረቡ የክስ አይቀርብም ውሳኔዎች ቀርበው በ381 ውሳኔዎች ላይ ክትትል በማድረግ አፈጻጸሙን 98.99% ማድረስ የተቻለ ሲሆን በቀጥታ ክስ የወንጀል መዛግብት የዐቃቤ ህግ ተከራክሮ የማስቀጣት አቅምን 90% ለማድረስ ታቅዶ 15,937 መዛግብት ለፍርድ ቤት ቀርበው በፍርድ ቤት ዉሳኔ ካገኙት 6,928 መዛግብት ዉስጥ 6,226 መዛግብት /89.27%/ ማሸነፍ የተቻለ ሲሆን 702 መዛግብት ተከሳሾች ነፃ ተሰናብተዋል፡፡

የዓቃቤ ህግ ይግባኝና ሰበር አቤቱታ መዝገቦች የክርክር ውጤታማነትን 72% ለማድረስ ታቅዶ 1,136 መዛግብት ለፍ/ቤት ቀርበው በፍርድ ቤት ከተወሰኑት 536 መዛግብት ዉስጥ 450 (83.96%) መዛግብት ማሸነፍ የተቻለ ሲሆን የፍርደኛ ይግባኝና ሰበር አቤቱታ መዝገቦች የክርክር ውጤታማነትን 90% ለማድረስ ታቅዶ 1,602 መዛግብት ቀርበው በፍርድ ቤት ከተወሰኑት 1,254 መዛግብት ዉስጥ 1,051 (92.36%) መዛግብት ላይ ማሸነፍ ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል በተከሳሽና ምስክር አለመቅረብ የመዛግብት የማቋረጥ ምጣኔን 12% ለመቀነስ ታቅዶ ለፍ/ቤት ከቀረቡ 15,937 መዛግብት ውስጥ 2,195 መዛግብት በማዘጋት 13.75% ተከሳሽና ምስክር ባለመቅረቡ የሚዘጉ መዛግብት ምጣኔ ላይ ይገኛል፡፡

በወንጀል ጉዳይ የተመዘበረ ሃብትን ከማስመለስ አንጻር በወንጀል ጉዳይ የተወሰደን ብር 127,432,632..95፤ መሬት ደግሞ 3,249,750 ካ/ሜ ቦታ፤ ከዋስትና 5,306,000.00 ብር ገቢ ተደርጓል፡፡ ከኤግዚቢት ማለትም ከጦር መሳሪያ፣ የአፈር ማዳበሪያ፣ ቤንዚንና ናፍጣ፣ የኤሌክትሮኒክስ መሳሪያዎች፣ የቤት ዕቃዎች እና ሽቀጣሽቀጥ፣ እህል፣ የቅባት እህል እና ቅመማቅመም፣ እንስሳት፣ የሰውና እንስሳት መድሃኒት 642,712,935.84 ብር የሚገመት ንብረት ለመንግስት ገቢ ተደርጓል፡፡ በተጨማሪም ከወንጀል ጉዳይ ከቅጣት ብር 14,061,109.00 ለመንግስት ገቢ ተደርጓል፡፡

የንቃተ ሕግ ትምህርት የተሰጣቸው ዜጎች ብዛትን በተመለከተ፡- ወንድ 981,559 ሴት 1,002,551 ድምር 1,984,110 ለሚሆነው የክልሉ ህዝብ የንቃተ ህግ ለመስጠት ታቅዶ ወንድ 974,990 ሴት 879,518 ድምር 1,854,508 /93%/ ለሚሆነው ህብረተሰብ ክፍል ትምህርቱ ተሰጥቷል፡፡

በፍትሐብሔር ጉዳዮች የቅድመ መከላከል ስራን ማለትም የዉል ረቂቅ የመመርመር እና ረቂቅ ውልን የማዘጋጀት ስራዎችን 100% ለማከናወን ታቅዶ 150,447,669,768 ብር የያዙ 5,099 ጉዳዮች የውል ረቂቅ መመርመር እና 467,022,226 ብር የያዙ 324 ጉዳዮች የውል ሰነድ ዝግጅት በመከናወናቸው አፈጻጸሙ ከዕቅዱ አንጻር በሰነድ 6% እንዲሁም በብር 3% መፈጸም ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል የፍታብሄር ጉዳዮችን በድርድር የመፍታት ምጣኔን 14% ለማድረስ ታቅዶ ብር 41,131,760,245 የያዙ 12,441 መዛግብት ውስጥ ብር 14,396,116,086 (35%) የያዙ 2,724 (44%) መዛግብት በድርድር ተቋጭቷል፡፡

በፍትሐብሄር ጉዳዮች በቀጥታ ክስ፣ ይግባኝ መልስና ሰበር መልስ ክርክሮች የዐቃቤ ህግ መዛግብት የማጥራት ቅልጥፍናን 97.5% ለማድረስ ታቅዶ ብር 20,770,187,570.32 የያዙ 7,994 መዛግብት

ቀርበው ብር 20,738,797,584.00 የያዙ 7914 መዛግብት ውሳኔ በመስጠት የማጥራት ምጣኔዉን በመዝገብ 98.9% መፈጸም ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ በፍትሐብሄር ጉዳዮች የቀጥታ ክስና መልስ የዐቃቤ ህግ ተከራክሮ የማሸነፍ አቅም 90.5% ለማድረስ ታቅዶ ብር 22,501,598,194 በያዙ 6,310 መዛግብት ላይ ክርክር ተደርጎ ብር 1,777,320,824 የያዙ 2,153 መዛግብት/በገንዘብ 96% በመዝገብ 90%/ በአሸናፊት ብር 73,996,031 24 መዝገብ ላይ በተሸናፊ ተወስኗል፡፡

በተጨማሪም የዐቃቤ ህግ ይግባኝ እና ሰበር ክርክርን ማሸነፍ ምጣኔ 65% ለማድረስ ታቅዶ ብር 598,495,012 የያዙ 969 መዛግብት ላይ ክርክር በማድረግ ብር 116,230,654 በያዙ 312 መዛግብት ላይ /በመዝገብ 69.6% በገንዘብ 62.2% በአሸናፊነት ተወስኗል፡፡ ብር 70,563,034 በያዙ 136 መዛግብት ላይ በተሸናፊነት ሲሆን የፍርደኛ ይግባኝ እና ሰበር ክርክር ላይ የማሸነፍ ምጣኔን 75% ለማድረስ ታቅዶ ብር 2,121,823,076 የያዙ 1,146 መዛግብት ላይ ክርክር በማድረግ ብር 402,773,931 የያዙ 431 መዛግብት ላይ/ በመዝገብ 83.20% በገንዘብ 98.27% በአሸናፊት ብር 7,110,194 በያዙ 87 መዛግብት ላይ ደግሞ በተሸናፊነት ማስወሰን ተችሏል፡፡

ክስ በቀረበባቸው ጉዳዮች አስቀድሞ ንብረት ፈልጎ ማሳገድን 50% ለማድረስ የታቀደ ሲሆን ብር 857,620,379 የያዙ 257 መዛግብት ተፈላጊ እዳ የነበረ ሲሆን ከዚህ ውስጥ ብር 388,715,411 የያዙ 182 መዛግብት/ በገንዘብ 45% በመዝገብ 71%/ እንዲሁም 67 ቤት፣ 84 መኪና እና ልዩ ልዩ ማሽነሪዎች ማሳገድ ተችሏል፡፡

በክልሉ የሠላምና ግጭት አፈታት ባህል መገንባት፡- የሰላም ግንባታና ግጭት አፈታት ስትራቴጅ ትውውቅ ወርክሾፕ የክልል የመንግስት ተቋማት አመራሮች፣ የክልል፣ የሰሜን ጎጃምና ባህርዳር ከተማ አስተዳደር የፀጥታ አመራሮችና ባለሙያዎች፣ የሃይማኖት ተቋማት ጉባኤ አባላት፣ የሲቪክ ማህበረሰብ ድርጅቶች ተወካዮች፣ ወጣቶችና ሴቶች ወንድ 120፣ ሴት 47 በድምሩ 167 ባለድርሻ አካላት ተሳታፊ ሆነዋል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የሃይማኖት አባቶች፣ የሃገር ሽማግሌዎች፣ ሴቶች፣ ወጣቶች፣ ሲቪክ ማህበረሰብ ድርጅቶች፣ የሰላምና ፀጥታ አመራሮች፣ ባለሙያዎችና ሌሎች ባለድርሻ አካላት በድምሩ 888 ባለድርሻ አካላትን በ4 መድረክ በሰላም እሴት ግንባታና በግጭት አፈታት ዙሪያ ለማሳተፍ ታቅዶ ወንድ 582፣ ሴት 123 በድምሩ 705 (79.4%) የተሳተፉበት ማህበረሰብ አቀፍ የሰላም ግንባታና ግጭት አፈታት ምክክር ተካሂዷል፡፡

የግል ስላም ግጭት አፈታት ማዕከላት፣ የሰላም ምክር ቤቶች፣ ክበባትና ፎረሞች በየደረጃዉ እንዲመሰረቱና እንዲስፋፉ ማድረግና ማጠናከር በተመለከተ የሰላም ክበባት፡- ለ51,416 ወንድና

25,003 ሴት በድምሩ ለ80,068 የሰላም ክበባት አመራሮችና አባላት በሰላም እሴት ግንባታ ዙሪያ ግንዛቤ ለመስጠት ታቅዶ 120,195 (100%) የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል፡፡

የሰላም ኮሚቴ፡- ወንድ 31,316 ሴት 10,218 በድምሩ 41,534 የዞን፣ የወረዳና የቀበሌ የሰላም ኮሚቴ አባላትና አመራሮችን በሰላም ግንባታ ዙሪያ ግንዛቤያቸውን ለማሳደግ ታቅዶ ወንድ 62,013 ሴት 18,060 በድምሩ ለ80,073 (100% በላይ) የግንዛቤ ማስጨበጫ ትምህርት ተሰጥቷል፡፡

ቅንጅታዊ አሰራርን ማጎልበት፡- ቅድሚያ የሚሰጣቸው የወንጀል ጉዳዮች (priority prosecution) የጋራ የአሰራር ሥርዓት መዘርጋትና ተግባራዊ ለማድረግ 100% ታቅዶ የሴቶችን ጥቃት በመከላከል፣ ህገ ወጥ የሰዎች ዝውውር፣ ህገ ወጥ ንግድ፣ እገታ ወንጀል፣ ህገ ወጥ የጦር መሳሪያ ዝውውር፣ አደገኛ የእፅ ዝውውር የመሳሰሉ አደገኛ ወንጀሎችን ከፌደራልና ከክልል የፀጥታ አካላት ጋር በቅንጅት በመሰራቱ 100% ዉጤታማ አፈፃፀም ተመዝግቧል፡፡

ሌላዉ በወንጀል ጉዳይ በፍርድ ቤት ታዝዞ ተከሳሽ የማቅረብ አቅምን 68% ለማድረስ ተቅዶ 12,602 ተከሳሽ እንዲቀርብ ታዝዞ 9,914 የቀረበ ሲሆን 78.67% መፈፀም ተችሏል፡፡ እንዲሁም ምስክር የማቅረብ አቅምን 68% ለማድረስ የታቀደ ሲሆን 19,612 እንዲቀርብ ታዝዞ 16,350 (83.6%) ምስክር ማቅረብ ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ በፍትሐብሔር ጉዳይ በፍርድ ቤት ታዝዞ ተከሳሽ የማቅረብ አቅምን 88% ለመፈፀም ታቅዶ 4,601 ተከሳሽ እንዲቀርብ ታዝዞ 4,082 (88.7%) የቀረበ ሲሆን እንዲሁም ምስክር የማቅረብ አቅምን 88% ለመፈፀም ታቅዶ 2,585 እንዲቀርብ ታዝዞ 1,647 (63.7%) ማቅረብ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ተጋላጭ የሆኑ የሕብረተሰብ ክፍሎች አገልግሎት አሰጣጥን በሚመለከት ተናባቢ የሆኑ የጋራ ማሻሻያዎችን በመቅረጽ ተግባራዊ ማድረግ 100% ታቅዶ ከክልሉ ሴቶችና ህፃናት ወጣቶች ቢሮ፣ ከፍትህ ቢሮ፣ ከፍ/ቤት ጋር በመቀናጀት በሴቶችና ህፃናት፣ በአቅመ ደካሞች ወይም በአረጋውያን ላይ የሚደርሱ ጥቃቶችን ቀድሞ በመከላከልና ልዩ ድጋፍ በማድረግ በኩል እየተሰራ ይገኛል፡፡

ከአጎራባች ክልሎች የመንግስት ለመንግስትና ህዝብ ለህዝብ ግንኙነቶችን በማጠናከር ችግሮችን ቀድሞ የመፍታት ባህል ለማዳበር 1 ጊዜ ውይይት ለማድረግ ታቅዶ 3 (>100) ከአፋር ክልል፣ ቤኒሻንጉል ጉሙዝ እና ከኦሮሚያ ክልል የተለያዩ ዞኖች ጋር የህዝ ለህዝብ የጋራ ውይይት በማድረግ የፀጥታ ስጋቶችን ቀድሞ መፍታት ተችሏል፡፡

ስነ-ምግባርን መገንባት፣ ሙስናን መከላከል እና ተጠያቂነትን ማረጋገጥ፦ በፊት ለፊት የስልጠናና ግንዛቤ ፈጠራ በሁሉም መንገድ ለ757,817 የህብረተሰብ ክፍሎች ለመስጠት ታቅዶ ሴት 458,785

ወንድ 453,998 ድምር 910,783 (100%) የህብረተሰብ ክፍሎች ግንዛቤ ለመስጠት የተቻለ ሲሆን ለህዝባዊና መንግስታዊ ተቋማት የአሠራር ሥርዓት ጥናት በማከናወን ከፍተኛ በጀት የሚመደብባቸውን እና ለሙስና ተጋላጭ የሆኑ አሰራሮችን እና ተቋማት ላይ የአሰራራር ስርዓት ጥናት ማካሄድ 5 ታቅዶ 6 (100%) ማድረስ የተቻለ ሲሆን የአሰራር ስርዓት ጥናት የተከናወነላቸውን ተቋማት ወደ ተግባር ማስገባት 5 ለማስገባት ታቅዶ 5 (100%) ማድረስ ተችሏል፡፡

በአስቸኳይ መከላከል የዳነ ሀብት፡- በገንዘብ 17,482,964፣ በመሬት 17,993.43 ካ/ሬ፣ በዓይነት 2,890,187.11 እንዲሁም በኃላፊዎችና ባለሙያዎች እጅ ለስራ የተሰጠ 3,350,000 ግምት ያለዉ ላፕቶፕ ኮምፒዉተር በጽንፈኛዉ ተዘርፎ በሚል ስበብ ሊባክን የነበረ ማዳን ተችሏል፡፡ እንዲሁም 2,877,461 ግምት ያለው መድኃኒት እና ብርድ ልብስ፣ 19 ህገወጥ የሠራተኛ ስምሪት/ዝውውር እንዲሰረዝ ተደርጓል፡፡

የሀብት ማሳወቅና ምዝገባ ተግባራት በሚመለከት በህግ ሀብት የማስመዝገብ ግዴታ የተጣለባቸውን ሠራተኞች ሀብት መመዝገብ አንዱ ተግባር በመሆኑ 2,500 ጉዳዩ የሚመለከታቸዉን ግለሰቦች ሀብት ለመመዝገብ ታቅዶ ሴት 1,491 ወንድ 2,872 በድምር 4,363 (100%) መመዝገብ የተቻለ ሲሆን በእድሳት ምዝገባ የ14,000 አካላትን ምዝገባ ለማደስ ታቅዶ ሴት 4,422 ወንድ 9,621 በድምር 14,043 (100%) የእድሳት ምዝገባ ማድረግ ተችሏል፡፡

የሕግ አገልግሎት ውጤታማነትን 100% ለማረጋገጥ ታቅዶ 710 ጉዳዮች በጠበቆች ነፃ ህግ ድጋፍ ታይተዉ በፍርድ ቤት ዉሳኔ ካገኙት 244 መዛግብት ዉሰጥ 226 /92.6%/ በመርታት የተወሰኑ ሲሆን 18 ተሸናፊ ሆነዋል፡፡ በተመሳሳይ በጠበቆች የነፃ ህግ ድጋፍ አገልግሎት የደንበኞች እርካታ ምጣኔን 85% ለማድስ ታቅዶ አፈፃፀም 96.29% ነው፡፡

ሰብአዊ መብትን ማሳዎቅ፣ ማክበር፣ ማስከበር እና ማሟላት፤ ማረሚያ ቤቶችን ጉብኝት በማድረግ በህግ ቁጥጥር ስር የዋሉ ሰዎች አያያዝና አጠባበቅ ህግን የተከተለ መሆኑን ማረጋገጥን በተመለከተ 270 ማረሚያ ቤቶችን በድግግሞሽ ለመጎብኘት ታቅዶ 3,500 ጉብኝት የተደረገላቸው ሲሆን አፈፃፀሙ 100% ነው፡፡

የፖሊስ ጣቢያና ጊዜአዊ ማረፊያ ቤቶች በህግ ቁጥጥር ስር የዋሉ ሰዎች አያያዝና አጠባበቅ ህግን የተከተለ መሆኑን ለማረጋገጥ 6,912 ታራሚዎችን ለመጎብኘት ታቅዶ በ9,245 (100%) ፖሊስ ጣቢያና ጊዜያዊ ማረፊያ ቤቶች ላይ በቁጥጥር ስር ለዋሉ ሰዎች ጉብኘት ተደርጓል፡፡ በተመሳሳይ

የብሔራዊ የሰብዓዊ መብት ድርጊት መርሃግብር ለተቋማት ተለይተው የተሰጡ ተግባራት በእቅድ አካትተው መተግበራቸውን ማረጋገጥ በቁጥር 69 ለመፈፀም ታቅዶ 102 (100%) የክልሉን አስፈፃሚ ተቋማት ስራቸውን በህግ መሰረትና ሰብዓዊ መብትን ያከበረ መሆኑን የማረጋገጥ ስራ ተሰርቷል፡፡

የወንጀል ተጎጅዎች፣ ጠቋሚዎች እና ምስክሮች ጥበቃ የሕግ ማዕቀፍ እና አሰራር መቅረፅ እና ተግባራዊ ማድረግን በተመለከተ 1 ታቅዶ 1 (100%) የተከናወነ ሲሆን ለወንጀል ተጎጅዎች፣ ጠቋሚዎችና ምስክሮች ከለላ ላቀረቡት 100% ለመስጠት ታቅዶ 39 የከለላ ጥያቄዎች ቀርበዉ ለ39 (100%) መልስ መሰጠት ተችሏል፡፡
በሌላ በኩል የማህበራዊ አገልግሎት ያገኙ ታራሚዎች 7,326 ታቅዶ ለ7,656 (100%) ታራሚዎች የማህበራዊ አገልግሎት የተሰጠ ሲሆን 10,831 ታራሚዎች የስነ-ልቦና ግንባታ አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ ለ11,519 (100%) ታራሚዎች ስነ-ልቦና ድጋፍ ተደርጓል፡፡ በተመሳሳይ በተዘጋጀው ሜኑ መሰረት የታራሚዎች 100% የምግብ አቅርቦት ለማድረግ ታቅዶ በተዘጋጀ ሜኑ መሰረት እና ለአንድ ታራሚ በቀን በሚያዝለት ሂሳብ መሰረት 100% የምግብ አቅርቦት እተደረገ ቢሆንም የምግብ ሂሳብ በቂ ባለመሆኑ በተጣይ ትኩረት በመስጠት ሂሳቡን የማሻሻል ስራ ይጠይቃል፡፡

በአያያዝ እና በእንክብካቤ የተጎበኙ ታራሚዎች /የቤተሰብ ግንኙት በድግግሞሽ 600,000 ታቅዶ 1,662,184 (100%) ታራሚዎች በድግግሞሽ በቤተሰብ ተጎብኝተዋል፡፡ የባህሪ አመክሮና ይቅርታ ምዘና ያለፉ የህግ ታራሚዎችን 1,643 ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 1,224 (74%) ታራሚዎች በአመክሮ እንድፈቱ የተደረገ ሲሆን የትምህርትና ስልጠና ያገኙ የህግ ታራሚዎችን 9,473 ለማድረስ ታቅዶ 7,150 (75.47%) ታራሚዎች የትምህርትና ስልጠና አገልግሎት መስጠት ተችሏል፡፡ በተጨመሪም የግብርና እና ኢንዱስትሪ የስራ እድል ተጠቃሚ ታራሚዎችን 1,124 ለማድረስ ታቅዶ 706 (62%) ታራሚዎች ስራ ዕድል ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡

በአጠቃላይ የወንጀል ምርመራ መዛግብት የመወሰን ቅልጥፍና 98% ለማድረስ ታቅዶ 98.71%፣ በቀጥታ ክስ የወንጀል መዛግብት የዐቃቤ ህግ ተከራክሮ የማስቀጣት አቅምን 90% ለማድረስ ታቅዶ 89.27% ማድረስ የተቻለ ሲሆን በፍትሐብሄር ጉዳዮች በቀጥታ ክስ፣ ይግባኝ መልስና ሰበር መልስ ክርክሮች የዐቃቤ ህግ መዛግብት የማጥራት ቅልጥፍናን 97.5% ለማድረስ ታቅዶ የማጥራት ምጣኔዉን በመዝገብ 98.6%፣ በፍትሐብሄር ጉዳዮች የቀጥታ ክስና መልስ የዐቃቤ ህግ ተከራክሮ የማሸነፍ አቅምን 90.5% ለማድረስ ታቅዶ በገንዘብ 96% በመዝገብ 90% ማድረስ የተቻለ ሲሆን

የፍታብሄር ጉዳዮችን በድርድር የመፍታት ምጣኔን 14% ለማድረስ ታቅዶ በገንዘብ 35% በመዝገብ 44% ማድረስ መታሉ የተሻሉ ተግባራት መሆናቸዉን የሚያሳይ ሲሆን የህግ የበላይነትን ከማስፈን፣ ቅንጅታዊ አሰራርን ስርዓት ከማበጀትና ወደ ተግባር ከማስገባት አኳያ በቀጣይ በትኩረት መስራት ይጠበቃል፡፡

6.2. የባህል እና እሴት ልማት

ወጎችን እሴቶችን እና ባህሎችን በማዳበር በስነምግባር የታነፀ ትውልድ ማፍራት፤ የትምህርት ተቋማት፣ የዕምነት ተቋማት፣ የልሂቃን (የፖለቲካና የኢኮኖሚ) እና የሚድያ ተቋማት የተመረጡ እሴቶችን (ሙያዊ ብቃት፣ አገልጋይነት፣ ባህልን መጠበቅ፣ ሕግን ማክበር፣ ሕዝባዊ ወገንተኝነት፣ አርበኝነት፣ ሀብትን በአግባቡና በቁጠባ መጠቀም፣ ለልዕለ ሐሳብ ተገዢነት፣ ግብ ተኮር፣ ብዝሐነትን መቀበል፣ ምርምርና ፈጠራ፣ ቅንጅታዊ አሠራር እና ግልፅነትና ተጠያቂነት) እንዲተገበሩት ለማስቻል 6 ታቅዶ በ22 ዞኖችና ከተማ አስተዳደሮች የሃይማኖት ተቋማትን ጨምሮ በተለያዩ መድረኮች ውይይት በመካሄዱ ከዕቅድ በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡

የክልሉ ባህል ወጎችና እሴቶች በስርአተ ትምህርት ውስጥ እንዲካተተ ምቹ ሁኔታ እንዲፈጠር ለማድረግ የአዊ ዞን የአሱራቴ በዓል አከባበር፤ የአዊ ብሔረሰብ ወግ፣ ባህል፣ ስነ-ስርዓት፣ ስነ-ምግባር፣ ሰላምና አብሮነትን እንዲሁም የሴቶች እኩልነትን የሚያጎላ ሆኖ በመገኘቱ በትምህርት ስርዓቱ እንዲካተተት ተደርጓል፡፡ በአፈጻም ደረጃም በስርዓተ ትምህርቱ ውስጥ ሊካተቱ የሚችሉ ባህል፣ ወጎችና እሴቶች በመለየትና በሰነድ የማደራጀት ስራ ተሰርቷል፡፡

እንዲሁም የክረምት የቡሄ፣ የሻደይ አሸንድዬ ሶለል እና እንግጫ ነቀላ በዓላት የማጠቃለያ ክልላዊ ፕሮግራም በባህር ዳር ከተማ የባህልና ስፖርት ሚኒስቴር፣ የአማራ ክልል ምክር ቤት አፈጉባኤ፣ የክልሉ ምክትል ርዕሰ መስተዳድር፣ የብልጽግና ፓርቲ የአማራ ክልል ጽ/ቤት ሀላፊና ሌሎች የመንግስት የስራ ሀላፊዎች በተገኙበት በድምቀት ተከብሯል፡፡

በክልሉ የሚዘጋጁ የኪነ-ጥበብ ስራዎችን ትኩረት ሰጥቶ ማሳደግ፡- 362 አዳዲስ የኪነ-ጥበብ እና ሥነ-ጥበብ ክበባትንና ማህበራትን ለማቋቋም ታቅዶ 234 (65%) ማቋቋም፤ 1,848 ነባር የኪነ-ጥበብ እና የሥነ-ጥበብ ክበባት እና ማህበራትን ለመደገፍና ለማጠናከር ታቅዶ 999 (54%) ማጠናከር ተችሏል፡፡

የሥነ-ጽሑፍ ምሽት በማካሄድ የህብረተሰብ ክፍል እንዲታደም ማድረግ፡- 714 የሥነ-ጽሑፍ ምሽት በመድረክ በማካሄድ 142,800 የህብረተሰብ ክፍሎች እንዲታደሙ ለማድረግ ታቅዶ በ5,498 (100%) መድረክ 179,988 (ሴ-34,201) (100%) የህ/ሰብ ክፍሎች እንዲሳተፉ ተደርጓል፡፡

የስፖርት ማህበራትን ማደራጀትና ማጠናከር፡- ከክልል እስከ ቀበሌ 433 የስፖርት ፌዴሬሽኖችን ጠቅላላ ጉባኤና የም/ቤት ጉባኤዎችን ለማካሄድ ታቅዶ 270 (62%) የስፖርት ም/ቤት ጉባኤዎችን እንዲሁም በዞን 410 የስፖርት ፌዴሬሽኖችች ጉባኤ ለማካሄዱ ታቅዶ 270 (65%) የስፖርት ፌዴሬሽኖች ጉባኤ ማካሄድ ተችሏል፡፡

የስፖርት ሃብትን ማሳደግ፡- ከተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች 225,000,000 ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 151,748,715 (67.4%) ብር እንዲሁም በየደረጃዉ የተለያዩ ፕሮጀክቶችን በመቅረፅ 15,004,500 ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 27,715,983 (100%) ብር መሰብሰብ ተችሏል፡፡

በየደረጃዉ ከመንግስት ድጋፍ 153,000,000 ብር ለማግኘት ታቅዶ 222,341,136 ብር ማግኘት ተችሏል፡፡ እንዲሁም ስፖርቱን በባለቤትነት ይዘዉ ከሚመሩ መንግስታዊና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በስራቸዉ ክለቦችን ለማቋቋምና ለመደገፍ የሚያስችል ብር 438,750,000 በጀት ለማስመደብ ታቅዶ 307,269,408 (70%) ብር ማስመደብ ተችሏል፡፡

የስፖርት ማዘውተሪያ ስፍራዎችና የስልጠና ማዕከላት ማስፋፋትና ማሳደግ፡- 10 የማዘዉተሪያ ስፍራዎች አገር አቀፍ ስታንዳርዱን ያሟሉ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ 34 (100%) የማዘዉተሪያ ስፍራዎች አገር አቀፍ ስታንዳርዱን እንዲያሟሉ በማድረግ እና 173 የጥርጊያ ሜዳዎች እንዲስፋፉ ማድረግ ተችሏል፡፡

66 ማዘዉተሪያ ስፍራዎች ህጋዊ ማረጋገጫ ሰነድ፣ 51 በገጠር የተስፋፉ የማዘወተሪያ ስፍራዎች የይዞታ ማረጋገጫ ደብተር፤ በከተማ የተስፋፉ 16 የማዘወተሪያ ስፍራዎች ካርታና ፕላን እንዲያገኙ ለማድረግ ታቅዶ 321 ማዘዉተሪያ ስፍራዎች ህጋዊ ማረጋገጫ ሰነድ፤ 131 በገጠር የተስፋፉ የማዘወተሪያ ስፍራዎች የይዞታ ማረጋገጫ ደብተር እና በከተማ የተስፋፉ 72 ህጋዊ ማረጋገጫ ሰነድ እንዲኖራቸዉ በማድረግ ከእቅድ በላይ መፈጸም ተችሏል፡፡

ክፍል ሰባት፡ የልማት ፋይናንስ

7.1. መዋዕለ ንዋይ

በበጀት ዓመቱ የክልሉን የመዋዕለ-ንዋይ ፍሰት መጠን ወደ ብር 607.930 ቢሊየን (ከመንግስት የካፒታል ወጪ 14 በመቶ እንዲሁም ከግልና የልማት ድርጅቶ 86 በመቶ) ማሳደግ፡- በአምራች ኢንዱስትሪ ዘርፍ በአግሮ /ፕሮሰሲንግ እና ፋርማስቲካል ቴክ ለ1,769 ባለሀብቶች ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ892 (50.4%) በመስጠት 279.61 ቢሊየን ካፒታል መመዝገብ ተችሏል፡፡

በዘመናዊ ግብርና ዘርፍ፡- በአበባ ልማት 2 ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 14 በመስጠት የተመዘገበ ካፒታል ብር 2.93 ቢ.ሊ፣ በእርሻ ፕሮጀክት ዘርፍ (ሰብል፣ አትክልት፣ ፍራፍሬ) ለ217 ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 171 የተመዘገበ ካፒታል 16.06 ቢሊየን፣ መስኖና ዘር ብዜት ለ21 ፕሮጀክቶች ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ14 ፈቃድ በመስጠት የተመዘገበ ካፒታል 0.51 ቢሊየን፣ በእንስሳት እርባታ ለ277 ፕሮጀክቶች ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ169 ፈቃድ በመስጠት የተመዘገበ ካፒታል 6.76 ቢሊየን እንዲሁም በደንና ንብ ማነብ ለ14 ፕሮጀክቶች ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 23 ፈቃድ በመስጠት የተመዘገበ ካፒታል 0.76 ቢሊየን ብር ሲሆን በአጠቃላይ በዘመናዊ ግብርናው ዘርፍ 391 (73.6) ባለሀብቶች በመስጠት 27.02 ቢሊዬን ካፒታል መመዝገብ ተችሏል፡፡

በኬሚካል/ኮንስትራክሽን ግብዓት አቅራቢነት 43 ባለሀብቶች ፈቃድ በማውጣት ብር 2.01 ቢሊዬን ካፒታል የተመዘገበ ሲሆን በአገልግሎት ዘርፍ ለ1,237 ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ 1,663 ፈቃድ በመስጠት 158.03 ቢሊየን ብር ካፒታል ተመዝግቧል፡፡

ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች አገልግሎት የሚውል 30,964 ሄ/ር የመሬት መጠን ለአልሚዎች ማቅረብ፡- ለአምራች ኢንዱስትሪዎች የሚሆን በሁሉም አምራች ኢንዱስትሪ ቀጠናዎች 2,960 ሄ/ር መሬት በሳይት ፕላንና በካርታ በማዘጋጀት እና 1,200 ሄ/ር ከሶስተኛ ወገን ነጻ ለማድረግ ታቅዶ 5,609.5 ሄ/ር (100%) በሳይት ፕላን በማዘጋጀት 724 ሄ/ር (60%) ከሶስተኛ ወገን ነጻ ማድረግ የተቻለ ሲሆን ግምገማዉን ካለፉ 783 በኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ዉስጥ ለ584 ፕሮጀክቶች መሬት ለመስጠት ታቅዶ ለ271 (46.4%) ፕሮጀክቶች 283.76 ሄ/ር መሬት ማስተላለፍ ተችሏል፡፡

በተመሳሳይ ከአምራች ኢንዱስትሪዎች ውጭ ለሆኑ ሌሎች የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች የሚሆን 9,432 ሄ/ር መሬት በሳይት ፕላንና በካርታ ማዘጋጀትና 8,146 ሄ/ር መሬት ከሶስተኛ ወገን ነጻ ለማድረግ ታቅዶ 13,048.37 (100%) ሄ/ር መሬት በሳይት ፕላንና በካርታ በማዘጋጀት

10,063.84 (100%) ሄ/ር መሬት ከሶስተኛ ወገን ነጻ ማድረግ የተቻለ ሲሆን ለ260 ፕሮጀክቶች መስሪያ ቦታ ለማስተላለፍ ታቅዶ ለ220 (84.6%) ፕሮጀክቶች 5,061.3 ሄ/ር መስሪያ ቦታ የተላለፈ ሲሆን ከዚህ ውስጥ ለ30 ፕሮጀክቶች 16.8 ሄክታሩ በማስፋፊያ ለነባር ፕሮጀክቶች የተላለፈ ነው፡፡ በተጨማሪም 440 የኢንዱስትሪ ፕሮጀክቶችን ድጋፍና ክትትል በማድረግ ወደ ግንባታ እንዲገቡ ለማድረግ ታቅዶ 273 (84%) እንዲሁም 280 ፕሮጀክቶች ግንባታቸዉን እንዲያጠናቅቁ ለማድረግ ታቅዶ 236 (89%) ማከናወን የተቻለ ሲሆን 110 ፕሮጀክቶችን በአዲስ ወደ ምርት/አገልግሎት ለማስገባት ታቅዶ 137 (100%) ፕሮጀክቶችን ማስገባት ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ ከአምራች ኢንዱስትሪ ውጭ ያሉ ሌሎች የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ድጋፍና ክትትል በማድረግ ወደ አፈጻጸም ማስገባት 413 ፕሮጀክቶችን ከቅድመ ግንባታ ወደ ግንባታ ለማስገባት ታቅዶ 262 (63.4%) ፕሮጀክቶች ወደ ግንባታ ማስገባት የተቻለ ሲሆን 299 ፕሮጀክቶችን ከግንባታ ወደ ምርት ለማስገባት ታቅዶ 57 (19%) ፕሮጀክቶች ወደ ምርት/አገልግሎት ማስገባት ተችሏል፡፡

ለ44 ኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች የሊዝ ፋይናንስ ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 19 (46.42%) ተጠቃሚ ማድረግ የተቻለ ሲሆን የተጠቀሙት የብር መጠን 12.18 ቢሊየን ለመስጠት ታቅዶ 1.45 ቢሊየን (13%) መስጠት ተችሏል፡፡ እንዲሁም 8,168 የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችን መረጃቸውን ወቅታዊ ለማድረግ ታቅዶ 1,946 (23%) ድጋፍ በማድረግ ወቅታዊ የማድረግ ስራ ተሰርቷል፡፡

ውጤታማ የኢንቨስትመንት ፕሮሞሽን ስራዎችን በመስራት 3,075 ኢንቨስተሮችን በመሳብ ወደ ልማት እንዲገቡ ማድረግ፡- በተመረጡና አዋጭ በሆኑ የኢንቨስትመንት ዘርፎች ኢንቨስት ሊያደርጉ የሚችሉ 3,589 አቅም ያላቸዉን ባለሃብቶች በመለየት ለመመልመል ታቅዶ 14,309 (›100%) አቅም ያላቸዉን ባለሃብቶች በመለየት መመልመል የተቻለ ሲሆን የገፅ ለገፅ የፕሮሞሽን ስልቶችን በመጠቀም የኢንቨስትመንት አማራጮችንና ምቹ ሁኔታዎችን በመፍጠር የክልሉን ጸጋዎች ለማስተዋዎቅ የተለያዩ የባለሃብት የኢንቨስትመንት መድረኮችን/ፎረሞችን/ ማካሄድ የተቻለ ሲሆን 15,655 ባለሃብቶችን ያሳተፈ 58 መድረክ ለማካሄድ ታቅዶ 18,292 ባለሃብቶችን ያሳተፈ 215 መድረክ ማካሄድ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም በኤሌክትሮኒክስ ሚድያ (ሬዲዮ፣ ቴሌቪዥን…) ተጠቅሞ ማስተዋወቅ 123 ጊዜ በድግግሞሽ የኢንቨስትመንት አማራጮችና ምቹ ሁኔታዎች ለማስተዋዎቅ ታቅዶ 158 ጊዜ (100%) ጊዜ የተለያዩ መልዕክቶችን በማስተላለፍ ኢንቨስትመንቱን ማስተዋዎቅ ተችሏል፡፡ በሌላ በኩል የማህበራዊ ሚድያ /ፌስቡክ/ በመጠቀም 1,275 ልዩ ልዩ መረጃዎችን አዘጋጅቶ በመልቀቅ ለተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎችና ባለሃብቶች የተጫነውን መረጃ በማጋራት

የኢንቨስትመንት አማራጮችና ምቹ ሁኔታዎች ለማስተዋወቅና ግንዛቤ ለመፍጠር ታቅዶ 1,817 (100%) መረጃዎችን በመጫንና በማጋራት የኢንቨስትመንት ጸጋዎችን በማስተዋዎቅ ግንዘቤ መፍጠር ተችሏል፡፡

በተመሳሳይ በራሳቸው ተነሻሽነት የሚመጡትን ባለሃብቶችን ጨምሮ በተለዩ ስልቶች ፕሮሞት በማድረግ በክልሉ 243.2 ቢሊዮን ብር ካፒታል ያስመዘገቡና ወደ ስራ ሲገቡ ለ217,632 (ወ 119,698 ሴ 97,934) ዜጎች የስራ እድል ሊፈጥሩ የሚችሉ 2,460 ባለሃብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ እንዲያወጡ ለማድረግ ታቅዶ 182.77 (75%) ቢሊዮን ብር ካፒታል ያስመዘገቡና ወደ ስራ ሲገቡ ለ298,829 (ወ 162,265 ሴ 136,564) (100%) ዜጎች የስራ እድል ሊፈጥሩ የሚችሉ 2,946 (100%) ባለሃብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ እንዲያወጡ ማድረግ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ለ3,560 ኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ እድሳት አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ ለ3,023 (85%) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች እድሳት ማካሄድ የተቻለ ሲሆን ትክ ኢንቨስትመንት ፈቃድ ለፈለጉ 43 (100%) እንዲሁም ለውጥ ኢንቨስትመንት ፈቃድ ለፈለጉ 20 (100%) አገልግሎቱን መስጠት ተችሏል፡፡

7.2. የመንግስት ፋይናንስ

በጀት አስተዳደሩን ቀልጣፋና ዘመናዊ በማድረግ በጀቱ ለታለመለት ዓላማ እንዲውል ማድረግ፡- የ2018 በጀት ዓመት ለክልሉ ልማት ማስፈፀሚያ ከፌድራል የበጀት ድርሻ ብር 70.8 ቢሊዮን ከክልል የውስጥ ገቢ ብር 154.44 ቢሊዮን ከውጭ እርዳታና ብድር ብር 0.17 ቢሊዮን በድምሩ ብር 225 ቢሊዮን ሁኖ ፀድቋል፡፡ የ2018 በጀት ዓመት የአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት አጠቃላይ በጀት ጣራ በ2017 ተመድቦ ከነበረው 150.6 ቢለዮን ጋር ሲነፃፀር በብር 74.4 ቢሊዮን ዕድገት አሳይቷል፡፡ ከፀደቀው 225 ቢሊዮን በጀት ውስጥ ለመደበኛ 138.47 ቢሊዮን (61.5%) እና ለካፒታል 86.98 ቢሊዮን (38.5%) የተመደበ ሲሆን ባለፈው በጀት ዓመት ለካፒታል በጀት ተመድቦ ከነበረው 33% ጋር ሲነፃፀር በ5.5% ብልጫ እንዳለው ያሳያል፡፡ ይህም የሚያሳየው የክልሉ መንግስት ለካፒታል ፕሮጀክቶች ትኩረት ሰጥቶ ከዓመት ዓመት የሚመደበውን በጀት እያሳደገ መምጣቱን ነው፡፡

የገቢ አቅምን ከብር 60.09 ቢሊየን ወደ ብር 100.37 ቢሊየን በማሳደግ የክልሉን ልማት ማፋጠን፡ በ2018 በጀት ዓመት የክልሉ ጠቅላላ ወጪ ብር 225 ቢሊዮን እንዲሆን የጸደቀ ሲሆን በበጀት ዓመቱ በክልሉ አቅም የሚሰበሰበው ገቢ 100.372 ቢሊዮን ብር ለማድረስ ታቅዶ ብር 64.76

ቢሊዮን (64.5%) መሰብሰብ የተቻለ ሲሆን የተሰበሰበው ገቢም 55.67 ቢሊዮን (67.89%) ከታክስ ገቢዎች፣ 1.53 ቢሊዮን (53.27%) ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች እና 7.54 ቢሊዮን (48.64%) ከከተማ አገልግሎት ገቢ ነው፡፡ በአጠቃለይ የገቢ አሰባሰባችን ክልሉ ካለው አቅም፣ ከተቀመጠው ግብ እና ኢኮኖሚው ከሚያመነጨው ገቢ አንጻር ብዙ የሚቀረን ሲሆን ከራሳችን እቅድም ሆነ ከሃገራችን አማካይ በታች መሆናችንን ተገንዝበን የገቢ ተቋሙን አቅም በቴክኖሎጅና በብቁ የሰው ሃይል በማጠናከር እና ሁላችንም የበኩላችንን ርብርብ በማድረግ የዘርፉ ውጤታማነት ጎልቶ እንዲወጣ ማድረግ ይጠበቅብናል፡፡

በቴክኖሎጅ የታገዘ አሰራር በመከተልና የመንግስት ፋይናንስ አስተዳደርን 100 በመቶ በመደገፍ የሂሳብ ጥራትና ወቅታዊነትን ማሻሻል፡- ከፌዴራል መንግስት መደበኛ የቀመር ድጋፍ ከተመደበው ብር 70.8 ቢሊየን የበጀት ድርሻ ውስጥ ብር 52.03 ቢሊየን ገቢ ለማድረግ ታቅዶ ብር 69.99 ቢሊዮን (100%) ለክልላችን ማስተላለፍ የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙ ከፍ ያለበት ምክንያት ለአዲሱ ደመወዝ ጭማሪ ብር 17.96 ቢሊዮን በመላኩ ነው፡፡

በሌላ በኩል አጠቃላይ የክልሉን የወጭ አፈጻጸም ስንመለከት በምክር ቤት ከፀደቀው 225 ቢሊዮን በጀት ውስጥ ብር 107.51 ቢሊዮን (47.78%) ወጭ ሆኗል፡፡ ለመደበኛ ሥራዎች ማስፈጸሚያ ከተመደበው ብር 138.47 ቢሊዮን ላይ ብር 93.23 ቢሊዮን (67.33%) ወጭ ሲደረግ እንዲሁም ለካፒታል ሥራዎች ከተመደበው ብር 86.98 ቢሊዮን ላይ ብር 14.28 ቢሊዮን (16.4%) ወጭ ተደርጓል፡፡

የብር 11.2 ቢሊየን አቅም ካላቸው አዳዲስ ፕሮጀክቶች ጋር ስምምነት በመፈፀም የልማት ሀብት አቅርቦትን ወደ 27.1 ቢሊዮን ማሳደግ፡- 180 አዳዲስ ኘሮጀክቶች ስምምነት በመፈራረም 9 ቢሊየን ብር በማግኘት 11.5 ሚሊዮን (በድግግሞሽ) የማህረሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 178 (98.88%) አዳዲስ ኘሮጀክቶች ስምምነት በመፈራረም 12.4 ቢሊዮን ብር (100%) በማግኘት 10.1 (87.82%) ሚሊዮን (በድግግሞሽ) የማህረሰብ ክፍሎችን ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

የህብረተሰብ ተሳትፎ፡- በበጀት ዓመቱ 25 ቢሊየን ብር ከህብረተሰብ ተሳትፎ ለመሰብሰብ ታቅዶ ብር 5.8 ቢሊየን በመሰብሰብ 23.2% መፈፀም የተቻለ ሲሆን ከተሰበሰበው ገቢ ውስጥ ብር 4.6 ቢሊየን (79.3%) ጥቅም ላይ ውሏል፡፡

ክፍል ስምንት፡ የማስፈጸሚያ ስልት

8.1. ልዩ ፕሮግራሞችና ፕሮጀክቶች

8.1.1. የክልል ፍላግሽፕ ፕሮጀክቶች

8.1.1.1. ልዩ የኢኮኖሚ ዞን

በኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንት ቢሮ ባለቤትነት የሚተገበር ፕሮጀክት ሲሆን የውጭ ቀጥተኛ ኢንቨስትመንትና የተመረጡ የሃገር ዉስጥ ኢንቨስተሮችን ለመሳብ፣ የዉጭ የምንዛሬ ግኝትን ለማሳደግ፣ የሃገር ዉስጥ የምርት ፍላጎትን በራስ አቅም ለመሸፈን፣ ሰፊ ሥራ እድል ለመፍጠር፣ ዘመናዊና የተቀናጀ መሰረተ ልማትን ለማሟላት፣ አዳዲስ ቴክኖሎጅን ጥቅም ላይ በማዋል እና ፈጠራን በማበረታታት የእዉቀትና የክህሎት ሽግግርን ለማሳለጥ የሚያስችሉ ልዩ የኢኮኖሚ ዞኖችን በስምንት ከተሞች ማለትም ማክሰኝት፣ ቡሬ፣ ግንደወይን፣ ሀርቡ፣ ጋሸና፣ ቡልጋ፣ መተማ ዩሃንስ እና ባከር ከተሞች በ5 ዓመቱ አንድ ልዩ የኢኮኖሚ ዞን ለመገንባት በዕቅድ ተይዞ የቅድመ ዝግጅት ስራዎች ለማከናወን ለበጀት ዓመቱ ብር 7,606,898,300.00 እንዲፈቀድ በቢሮ በኩል ጥያቄ ቀርቧል፡፡

8.1.1.2. ሜካናይዝድ እርሻ

የግብርና ሜካናይዜሽን እና ዘመናዊነት ለተሻሻለ ምርታማነት እና ቅልጥፍና ፕሮጀክት (AMMEPEA) የሜካናይዜሽን አገልግሎቶችን ተደራሽነት በማሻሻል፣ ክህሎቶችን በማዳበር እና በግሉ ሴክተር የሚመራ እድገትን በማበረታታት የግብርና ዘመናዊነትን ለማፋጠን የተነደፈ ቁልፍ የለውጥ ኢንሸቲቭ ነው፡፡ ከ17% በታች ባለው የሜካናይዜሽን ሽፋን አብዛኞቹ ገበሬዎች አሁንም በእጅ ጉልበት እና በእንስሳት መጎተት ላይ ይተማመናሉ፣ ይህም ምርታማነትን እና ተወዳዳሪነትን ይገድባል፡፡ AMMEPEA 10 የክልል ሜካናይዜሽን ማዕከሎችን እና 120 የአገልግሎት ማዕከላትን ያቋቁማል የመሳሪያ ኪራይ፣ ጥገና እና የኦፐሬተር ስልጠና፣ የእርሻ ማሽነሪዎችን በአካባቢው ማምረት እና መገጣጠም መደገፍ፤ እና ለማሽነሪ፣ ኪራይ እና ለመረጃ አስተዳደር ዲጂታል መድረኮችን ይተግብራል፡፡

የግብርና ልማትን በሜካይዜሽን በመደገፍ አሰራሩን ዘመናዊ ለማድረግ እንዲያስችል በ9 ወሩ 1,000 ትራክተር፤ 400 ኮምባይነር፤ 200 ትሬሸር፤ 219 ሸለር፤ 1,000 ሞተር ፓምፕ እና 50 ተጎታች ጋሪ ለማቅረብ በዕቅድ ተይዞ 676 (67.6%) ትራክተር፤ 12 (3%) ኮምባይነር፤ 430 (>100% በላይ) ትሬሸር፤ 604 (>100% በላይ) ሸለር፤ 6,785 (>100% በላይ) ሞተር ፓምፕ እና 112 (>100% በላይ) ተጎታች ጋር ማቅረብ ተችሏል፡፡

8.1.1.3. የተሻሻሉ የበግ ብዜት

የበግ ዝርያዎችን በማሻሻል፣ በማባዛትና በመጠበቅ ለአርቢዎች የተሻሻሉ ዝርያዎችን አቅርቦት እና ተደራሽነትን ማሳደግ፤ የበግ የሥጋ ምርታማነትን በመጠንና በጥራት በመጨመር የህብረተሰቡን የምግብና ስርዓተ-ምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ እና ለስራ እድል ፈጠራ የላቀ አስተዋፅዖ ማድረግ፣ የአረባብ ስርዓቱን ወደ ዘመናዊነት በማሻገርና ገበያ ተኮር እንዲሆን በማድረግ የአርቢውን የገቢ ምንጭ እንዲያድግ በማስቻል ድህነት እንዲቀንስ አስተዋጽዖ ማድረግ፤ የበግ የስጋ፣ የሌጦ እና የሱፍ ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ ለአገር ውስጥና ለውጭ ገበያ በማቅረብ የክልሉን ገቢ እና የአገሪቱን የውጭ ምንዛሪ ማሳደግ ነው፡፡

የተሻሻሉ በግ ዝርያዎች በክልሉ ውስጥ በተመረጡ የበግ ብዜት ማዕከለት ማለትም በሰሜን ሸዋ ዞን በደብረ ብርሃን በግ ብዜት ማዕከል፤ በአመድ ጉያ በግ ብዜት ማዕከል እና በሰሜን ወሎ ዞን በጋዞ በግ ብዜት ሲሆኑ ከዚህም በተጨማሪ የአካባቢ ማህበረሰብ የበግ መረጣ በማከናወን የማህበረሰብ አቀፍ የበግ ዝርያ ማሻሻል አገፈልግሎትን ይጨምራል፡፡

የበጎች ድቀላ የደብረ ብርሃን ማዕከል እቅድ 600 ክንውን 219 (36%) እና የአመድጉያ ማዕከል እቅድ 800 ክንውን 474 (59.25%)፤ የግልገል ውልደት የደብረ ብርሃን ማዕከል እቅድ 600 ክንውን 61 (10%) እና የአመድጉያ ማዕከል እቅድ 450 ክንውን 213 (47%)፤ የተሻሻሉ የበግ ወጠጤዎች ስርጭት አፈፃፀም የደብረ ብርሃን ማዕከል እቅድ 550 ክንውን 9 (2%) እና የአመድጉያ ማዕከል እቅድ 134 ክንውን 33 (25%)፤ የእንስሳት ጤና አገልግሎት አፈፃፀም የክትባት አገልግሎት የደብረ ብርሃን እቅድ 1524 ክንውን 400 (26%) እንዲሁም የአመድጉያ ማዕከል እቅድ 4,970 ክንውን 1,187 (24%)፤ የፈውስ ህክምና የደብረ ብርሃን እቅድ 30 ክንውን 135 (>100%) ሲሆን የአመድጉያ እቅድ 400 ክንውን 68 1(7%) ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የጥገኛ ተውሳክ ቁጥጥር የደብረ ብርሃን ማዕከል እቅድ 1,280 ክንውን 1,239 (97%) ሲሆን የአመድጉያ ማዕከል እቅድ 10,340 ክንውን 2,485 (24%) ነው፡፡ የመኖ ልማት እና የድርቆሽ ዝግጅት አፈፃፀም የመኽር መኖ ልማት በደብረ ብርሃን እቅድ 12 ሄ/ር ክንውን 11.8 ሄ/ር (98%) ሲሆን የግጦሽ መሬት ማሻሻል በደብረ ብርሃን እቅድ 100 ሄ/ር ክንውን 4.16ሄ/ር (4%)፤ ብተመሳሳይ የድርቆሽ ዝግጅት በደብረ ብርሃን አና በአመድጉያየ ማዕከል ለደረቅ ወራት የሚሆን በቂ መኖ እያከማቸ መሆኑን ያሳያል፡፡

8.1.1.4. አሲዳማ አፈር ማከም

ይህ ፕሮጀክት ከ36% በላይ የሚሆነውን የክልሉን መሬት የሚጎዳ እና ከ21 ሚሊዮን ቶን በላይ ዓመታዊ የምርት ኪሳራ ለሚያስከትል ሰፊ የአፈር አሲድነት ምላሽ ለመስጠት ፕሮጀክቱ

በሊሚንግ፣ በኦርጋኒክ ማዳበሪያ እና በተቋማዊ ማሻሻያዎች በማጣመር የአፈርን ጤና ለማሻሻል ያለመ ነው። በመሆኑም ለከፍተኛ የአፈር አሲድነት የተጋለጡ ቦታዎችን እንደ ምዕራብ ጎጃም፣ አዊ እና ምስራቅ ጎጃም በማነጣጠር ፕሮጀክቱ የኖራ ሃብት ካርታ ስራን፣ በአቅራቢያው ያሉ ክሬሸሮችን መትከል፣ የፔሌት ኖራ እና ሜካናይዝድ ማሰራጫዎችን ማስተዋወቅ እና በገበሬ የሚመራ ኦርጋኒክ ማዳበሪያ ምርትን በማዋሃድ የአፈርን ጤና ወደነበረበት ለመመለስ እና ምርትን ለመጨመር አሲድ- ተከላካይ የሰብል ዝርያዎችን እና የጥበቃ እርሻ ልምዶችን ማስተዋወቅ ነው።

በዚህ መሰረት 320,988 ሄ/ር አሲዳማነት ያለውን መሬት ለማከም ታቅዶ 75,536 (23.5%) ሄ/ር የአፈር ናሙና በመሰብሰብ 101,401 የናሙና ምርመራ የተካሄደ ሲሆን ከተካሄደው ናሙና ውስጥ 27,096 (74.3%) ሄ/ር ማሳ በአሲዳማ የተጠቃ መሆኑን ምርመራዉ ያሳያል። በተጨማሪም 200,000 ሄክታር የኖራ ድንጋይ ክምችቶችን ካርታ ማድረግ፣ 119 ቢሊዮን ቶን የኖራ አቅምን መለየት፣ የኖራ እንክብሎችን እና ሜካናይዝድ ስርጭት ቴክኖሎጂዎችን ማብራራት ስራ የተከናወነ ሲሆን ፕሮጀክቱ በኖራ እና ማዳበሪያዎች ጥምር አጠቃቀም ከ167- 290% የሚደርስ የምርት ጭማሪ ያሳየ ሲሆን በተለይ በባቄላ እና በስንዴ ምርታማነት ላይ ከፍተኛ መሻሻል አሳይቷል።

8.1.1.5. የዘር አቅርቦት ማሻሻል

የዘር ስርዓት የዘመናዊ ግብርና ቁልፍ አካል ነው። የሰብል ምርትን በማሳደግ፣ የምግብ ዋስትናን በማረጋገጥ፣ የአየር ንብረት መቋቋምን በማሳደግ፣ የኢኮኖሚ ልማትን በመደገፍ እና ፈጠራን በማበረታታት ረገድ ያለው ሚና ለዘላቂ የግብርና እድገት አስፈላጊ ያደርገዋል። ከፍተኛ ጥራት ያላቸውን ዘሮች ተደራሽነት በማሻሻል፣ ጠንካራ እና የተለያዩ የሰብል ዝርያዎችን በማዳበር እና ከዘር ጋር የተያያዙ ፖሊሲዎችን እና ተቋማትን በማጠናከር ዛሬ ከአየር ንብረት ለውጥ እስከ የምግብ እጥረት እና የኢኮኖሚ እኩልነት ድረስ በአለም አቀፍ ግብርና ላይ የሚያጋጥሙ ተግዳሮቶች መቋቋም ይቻላል። ስለዚህ ጠንካራ የዘር ስርዓት ዘር ማምረት ብቻ ሳይሆን የግብርናውን የረዥም ጊዜ ዘላቂነት ማረጋገጥ ነው።

በመሆኑም የዘርፉ በአማራ ክልል ግብርናው ለኢኮኖሚው ያለውን 52.8% ከፍተኛ ድርሻ ግምት ውስጥ በማስገባት፣ የክልሉን ዓመታዊ የሰብል ምርት ወደ 272.4 ሚሊዮን ኩንታል ለማሳደግና የምርጥ ዘር አጠቃቀምን ወደ 30% ለማድረስ የተቀመጠውን ስትራቴጂያዊ ግብ ለማሳካት የአማራ ግብርና ምርምር ኢንስቲትዩት በ2018 በጀት ዓመት 29 ሚሊዮን ብር በጀት ተመድቦለት ወደ ስራ የተገባ ሲሆን በዘር ብዜት ላይ የተሰሩ ዋና ዋና ስራዎች ከዚህ በታች ተመላክተዋል። 350 ሄ/ር መሬት የዘር ብዜት ለማዘጋጀት ዕቅድ የተዘገጀ እና በአሁኑ ጊዜ የማሳ ዝግጅት ስራዉ ሙሉ

በሙሉ ተካሂዷል፡፡ የተለያዩ የአርሻ ግብዓቶችን ለማሟላት አቅድ የተያዘያ ሲሆን አስከ አሁን ድረስ 85% ግብአቶችን የማሟላት ስራ ተሰርቷል፡፡ 5,000 ኩንታል ቅድመ መስራች እና መስራች ዘር በ2018/19 መኸር ወቅት ለማባዛት እቅድ ተይዞ ወደ ስራ ተገብቷል፡፡

8.1.1.6. የማዕድን ላቦራቶሪ

በክልላችን ራሱን የቻለ የጂኦሎጂካል ላብራቶሪ አለመኖሩ ትክክለኛ የማዕድን ባህሪያትን፣ የጂኦቴክስ ግምገማዎችን እና የአካባቢ ክትትልን ለማድረግ እንቅፋት ሆኗል። ይህ ክፍተት የክልሉን ኢንቨስትመንት የመሳብ፣ የመሠረተ ልማት ደህንነትን የማረጋገጥ እና በመረጃ ላይ የተመሰረተ የመሬት አጠቃቀም እቅድን የመደገፍ አቅምን ይገድባል። የክልል ጂኦሎጂካል ላብራቶሪ ማቋቋም የላቀ የጂኦሳይንሳዊ ትንታኔዎችን ለማካሄድ፣ ኃላፊነት የሚሰማው የማዕድን ቁፋሮን ለማበረታታት፣ ለአየር ንብረት መቋቋም እና ለአደጋ ስጋት ቅነሳ አስተዋፅዖ ለማድረግ የሚያስፈልጉትን መሳሪያዎች እና እውቀቶች ተቋማትን ያስታጥቃል።

የጂኦሎጂካል ላብራቶሪ ማዕከሉ የአማራ ክልል ዋና ከተማ በሆነችው ባህርዳር ከተማ የሚቋቋም ይሆናል፡፡ በክልሉ የጂኦሎጂካል ላብራቶሪ ማቋቋም ለዘላቂ ልማት፣ ለፖሊሲ ፈጠራ እና ለክልል የመቋቋም አቅም ከፍተኛ የረጅም ጊዜ ጥቅም ያለው ስትራቴጂካዊ ኢንቨስትመንት ሲሆን ከሚያበረክታቸው ጠቀሜታዎች መካከል የሀብት ሉዓላዊነትን እና የኢኮኖሚ ልዩነትን ያበረታታል፤ በማስረጃ ላይ የተመሰረተ እቅድ መሰረት ይሰጣል፤ የማዕድን ኮሪደር ልማትን ይደግፋል፤ የአካባቢ ጥበቃን ያረጋግጣል፤ የአየር ንብረት መላመድን ይረዳል እና ሁሉም ስነ-ምህዳሮችን ለመጠበቅ ወሳኝ ናቸው። በተጨማሪም ክልላዊ ፈጠራን እና በእውቀት ላይ የተመሰረተ ኢኮኖሚን ያበረታታል፤ ዘላቂ የአካባቢ ጥበቃ ይፈጥራል፤ የሰው ካፒታል ልማትን ይጨምራል፤ ዲጂታል ትራንስፎርሜሽን - ከጂአይኤስ መድረኮች እና የውሂብ ማከማቻዎች ጋር መቀላቀል መልካም አስተዳደርን፣ ግልጽነትን እና ሴክተር አቋራጭ ትብብርን ይደግፋል የሚሉት ጥቂቶቹ ናቸው።

8.1.1.7. የቤት ልማት

የቤቶች ልማት አጠቃላይ ዋና ዓላማ ዝቅተኛ እና መካከለኛ ገቢ ላላቸው ዜጎች በዘላቂ የከተማ ልማት ተነሳሽነት ተመጣጣኝ እና ጥራት ያለው መኖሪያ ቤት ተደራሽነትን ማሻሻል ሲሆን ዝርዝር ዓላማዎች ደግሞ ወጪ ቆጣቢ ቴክኖሎጂዎችን በመጠቀም ተመጣጣኝ እና ጥራት ያለው የመኖሪያ ቤቶችን መገንባት፤ ያለ ፕላን ወይም መደበኛ ባልሆኑ ሰፈሮች ውስጥ የሚኖሩ ዜጎችን ቁጥር መቀነስ፤ በቤቶች እና በግንባታ ዘርፎች የሥራ ስምሪት እና የክህሎት ማጎልበት ዕድሎችን

መፍጠር እንዲሁም እንደ ውሃ፣ መንገድ እና ኤሌክትሪክ ያሉ መሰረታዊ የከተማ አገልግሎቶችን ተደራሽነት ማሳደግ ናቸው።

የ2018 በጀት ዓመት የቤት ልማት ኢኒሽቲቭ አፈጻጸም ሪፖርት እንደሚያሳየው በሀገር አቀፍ ደረጃ የታቀደውን 1.5 ሚሊዮን ቤቶች ግንባታ ለማሳካት በክልሉ ሰፊ የቅድመ ዝግጅትና የትግበራ ስራዎች ተከናውነዋል። በቅድመ ዝግጅት ምዕራፍ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎችና የንቅናቄ መድረኮች የተካሄዱ ሲሆን ለቤት ግንባታ ግብዓት የሚውል ጡብ የሚያመርቱ ማሽኖችን በክልል ደረጃ ለማምረት የሚያስችል ኮሚቴ ተዋቅሮ ወደ ስራ ገብቷል። የትግበራ ሂደቱን በአሃዝ ሲታይ በደሴ ከተማ 53 ማህበራት ግንባታቸውን ሲያጠናቅቁ፤ 64 ማህበራት የመጨረሻ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቷቸዋል፤ በደብረ ማርቆስ 22 ማህበራት ወደ ግንባታ እንዲገቡ ተደርጎ 396 ቤቶች ይጠበቃሉ እንዲሁም ለ92 ማህበራት ቦታ ተዘጋጅቶ ለ3,960 ዜጎች የስራ ዕድል ይፈጠራል ተብሏል። በደብረ ብርሃን ለ95 ማህበራት (2,112 አባላት) ቦታ የተሰጠ ሲሆን በኦሮሞ ብሄረሰብ ዞን ደግሞ በዳዋ ጫፋና ባቲ በድምሩ 1,800 አባላት ያሏቸው 75 አዳዲስ ማህበራት ቦታ ተረክበዋል። በተጨማሪም በአዊ ዞን በገጠር ማዕከላት 42 ቤቶች የተገነቡ ሲሆን በምዕራብ ጎጃም እስከ 2015 ዓ.ም የተሰጡ ነባር ማህበራት ግንባታቸውን ሙሉ በሙሉ አጠናቀዋል።

ፕሮጀክቱ በክልሉ ውስጥ ባሉ የሪጂዮፖሊታን ከተሞች እንደ ባህር ዳር፣ ጎንደር፣ ደሴ፣ ኮምቦልቻ፣ ወልዲያ፣ ደብረ ቢርሃን፣ ደብረ ማሪቆስ እና ደብረ ታቦር የሚተገበር ሲሆን በመጀመሪያ ከፍተኛ ፍላጎት ባላቸው አካባቢዎች ላይ ያተኮረ ነው። ዒላማውም ተመጣጣኝ መኖሪያ ቤት፣ የከተማ መሠረተ ልማት እና የማህበረሰብ ልማት በማምጣት ዝቅተኛ እና መካከለኛ ገቢ ያላቸው ዜጎች፣ በሴቶች የሚመሩ ቤተሰቦች፣ ወጣቶች እና የመንግስት ሰራተኞች የሚያካትት ሲሆን ፕሮጀክቱ በክልል መንግስት በጀት የሚደገፍ ነው። ድጋፉ የመሬት አቅርቦትን፣ የገንዘብ ድጋፍን፣ የቴክኒክ እውቀትን እና ዝቅተኛ ወለድ ያለው የመኖሪያ ቤት ብድርን ያካትታል።

8.1.1.8. ስልጡን መንደር

የስልጡን መንደር ግንባታ ፕሮጀክት ዋና ዓላማ በተበታተነ መልኩ የሚኖረውን ማህበረሰብ በማሰባሰብ በፕላኑ መሰረት ግንባታዎችን እንዲያካሂድና ምቹ የመሰረተ ልማት አገልግሎት እንዲያገኝ ማስቻል፤ መንገድንና ለከተማ ቅርበት ያላቸውን ቦታዎች በመለየት እየተስፋፋ የመጣውን ህገወጥ ግንባታ በመከላከል ህግ የማስከበር ስራ መስራት፤ የቀበሌ ማዕከል ተጠቃሚዎች በፕላን መሰረት ሲገነቡ የመብታቸው ተጠቃሚ እንዲሆኑ ማስቻል እንዲሁም

የክልሉ የገጠር ቀበሌ ማዕከላት ስታንዳርዱን ሲያሟሉ ወደ ታዳጊ ማዘጋጃ ቤት እንዲሸ ጋገሩ ማስቻል ነው፡፡

ስራው በ2009 በጀት ዓመት የተጀመረ ሲሆን እስከ 2017 በጀት ዓመት ድረስ ለ200,883 ተጠቃሚዎች በገጠር ቀበሌ ማእከሉ ውስጥ ቦታ ተሸንሽኖ ተሰጥቷል፣ ከዚህ ውስጥ 114,166 ተጠቃሚዎች ግንባታቸውን አጠናቀዋል፣ 53,141 ተጠቃሚዎች ደግሞ የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ተዘጋጅቶ ተሰጥቷል፡፡ ይህ ተግባር በምስራቅ አማራ በስፋት የተሰራበትና አጥጋቢ ውጤትም የታየበት ሲሆን በሌሎቹ አካባቢዎች በተመሳሳይ መልኩ ለማስኬድ በቀጣይ ትኩረት ተሰጥቶ መስራት ያስፈልጋል፡፡

በዚህ መሰረት ከፕላን ዝግጅት በኋላ በ2 ቀበሌዎች በበጀት ዓመቱ የ150 ገጠር ቀበሌ ማዕከላትን በብሎክ ለማከፋፈል በእቅድ ተይዞ የ17 ቀበሌዎች ብሎክ የመክፈል ስራ ተሰርቷል፡፡ አፈፃፀሙ ከሩብ ዓመቱ ከ100% በላይ ሲሆን ከዓመቱ 9% ነው፡፡ ከዚህ ጋር በተያያዘ በ9 ወሩ 3,002፣ በበጀት ዓመቱ 20,000 ቦታዎችን ሸንሽኖ ለተጠቃሚዎች ለማስረከብ ታቅዶ 1,153 (38%) ቦታዎችን ማስረከብ ተችሏል፡፡ በበጀት ዓመቱ 20,000 እና በ9 ወሩ 2,998 ተጠቃሚዎች ግንባታ እንዲያጠናቅቁ ለማድረግ ታቅዶ 1,331 ግንባታቸውን ያጠናቀቁ ሲሆን አፈፃፀሙ ከሩብ ዓመቱ 51%፣ ከዓመቱ 8% ነው፡፡ በበጀት ዓመቱ 20,000 በ9 ወሩ 3,002 ግንባታ ላጠናቁ ተጠቃሚዎች ቋሚ ካርታ ለመስጠት ታቅዶ ለ1,576 ገንቢዎች ቋሚ ካርታ የተሰጠ ሲሆን አፈፃፀሙ ከሩብ ዓመቱ 52% ሲሆን ከዓመቱ 7% ነው፡፡

8.1.1.9. የምርምር ስርዓቱን ማዘመን

በአማራ ክልል የግብርና ምርምር ኢንስቲትዩት የክልሉን የግብርና ምርምር መሠረተ ልማት፣ የሰው ሃይል እና ተቋማዊ አቅምን ለማሻሻል የተጀመረው ቁልፍ የአቅም ግንባታ ተነሳሽነት ነው፡፡ የዚህ ፕሮጀክት ዋና ዓላማ በፍጥነት እያደገ ላለው የህዝብ ፍላጎት፣ የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት እና የምግብ ዋስትናን፣ የኢንዱስትሪ ግብዓቶችን እና የኤክስፖርት ዕድገትን ለመደገፍ እንዲቻል የምርምር አገልግሎቶችን ተደራሽነት ማሻሻል፣ ጊዜ ያለፈባቸው መሠረተ ልማቶችን ማዘመን፣ የምርምር ሰራተኞችን ማጠናከር እና ተቋማዊ መዋቅሮችን ከታዳጊ የግብርና ቅድሚያ ከሚሰጣቸው ጉዳዮች ጋር ማመጣጠን ነው፡፡

በፕሮጀክቱ ከሚከናወኑ ተግባራት መካከል የሰብል ዝርያዎችን ለማልማት የሚያስፈልገውን ጊዜ ከ2-3 እጥፍ መቀነስ፤ የድህረ ምረቃ መመዘኛዎች ያላቸው የምርምር ሰራተኞች ከ30-50% መጨመር እና የክልሉን ቴክኖሎጂዎችን የማመንጨት፤ የማላመድ እና የማስተላለፍ አቅም

በከፍተኛ ሁኔታ ማስፋፋትን ያካትታል፡፡ ፕሮጀክቱ የምርምር ስርዓቱ የክልሉን 33% የብሔራዊ እርሻ ድርሻ፣ 32% የሰብል ምርት እና 30% የእንስሳት ምርትን በዘመናዊ ምላሽ ሰጪ እና ያልተማከለ የምርምር ስርዓት እንዲደግፍ ያስችላል፡፡ እንዲሁም በአመጋገብ-ተኮር ግብርና እና የአየር ንብረትን የሚቋቋም ፈጠራ ላይ ወሳኝ ክፍተቶችን ለመፍታት ይሰራል፡፡

ይሁን እንጅ ምርምርን ለማዘመን በ2018 የካፒታል በጀት ፍላግ ሺፕ ፕሮጀክት የተያዘ ቢሆንም እስከ አሁን ድረስ የተመደበ በጀት የለም፡፡ ነገር ግን ባለፉት 9 ወራት ምርምሩን ከማዘመን አንጻር በቴክኖሎጂ ምርምር፤ በቴክኖሎጂ ትዉዉቅ እና ስርጭት፤ በሰዉ ኃይል፣ በአደረጃጀት፣ በፋሲሊቲ እና መሰረት ልማት ማጠናከር፤ በአሰራር፣ በሀገር ዉስጥ እና በዉጪ ግንኙነት እና የስራ ትብብር አፈጻጸም፤ በሀብት ፍለጋ፣ አያያዝ እና አጠቃቀም መሰራት ያለባቸዉን ስራዎች በመለየት ለማቀድ ኮሚቴ ተቋቁሞ ጥናቱን እያካሄደ ይገኛል፡፡

8.1.1.10. የመልሶ ማቋቋምና ግንባታ

መልሶ ማቋቋም እና ግንባታ ፈንድ ጽ/ህፈት ቤት ፕሮጀክቶችን ከክልል መንግስት ፈንድ፣ ከአለም ባንክ እና ከዩኤንዲፒ የሰላም ድጋፍ ፕሮግራሞች ከቢሮዎችና ከልማት አጋሮች ጋር በመተባበር ሲያከናውን ቆይቷል፡፡ በተለይም ከ2015 ዓ.ም ጀምሮ የክልሉ መንግስት ከግጭቱ መዘዝ ለማገገም እና በሁሉም የመልሶ ማቋቋም እና የመልሶ ግንባታ ስራዎች ላይ ግንባር ቀደም ሆኖ እንዲሰራ በክልሉ በጦርነት በተጎዱ አካባቢዎች ለሚደረጉ የመልሶ ማቋቋም እና የመልሶ ግንባታ ፕሮጀክቶች በየአመቱ የገንዘብ ድጋፍ መድቧል፡፡ ከ 2015 እስከ 2017 ባሉት ዓመታት 192 ፕሮጀክቶች እንደገና ተገንብተዋል፡፡ ለ2018 የበጀት ዓመት የክልሉ መንግስት በጦርነት ለተጎዱ አካባቢዎች የመልሶ ማቋቋም እና ግንባታ ፕሮጀክቶች 1.5 ቢሊዮን ብር መድቧል፡፡የበጀት ዓመቱ የመልሶ ማቋቋም እና ግንባታ ፕሮጀክቶች በ15 ቢሮዎች ላይ ያተኮረ ሲሆን እንደ ጉዳት መጠናቸው ፈጥኖ ወደ ግንባታ በመግባት ለህዝብ አገልግሎት እንዲሰጡ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ በዚህ በ9 ወሩ በእያንዳንዱ ተቋም የተሰሩ ተግባራት እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ትምህርት ቢሮ፡- በ2017 በጀት ዓመት ሂደቱ የተጀመረዉን የደሴ የትምህር በሬዲዮ ጣቢያ ማዕከል መልሶ ግንባታ ስራ ብር 257,872,165.50 በተመደበ በጀት እዲከናወን የታቀደ ሲሆን በገጠመዉ ችግር ምክንያት ስራዉ እየተከናወነ አይደለም ችግሩ ታይቶ አስቸኳይ መፍትሄ የሚጠይቅ ፕሮጀክት ነዉ፡፡ ለ63 አንደኛ እና መካከለኛ ደረጃ ት/ቤት ብር 316,745,917.26 ተመድቦ የፕሮጀክቶቹ ስራዎች 5 ፕሮጀክች ማለትም ባህርዳር፣ አሳግርት፣ አርጡማ ፉርሲ፣ ጉና በየምድር እና አዲያርቃይ ከ70-85% አፈፃፀም፤ 8 ፕሮጀክቶች ከ50-65%፤ 18 ፕሮጀክቶች ከ30-48%፤ 15

ፕሮጀክቶች ከ10-28%፣ 8 ፕሮጀክቶች 1-7% አፈፃፀም ላይ የሚገኙ ሲሆኑ 3 ፕሮጀክቶች አፈጻጸሙ በፐርሰንት ያልተገለፀ፤ 2 ፕሮጀክት በዉል እና ጨረታ ሂደት የሚገኙ፤ 2 ፕሮጀክቶች በፀጥታ ችግር የቆሙ (ታችጋይንት እና ስማዳ) እና 2 ፕሮጀክቶች መረጃ የለም በሚል የቀረቡ (ጃማ እና ጎንጅ ቆለላ) ናቸዉ፡፡

ጤና ቢሮ፡- ነባር በሰ/ጎንደር ዞን በዳባት ወረዳ ጃኖራ ጤና ጣቢያ ፕሮጀክቶች ስራዉ ከነበረበት 22% አፈፃፀም በመነሳት በብር 13,355,836.39 በጀት ተመድቦ በ2018 በጀት ዓመት የማጠናቀቂያ ስራ ለማከናወን በታቀደዉ መሰረት የፕሮጀክት ስራ ሙሉ በሙሉ (100%) ተጠናቅቆ ርክክብ ተፈጽሟል፡፡ በአዲስ 1 ሆስፒታል፣ 1 ጤና ጣቢያ እና 3 ጤና ኬላ በድምሩ 5 ፕሮጀክቶችን በብር 114,825,410.92 በጀት የመልሶ ግንባታ ስራ ለመስራት ታቅዶ ወደ ስራ የተገባ ሲሆን እነማይ ወረዳ ስር እየሱስ ጤና ኬላ 18.5 %፤ አምባ ጊዮርጊስ ጤና ኬላ 8%፤ እስቴ ወረዳ ሽንበቆች ጤና ጣቢያ 10.5 %፤ ደንበጫ ሆስፒታል 10% ፊዚካል አፈፃፀም እና ባህርዳር ዙሪያ ወረዳ የግንድ ጤና ኬላ 1% አፈፃፀም ላይ የሚገኙ ናቸዉ፡፡

ዉሃና ኢነርጂ፡- በ2015 እና 2017 በጀት ዓመት ተጀምረዉ የነበሩ 10 ፕሮጀክቶች ብር 63,547,577.60 በጀት ተመድቦ የፕሮጀክቶቹ አፈፃፀም 8 ፕሮጀክቶች ሙሉ በሙሉ (100%) የተጠናቀቁ ሲሆን ሌሎች 2 ፕሮጀክቶች ማለትም አቦለድ 35% እና ቦፋ ወቤንሳ 90% አፈጻፀም ላይ የሚገኙ ናቸዉ፡፡ 20 አዲስ የመጠጥ ዉሃ ፕሮጀክቶችን ቅድሚያ በመስጠት ብር 72,282,072.66 በጀት ተመድቦ የመልሶ ግንባታ ስራ በማከናወን ላይ የሚገኝ ሲሆን የፕሮጀክቶቹ ስራዎች አፈፃፀም 2 ፕሮጀክቶች ፈረስ ቤት ከተማ መ/ዉ/ተቋም እና ሰንበቴ ከተማ መ/ዉ/ተቋም ስራዉ ተጠናቅቆ ለህብረተሰቡ አገልግሎት እሰጡ ሚገኝ ሲሆን ሌሎች 18 ፕሮጀክቶች ጨራታ ተሰጥቶ ዉል ተይዞ እየተከናወኑ ናቸዉ፡፡

ግብርና ቢሮ፡- የቆቦ ጊራና 4 መስኖ ፕሮጀክቶች መልሶ ግንባታ 2018 በጀት ዓመት ተንከባለዉ ታቅደዉ ብር 49,787,148.45 ተበድቦ የማጠናቀቂያ ስራዉ እየተከናወነ ሲሆን ፕሮጀክቱ ከነበሩበት ከ40-43% አፈፃፀም በአሁኑ ወቅት ከ74-89% አፈፃፀም ላይ ይገኛሉ፡፡ 2 የግብርና ኮሌጅ፣ 2 ጽ/ቤት፣ 5 FTC እና 1 ፍራፍሬ/ደን ችግኝ ጣቢያ በድምሩ 10 ፕሮጀክቶች ብር 155,868,497.76 በጀት ተመድቦ 5 FTC እና 1 ፍራፍሬ ችግኝ ጣቢያ ከ10-20% የፊዚካል አፈፃፀም ላይ የሚገኙ ሲሆን ወረታ ኮሌጅ ጥገና፣ ኮምቦልቻ ኮሌጅ፣ ሰሜን ሜጫ ግብና ጽ/ቤት ጥገና የቴክኒክ ግምገማ ተጠናቆ የሰነድ ህጋዊነት የማረጋገጥ ሂደት ላይ ናቸው፡፡ በተመሳሳይ የፍ/ሰላም የግብርና ጽ/ቤት ጥገና ደግሞ ጫራታ ሂደት ላይ የሚገኝ ነው፡፡

በእንስሳት እና ዓሳ ሃብት ልማት ቢሮ፦ ነባር ኮምቦልቻ ሪጅናል ላብራቶሪ መልሶ ግንባታ ፕሮጀክት ብር 8,174,010.54 ለማጠናቀቂያ በጀት ተመድቦ ወደ ስራ የተገባ ሲሆን አፈፃፀሙም 100% ይገኛል፡፡ በአዲስ 1 የእንስሳት ጤና ላቦራቶሪ እና 1 የእንስሳት ጤና ክሊኒክ ብር 113,236,047.15 ተመድቦላቸው የፕሮጀክቶቹ ስራዎች ጎንደር የእንስሳት ጤና ላቦራቶሪ መልሶ ግንባታ 24.82% እና መራዊ ከተማ የእንስሳት ጤና ክልኒክ መልሶ ግንባታ 11.60% አፈፃፀም ላይ ይገኛሉ፡፡

ሴቶች፣ ወጣቶች እና ማህበራዊ ጉዳዮች ቢሮ፦ በጎንደር ከተማ የፆታ ተኮር ጥቃት እና መሰል ችግር ለደረሰባቸዉ የሴቶች ማረፊያ ቤት (Safe house) በ13,164,076.33 በጀት የተመደበ ሲሆን አፈፃፀም 99.14% ላይ ይገኛል፡፡ በጦርነቱና ግጭት ምክንያት ልዩ ልዩ ጥቃት የደረሰባቸዉ ሴቶች 2 የገበያ ማዕከል ግንባታ እና ለጎንደር ማገገሚያ ማዕከል ተጨማሪ ስራ በአዲስ ፕሮጀክት በድምሩ 3 ፕሮጀክቶችን በብር 167,644,711.09 በተመደበዉ በጀት ፕሮጀክቶቹን ለማከናወን ታቅዶ ወደ ስራ የተገባ ሲሆን የፕሮጀክቹ አፈፃፀም የባህርዳ 1.28% እና ደብረ ማርቆስ 0.24% ሲሆን የጎንደር የሴቶች ማረፊያ ቤት (የግቢ ስራ) በቢዲሲ ዉል ተሰጥቶ እየተከናወነ ይገኛል፡፡

በስራ እና ክህሎት ቢሮ፦ በጦርነት ጉዳት የደረሰባቸዉን ተቋማት 4 ቴ/ሙ/ኮሌጅ እና 4 የስራ ማዕከል ጣቢያ በድምሩ 8 ፕሮጀክቶችን የመልሶ ግንባታ እና መቋቋም ስራ በብር 68,245,544.45 በጀት አዲስ ፕሮጀክቶቹን ለማከናወን የታቀደ ሲሆን የፕሮጀክቶች ስራ አፈፃፀም የቆቦ ኮሌጅ ፊዚካል 75% እዲሁም ፋይናንሻል 60.25%፤ ወረኢሉ ፖሊ ቴ/ኮሌጅ ጥገና ፊዚካል አፈፃፀም 40% እና ፋይናንሻል 40%፣ ደ/ወርቅ ፖሊ ቴ/ኮሌጅ ጥገና ፊዚካል አፈፃፀም 62.1% እና ፋይናንሻል 39.5%፤ ሰሜን ጎጃም አዲስ አለም ቴ/ኮሌጅ ጥገና ፊዚካል አፈፃፀም 72.81% እና ፋይናንሻል 42.57%፤ አርባያ ቴ/ኮሌጅ ጥገና ወደ ስራ የተገባ ቢሆንም በወቅታዊ የጸጥታ ችግር የሚታይበት ነዉ፡፡ ጉና በጌምድር ቴ/ኮሌጅ ጥገና ፊዚካል አፈፃፀም 10% እና ፋይናንሻል 20%፤ ፍ/ሰላም ከተማ አንድ ማዕከል ፊዚካል አፈጻጸም 35.8% እና ፋይናንሻል 25.1% እንዲሁም አዊ ብ/ዞን ፈንድቃ ከተማ አንድ ማዕከል ስራ ፊዚካል አፈፃፀም 35% እና ፋይናንሻል 30% ላይ ይገኛሉ፡፡

ሰላም እና ፀጥታ ቢሮ፦ 1 የዞን እና 2 የወረዳ ጽ/ቤቶችን በድምሩ 3 ፕሮጀክቶችን በብር 10,000,000.00 በጀት ለመገንባት የተበደበ ሲሆን የፕሮጀክቶቹ አፈፃፀም አሳግርት ወረዳ ሰላምና ፀጥታ ጽ/ቤት ቢሮ መልሶ ግንባታ 20-25%፤ ጃዊ ወረዳ የቢሮ መልሶ ግንባታ ስራውን የሚያከናውን አሸናፊ ድርጅት በጨረታ የመለየት ስራ እንዲሁም ምዕራብ ጎጃም ዞን ሰላምና ፀጥታ መምሪያ የቢሮ ጥገና በልዩ ልዩ ምክንያቶች የተጓተ ነው፡፡

ፖሊስ ጠቅላይ መምሪያ፡- በጦርነቱ ከወደሙ የፖሊስ ተቋማት ዉስጥ 1 የፖሊስ ኮሌጅ እና 1 የወረዳ ፖሊስ ጽ/ቤትን በድምሩ ለ2 ፕሮጀክቶች ብር 20,000,000.00 በጀት የተመድበ ሲሆን የፕሮጀክቱ አፈፃፀም የደብረ ማርቆስ ዩኒቨርስቲ ኮሌጅ ጥገና ስራ ፊዚካል 80% እና ፋይናንሻል 65% እና የባህርዳር ከተማ 8ኛ ፖሊስ ጣቢያ ጥገና ስራ ፊዚካል 60% እና ፋይናንሻል 55% አፈፃፀም ላይ ይገኛሉ፡፡

ፍትህ ቢሮ፡- 1 የዞን እና 14 የወረዳ ጽ/ቤቶችን በድምሩ 15 ፕሮጀክቶችን ብር 10,000,000.00 በጀት ተመድቦላቸው ከታቀዱት 15 የጥገና ፕሮጀክቶች ውስጥ ፍኖተ ሠላም እና ሸንዲ 100%፤ ማእከላዊ ጎንደር 80%፤ 4 ፕሮጀክች 20-30%፤ 1 ፕሮጀክት ዉል የተያዘ፤ 2 ፕሮጀክቶች በዉል ሂደት ላይ፤ 3 ፕሮጀክቶች በጨራታ ላይ፤ 1 ፕሮጀክት ወደ ስራ ያልገባ እና 1 ፕሮጀክት በሪፖርት ያልቀረበ ይገኝበታል፡፡

ባህል፣ ቱሪዝም እና ስፖርት ቢሮ፡- የይስማ ንጉስ ሙዚየም መልሶ ግንባታ እና 2 የከተማ ህዝብ ቤተ-መጽሃፍት መልሶ ጥገና ስራ ቅድሚያ በመስጠት በብር 15,000,000.00 በጀት የመልሶ ግንባታ እና ማቋቋም ስራ ለማከናወን የደብረ ሲና የህዝብ ቤተ-መጽሃፍት ጥገና አሸናፊዉ የተለየ፤ የይስማ ንጉስ እና የአዳርቃይ ከተማ የህዝብ ቤተ-መጽሃፍት ጥገና ፕሮጀክቶች አሁንም ጨራታ ላይ ናቸው፡፡

ማረሚያ ቤቶች ኮሚሽን፡- 10 ፕሮጀክቶችን ብር 25,250,983.90 ተመድቦ የፕሮጀክቶቸ አፈፃፀም የላሊበላ ማረሚያ ቤት አጥር፤ የዳባት ማረሚያ ቤት ቢሮ መልሶ ግንባታ፤ የሀይቅ ማረሚያ ቤት የታራሚዎች ዶርሚተሪ መልሶ ግንባታ ፕሮጀክቶች 100% ሲሆኑ የአጣየ ማረሚያ ቤት ቢሮ መልሶ ግንባታ 99%፤ የቢቸና ማረሚያ ቤት የታራሚዎች ዶርሚተሪ መልሶ ግንባታ 95%፤ የሞጣ ማረሚያ ቤት የታራሚ መኖርያ ቤት መልሶ ግንባታ 94%፤ የቦረና ማረሚያ ቤት የታራሚዎች ዶርሚተሪ ጥገና 70%፤ ፍኖተ ሠላም መ/ቤት 95%፤ የጎንደር ማረሚያ ቤት ወርክ ሾፕ ጥገና 60%፤ የደሴ ማረሚያ ቤት ማብሰያ ቤት መልሶ ግንባታ 35% እደደረሱ እና አጠቃለይ በጀት አጠቃቀም 88.78% ነው፡፡

ሚሊሻ ኮሚሽን፡- 2 የቢሮ መልሶ ግንባታ እና 7 የቢሮ ጥገና በድምሩ ለ9 ፕሮጀክቶች 10,000,000.00 በጀት ተመድቦ ድብረ ኤሊያስ 70% እና ኪንፋዝ 65% አፈፃፀም፤ 4 ፕሮጀክቶች 10% እና 1 ፕሮጀክት 1%፤ 1 ፕሮጀክት ጨሬታ ላይ (ቡግና) እና 1 ፕሮጀክት በፊት መቀጠዋ ተይዞ ነበረ አሁን እብናት እዲዛወር የተጠየቀ ስራ ያልተጀመረ ይገኝበታል፡፡ 2 ፕሮጀክቶች በተሻለ

ሁኔታ የሚገኙ ቢሆኑም 6 ፕሮጀክቶች በጣም ዝቅተኛ አፈፃፀም እና 1 ፕሮጀክት ወደ ስራ ያልተገባበት በመሆኑ ኮሚሽኑ ችግሮቹን ፈትቶ ወደ ስራ መግባት አለበት፡፡

ጠቅላይ ፍርድ ቤት፡- በበጀት ዓመቱ በፈንድ ጽ/ቤቱ የተመደበለትን ብር 20,000,000.00 መነሻ በማድረግ 5.89 ሚሊዮን ብር በጠቅላይ ፍ/ቤቱ እና በወረዳዎች በማቀናጀት በድምሩ 25.89 ሚሊዮን ብር ለ19 የወረዳ እና ከተማ አስ/ፍ/ቤት እና 1 የዞን ፍ/ቤት ጥገና በድምሩ 20 የጥገና ፕሮጀክቶች ታቅደዉ ስራዎች እየተከናወኑ የሚገኝ ሲሆን የፕሮጀክቶቹ አፈፃፀም 3 ፕሮጀክቶች ሐብሩ ወረዳ ፍርድ ቤት፣ ሞረትና ጅሩ ወረዳ ፍርድ ቤት እና ጎንቻ ሲሶ እነሴ ወ/ፍርድ ቤት 100% የተጠናቀቁ፤ 5 ፕሮጀክቶች ከ70-94% አፈፃፀም፤ 5 ፕሮጀክቶች ከ40-69.5% ላይ የሚገኙ (ከዚህ ዉስጥ ደምበጫ 50% እያለ በጸጥታ ካምፕነት የቆመ)፤ 4 ፕሮጀክቶች ከ25-35% አፈፃፀም ላይ የሚገኙ፤ 2 ፕሮጀክት ዘግይተዉ የተጀመሩ እና ሃሙሲት ን/ወረዳ ፍ/ቤት የወረዳዉ አካዉንት በመዘጋቱ የቆመ የፕሮጀክት ነው፡፡

8.2. የፌዴራል ፍላግሽፕ ፕሮጀክቶች

8.2.1. የገጠር ኢንዱስትራላይዜሽን

የአምራች ኢንዱስትሪ ዘርፍ ሀገራዊ ኢኮኖሚ ዕድገት እና መዋቅራዊ ሽግግር ለመሳለጥ ወሳኝ ሚና ያለው ዘርፍ ሲሆን ባለፉት ዓመታት የውጪ ምንዛሪ ግኝት፤ የውጭ ቀጥተኛ ኢንቨስትመንት መሳብ፤ ከውጪ የሚገቡ ምርቶችን በሀገር ውስጥ ምርት መተካት እና ዘላቂ የሥራ ዕድል ፈጠራ አስተዋፅኦ እያደገ ይገኛል፡፡ ይህን ለማስቀጠልና ወደተሻለ አፈፃፀም ለማሳደግ ወሳኝ ሚና ከሚጫወቱ ስራዎች አንዱ በገጠሩ አካባቢ መካከለኛ ማኑፋክቸሪንግ ኢንተርፕራይዞችን የማቋቋምና የማስፋፋት ስራ ነው፡፡

በዚህ መሰረት በ14 ዞኖች እና 135 ወረዳዎች ውስጥ ያሉ የግብርና፣ የእንስሳት፣ የደን እና የማዕድን ጸጋዎችን መሰረት ያደረጉ ስራዎች ተከናውነዋል፡፡ በበጀት ዓመቱ 148 አዳዲስ አነስተኛና መካከለኛ ኢንዱስትሪዎችን ለማቋቋም ታቅዶ 40 (31%) የተመዘገቡ ሲሆን፤ በተለይም መካከለኛ ኢንዱስትሪዎች 93% በማከናወን የተሻለ አፈጻጸም አሳይተዋል፡፡ በስራ ዕድል ፈጠራ በኩል ለ1,461 ዜጎች የስራ ዕድል ለመፍጠር ታቅዶ ለ976 (66%) ዜጎች ዕድል የተፈጠረ ሲሆን ከመካከለኛ ኢንተርፕራይዞች የሚጠበቀው ግብ ሙሉ በሙሉ (100%) ተሳክቷል፡፡ ለዘርፉ ማስፈጸሚያ 14 የፎካል ባለሙያዎች ተመድበው ለ402 አመራርና ባለሙያዎች የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና የተሰጠ ሲሆን በሰሜን ሸዋ ዞን 24.96 ሄ/ር የመስሪያ ቦታ ተዘጋጅቷል፡፡

ፕሮጀክቱ በድምሩ 307 ሚሊዮን ብር ካፒታል ያስመዘገበ ቢሆንም የጸጥታ ችግር፣ የመሰረተ ልማት እጥረት፣ የአመራር ቁርጠኝነት ማነስ እና የግንዛቤ ጉድለቶች እንደ ዋና ተግዳሮት ተለይተዋል። ሪፖርቱ በቀጣይ ከ"ኢትዮጵያ ታምርት" ንቅናቄ ጋር ተቀናጅቶ ለመስራት አቅጣጫ መቀመጡንም ያመላክታል።

8.2.2. የበጋ መስኖ ስንዴ ልማት

የአማራ መስኖ ስንዴ ማጠናከሪያ ፕሮጀክት (AIWIP) የክልሉን ሰፊ የመስኖ አቅም በመጠቀም በስንዴ ራስን መቻልን ለማሳካት፤ የመቋቋም አቅምን ለማሳደግ እና ዘላቂ የኢኮኖሚ እድገትን ለመደገፍ የተነደፈ ትልቅ እና ለውጥ እያመጣ ያለ ፕሮጀክት ነው። አማራ ከ2 ሚሊዮን ሄክታር በላይ ለመስኖ ተስማሚ የሆነ መሬት ቢኖርም በአሁኑ ጊዜ ለመስኖ ስንዴ የሚውለው መሬት በጣም አነስተኛ ነው። በሚቀጥሉት አምስት ዓመታት ውስጥ AIWIP የመስኖ መሠረተ ልማትን የማሻሻል፤ በፀሃይ ሃይል የሚንቀሳቀሱ እና በስበት ኃይል የሚመገቡ የመስኖ ስርዓቶችን ተግባራዊ የማድረግ እና የአየር ንብረት-መልካም የግብርና ልምዶችን የማበረታታት ስራ ያከናውናል።

የፕሮጀክቱ 50,000 አርሶ አደሮችን፣ ወጣቶችን እና በሴቶች የሚመሩ የህብረት ስራ ማህበሮችን ማሰልጠን፣ 150 የመስኖ ህብረት ስራ ማህበራት እና 30 የሜካናይዜሽን አገልግሎት ማዕከላት በማቋቋም የመስኖ ስንዴ ሽፋን ወደ 250,000 ሄ/ር በማስፋፋት በሄ/ር ከ32 ወደ 55 ኩ/ል ምርት ማሳደግ ነው።

8.2.3. የገጠር ኮሪደር

በበጀት ዓመቱ 150 በ9 ወሩ ደግሞ 96 የቀበሌ ማዕከላትን ለመክፈት ታቅዶ 102 ማዕከላት መከፈት በመቻሉ አፈፃፀሙ የ106.2% ነው። የቀበሌ ማዕከላት ሽንሽናን በተመለከተ በዓመት 150 በ9 ወሩ 111 ታቅዶ 88 የተከናወነ ሲሆን አፈጻፀሙ 79.2% ነው። በዓመት ለ20,000፣ በ9 ወር ለ14,800 ተጠቃሚዎች የግንባታ ቦታ ለማቅረብ ታቅዶ ለ5,955 በመስጠቱ አፈፃፀሙ 40.2% ነው። በዓመት ለ20,000 በ9 ወሩ ለ14,800 የግንባታ ፈቃድ ለመስጠት ታቅዶ ለ4,306 በመስጠቱ የ29% አፈፃፀም ተመዝግቧል። በተሰጣቸው ቦታ ላይ ግንባታ የሚያጠናቅቁ ተጠቃሚዎችን በተመለከተ በዓመት 20,000 በ9 ወሩ 14,800 ታቅዶ 4,689 በመጠናቀቁ የ31.6% አፈፃፀም ሲሆን፣ የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ደግሞ በዓመት ለ20,000 በ9 ወሩ ለ14,800 ታቅዶ ለ2,894 በመሰጠቱ 19.5% አፈፃፀም ነው። ምንም እንኳ የተጠቃሚዎች አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ዝቅተኛ ቢሆንም በደቡብ ወሎ ቃሉ ወረዳ ጭሪሳ ቀበሌ የተከናወነውና በፌዴራል ደረጃ ዕውቅና ያገኘው የልምድ ልውውጥ ለሀገር የተሞክሮ ማሳያ የሚሆን ስኬታማ ተግባር ነው።

8.2.4. የኮሪደር ልማት

በክልሉ የከተማ ገጽታን ለመቀየርና የደቀቁ አካባቢዎችን ለማሻሻል እየተተገበረ ያለው የኮሪደር ልማት ኢኒሸቲቭ በ9 ወራት ውስጥ አበረታች ውጤቶችን አስመዝግቧል፡፡ በ35 ከተሞች (8 የሪጂዮፖሊታን እና 27 መካከለኛና አነስተኛ ከተሞች) ተግባራዊ እየተደረገ የሚገኘው ይህ ልማት ከ700 ሺህ በላይ ለሚሆኑ ነዋሪዎች የግንዛቤ ፈጠራ ስራ ተከናውኗል፡፡ በትግበራ ምዕራፉም 108.42 ኪ.ሜ (58.87%) የሚሸፍን የአስፋልት፣ የእግረኛና የሳይክል መንገዶች እንዲሁም የጎርፍ ማፋሰሻ ቦዮች ግንባታ ተከናውኗል፡፡ በአረንጓዴ ልማት ረገድ 46.04 ሄ/ር (64.36%) ቦታዎችን የማልማት ስራ የተሰራ ሲሆን የህዝብ መገልገያዎችን በተመለከተ ከስፖርት ማዘውተሪያዎች (100%) እና ከካፌቴሪያዎች (119%) ግንባታ አንጻር ከዕቅድ በላይ አፈጻጸም ተመዝግቧል፡፡ የውሃ፣ የመብራትና የቴሌኮም መስመሮችን አቀናጅቶ ከመዘርጋት አኳያ በአማካይ ከ70% በላይ ክንውን ታይቷል፡፡ ስማርት ከተማን ለመገንባትም የመብራት ፖሎችና የደህንነት ካሜራዎችን የመትከል ስራ ተጀምሯል፡፡

በአጠቃላይ የኮሪደር ልማቱ አማካይ የግንባታ አፈጻጸም 67.52% ላይ የደረሰ ሲሆን 8 ከተሞች ከ80% በላይ በማከናወን ቀዳሚ ናቸው፡፡ ይህ ግዙፍ ፕሮጀክት ለ112,746 ዜጎች የስራ ዕድል መፍጠር የቻለ ሲሆን ከመንግስትና ከህዝብ ተሳትፎ ከተመደበው 12.75 ቢሊዮን ብር ውስጥ 5.7 ቢሊዮን ብር (44.75%) ጥቅም ላይ ውሏል፡፡ የኢኒሸቲቩ ትልቁ ጥንካሬ በከተሞች አዲስ የመነቃቃትና የሥራ ባህል መፍጠሩ፣ የመሰረተ ልማት ተቋማትን ቅንጅት ማጠናከሩ እና የነዋሪውን የባለቤትነት ስሜት ማሳደጉ ነው፡፡

የዚህ ልማት ስትራቴጂካዊ ጠቀሜታ የተለያዩ ቁልፍ መሠረተ ልማቶችን (ትራንስፖርት፣ መኖሪያ ቤት፣ ንግድ እና ማህበራዊ) በአጠቃላይ እና ባለብዙ ሞዳል ማዕቀፍ ውስጥ በማዋሃድ ዘላቂ የከተሞች መስፋፋትን ማሳደግ ነው፡፡ ይህ ሰነድ ራሱ የልማት ጥራት እና አቅጣጫ ለማረጋገጥ እንደ አስፈላጊ መመሪያ ሆኖ ያገለግላል፡፡ በመጨረሻም የክልሉን ከተሞች ለኑሮ፣ ለስራ እና ለመዝናኛ ተስማሚ ያደርገዋል፡፡ ስኬታማ እና ዘላቂ ትግበራ የዘላቂ ልማት መርሆዎችን ማክበር፤ ጠንካራ አመራር፤ ግልጽ የመሬት አስተዳደር ስርዓት እና ከሌሎች ብሄራዊ ፖሊሲዎች እና የህግ ማዕቀፎች ጋር የተቀናጀ እቅድ ማውጣትን ይጠይቃል፡፡

8.2.5. አረንጓዴ አሻራ

በጠቅላይ ሚኒስትር አብይ አህመድ በ2013 የተጀመረው የኢትዮጵያ አረንጓዴ ሌጋሲ ኢኒሼቲቭ የደን ጭፍጨፋን ለመዋጋት፤ የአካባቢ ዘላቂነትን ለማሳደግ እና በሚሊዮን የሚቆጠሩ ዛፎችን በመትከል የአየር ንብረት ለውጥን ለመቅረፍ ያለመ ነው፡፡ ምንም እንኳን ብሄራዊ መርሃ ግብር

ቢሆንም እንደ አማራ ክልል በሀገሪቱ በሕዝብ ብዛት እና በሥነ-ምህዳር የተለያየ አካባቢ ያለው አንዱ ነው። የአረንጓዴ ሌጋሲ ኢኒሼቲቭ የደን ጭፍጨፋን እና የመሬት መራቆትን ለመቅረፍ በኢትዮጵያ መንግስት የተጀመረ መጠነ ሰፊ የአካባቢ ጥበቃ ፕሮግራም ሲሆን የአካባቢ ዘላቂነትን ያሳድጋል። በሰሜናዊ ኢትዮጵያ የሚገኘው የአማራ ክልል በአገር አቀፍ ደረጃ የሚሰራ ቢሆንም በተለይ በግብርና ጠቀሜታ፣ ለአየር ንብረት ለውጥ ተጋላጭነት እና ስነ-ምህዳሮችን ወደነበረበት የመመለስ አስፈላጊነት የተነሳ ጉልህ ነው። ፕሮግራሙ ደኖችን ወደነበረበት በመመለስ፣ የአፈርን ጤና በማሻሻል እና የአየር ንብረት ለውጥን ተፅእኖ በመቀነስ ላይ አተኩሮ ይሰራል።

በመሆኑም በሁሉም የግብርና ዘርፎች አረንጓዴ ልማትን በማፋጠን ምርትና ምርታማነትን የማሳደግ፤ የአረንጓዴ ልማት ስትራቴጅን ከክልል እስከ መንደር ድረስ ተግባራዊ እንዲሆኑ፤ ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር የተጣጣሙ የግብርና ቴክኖሎጂዎችን በስፋት እንዲተገበሩ፤ ተፋሰስን መሰረት ያደረገ የተፈጥሮ ሀብት ልማት እና ጥበቃ ስራ እየተሰራ ይገኛል። ለ2018/2019 በጀት ዓመት 1.7 ቢሊዮን ችግኝ ለማዘጋጀት ታቅዶ 1.42 ቢሊዮን (80.7%) ተከናውናል። ይህ አፈፃፀም በዝርዝር ሲቀመጥ 1.36 ቢሊዮን የደን ችግኝ ለማዘጋጀት ታቅዶ የተዘጋጀ 1.13 (88.2%) ቢሊዮን ችግኝ መፈጸም ተችሏል። እንዲሁም 405 ሚሊዮን የተለያዩ የመኖና የሳር ግንጣዮች ለማዘጋጀት ታቅዶ 292.6 (74%) ሚሊዮን ማዘጋጀት ተችሎል።

8.2.6. የትምህርት ቤት ምገባ

የትምህርት ቤት ምገባ በማሻሻል የመቅረትን ምጣኔ በመቀነስ እና የትምህርት ፍትሃዊነትን በመደገፍ በኩል ከፍተኛ ወሳኝ ሚና ይጫወታል። በተለይ በገጠር፣ በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ፣ በአርብቶ አደር እና በድርቅ በተጠቁ ክልሎች ብዙ ህጻናት በረሃብ ይማራሉ ወይም በቤተሰብ የምግብ እጦት ምክንያት ያቋርጣሉ። የተመጣጠነ ምግብ እጥረት እና ማይክሮ ኢለመንቶች እጥረት የእውቀት (ኮግኒቲቭ) እድገትን፣ ትኩረትን እና የረጅም ጊዜ የጤና ችግር ያመጣል። የሀገር አቀፍ የትምህርት ቤት ምገባ ኢንሸቲቭ ልጆች በትምህርት ቤት መደበኛ እና የተመጣጠነ ምግብ እንዲያገኙ በማድረግ የትምህርት እና የአመጋገብ ስርዓቶችን ማሳደግ ነው። ይህ ፕሮግራም በቀጥታ መመገብን፣ ማቆየትን፣ የጾታ እኩልነትን ይደግፋል እና የልጆችን የመማር ችሎታ ያሻሽላል። እንዲሁም ለአካባቢው ማህብረተሰብ የምግብ አቅርቦት እድሎችን ይፈጥራል፣ ትምህርት ቤቶችን ከገበሬዎች እና ከአካባቢው ገበያዎች ጋር በማስተሳሰር የአካባቢን ኢኮኖሚ ለማነቃቃት እና ጠንካራ የምግብ ስርዓትን ለመገንባት ያስችላል።

በመሆኑም በበጀት ዓመቱ 2,861,848 የቅድመ አንደኛ እና አንደኛና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎችን ለመመገብ ታቅዶ ባለፉት ዘጠኝ ወራት 491,731 (ወንድ 241,721 ሴት 250,010) ወይም 17.2% ተማሪዎችን በመመገብ ትምህርታቸውን በተገቢው መንገድ እንዲከታተሉ ተደርጓል፡፡ አፈጻፀሙ ከዕቅዱ አንጻር ሲነጻፀር በጣም ዝቅተኛ ስለሆነ በቀሪ ወራት ከፍተኛ ርብርብ የሚጠይቅ ተግባር ነው፡፡

በአጠቃላይ የትምህርት ቤት ምገባ ፕሮግራም በሰው ልጅ ላይ የሚደረግ ኢንቨስትመንት ነው፡፡ ልጆች በየቀኑ ገንቢ ምግቦችን እንዲያገኙ በማድረግ ኢትዮጵያ በትምህርት ዘርፉ ያቀደችውን አቅድ ማሳካት ያስችላታል፤ የተማሪዎችን ጤናና ደህንነትን ያሻሽላል እንዲሁም የአካባቢውን የግብርና ልማት ለማነቃቃት ያስችላል፡፡ ይህ ስትራቴጂካዊ አላማ ሊሰፋ የሚችል እና የቀጣዩን ትውልድ የወደፊት ሁኔታ ለማረጋገጥ የሚረዳ ስትራቴጂካዊ ግብ በመሆኑ ሁሉም ባለድርሻ አካላት የበኩሉን ድርሻ ሊወጣ ይገባል፡፡

8.2.7. ትምህርት ለትውልድ

የትምህርት ለትውልድ ኢንሽቲቭ ፕሮግራም በትምህርት ጥራት፣ ፍትሃዊነት እና አስፈላጊነትን በማጠናከር ላይ ያተኮረ ሲሆን በአሁኑ ወቅት በክልሉ ለሚገኙ ህጻናትና ወጣቶች የትምህርት ጥራትን በማጠናከር ላይ ነው፡፡ መርሃ ግብሩ ከቅድመ ልጅነት እና ከአንደኛ ደረጃ ትምህርት ጀምሮ እስከ ሁለተኛ ደረጃ ሽግግር ድረስ ያለውን ይሸፍናል፡፡ በተለይም በመሰረታዊ ትምህርት (ከ1ኛ- 4ኛ ክፍል) ማንበብና መጻፍ፤ የቁጥር እና ዋና የመማር ችሎታዎች መለየት፤ የመምህራን አቅም እና ሙያዊ እድገት - ስልጠና መስጠት፤ ሁሉን አቀፍ እና ፍትሃዊ ተደራሽነት ማሳደግ (የገጠር ትምህርት ቤቶችን፣ ልጃገረዶችን እና አካል ጉዳተኛ ተማሪዎችን ቅድሚያ መስጠት) ለህይወት፣ ለስራ እና ለዜግነት ስልጠና ምስጠት ናቸው፡፡

ባለፉት ዘጠኝ ወራት በየደረጃው ባሉ ት/ቤቶች በአዲስ 223 ትምህርት ቤቶች ተገንብተዋል፡፡ በአዲስ ከተገነቡት ትምህርት ቤቶች እና በነባር ትምህርት ቤቶች ውስጥ ለተለያዩ አገልግሎት የሚውሉ 11,786 ክፍሎችን ለመገንባት ታቅዶ ክንውን 9,565 (81.16%) አዲስ ክፍሎች የተገነቡ ሲሆን ከዚህ ውስጥ 4,715 ለመማሪያ ክፍል፣ 740 ለመጸዳጃ ቤት፣ 124 ለቤተ-መጽሐፍት፣ 108 ለቤተ ሙከራ፣ 1,119 ክፍሎች ለመምህራን መጠለያ፣ 771 ለአስተዳድር ክፍሎች፣ 363 የመጠጥ ውሃ እና 1,402 የትምህርት ቤቶችን ዙሪያ አጥር ያጠሩ ናቸው፡፡

በሌላ በኩል በእርጅና እና በሌሎች ምክንያቶች የተጎዱ የተለያዩ አገልግሎት የሚሰጡ 41,055 ክፍሎችን ለመጠገን ታቅዶ 37,748 (91.94%) የተለያዩ ክፍሎች ተጠግነው ለትምህርት ስራ

አገልግሎት ውለዋል፡፡ ከቅድመ አንደኛ እስከ ሁለተኛ ደረጃ ድረስ ባሉት ትምህርት ቤቶች ውስጥ የተለያዩ መሰረተ ልማቶችን በአዲስ ግንባታ 11,786 ለማሟላት ታቅዶ 9,565 (81.2%) የተሟሉ ሲሆን 41,055 የሚሆኑ የተለያዩ መሰረተ ልማቶችን ለመጠገን ታቅዶ 37,748 (91.94%) ተጠግነው ለትምህርት ስራ ውለዋል፡፡

በተመሳሳይ የትምህርት ቤቶችን ቁሳዊ ግብዓቶችን በግዥና በጥገና ማሟላት የተቻለ ሲሆን 227,758 አዳዲስ የተለያዩ ቁሳቁሶችን ለማሟላት ታቅዶ 206,957 (90.9%) የሚሆኑ ቁሳቁሶችን በማሟላት ለትምህርት አገልግሎት ማዋል ተችሏል፡፡ ከዚህ ጎን ለጎንም በአገልግሎት ምክንያት የተሰባበሩና የወዳደቁ ቁሳቁሶችን የመጠገን ስራ የተሰራ ሲሆን 174,208 የሚሆኑ የተለያዩ ቁሳቁሶችን ለመጠገን ታቅዶ 169,614 (97.4%) ተጠግነው አገልግሎት እየሰጡ ይገኛሉ፡፡ የትምህርት ለትውልድ ኢንሼቲቭ መርሃ ግብር ውጤታማ በሆነ መንገድ ተግባራዊ ለማድረግ የመንግስት ተቋማትን፣ የልማት አጋሮችን፣ የማህበረሰብ መዋቅሮችን እና የግሉ ሴክተርን የተቀናጀ ተሳትፎ ይጠይቃል፡፡

8.2.8. ማዕድ ማጋራት

ማዕድ ማጋራት መደጋገፍን፣ አንድነትንና መተሳሰብን የሚያጎላ መልካም እሴት ሲሆን በዚህም የህብረተሰቡን፣ የባለሀብቱን እና የአጋር አካላት አቅም በማስተባበር በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ ላይ ያሉ ዜጎች በዘላቂነት ራሳቸውን የሚችሉበት አማራጮችን በማስፋት ሀገራቸውን በእውቀታቸውና በጉልበታቸው ያገለገሉ አረጋውያን፣ እናቶች፣ አካል ጉዳተኞችና ልዩ ድጋፍ የሚሹ የማኅበረሰብ ክፍሎችን ማገዝና መደገፍ ነው፡፡

በዚህ መሰረት የክረምት በጎ ፍቃድ አማካኝነት 500,000 ለሚሆኑ ድጋፍ/ ማዕድ ለሚያስፈልጋቸው የህብረተሰብ ክፍሎች ለማጋራት ታቅዶ ለ470,464 የህብረተሰብ ክፍሎች በማዕድ ማጋራት ፕሮግራም ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡ በተለያዩ የክልላችን አካባቢዎች በዓላትን ምክንት በማድረግ ለዝቅተኛ ነዋሪዎች ማዕድ የማጋራት ስራዎች ተጠናክረው ቀጥለዋል፡፡ በዚህም ለ225,680 ሰዎች ማዕድ ለማጋራት ታቅዶ ለ304,686 (ሴት 169,752) አቅመ ደካማ የህብረተሰብ ክፍሎች ማዕድ የማጋራት ስራ ተሰርቷል፡፡ አፈጻፀሙ ከዕቅዱ ጋር ሲነጻፀር 119.17% ነው፡፡

8.2.9. የሌማት ትሩፋት

የሌማት ቱሩፋት በጠቅላይ ሚኒስትር አብይ አህመድ የተጀመረ የኢትዮጵያ ኢንሼቲቭ ሲሆን ራስን በመቻል የምግብ እና የተመጣጠነ ምግብ ዋስትናን ለማሻሻል ያለመ ነው፡፡ መርሃግብሩ በቤተሰብ እና በአገር አቀፍ ደረጃ የተመጣጠነ ምግብን ለማረጋገጥ፣ የስራ እድል ለመፍጠር፣ ወደ ውጭ

የሚላኩ ምርቶችን ለመጨመር እና ከውጭ የሚገቡ ምርቶችን ለመቀነስ የግብርናውን ዘርፍ በተለይም የእንስሳት እርባታን በማዳበር ላይ ያተኮረ ነው። ግቡ የተመጣጠነ ምግቦችን በተለይም እንደ ወተት፣ እንቁላል እና ማር ያሉ በእንስሳት ላይ የተመሰረቱ ምርቶችን በማምረት እና ፍጆታን በማሳደግ በምግብ ራስን መቻል እና 'የተመጣጠነ ምግብን ተተረፍርፎ ማግኘት ነው።

በመሆኑም በወተት ልማት ውስጥ 1,764 የወተት ላም መንደሮችን ለማልማት ተለይቶ በመሰራት ላይ ነው። በበጀት ዓመቱ የዝርያ ማሻሻል ስነ-ተዋልዶ ቴክኖሎጂ አቅርቦት 420,000 ዶዝ አባለዘር፤ 123,616 ሊትር ፈሳሽ ናይትሮጂን፤ 6,000 ዶዝ ጾታው በሴት የተወሰነ አባለዘር፤ 45,000 ዶዝ የድራት ሆርሞን ለማቅረብ ታቅዶ በቅደም ተከተል 62,458 (15%) ዶዝ አባላዘር፣ 28,426 (23%) ፈሳሽ ናይትሮጂን፤ 3,366 (56%) ጾታው በሴት የተወሰነ አባለዘር፤ 2,000 (4%) የድራት ሆርሞን ተሰራጭቷል። በዝርያ ማሻሻያ ኢንሼቲቭ የተሰሩ ሥራዎች እንደ ተሞክሮ በመያዝ በዝርያ ማሻሻያ በዕቅድ ከተያዙ 922,000 ውስጥ እስከአሁን ድረስ 210,489 (22%) ላሞችና ጊደሮች ተዳቅለዋል።

ከዚሁ ጋር ተያይዞ 194,757 ጥጆችን እንዲወለዱ ታቅዶ 98,439 (50%) ጥጆች ተወልደዋል። 2.43 ቢሊዮን ሊትር ወተት ለማምረት ታቅዶ 1.62 ቢሊዮን ሊትር በማምረት የእቅዱን 66% ማከናወን ተችሏል። ዶሮ ልማት የዕቅድ ትግበራን ለመደገፍ በክልሉ 13 ሚሊዮን ጫጩት በማቅረብ 5.79 ሚሊዮን የ45 ቀንና በላይ ዶሮዎችን ለማሰራጨት ታቅዶ 6.87 ሚሊዮን (52%) የአንድ ቀን ጫጩት በማቅረብ 3.20 ሚሊዮን (55%) የ45 ቀን ዶሮ ተሰራጭቷል።

ከዶሮ ምርት አንጻር በበጀት ዓመቱ 1.2 ቢሊየን እንቁላል እና 20,417 ቶን የዶሮ ስጋ ለማምረት ታቅዶ 1.2 ቢሊዮን (100%) እንቁላል እና 9,576 (46%) የዶሮ ሥጋ ማምረት ተችሏል። በዶሮ ሀብት ልማት 308,758 ህብረተሰብ ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 39,588 አባወራ እና 38,426 እማወራ በድምሩ 78,014 ተሳታፊዎችን (25%) ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል።

8.2.10. ቀዳማዊ ልጅነት

የቀዳማዊ ልጅነት ልማት መርሀ-ግብር ከጽንሰት ጀምሮ እስከ 6 ዓመት ያሉ ህጻናት ላይ የሚደረግ ኢንቨስትመንት ሲሆን በሴቶች፣ ወጣቶች እና ማሕበራዊ ጉዳይ ቢሮ በክልላችን በሁሉም አከባቢዎች የሚተገበር ፕሮጀክት ነው። በፕሮጀክቱ ትኩረት የሚደረግባቸው ጉዳዩች የህጻናት ማዋያዎችን ቁጥር ማሳደግ፣ ህጻናት የተሻለ አስተዳደግ እንዲኖራቸው ማድረግ፣ ቤተሰቦች በተሻለ የህፃናት አያያዝና አስተዳደግ ፕሮግራም ላይ ስልጠና መስጠት፣ ሕፃናት ሁለንታዊ ድጋፍና

ክብካቤን የሚያገኙበት የስብዕና መገንቢያ ማዕከላትን ጊዜያቸውን እንዲያሳለፉ ማድረግ ወ.ዘ.ተ ናቸው፡፡

ሌላው ቀዳማይ ልጅነት ላይ 214,954 ለሚሆኑ ቤተሰቦች ግንዛቤ ለመፍጠር በተያዘዉ እቅድ መሰረት 293,387 (100%) ለሚሆኑ ቤተሰቦች ግንዛቤ ተፈጥሯል፡፡ የህጻናት ማቆያዎችና መንከባከቢያ ማዕከላት ተቀጥረዉ ለሚገኙ 426 የህጻናት ተንከባካቢ ሞግዚቶች በህጻናት አያያዝና አስተዳደግ፤ በንጽህና አጠባበቅ የአቅም ግንባታ ስልጠና እንዲያገኙ ታቅዶ 346 ለሚሆኑ ስልጠና እንዲያገኙ የተደረገ ሲሆን አፈጻጸሙም 81.41% ነዉ፡፡

በተመሳሳይ ህጻናት የተሻለ አስተዳደግ እንዲኖራቸው 4,890 ለሚሆኑ የቅድመ መደበኛ መምህራን በተሻለ የህፃናት አያያዝና አስተዳደግ ፕሮግራም ላይ ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ 5,162 (100%) ለሚሆኑት መምህራን ስልጠናዉ ተሰጥቷል፡፡ በነባርና በአዲስ በተቋቋሙ የህፃናት ማቆያዎችና መንከባከቢያ ማዕከላት ዉስጥ 5,194 የሚሆኑ ህጻናትን የአገልግሎቱ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ታቅዶ 5,581 ህጻናት በድግግሞሽ በተቋቋሙ ማዕከላት ዉስጥ ገብተዉ የአገልግሎቱ ተጠቃሚ እየሆኑ ይገኛሉ፡፡ በተቋቋሙ ምቹ የመዝናኛና የመጫወቻ ስፍራዎች 33,245 ህፃናት የአገልግሎቱ ተጠቃሚ ለማድረግ ታቅዶ 102,338 ህጻናት የአገልግሎቱ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተደርገዋል፡፡

8.2.11. ኢትዮጵያ ታምርት እኛም እንሸምት

"ኢትዮጵያ ታምርት" የተሰኘ ሀገር አቀፍ የኢንቨስትመንት ንቅናቄ በኢፌዴሪ ጠቅላይ ሚኒስቴር ዶ/ር ዓብይ አህመድ ሀሳብ አመንጭነት በ2014 ዓ.ም የተጀመረ ሲሆን የንቅናቄውን ሙሉ ተግባርና ኃላፊነት የኢንዱስትሪ ሚኒስቴር በመውሰድ ወደ ስራ ገብቷል፡፡ ይህን ንቅናቄ ለማሳካት ሁሉም ክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች የድርሻቸውን መወጣት ይችሉ ዘንድ ዋነኛ ተግባራቸው አድርገው እየሰሩበት ይገኛሉ፡፡

የኢትዮጵያ ታምርት ንቅናቄ በክልሉ ውጤታማ እንቅስቃሴ እያደረገ የሚገኝ ሲሆን በአምራች ኢንዱስትሪው ዘርፍ የሚታዩ ችግሮችን ለመፍታት በተደረገ ጥረት 179 የሚሆኑ ኢንዱስትሪዎች ድጋፍ ያገኙ ሲሆን ስራ አቁመው ከነበሩ 75 ኢንዱስትሪዎች መካከል 40 የሚሆኑት ወደ ስራ ተመልሰዋል:: የፋይናንስ አቅርቦትን በተመለከተ ለስራ ማስኬጃ፣ ለሊዝ ፋይናንስ እና ለፕሮጀክቶች በድምሩ ከ8.29 ቢሊዮን ብር በላይ ብድር ለ103 ኢንዱስትሪዎች እንዲመቻች ተደርጓል:: በመሰረተ ልማት በኩል 688.81 ሄ/ር ከሶስተኛ ወገን ነፃ የሆነ መሬት የተዘጋጀ ሲሆን 206.21 ሄ/ር መሬት በመሰረተ ልማት ተሟልቶ ለ177 ባለሀብቶች ተላልፏል:: በተጨማሪም 152,186 ቶን ግብዓት ለ152 ኢንዱስትሪዎች የቀረበ ሲሆን 28 ኢንዱስትሪዎች የኤሌክትሪክ ኃይል ተጠቃሚ ሆነዋል::

ይህ የማክሮ አፈጻጸም በንቅናቄው መድረኮች የታገዘ ሲሆን በክልሉ ከሚገኙ 22 ዞኖች ውስጥ 14ቱ (63.63%) እና 138 ወረዳዎች ንቅናቄውን አካሂደዋል፡፡ በእነዚህ 152 መድረኮች ላይ ከ17,274 በላይ ባለድርሻ አካላት የተሳተፉ ሲሆን አፈጻጸሙ ካለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር ከፍተኛ ብልጫ አሳይቷል፡፡ ይህም በክልሉ ያለው አንፃራዊ ሰላም እና ለዘርፉ የተሰጠው ከፍተኛ ትኩረት ውጤት መሆኑን ያመላክታል፡፡

8.2.12. የአቅመ ደካሞችን ቤት ማደስ

ፕሮጀክቱ ለችግር ተጋለጭ የሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎች (ሴቶች፣ አረጋውያን እና አካል ጉዳተኞች) የተሻለ ኑሮ እንዲኖሩ ለማስቻል የህብረተሰቡን፣ የባለሀብቱን፣ የአጋር አካላት እና በጎ ፍቃደኞች አቅም በማስተባበር ቤት ሌላቸው ቤት እንዲኖራቸው እንዲሁም ቤት እያላቸው የፈረሰ ወይም ያረጀ ካለ በማደስ ደስተኛ ሒይወት እንዲኖሩ ማስቻል ነው፡፡

የክረምት በጎ ፈቃድ ማስጀመሪያ ምክንያት በማድረግ ከክልሉ ከአረጋዊያን ማህበር ጋር በመተባበር ከክልሉ የአረጋዊያን ገቢ ማስገኛ ማዕከል ከተገኘው ገቢ ላይ ብር 500,0000 ወጪ በማድረግ በባህር ዳር ከተማ ነዋሪ ለሆኑ 4 ወንድ እና 2 ሴት በድምሩ 6 ዓቅመ ደካሞች የቤት ጥገና አካሂዷል፡፡ በወጣቶች በጎ ፍቃድ አማካኝነት ለአቅመ ደካማ 9,296 ቤቶችን በአዲስ መልኩ ለመገናባት እና 18,592 ነባር ቤቶችን ለመጠገን/ ለማደስ ታቅዶ 6,196 አዲስ ቤቶች የተገነቡ እና 12,535 ነባርና የተጎዱ ቤቶች ታድሰዋል/ ተጠግነዋል፡፡ እንዲሁም በበጋ በጎ ፍቃድ አማካኝነት 380 አዲስ ቤት እና 1535 ቤት ጥገና ለአቅመ ደካሞች እንዲሰሩ ተደርጓል፡፡

8.2.13. ዲጅታል የአንድ ማዕከል አገልግሎት (መሶብ)

የዲጂታል አንድ ማእከል አገልግሎት (መሶብ) የህዝብ አገልግሎት እና የአስተዳደር ማሻሻያ ስርዓት አካል ነው፡፡ ይህ ፕሮጀክት በአንድ ማእከል ቀልጣፋ፣ ውጤታማ እና ተደራሽ አገልግሎቶችን በማቅረብ የደንበኞችን አገልግሎት ለማሻሻል ያለመ ነው፡፡ በርካታ ቴክኖሎጂ የሚደገፉ አገልግሎቶችን በአንድ ቦታ ያዋህደ፤ ይህም ለተጠቃሚው ወጪዎች እና ጊዜ ይቀንሳል፡፡ በባህር ዳርና በደሴ የተጀመረ ሲሆን ቀጣይም በሰፊው የክልሉን ህዝብ የሚፈልገውን አገልግሎት ለማሟላት በእቅድ ተይዞ እየተሰራ ነው፡፡

የ2018 በጀት ዓመት የ9 ወራት የመሶብ አንድ ማዕከል ኢንሸቲቭ አፈጻጸም ሪፖርት እንደሚያሳየው አገልግሎቱን በክልል ተቋማትና በ3 ከተሞች ለመጀመር ታቅዶ በባህር ዳር፣ በደሴና በክልል ተቋማት (75%) ስራ ተጀምሯል፡፡ በማዕከላቱ 15 ተቋማትና 54 አገልግሎቶች ተቀናጅተው እየቀረቡ ሲሆን ባህር ዳር 73 እና ደሴ ደግሞ 40 አገልግሎቶችን ወደ ማዕከሉ

አስገብተዋል፡፡ በአጠቃላይ 77,736 ተገልጋዮች (45.1% ሴቶችና 40% ወጣቶች) አገልግሎት ያገኙ ሲሆን የተገልጋዮች እርካታም 97.65% ደርሷል፡፡ ለስራው ውጤታማነት 122 ቋሚ ሰራተኞች፣ 17 ዩኒቨርሳልና 21 በጎ ፈቃደኞች ሰልጥነው ተሰማርተዋል፡፡ በሁለተኛው ዙር ለሚጀምሩ 6 ከተሞች፣ 74 ተቋማት እና 497 አገልግሎቶች የተለዩ ሲሆን የግንባታ አፈጻጸማቸው ከ47% (ደብረ ብርሃን) እስከ 100% (ደብረ ታቦር) ይደርሳል፡፡ በተጨማሪም ለ3ኛው ዙር 25 ከተሞች ዝግጅት እየተደረገ ሲሆን ለፕሮጀክቱ እስካሁን 410,170,275.00 ብር በጀት ስራ ላይ ውሏል፡፡ የጎንደር ከተማ ግንባታ 91.5% ላይ መድረሱና በባህር ዳርና ደሴ የ"ባስ" አገልግሎት ለመጀመር መታቀዱ የሪፖርቱ ዋና ዋና አሃዛዊ መረጃዎች ናቸው፡፡

8.3. ክትትልና ግምገማ

የአጭር፣ መካከለኛና የረጅም ጊዜ እቅዶችን በማቀድ ክልሉን በትክክለኛ አስተቃቀድ ስልት እንዲመራ ማስቻል፡- የክልሉን ልማት በዕቅድ መመንጠቅ የሚያስችል የ25 ዓመት ፍኖተ ካርታ እና የ5 ዓመት ስትራቴጅክ እና የ2018 በጀት ዓመት የአሻጋሪ እድገትና የዘላቂ ልማት እቅድ አዘጋጅቶ ተግባራዊ በማድረግ እንዲሁም የክልሉ ህዝብ ሁለተናዊ ተሳትፎና ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ የሚያስችል ክልላዊ ማስፈፀሚያ ስትራቴጅዎች በማዘጋጀት ለ188,075 (ወ 136,760 ሴ 51,315) በክልሉ የሚመለከታቸውን የመንግስት የስራ ኃላፊዎችን፣ ዳይሬክተሮችን እና የዞንና የሪጅኦፖሊታን ከተማ አመራሮችን በሙሉ ለማሳተፍ ታቅዶ 100% በማሳተፍ ስልጠናዎችን በመስጠትና ግንዛቤ በመፍጠር በተዋረድ ወደ ስራ መግባት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ተቋማት የሚልኳቸው ዕቅዶች የሴቶችን፣ የህጻናትን፣ የወጣቶችን፣ የአካል ጉዳተኞችን፣ የአረጋውያንን እና የማህበራዊ ጥበቃ የሚያስፈልጋቸውን ወገኖች፣ የስነ-ሕዝብ፣ ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር አረንጓዴ ኢኮኖሚ የመገንባትን ወዘተ ጉዳይ እንዲያካትቱ ለማረጋገጥ ታቅዶ 100% የማረጋገጥ ስራ ተሰርቷል፡፡

ሌላው አዋጭ ፕሮጀክቶች ፍትሃዊ የበጀት ድልድል መረጃ በማደራጀት 764 አዲስ እና 852 ነባር በድምሩ ለ1,616 የካፒታል ፕሮጀክቶች ዕቅድ በመስራት አዋጭ ፕሮጀክቶች ፍትሃዊ የበጀት ድልድል መረጃ በመደልደያ ቀመር እና በመመዘኛ መስፈርቱ መሰረት ቅደም ተከተል በማስያዝ ለሚመለከተው አካል መላክ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም ለኘሮጀክት ዕቅድ ዝግጅት ማስፈፀሚያ የሚወሉ 2 መመሪያዎችን በማዘጋጀት 100% መፈፀም ተችሏል፡፡

የክልሉን የመረጃ አሰራር ስርዓትን በቴክኖሎጂ በማዘመን ስታትስቲክሳዊና ስፓሻል መረጃ ማደራጀትና አገልግሎቱን ማሻሻል፡- የክልሉን ገጽታ በሚያሳይ መልኩ የጂኦ-ስፓሻል መረጃዎችን በማደራጀት የሶሽዮ-ኢኮኖሚ ፕሮፋይል 1 ሰነድ ለማዘጋጀት ታቅዶ 1 (100%) የማዘጋጀት ስራ ተሰርቷል፡፡ እንዲሁም ለክልሉ የሰብአዊ ልማት አመልካቾች (RHDI) የሚጠቀሙ የትምህርት እና ጤና አመልካቾች ተጨማሪ መረጃዎችን በማሰባሰብ የዳሰሳ ትንታኔ ስራ ለመስራት ታቅዶ 100% መፈጸም ተችሏል፡፡

በሌላ በኩል ክልላዊ ጥቅል ምርት ግመታ ሥራ በማሰራት ከሁሉም ክሌሎች እና ከአገሪቱ ጋር ለማገናዘብ (New template for GDP estimation - Harmonization) ከ2008 እስከ 2016 ድረስ የተሰራውን የክልሉ ኢኮኖሚ በየንዑስ ዘርፎች በመገመት ረቂቁን ለፕላንና ልማት ሚኒስቴር የማስረከብ ሥራ ተሠርቷል፡፡ እንዲሁም የንዑስ ዘርፎችን እሴት ጭማሪ ወደ 3ቱ ዋና ዋና የኢኮኖሚ ሴክተሮች እሴት ጭማሪ የማጠቃለል እና ከበፊት ዓመታት ጋር ያላቸውን የእድገት ምጣኔ እና የኢኮኖሚ ድርሻ አዝማሚያ /trend/ መገምገም 21 ታቅዶ 21 በማከናወን 100% መፈፀም ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ የ2017 በጀት ዓመት ጥቅል ምርት (RGDP) በወቅቱ የገበያ ዋጋ እና በቋሚ ዓመት ዋጋው መሠረት ምርቱ በመነጨበት የአገማመት ዘዴ በመገመት የእድገት አዝማሚያውን (Growth trend) በመገምገም 1 ሰነድ ለማዘገጀት ታቅዶ 1 ሰነድ በማዘጋጀት 100% መፈፀም ተችሏል፡፡ በተጨማሪም የክልሉን የነፍስ ወከፍ ድርሻ (GDP Per Capita) በወቅቱ የገበያ ዋጋ እና በእርግጠኛ ዋጋው የማስላት ሥራ ተሰርቷል፡፡

በሌላ በኩል ተቋሙ የመረጃ ቋት በማልማት በቴክኖሎጅ በማዘመን ሶፍትዌሮችን የማበልፀግና ወደ ዳታ ቤዝ የመመዝገብ ስራ የተሰራ ሲሆን በአጠቃላይ 7 ፕሮግራሞችን በማልማት (የፕሮጀክቶች አስተዳደር፣ የተቋማት መመዘኛ፣ የስታቲስቲክስ ማቀነባበሪያ፣ የዲጂታል ቤተ-መጽሀፍት፣ የደንበኞች አገልግሎት አሰጣጥ አስተዳደር፣ የንብረት አስተዳደር እና የነዳጅ መቆጣጠሪያ) ሲስተሞችን/ሶፍትዌሮችን በማልማት ወደ ትግበራ እንዲገቡ ተደርጓል፡፡

የጅኦ ስፓሻል መረጃ ስታንዳርዶችን መሰረት ያደረገ ክልላዊ የመረጃ አሰባሰብ ሰርዓትን በመዘርጋት የመረጃን ተደራሽነትና ጥራት ማሳደግ፡- በክልላዊ የጅኦ ስፓሻል መረጃ ስታንዳርዶችን እና መመሪያዎችን መሠረት በማድረግ በተመረጡ 2 ወረዳዎች የመሰረተ ልማት ስርጭት ፍትሀዊነታቸውን ለማረጋገጥ ታቅዶ 4 (100%) (እንሳሮ፣ ቋሪት፣ ምንጃር እና ጋዞ) የመሰረተ ልማት ስርጭትን የሚያሳይ ሰነድ በጥራት የማዘጋጀት ስራ ተሰርቷል፡፡ በተጨማሪም በየአስተዳደር እርከኖች ስር የሚገኙ 800 ቀበሌዎችን ወቅታዊ አድርጎ ለማደራጀት ታቅዶ የ4,176

ቀበሌዎችን መረጃዎች ወቅታዊ በማድረግ አንድ ሰነድ በማዘጋጀት 100% መፈፀም ተችሏል፡፡ በሌላው በኩል በክልሉ የሚገኙ 4,176 ቀበሌዎችን የቀበሌ ማዕከላቸውን መገኛ ቦታ በጅ.ፒ.ኤስ መረጃዎችን 100% የማደራጀት ስራ ተሰርቷ፡፡ በተመሳሳይ የክልል መልክዓ-ምድራዊ፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተቋማትን ስርጭት እና እምቅ ሀብትን የሚያሳይ አትላስ 90% የማዘጋጀት ስራ እየተሰራ ይገኛል፡፡

በጥናት ላይ በመመስረት ክልላዊ ክትትልና ግምገማ ስርዓት በመዘርጋት በተቋም ምዘና የማስፈጸም አቅም መገንባት፡- በ2017 በተያዘው የምዘና ዕቅድ መሠረት ዓመታዊ የተቋማት ምዘና 50 የክልል ተቋማትን ለመመዘን ታቅዶ 50 ተቋማትን መመዘን የተቻለ ሲሆን 100% መፈፀም ተችሏል፡፡ በምዘና ውጤቱም 23 (46%) ተቋማት ከፍተኛ፣ 27 (54%) ተቋማት መካከለኛ ሲያገኙ ዝቅተኛ እና በጣም ከፍተኛ ውጤት ያስመዘገበ የክልል ተቋም የለም፡፡ ከክልል ተቋማት በተጨማሪ የዞን ተቋማትም በምዘናው እንዲልፉ የተደረገ ሲሆን በአፈፃፀማቸው ብልጫ ላመጡ ተቋማት የክልሉ መንግስት የዕውቅናና የማበረታቻ ሽልማት ሰጥቷል፡፡

የ2018 በጀት ዓመት የምዘና ዕቅድ (KPI) የምዘና ተግባሩን ከሰው ንክኪ፣ ነፃ እና በዘመናዊ ቴክኖሎጅ የታገዘ እንዲሆን ለማድረግ የ46 የክልል ተቋማትን የምዘና እቅድ እየተለማ ባለው (KPI Management System Software) ለማስገባት ታቅዶ የ45 ተቋም (97.8%) ማስገባት የተቻለ ሲሆን በተያዘው ዕቅድ መሰረት 45 ተቋማትን በመጀመሪያው ግማሽ ዓመት መመዘን የተቻለ ሲሆን በምዘና ውጤቱም 38 (85.5%) ተቋማት ከፍተኛ እና 7 (15.55%) ተቋማት መካከለኛ ውጤት አስመዝግበዋል፡፡

የ2018 የአሻጋሪ እድገትና የዘላቂ ልማት ዕቅዱን መሠረት ያደረገ በመስክና በዴስክ ለክልል፣ ለዞን፣ ለከተማ አስተዳደሮች እና ለወረዳ ተቋማት በተደራጃ ቼክሊስት ክትትልና ድጋፍ 3 ጊዜ ለማድረግ ታቅዶ 3 ጊዜ ድጋፍና ክትትል ማድረግ የተቻለ ሲሆን በክትትሉም 19 የክልል ተቋማት፣ 28 የከተማ አስተዳደር ተቋማት፣ 36 የዞን ተቋማት እና 6 የወረዳ ተቋማት በድምሩ ለ89 ተቋማት ድጋፍና ክትትል በማድረግ 100% መፈጸም ተችሏል፡፡ በተጨማሪም በተደረገው ድጋፍና ክትትል የተገኙ ግኝቶች የዋናው ሪፖርት አካል ሆነው በማዘጋጀት ለውሳኔ ሰጭ አካላት እንዲቀርቡ የተደረገ ሲሆን ለሁሉም የክልል፣ ዞንና እና ከተማ አስተዳደረ ተቋማት የተደረገውን ድጋፍና ክትትል መሰረት አድርጎ ድጋፍ ላልተደገረባቸው ተቋማት ጭምር ልምድ እንዲወስዱበት በሚያስችል መልኩ የተደራጀ ግብረ-መልስ መስጠት የተቻለ ሲሆን አፈጻጸሙ 100% ነው፡፡

በሌላ በኩል በፌደራል፣ በክልል በየነ መንግስታት፣ በከተማ አስተዳደር እና በማህበረሰብ የሚገነቡ የልማት ፕሮጀክቶችን ፊዚካል እና ፋይናሻል አፈጻጸም 3 ጊዜ በመስክ እና በዴስክ ክትትልና ግምገማ በማድረግ ሪፖርት በማዘጋጀት ለውሳኔ ሰጭ አካላት ለማቅረብ ታቅዶ 2 (66.7%) ጊዜ መፈፀም ተችሏል። ሌላው የ3,316 ፕሮጀክቶችን መረጃ ፕሮፋይል ለማደራጀትና ተደራሽ ለማድረግ ታቅዶ 3,316 (100%) ማደራጀት ተችሏል። እንዲሁም በክልሉ ያሉ ልማትን በመደገፍ ኢኮኖሚያዊ እድገትን የሚያፋጥኑ ፕሮጀክቶችን በወቅቱ በመምራት ክትትልና ድጋፍ በማድረግ እንዲጠናቀቁ ለማድረግ (Project Management SoftWare) ሶፍትዌር በማልማት አዲስ 475፣ ነባር 3,014 በድምሩ 3,489 ፕሮጀክቶችን እና 4,828 የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችን ወደ ሲስተሙ በማስገባት በሚመለከታቸው አካላት ክትትልና ድጋፍ እንዲደረግ ምቹ ሁኔታ መፍጠር ተችሏል። በተጨማሪም በተመረጡ የልማት ፕሮጀክቶች አፈፃፀም ዙሪያ 1 ጥናት ለማድረግ ታቅዶ ከገንዘብ ቢሮ ጋር በመተባበር 1 (100%) ጥናት በማጥናት የጥናት ሰነዱን ለውሳኔ ሰጭ አካላት ማቅረብ ተችሏል።

የክልሉን የስነ-ህዝብ መረጃና የፖሊሲ ጥናትና ምርምር አሰራር ስርዓትን በማዘመን መረጃን ማደራጀትና ለልማት እንዲውል ማስቻል፡- ክልላዊ ዕቅድን ለማስፈፀም የሚያስችሉ 42 የተጠሪ ተቋማት ረቂቅ ደንብ ለማዘጋጀት ታቅዶ 43 (100%) ማዘጋጀት ተችሏል። በተጨማሪም 1 የማስፈፀሚያ ደንብ፣ 1 ጋይድላይን እና 3 መመሪያዎችን ለማዘጋጀት ታቅዶ 1 ደንብ /የፕሮጀክቶች ማስፈፀሚያ ደንብ/ እና 3 መመሪያዎችን (መረጃ ጥራት መቆጣጠሪያ፣ የአስተዳደራዊ ወሰን ለውጥ እና የቀበሌ ማህበረሰብ አሳታፊ እቅድ አዘገጃጀት መመሪያዎች) እና 1 ጋይድላይን 100% አዘጋጅቶ በማጠናቀቅ ስራ ላይ እንዲውሉ ተደርገዋል።

በሌላ በኩል የክልሉን የማክሮ ኢኮኖሚ እድገት አዝማሚያ የሚያሳይ 1 ሪፖርት ለማዘጋጀት ታቅዶ 1 (100%) ማዘጋጀት የተቻለ ሲሆን የክልሉን ልማት የሚያሳልጡ 2 የማክሮ ኢኮኖሚ ፖሊሲ ትንትና ለማካሄድ ታቅዶ 2 በማከናወን 100% መፈፀም ተችሏል። እንዲሁም የክልሉን የድህነት ሁኔታ ከ1997 እስከ 2015 ድርስ ያሉ መረጃዎችን በመሰብሰብ 100% የመተንተን ስራ ተሰርቷል።

9. ማጠቃለያ

በ2018 በጀት ዓመት ክልሉ ያለበትን ወቅታዊ የጸጥታ ችግር ተቋቁሞ የታቀደውን የአሻጋሪና የዘላቂ ልማት ዕቅድ ከግብ ለማድረስ ሠላምን ከማስፈን ጎን ለጎን ከፍተኛ ጥረት ሲያደርግ ቆይቷል፡፡ በመሆኑም በአፈጻጸም በኩል የተገኘውን ውጤት በዝርዝር ከላይ በየዘርፉ ለማስቀመጥ ጥረት የተደረገ ሲሆን የክልል ተቋማትን ሪፖርት መሠረት በማድረግ አጠቃላይ የታዩ ዋና ዋና ጥንካሬዎችን እና ያልተፈጸሙ ተግባራት በመለየት በማደማደሚያ ለማመላከት ጥረት ተደርጓል፡፡

ለአምራች ኢንዱስትሪዎች ዘርፍ የተለያዩ ድጋፎችን በማድረግ ወደ ተለያዩ አፈጻጸሞች ማስገባት የተቻለ ሲሆን በሁሉም 275 ፕሮጀክቶችን ወደ ግንባታ ለማስገባት ታቅዶ 183 (67%) ወደ ግንባታ፣ 69 ፕሮጀክቶችን ወደ ምርትና አገልግሎት ለማስገባት ታቅዶ 85 (100%) ፕሮጀክቶችን ወደ ምርት ማስገባት ተችሏል፡፡ እንዲሁም አምራች ኢንዱስትሪዎች ምርታቸዉን ወደ ውጭ በመላክ የውጭ ምንዛሬ ግኝትን ከማሳደግ አንጻር 58,909.84 ቶን በመላክ 111.6 ሚሊ.ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 119,005.06 (100%) ቶን በመላክ 153.506 (100%) ሚሊየን ዶላር የውጭ ምንዛሬ ማግኘት ተችሏል፡፡ በተጨማሪም በከፍተኛ የውጭ ምንዛሬ ወደ ሃገር ውስጥ የሚገቡ የፋብሪካ ምርቶችን በሃገር ውስጥ ለመተካት እየተሰራ ባለው ስራ አምራች ኢንዱስትሪዎችን በመደገፍ 219,150 ቶን በማምረት 448.78 ሚሊ/ዶላር ለማዳን ታቅዶ 544,608.62 (100%) ቶን የሚሆን ተኪ ምርቶችን በማምረት 650.19 (100%) ሚሊየን ዶላር የውጭ ምንዛሬ ማዳን ተችሏል፡፡

የዘመናዊ ግብርና ዘርፍ የኢኮኖሚ አፈጻፀም ሲታይ ደግሞ የተሻለ አፈጻፀም የተመዘገበው በሰብል ምርት ነው፡፡ በ2017/18 ምርት ዘመን በመኸር (በመደበኛና በኮሞዲቲ) ሠብሎች 5,398,393 ሄ/ር መሬት በማልማት 187,540,749 ኩ/ል ምርት ለማምርት ታቅዶ 5,533,592 (103%) ሄ/ር መሬት በዘር በመሸፈን እስከአሁን 188,024,033 ኩ/ል ምርት ማምርት ተችሏል፡፡ በዚህም በምግብ ሰብል 120,913,004 ኩ/ል (ከ100% በላይ)፣ በኢንዳስትሪ ሰብል 52,130,439 ኩ/ል (ከ100% በላይ) እና በኤክስፖርት ሰብል 14,980,590 ኩ/ል (ከ100% በላይ) ምርት መሰብሰብ ተችሏል፡፡ በተጨማሪም የእንስሳት ሀብት ልማት ዘርፍ የወተት ምርታማነትን በሚመለከት ከአንድ ላም በቀን በአማካኝ የሚታለብ የወተት ምርት ከአካባቢ ላም 2.1 ሊትር እና ከተሻሻሉ ዝርያዎች ወደ 13.5 ሊትር ለማድረስ ታቅዶ ከአካባቢ ላም 1.87 (87%) ሊትር እና ከተሻሻሉ ዝርያዎች 11.67 (86%) ሊትር ማድረስ የተቻለ ሲሆን 2,433,980 ቶን ወተት ለማምረት ታቅዶ 2,207,511 ቶን (96%) ማምረት ተችሏል፡፡

የማዕድን ዘርፉን ዉጤታማ ለማድረግ የማዕድናትን ፍለጋ ክምችት ግመታ ጥናትን በ1:30,000 መስፈርት በክልሉ በተመረጡ ልዩ ልዩ ቦታዎች በ10 ካ.ኪ.ሜ የኢንዱስትሪ ማዕድን፣ በ30 ካ.ኪ.ሜ የዳይሜንሽን ስቶን ማዕድን፤ 30 ካ.ኪ.ሜ የከበሩና ጌጣጌጥ ማዕድን እንዲሁም 30 ካ.ኪ.ሜ የኮንስትራክሽን ማዕድን ክምችት፣ መጠን፣ ጥራትና ስርጭት ጥናት መረጃ ሽፍንን ለማሳደግ 15% በቅድመ ዝግጅት ምዕራፍ የሚከናወኑ የጥናት ተግባራትን ለማጠናቀቅ ዕቅድ ተይዞ 100% ማከናወን የተቻለ ሲሆን 18,854.54 ኪ.ግ የከበሩ የማዕድን ምርቶችን ወደ ውጭ በመላክ 7,792,290 የአሜሪካ ዶላር የውጪ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 18,549 ኪ.ግ በመላክ 12,555,782.06 የአሜሪካ ዶላር ማግኘት የተቻለ ሲሆን አፈጻጸም ከምርት 92.07% ከምንዛሬ ከ100% በላይ ተከናዉኗል።. ሌላው 1,284,943 ቶን ከውጭ የሚገቡ የማዕድን ኢንዱስትሪ ግብዓቶችን በአገር ውስጥ ምርት በመተካት 93,634,640919.4 USD የውጭ ምንዛሬ ለማዳን ታቅዶ 2,074,961 ቶን (100%) ምርት በመተካት 246,145,072 (100%) USD የምንዛሬ ወጭን ማዳን ተችሏል።

ቱሪዝም ልማት የክልሉን ገጽታ ለመገንባት በክረምት ወራት የሚከበሩ ባህላዊ፣ ሃይማኖታዊና ህዝባዊ ክብረ በዓላት በማስተባበር በርካታ ቁጥር ያላቸው ጎብኝዎችን ወደ ክልሉ መሳብ ተችሏል። በዚህም መሰረት 15,953,064 (81%) የአገር ውስጥ እና 42,807 (85.61%) የውጭ አገር ቱሪስቶች ክልሉን ጎብኝተዋል። ከአገር ውስጥ ቱሪስቶች 12,068,467,068 (91%) እና ከውጭ ቱሪስቶች 256,097,260 (100%) ብር ገቢ ተገኝቷል።

በክልላችን ከሚገኙ 11,088 ትምህርት ቤቶች (አጸደ ህጻናት 757፣ አንደኛ እና መካከለኛ 9,623 እንዲሁም ሁለተኛ ደረጃ 708) መካከል አስቻይ ሁኔታ ባላቸው 9,703 ትምህርት ቤቶች ምዝገባ ተጀምሮ በትምህርት ዘመኑ በሁሉም እርከኖች ለመመዝገብ ከታቀደው 7,445,546 ተማሪዎች መካከል መመዝገብ የተቻለው 4,410,954 (ወንድ 2,164,213፣ ሴት 2,246,741) አፈፃፀሙ (59.2%) ብቻ ነው። ከዚህ በተጨማሪም የትምህርት ስራችን በተፈጥሮና ሰው ሰራሽ ችግሮች በእጅጉ እየተፈተነ ቢሆንም የክልሉ ትምህርት ቢሮ ችግሩን ለመቅረፍ የሚበጁ ስልቶችን በመቀየስ ከሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ጋር ተቀናጅቶ እየተሰራ ይገኛል። ይሁን እንጅ ከችግሩ ጥልቀትና አሳሳቢነት የተነሳ ክልላችን ብሎም ሀገራችን ከገጠመን ወቅታዊ ችግር ፈጥኖ ለመውጣት የሁሉንም አካላት ልዩ ርብርብ ማድረግ ይጠበቃል።

ከጤና ስራዎች አንጻር የእናቶች ጤና አገልግሎት (maternal health) ለ3,277,329 (89%) የቤተሰብ እቅድ አገልግሎት ለመስጠት ታቅዶ 4,028,955 (100%) አገልግሎት መስጠት የተቻለ ሲሆን ከቤተሰብ ዕቅድ ተጠቃሚዎች መካከል 838,851 (ሽፋን 60%) እናቶች የረጅም ጊዜ የቤተሰብ ዕቅድ አገልግሎት ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡ እንዲሁም 507,963 (82.9%) እናቶች በሰለጠነ ባለሙያ የወሊድ አገልግሎት እንዲያገኙ ታቅዶ 475,445 (93.4%) የተሰጠ ሲሆን ከእነዚህ ውስጥ 40,741 (8.6%) እናቶች በቀዶ ህክምና የወሊድ አገልግሎት አግኝተዋል፡፡ ሌላው የማህበረሰብ አቀፍ ጤና መድህን 4,568,184 አባላት ለማፍራት ታቅዶ 2,098,880 (66.1%) ማፍራት የተቻለ ሲሆን 7.1 ቢሊዮን ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 6,626,110,273.75 (93%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡

የኤክስፖርት ምርት በዓይነትና በመጠን እንዲሁም በጥራት በማቅረብ ወደ ውጭ የሚላከውን የምርት መጠን ለማሳደግ 3,022,369 ኩ/ል የቅባት እህል፣ የጥራጥሬ እህል እና ቡናን ወደ ውጭ ለመላክ ታቅዶ 1,877,797 (62.1%) ኩንታል መላክ የተቻለ ሲሆን ከሰብል ምርትና ከቁም እንስሳት በድምሩ 499,523,426 ዶላር የውጭ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዶ 412,111,035 (82%) ምንዛሬ ማግኘት ተችሏል፡፡

የትራንስፖርትና ሎጂስቲክስ ዘርፍ በበጀት ዓመቱ ውስጥ የታቀዱ ተግባራትን በማከናወን ላይ ሲሆን ዋና ዋናዎቹን ለመጥቀስ ያህል 8,690,747 የህዝብ ትራንስፖርት ተሽከርካሪዎችን በድግግሞሽ ስምሪት ለመስጠት ታቅዶ 158,576,925 የዕቅዱን 105% ህዝብ በማጓጓዝ 533,228,225 ኪ.ሜ (101%) መንገድ መሸፈን ተችሏል:: 48 አዲስ የህዝብ ትራንስፖርት መስመር ለመክፈት ታቅዶ 38 (79%) መክፈት የተቻለ ሲሆን 48 መናኸሪያዎች የኢ-ትኬቲንግ አገልግሎት ተደራሽነትን ለማሳደግ ታቅዶ 59 (100%) ተጠቃሚ ማድረግ ተችሏል፡፡

ከተማ ልማት ዘርፍ ከአገልግሎት አሰጣጥና መልካም አስተዳደር ማሻሻያ ስራዎች አኳያ በተቋሙ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ 534 የመልካም አስተዳደር ችግሮች ተለይተው 408 (76.40%) ተፈተዋል፡፡ በ728 ከተሞች 16,974,407,999.66 ብር ለመሰብሰብ ታቅዶ 8,061,401,358.56 ብር (47.49%) መሰብሰብ ተችሏል፡፡ ሌላው የ2ኛ ደረጃ የይዞታ ማረገገጫ ሰርተፊኬትን የብድር ዋስትና በማድረግ ለ17,460 ባለይዞታዎች የብድር ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማድረግ ታቅዶ ለ26,752 (>100%) ባለይዞታዎች ብር 1,815,419,301 (>100%) ብድር ተጠቃሚ ሆነዋል፡፡ በሌላ በኩል የገጠር መሬት ኢንቨስትመንት ስራዎችን በተመለከተ ለግብርና ኢንቨስትመንት አገልግሎት የሚውል 26,553 (95.3%) ሄ/ር መሬት፤ ለኢንዱስትሪ ልማት ፕሮጀክቶች 4,990 ሄ/ር መሬት፣

ለአገልግሎት ዘርፍ 2,682 ሄ/ር መሬት የተለየ ሲሆን በአጠቃላይ ለሁሉም የኢንቨስትመንት ዘርፎች 34,225 (100%) ሄ/ር መሬት መለየት ተችሏል፡፡ በጨረታና በምደባ ቦታ ለተለያዩ አገልግሎት ተወስደው በውላቸው መሰረት ጥቅም ላይ ያልዋሉ 1,717 ቦታዎች ክትትልና ቁጥጥር ለማድረግ ታቅዶ በ6,288 ቦታዎች ላይ ክትትልና ቁጥጥር በማድረግ ለ2,048 ድርጅቶች /ግለሰቦች/ ማስጠንቀቂያ የተሰጠ ሲሆን 270 ቦታዎች ደግሞ እንዲነጠቁ ተደርጓል፡፡

የፍትህና የዳኝነት ዘርፉን ዉጤታማ ለማድረግ በፍትሐብሄር ጉዳዮች በቀጥታ ክስ፣ ይግባኝ መልስና ሰበር መልስ ክርክሮች የዐቃቤ ህግ መዛግብት የማጥራት ቅልጥፍናን 97.5% ለማድረስ ታቅዶ የማጥራት ምጣኔዉን በመዝገብ 98.9% መፈጸም ተችሏል፡፡ በተመሳሳይ በፍትሐብሄር ጉዳዮች የቀጥታ ክስና መልስ የዐቃቤ ህግ ተከራክሮ የማሸነፍ አቅም 90.5% ለማድረስ ታቅዶ ብር መዛግብት/በገንዘብ 96% በመዝገብ 90%/ በአሸናፊት ተወስኗል፡፡

ፕላንና ልማት ቢሮ ለክልል 19 የክልል ተቋማት፣ 28 የከተማ አስተዳደር ተቋማት፣ 36 የዞን ተቋማት እና 6 የወረዳ ተቋማት በድምሩ ለ89 ተቋማት የድጋፍና ክትትል ስራ ያካሄድ ሲሆን በክልል ተቋማት ድጋፍና ክትትል ወቅት የታዩ ጥንካሬዎች የክልል አመራሮች ስራውን በባለቤትነት ይዘው ስራን ቆጥረው ሰጠው መረከባቸው፣ ለድጋፍና ክትትሉ ትኩረት ሰጥተው መምራታቸው፣ ከአምስት ዓመቱ የተቀዳ የ2018 በጀት ዓመት አሻጋሪ እድገትና ዘላቂ ልማት መደበኛና የፕሮጀክት ዕቅድ በአግባቡ ማቀዳቸው፣ የተቋሙን ቁልፍ የአፈጻጸም አመልካቶች (KPI) ዕቅድ በወቅቱ ማዘጋጀታቸው፣ በማህበራዊ ክላስተር አስተባባሪ መመሪያ መሰረት የማህበራዊ ዘርፍ ተቋማት በKPI ሶፍትዌር ዙሪያ ለማኔጅመንት አካላት ስልጠና እንዲሰጥ መደረጉ፣ ልዩ ልዩ መመሪያዎች፣ ደንቦች መመሪያዎች እና ማኑዋሎች መዘጋጀታቸው እንዲሁም ወደ ታች ለሚገኙ ተቋማት KPI ማውረዳቸው እና የድጋፍና ክትትል ስራ መደረጉ በጥንካሬ የታዩ እይታዎች ናቸው፡

ከላይ የተዘረዘሩት ጥንካሬዎች ቢኖሩም በድጋፍና ክትትሉ ወቅት የታዩ ውስንነቶች አብዛኛው ተቋማት በKPI ሶፍትዌር ዙሪያ የግንዛቤ ክፍተት መኖሩ፣ የተወሰኑ ተቋማት ሁሉን ፕሮጀክቶች ወደ ፕሮጀክት አስተዳደር ስርዓት ሶፍት ዌር መመዝግብ አለመቻላቸው፣ የሚዘጋጁ ሪፖርቶች ከKPI ዕቅድና በምክር ቤት ከጸደቀው ዕቅድ ጋር የተናባቢነት ክፍተት ያለባቸው መሆኑ፣ በፌደራል የሚሰሩ እና የተቋረጡ ፕሮጀክቶች ወደስራ አለመግባታቸው እንዲሁም በአዲሱ በጀት ዓመት የተዋሀዱ ተቋማት በተዋሀዱት መሰረት ተግባራትን ተረክቦ የመፈጸም ክፍተት መኖራቸውን ለማረጋገጥ ተችሏል፡፡

ከላይ የተጠቀሱትን ጥንካሬዎች እና ክፍተቶች በመለየት በድጋፍና ክትትሉ ወቅት በቃለጉባኤ ተደግፎ ግብረ መልስ እና አስተያየት የተሰጠ ሲሆኑ የጽሁፍ ግብረ-መልስ ተዘጋጅቶ ለመማር ይረዳ ዘንድ ለሁሉም የክል ተቋማት የሚደርስ ይሆናል፡፡

ሌላው በዞን፣ በከተማ አስተዳር እና በወረዳ ደረጃ ለሚገኙ ተቋማት ድጋፍና ክትትል የተደረገ ሲሆን በድጋፍና ክትትሉም የ2018 በጀት ዓመትን የአሻጋሪና ዘላቂ ልማት እቅድ አመራሩ በውጤታማነት ለመምራት በተከታታይ ግምገማ በማድረግ እየመራ መሆኑ፣ ከአመራሩ እስከ ባለሙያው ያለው መናበብና ቅንጅታዊ አሰራር የተሻለ መሆኑ፣ ስትራቴጅክ ግቦችና ለህብረተሰቡ ተጠቃሚነት ትኩረት በመስጠት እይተሰራ መሆኑ፣ ቡልጋ ከተማ አስተዳደር የኢንዱስትሪ መንደር የከተማ አስተዳደሩና የዞኑ ኢንቨስትመንት ቦርድ ውሳኔን በማስቀም ለከፍተኛ ኢንዱስትሪዎች ብቻ በክልል ኢንቨስትመንት ውሳኔ እንዲመራ መደረጉ፣ በሁሉም የመንገድ ጥገና ዘርፎች 15,395.61 ኪ/ሜ መንገድ ለመጠገን ታቅዶ 14,810.37 ኪ/ሜ (96.2%) መንገድ ተጠግኖ ለአገልግሎት ክፍት መደረጉ እንዲሁም የፌደራል መንገድ ፕሮጀክቶች በ2018 በጀት ዓመት የአስፓልት መንገድ ግንባታ 205.09 ኪ/ሜ ለመገንባት ታቅዶ 98.47 ኪ.ሜ (48%) የአስፓልት መንገድ በ37 ፕሮጀክቶች መገንባት ተችሏል፡፡ ተሰዳጅ የነበረውን አርሶአደር በበጋ መስኖ ስንዴ ተጠቃሚ ማድረግ መቻሉ፣ አመራሩ ወረዳና ቀበሌውን በመከፋፈል ህብረተሰቡን ተጠቃሚ ለማድረግ ድጋፍና ክትትል እየተደረገ መሆኑ፣ በፌደ ልና በክልል የሚከናወኑ ኢንሸቲቮችን ትኩረት በመስጠት ውጤታማ ማድረግ መቻላቸው (51,277,760 ብር በጀት መንግስት ከመደበው በተጨማሪ ት/ቤቶች ደሮ በማርባት፣ በግ በማድለብና ሰፊ የጓሮ አትክልት እርሻ በማልማት የትምህርት ቤት ምገባ በቅድመ አንደኛና በአንደኛና መካከለኛ ደረጃ ለ491,731 ተማሪዎች ምገባ እየደገፉ መሆኑ፣ የአልትራሳውንድና ሌሎች ኬሚስትሪ ማሽኖች ምርመራ በጤና ጣቢያና ሆስፒታሎች ከሌሎች አጋር አካላት ጋር በመቀናጀት አገልግሎት እየሰጡ መሆኑ፣ የመድሃኒት እጥረት ለመቅረፍ ሰባት የማህበረሰብ ፋርማሲ አገልግሎት እየሰጡ መሆኑ፣ በክልሉ በዞኑ ያለውን የምርጥ ዘር አቅርቦት ችግርን ለመፍታት ባለፈው ዓመት በተሰጠው አስተያየት መሰረት በአካባቢው ካሉ ዩኔኖች ጋር በቅንጅት በመስራት ችግሩን መቅረፍ መቻሉ እንዲሁም በክልል ቢሮዎች የሚሰጡ ድጋፎችን በመውሰድ ወደ ውጤት መቀየር መቻላቸው በጥንካሬ የታዩ ስራዎች ናቸው፡፡

እንደ ዞን ተቋማት በክፍተት የታዩ ተግባራት የ5 ዓመት ሥትራቴጅክ እቅድ ለማቀድ ገና በሂደት ላይ መሆኑ፣ በአካባቢዉ የሚመረተዉን ሰብል ለፋብሪካዎች በግብዓትነት ለመጠቀም የሚያስችል

ትስስር አለመፍጠር፣ በዞን ደረጃ ሁሉም ትምህርት ቤቶች መከፈት አለመቻል፣ ሁሉም ዘርፍ የአካባቢውን ጸጋ በመለየት ተግባራትን መፈጸም አለመቻል፣ በዞኑ ውስጥ ያለውን ተፈናቃይ ከሚመለከተው አካላት ጋር በመሆን ዘለቄታዊ መፍትሄ ማፈላለግ አለመቻሉ በእጥረት የታዩ ተግባራት ሲሆን እነዚህ ችግሮች ቀርፎ ወደ ስራ ለመግባት ከዞኑ እና ከተማ አስተዳደር አመራሮች ጋር ውይይት በማድረግ የመግባባት ስራ የተሰራ ሲሆን ድጋፍ ለተደረገላቸው ዞኖች በቃለ ጉባኤ የተደገፈ ግብረ-መልስ ተሰጧል፡፡

በጥቅሉ ክልላችን በዚህ በጀት ዓመት ሰላም ከማስከበር ጎን ለጎን ከወትሮውም በተሻለ ሁኔታ በጠንካራ የአመራር ድጋፍና ክትትል ታግዞ የህብረተሰቡን የልማት ተጠቃሚ በማረጋገጥ በኩል የመጣው ለውጥ እጅግ የሚያበረታታ በመሆኑ እና ለቀጣይ ሩብ ዓመት ለስራ ስንቅ በመሆኑ ሁሉም የመንግስት አካላት የበኩላችንን ድርሻ መወጣት ይኖርብናል፡፡